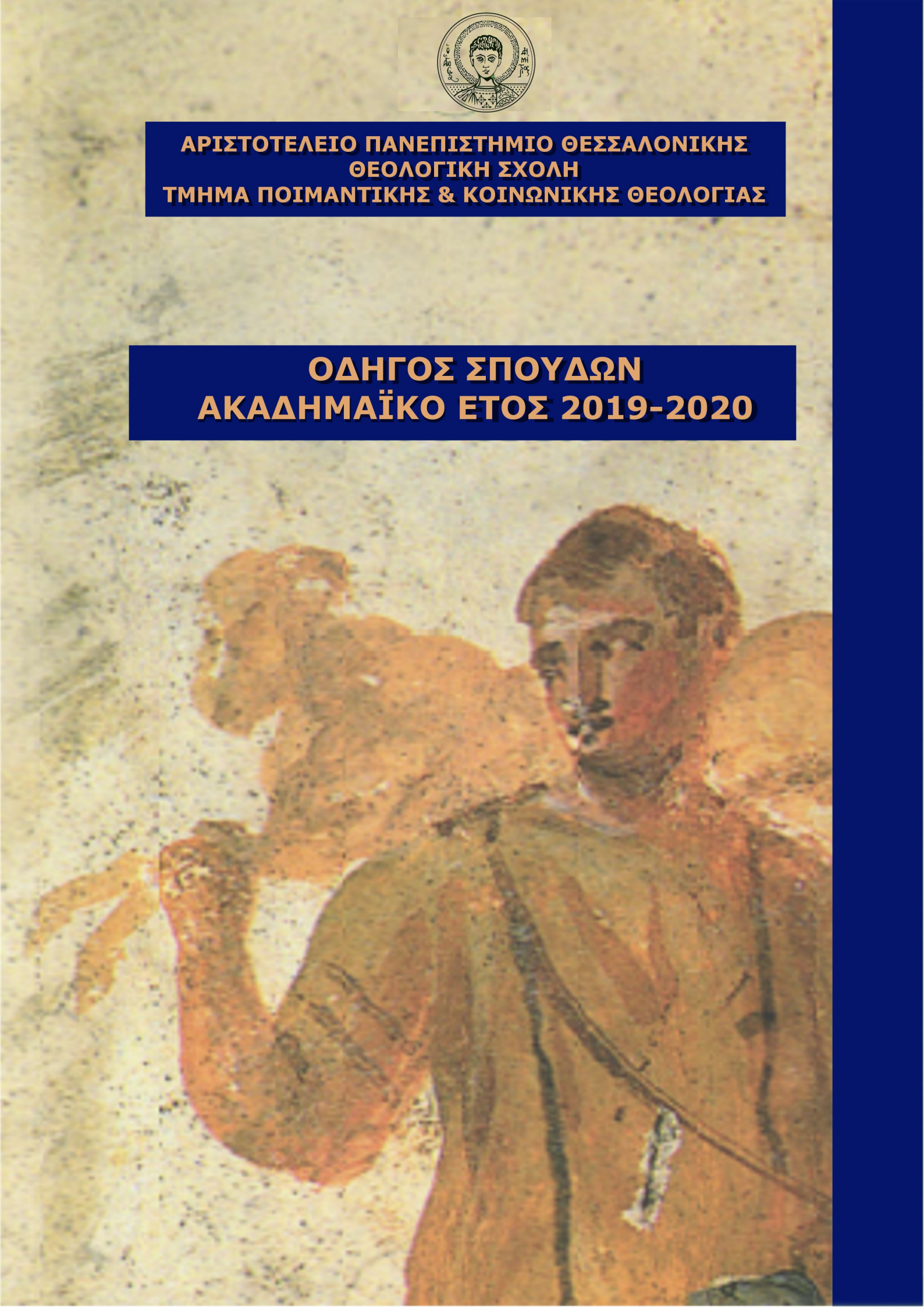

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2019-2020**

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2019 - 2020

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Σουλτάνα Λάμπρου, Αναπλ. Καθηγήτρια
Δημοσθένης Κακλαμάνος, Επίκ. Καθηγητής
Ευστράτιος Μουρατίδης, ΕΔΙΠ
Ελένη Αντωνοπούλου, ΕΔΙΠ

Εξώφυλλο: *Ο καλός ποιμήν. «Ανώνυμη Κατακόμβη». Ρώμη (ViaAnapo)*

Επιμέλεια εξωφύλλου: Σουλτάνα Λάμπρου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α΄. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	7
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΘ	7
Β΄. Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ.....	8
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ	9
Γ΄. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	12
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	12
1. ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ	12
2. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	12
3. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	16
4. ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	20
Ε.ΔΙ.Π. –Ε.Ε.ΔΙ.Π. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΕΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ - Ε.Τ.Ε.Π. - Ι.Δ.Α.Χ.....	22
Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	22
ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	23
ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	23
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	24
ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.....	24
Δ΄. ΤΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	26
1. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ	26
Μαθήματα.....	26
Μαθησιακά Αποτελέσματα	28
Βαθμολογία των φοιτητών	28
2. ΣΥΣΤΗΜΑ ECTS.....	29
3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	29
4. ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+ 2014-2021	31
5. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ	33
6. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ	34
7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ	35
Ε΄. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ.....	37
ΣΤ΄. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΑΠΘ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	40
Ζ΄. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	41
Η΄. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	42

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	44
1. Κατάλογος Υποχρεωτικών και Υποχρεωτικών κατ' επιλογήν Μαθημάτων	45
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	50
2. Κατάλογος Μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής	78
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.....	85
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	135
1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	135
2. ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ	139
3. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΨΑΛΤΙΚΗ-ΧΟΡΩΔΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.....	141
4. ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ..	143
5. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ	144
6. ΑΣΚΗΣΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ-ΑΓΙΟΓΡΑΦΕΙΟ	144
7. ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ- ΕΧΕΓΕΤΙCUM.....	145
8. STUDIUM HISTORICORUM	146
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ	149
1. Δίκτυο Κειμενικής και Ερμηνευτικής Εκκλησιαστικής Παραδόσεως (ΚΕΕΠ).....	149
2. Κέντρο Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά	150
3. Κέντρο Αποστόλου Παύλου	151
4. Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής	153
5. Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών	154
6. Εργαστήριο Ιστορίας, Πολιτικής, Διπλωματίας και Γεωγραφίας της Εκκλησίας.....	156
7. Εργαστήριο Λειτουργικών Μελετών	157
ΝΗΣΙΔΑ Η/Υ.....	159
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΠΘ	160
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ & ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΜΕΛΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ	

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	161
----------------------------	-----

Χαιρετισμός του Προέδρου του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας καθηγητή Συμεών Πασχαλίδη

Η θεολογία, ένας όρος που γέννησε το ελληνικό πνεύμα και καλλιέργησε στις πιο λεπτές και υψηλές εκφάνσεις του η χριστιανική σκέψη, χαρακτηρίζοντάς την ως «μυστήριο», αποτυπώνει αφετηριακά την γνωστική φανέρωση της αποκάλυψης του Θεού στον άνθρωπο, μέσα από «τὸ τῆς θεολογίας φῶς», εντός ενός συγκεκριμένου μεθοδολογικού πλαισίου. Παράλληλα, ωστόσο, με το αποκαλυπτικό στοιχείο που εμπεριέχει και το οποίο προϋποθέτει την βιωματική εκείνη μέθεξη που οδηγεί στην δοξαστική γνώση και διακήρυξη του ὄντως ὄντος, η θεολογία διακρίνεται και για τον ἔλλογο χαρακτήρα της και τις δικές της μεθοδολογικές αρχές. Δεν συνιστά όμως μια ξηρή γνωστική διεργασία, αλλά συνδυάζει τη γνώση και διδασκαλία των χριστιανικών αληθειών, το πνεύμα ανακαινισμού του ανθρώπου και το ορθόδοξο ἦθος ως εκκλησιαστικό γεγονός και στάση ζωής και προσφοράς στον σύγχρονο κόσμο.

Στο ίδιο πλαίσιο η θεολογία δεν προσεγγίζεται αυτόνομα, αλλά σε συνάφεια με τον πολιτισμό που παρήγαγε και παράγει η Εκκλησία κατά την μακρά της ιστορική πορεία της, όπως αυτός καταγράφεται στα μνημεία του λόγου και της τέχνης της. Ως εκ τούτου, το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ., έχοντας επικαιροποιήσει τα Προγράμματα Σπουδών του κατά τα τελευταία ἔτη σύμφωνα με τα διεθνή ακαδημαϊκά πρότυπα και έχοντας προχωρήσει στην ίδρυση και νέων μεταπτυχιακών προγραμμάτων, αποσκοπεί στο να συμβάλει, με το εκπαιδευτικό και ερευνητικό του ἔργο, στη γνώση και προβολή της Ορθόδοξης Θεολογίας και ευρύτερα του Χριστιανικού Πολιτισμού στις ποικίλες εκφάνσεις του.

Οι σπουδές στο Τμήμα μας, τις οποίες επιλέγουν όχι μόνο Ἕλληνες αλλά και πολλοί αλλοδαποί φοιτητές, διακρίνονται για το υψηλό επίπεδο μελέτης και έρευνας της Ορθόδοξης Θεολογίας, με βάση τις αρχές της πατερικής θεολογίας – στοιχείο που κατέστησε ἄλλωστε τη Θεολογική μας Σχολή κέντρο διεθνούς αναφοράς για τις πατερικές σπουδές και όχι μόνο–, αλλά και σε άμεση συνάρτηση με τις τάσεις της σύγχρονης ακαδημαϊκής έρευνας και τον ευρύτερο διάλογο με τη θεολογία που έχει αναπτυχθεί στον χριστιανικό κόσμο.

Εύχομαι ολόψυχα στις φοιτήτριες και στους φοιτητές μας τη δύναμη και το φωτισμό του Θεού τόσο στο πλαίσιο των θεολογικών τους σπουδών όσο και στην προσωπική τους πορεία, και την εκπλήρωση των στόχων τους.

Α΄. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση : Πανεπιστημιούπολη, 54124 Θεσσαλονίκη
Τηλεφωνικό κέντρο: +30 2310996000

Πληροφορίες σχετικά με το ΑΠΘ : <http://www.auth.gr/uni>

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΘ

---

1. Πρυτανεία

ΠΡΥΤΑΝΗΣ

Νικόλαος Παπαϊωάννου

Καθηγητής Τμήματος Κτηνιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας

☎ +30 2310 996715, -6728, -6703

e-mail: rector@auth.gr, rector-secretary@auth.gr

ΑΝΤΙΠΡΥΤΑΝΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ

Δημήτριος Κωβαίος

Καθηγητής του Τμήματος Γεωπονίας, Σχολή Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

☎ +30 2310 996726 -6709

e-mail: vice-rector-ac@auth.gr, vrect-ac-secretary@auth.gr

ΑΝΤΙΠΡΥΤΑΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Χαράλαμπος Φείδας

Καθηγητής Τμήματος Γεωλογίας, Σχολή Θετικών Επιστημών

☎ +30 2310 996711 - 6716

e-mail: vice-rector-ec@auth.gr, vrect-ec-secretary@auth.gr

ΑΝΤΙΠΡΥΤΑΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ανδρέας Γιαννακουδάκης

Καθηγητής του Τμήματος Χημείας, Σχολή Θετικών Επιστημών

☎ +30 2310 996712, 6713

e-mail: vice-rector-ad@auth.gr, vrect-ad-secretary@auth.gr

ΑΝΤΙΠΡΥΤΑΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ευστράτιος Στυλιανίδης

Αναπλ. καθηγητής του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης,
Πολυτεχνική Σχολή

☎ +30 2310 996826, 6848, 5140

e-mail: vice-rector-rc@auth.gr, vrect-rc-secretary@auth.gr

2. Σύγκλητος

Το ανώτατο διοικητικό όργανο του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος.

Β΄. Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Η Θεολογική Σχολή Θεσσαλονίκης λειτουργεί από το 1942, αν και η ίδρυσή της προβλεπόταν από την ίδρυση του Πανεπιστημίου, το 1925. Από το 1964 η Σχολή, τροποποιώντας τον κανονισμό λειτουργίας της, χώρισε τις προπτυχιακές σπουδές σε τρία Τμήματα. Απ' αυτά το τρίτο, της Κοινωνικής Διακονίας, δεν λειτούργησε αποδοτικά, επειδή δεν προσήλθε σ' αυτό ικανοποιητικός αριθμός φοιτητών. Τα άλλα δύο **Τμήματα**, δηλαδή αυτό της **Θεολογίας** και αυτό της **Ποιμαντικής**, λειτούργησαν αποδοτικά για μία περίπου εικοσαετία, έχοντας ενιαία διοίκηση, τον κοινό σύλλογο των καθηγητών της Σχολής. Με το νόμο για τα Α.Ε.Ι. 1268/82 επιβλήθηκε και η διοικητική διάκριση μεταξύ των δύο Τμημάτων της Σχολής, τα οποία από το 1982 λειτουργούν αυτόνομα και το καθένα διοικείται από τη Γενική του Συνέλευση. Η στελέχωση των Τμημάτων έγινε από το προσωπικό που υπηρετούσε ήδη στη Σχολή [Υ.Α. Β2/5216/21-10-82 (ΦΕΚ 229/25-10-1982 τεύχος Ν.Π.Δ.Δ.)]. Με το Π.Δ. 316 (Φ.Ε.Κ. 166/ 6.10.94 τεύχος Α΄) το Τμήμα Ποιμαντικής μετονομάστηκε σε **Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας**, χωρίς να αλλάξει το γνωστικό του αντικείμενο.

Σύμφωνα με το νόμο 1351/1983, άρθρο 6, παρ. 10, «οι πτυχιούχοι των Τμημάτων Ποιμαντικής των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης έχουν δικαίωμα διορισμού στην εκκλησιαστική, Γενική και Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση». Στη Θεολογική Σχολή λειτουργεί Βιβλιοθήκη (www.lib.auth.gr/el/βιβλιοθήκη-θεολογικής-σχολής-ο), η οποία προέκυψε από την ενοποίηση των επιμέρους βιβλιοθηκών των παλιών Σπουδαστηρίων της Σχολής, που ήταν κατεσπαρμένες σ' όλο το κτήριο. Η Βιβλιοθήκη είναι πλούσια και οργανωμένη και διαθέτει αναγνωστήριο. Η διοίκησή της ασκείται από την Κοσμητεία της Σχολής.

Η Θεολογική Σχολή εξέδιδε επιστημονικό περιοδικό με τίτλο «Επιστημονική Επετηρίδα Θεολογικής Σχολής-Α.Π.Θ.», το οποίο κατ' αρχήν αποτελούσε έναν ενιαίο τόμο, που περιελάμβανε συνεργασίες μελών Δ.Ε.Π. όλης της Θεολογικής Σχολής. Από το 1990 η Επετηρίδα εκδιδόταν σε δύο ανεξάρτητα τεύχη, ένα από κάθε Τμήμα της Σχολής. Σήμερα τα ηλεκτρονικάπεριοδικά **Σύνθεσις** του Τμήματος Θεολογίας (<http://ejournals.lib.auth.gr/synthesis>) και **Κόσμος** του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας (<http://www.past.auth.gr/el/journal>) αντικατέστησαν τις Επιστημονικές Επετηρίδες των δύο Τμημάτων.

Επί πλέον, η Θεολογική Σχολή μετέχει στο Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών (<http://www.kbe.auth.gr/>), το οποίο υπάγεται στη Σύγκλητο του Α.Π.Θ. Το Κ.Β.Ε. αποτελείται από πέντε Τμήματα (Μεσαιωνικής Ελληνικής Φιλολογίας, Βυζαντινής Ιστορίας, Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, Βυζαντινής Θεολογίας, Βυζαντινού Δικαίου) και διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο, στο οποίο η Θεολογική Σχολή εκπροσωπείται από ένα μέλος.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Όργανα διοικήσεως της Θεολογικής Σχολής είναι η Γενική Συνέλευση, η Κοσμητεία και ο Κοσμήτορας [Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ 114 Α'), άρθρο 16]

1. Γενική Συνέλευση της Σχολής

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής απαρτίζεται από τον Κοσμήτορα, τα μέλη ΔΕΠ της Σχολής, τους εκπροσώπους των φοιτητών, καθώς και έναν εκπρόσωπο, ανά κατηγορία, των μελών του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), των μελών του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και των μελών του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ) [Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ 114 Α'), άρθρο 17].

2. Κοσμητεία

Η Κοσμητεία της Σχολής απαρτίζεται από τον Κοσμήτορα, τους Προέδρους των Τμημάτων, τους Διευθυντές Τομέων, τους εκπροσώπους των φοιτητών (έναν προπτυχιακό και έναν μεταπτυχιακό), καθώς και έναν εκπρόσωπο, ανά κατηγορία, των μελών του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), των μελών του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και των μελών του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ) [Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ 114 Α'), άρθρο 18, Ν. 4521/2018 (ΦΕΚ 38Α), άρθρο 19, παρ. 6^α.].

ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ

Θεόδωρος Γιάγκου

Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Πηγές Κανονικού Δικαίου

☎ +302310 996675, +30 2310 996699

Fax : +30 2310 996692

e-mail : giagou@past.auth.gr

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

(Αναπληρωτής Κοσμήτορα)

Συμεών Πασχαλίδης

Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Πατρολογία – Αγιολογία

☎ +302310 996964

Fax: +302310 996685
e-mail : spaschal@past.auth.gr

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Παναγιώτης Σκαλτσής

Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Λειτουργική

☎ +302310 996657

Fax: +302310 996657

e-mail : pskaltsis@theo.auth.gr

ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΤΟΜΕΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Σουλτάνα Λάμπρου (Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας)

Αναπλ. Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: Εκκλησιαστική Γραμματεία από τον 9^ο έως τον 15^ο αιώνα

☎ +302310 996943

e-mail : slabrou@past.auth.gr

Κωνσταντίνος Μποζίνης (Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων)

Αναπλ. Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Ιστορία της Αρχαίας και Βυζαντινής Φιλοσοφίας

☎ +302310 996953

e-mail : cbozinis@past.auth.gr

Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας (Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης)

Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Λειτουργική. Ιστορία και Θεολογία της Θείας Λατρείας

☎ +302310 997078

Fax : +302310 996677

e-mail : nskrettas@past.auth.gr

Μιλτιάδης Βάντσος (Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας)

Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Χριστιανική Ηθική και Βιοηθική

☎ +302310 997163

e-mail : mvantsos@past.auth.gr

ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΤΟΜΕΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Μόσχος Γκουτζιούδης (Τομέας Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκευολογίας)

Αναπλ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Καινή Διαθήκη

☎ +302310 997946

e-mail : moschosg@theo.auth.gr

Φώτιος Ιωαννίδης (Τομέας Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Χριστιανικής Γραμματείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης)

Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Εκκλησιαστική Γραμματολογία με έμφαση στους Λατίνους Πατέρες

☎ +302310 996990

e-mail : fioan@theo.auth.gr

Στυλιανός Τσομπανίδης (Τομέας Δογματικής Θεολογίας)

Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: Οικουμενική Κίνηση: Ιστορία-Θεολογικοί Διάλογοι

☎ +302310 997478

e-mail : stsompa@theo.auth.gr

Βασιλική Μητροπούλου-Μούρκα (Τομέας Λατρείας, Χριστιανικής Αγωγής και Εκκλησιαστικής Διοίκησης)

Αναπλ. καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: Η διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στην Εκπαίδευση με χρήση των νέων Τεχνολογιών

☎ +302310 997075

e-mail : mitro@theo.auth.gr

Νίκη Παπαγεωργίου (Τομέας Ηθικής και Κοινωνιολογίας)

Καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: Κοινωνιολογία της Θρησκείας και της Ηθικής

☎ +302310 996973

e-mail : nipap@theo.auth.gr

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΕΠ

Χρυσούλα Παπαδοπούλου

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΔΙΠ

Ευστράτιος Μουρατίδης

Αικατερίνη Μπρανιώτου (αναπλ. μέλος)

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΤΕΠ

Δεν έχει οριστεί

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Δεν έχουν οριστεί

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΣΜΗΤΕΙΑΣ

Ευμορφία Μακεδονοπούλου

ΠΕ Διοικητικό προσωπικό

☎ +30 2310 996698

Fax : +30 2310 996692

e-mail : emakedo@theosch.auth.gr

Γ΄. ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ. αποσκοπεί στην «κατάρτιση στελεχών ικανών για το έργο του θεολόγου επιστήμονα ως κληρικού και ως καθηγητού θρησκευτικών μαθημάτων καθώς και στην προετοιμασία ερευνητών που θα ασχοληθούν με τη θεολογία στους ποικίλους τομείς αυτής».

Το Τμήμα παρέχει:

1. Πτυχίο Θεολογίας

2. **Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ)** με τίτλο «Ορθόδοξη Θεολογία και Χριστιανικός Πολιτισμός στις εξής ειδικεύσεις: α) Βιβλικών, Πατερικών, Αγιολογικών και Θρησκευτολογικών Σπουδών, β) Ιστορίας, Δόγματος, Φιλοσοφίας και Αρχαιολογίας, γ) Εφαρμοσμένης Θεολογίας.

3. **Διδακτορικό Δίπλωμα (ΔΔ) Θεολογίας**, το οποίο είναι ενιαίο και ανεξάρτητο από την ειδίκευση.

4. **M. Th. in Orthodox Theology Studies** (Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στο Αγγλόφωνο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών).

5. **Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ)** με τίτλο «Σπουδές στην ιστορία, την πνευματικότητα, την τέχνη και τη μουσική παράδοση του Αγίου Όρους», με δίδακτρα (<http://msc-mount-athos-studies.past.auth.gr>).

6. **Διδρυματικό Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ)** με τίτλο «Ελλάδα: Εκκλησιαστική Ιστορία και Πολιτισμός», σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευτολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με δίδακτρα (<http://hchc.past.auth.gr>).

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Όργανα διοίκησης του Τμήματος είναι η **Συνέλευση**, το **Διοικητικό Συμβούλιο** και ο **Πρόεδρος του Τμήματος** [Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ 114 Α΄), άρθρο 20].

1. ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Πρόεδρος: Ο καθηγητής **Συμεών Πασχαλίδης**

Αναπλ. Πρόεδρος: Ο καθηγητής **πρωτοπρ. Αθανάσιος Γκίκας**

2. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η **Συνέλευση Τμήματος** συγκροτείται με βάση το άρθρο 21 του Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ 114 Α΄).

Οι αρμοδιότητες της Συνέλευσης του Τμήματος ορίζονται από το άρθρο 21 του Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ 114 Α΄) και από λοιπές διατάξεις του εν λόγω νόμου, του Οργανισμού, του Εσωτερικού Κανονισμού και της κείμενης νομοθεσίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Συμεών Πασχαλίδης, καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Πατρολογία-Αγιολογία»

☎ +302310 996964

e-mail : spaschal@past.auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

πρωτοπρ. Αθανάσιος Γκίκας, καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Ποιμαντική και Εξομολογητική»

☎ +302310 996676

e-mail : agikas@past.auth.gr

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Πηγές Κανονικού Δικαίου»

☎ +302310 996675

Fax: +302310 996677

e-mail : giagou@past.auth.gr

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Εκκλησιαστική Ιστορία»

☎ +302310 996656

Fax : +302310 996685

e-mail : konchris@past.auth.gr

Βασίλειος Τσίγκος, καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Δογματική της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας»

☎ +302310 996962

Fax : +302310 998772

e-mail : vtsigkos@past.auth.gr

Βασίλειος Κουκουσάς, καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας»

☎ +302310 997482

e-mail : vkukusas@past.auth.gr

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: «Καινή Διαθήκη. Γλώσσα, Ερμηνεία και Ερμηνευτική»

☎ +302310 996679

e-mail : kyp@past.auth.gr

αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Λειτουργική. Ιστορία και Θεολογία της Θείας Λατρείας»

☎ +302310 997078

Fax : +302310 996677

e-mail : nskrettas@past.auth.gr

Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος (Ιωάννης) Λαμπруνιάδης, καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Συμβολική, διορθόδοξες και διαχριστιανικές σχέσεις» (βρίσκεται σε τριετή άδεια άνευ αποδοχών)

☎ +302310 991332

e-mail : lambriadiadis@past.auth.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Αθανάσιος Παπαρνάκης, αναπλ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Βιβλική Θεολογία και Ερμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης»

☎ +302310 997119

e-mail : apaparna@past.auth.gr

πρωτοπρ. Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας, αναπλ. Καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Ιστορία Δογμάτων»

☎ +302310 991332

e-mail : filiotis@past.auth.gr

Απόστολος Κραλίδης, αναπλ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Ιστορία Θρησκειών»

☎ +302310 997020

e-mail : akralid@past.auth.gr

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Χριστιανική Ηθική και Βιοηθική»

☎ +302310 997163

e-mail : mvantsos@past.auth.gr

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, αναπλ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού»

☎ +302310 996515

e-mail : kkotsiop@past.auth.gr

Άννα Καραμανίδου, αναπλ. καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: «Εκκλησιαστική Γραμματεία από την Άλωση (1453) μέχρι σήμερα»

☎ +302310 996945

Fax : +302310 996945

e-mail : annakarm@past.auth.gr

Δημήτριος Νικολακάκης, αναπλ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Κανονικό Δίκαιο. Σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας»

☎ +302310 996697

e-mail : dnik@past.auth.gr

Γεώργιος Γκαβαρδίνας, αναπλ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Κανονικό Δίκαιο»

☎ +302310 991347

e-mail : ggavard@past.auth.gr

Σουλτάνα Λάμπρου, αναπλ. καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: «Εκκλησιαστική Γραμματεία από τον 9^ο έως τον 15^ο αιώνα»

☎ +302310 996943

e-mail : slabrou@past.auth.gr

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, αναπλ. καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: «Καινή Διαθήκη. Ερμηνεία, Θεολογία και Ιστορία Χρόνων»

☎ +302310 991161

e-mail : etsala@past.auth.gr

Ευαγγελία Δάφνη, αναπλ. καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: «Παλαιά Διαθήκη – Μετάφραση των Ο'»

☎ +302310 996963

e-mail : edafni@past.auth.gr

Κωνσταντίνος Μποζίνης, αναπλ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Ιστορία της Αρχαίας και Βυζαντινής Φιλοσοφίας»

☎ +302310 996953

e-mail : cbozinis@past.auth.gr

ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Ιστορία των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων»

☎ +302310 991118

e-mail : ibakas@past.auth.gr

πρωτοπρ. Βασίλειος Γεωργόπουλος, επίκ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Σύγχρονες Χριστιανικές Αιρέσεις»

☎ +302310 996949

e-mail : georgopv@past.auth.gr

Τρύφων Τσομπάνης, επίκ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Αισθητική της Λατρείας και Ομιλητική»

☎ +302310 991119

e-mail : tsompanis@past.auth.gr

πρωτοπρ. Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Πηγές της Θείας Λατρείας, Βυζαντινή Λειτουργική Παράδοση»

☎ +302310 996677

e-mail : nassis@past.auth.gr

Θεόδωρος Πιτταράς, επίκ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Πατρολογία. Χριστιανική Γραμματεία από τον 1^ο έως τον 8^ο αιώνα»

☎ +302310 996986

e-mail : pittaras@past.auth.gr

Αγγελική Τριβυζαδάκη, επίκ. καθηγήτρια με γνωστικό αντικείμενο: «Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη»

☎ +302310 991383

e-mail : atrivyza@past.auth.gr

Δημοσθένης Κακλαμάνος, επίκ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο:
«Αγιολογία-Υμνολογία»

☎ +302310 996966

e-mail : dkaklama@past.auth.gr

Ευάγγελος Πεπές, επίκ. καθηγητής με γνωστικό αντικείμενο: «Χριστιανική
Παιδαγωγική: Θεωρία και Πράξη»

☎ +302310 997103

e-mail : pepes@past.auth.gr

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ Ε.ΔΙ.Π.

Ελένη Χρυσάφη

Ευστράτιος Μουρατίδης (αναπλ. μέλος)

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ Ε.Τ.Ε.Π.

Κωνσταντίνος Σκύφτας

Βασιλική Σγουρνιού (αναπλ. μέλος)

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Δεν έχει οριστεί

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Δεν έχει οριστεί

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Μαρία Παρασκευά

3. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ο Τομέας είναι η ακαδημαϊκή μονάδα που συντονίζει τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικειμένου του Τμήματος, το οποίο αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης. Όργανα του Τομέα είναι η Γενική Συνέλευση του Τομέα και ο Διευθυντής του [άρθρα 25 και 26 Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ 114 Α')].

Α. Τομέας Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας

Καλύπτει τη γνωστική περιοχή της έρευνας και διδασκαλίας των θεμάτων που συνδέονται με εισαγωγικά, ιστορικά, θεολογικά και φιλολογικά ζητήματα της Αγίας Γραφής, της Πατερικής Γραμματείας και των συναφών αντικειμένων καθώς και τη γνωστική περιοχή των θεμάτων που αφορούν στη σημασία και σπουδαιότητα αυτών των κειμένων για τη σύγχρονη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και για τη σύγχρονη διανόηση. Παράλληλα, εξετάζεται η γλώσσα των βιβλικών και εκκλησιαστικών κειμένων, ως μέρος της συνέχειας της Αρχαίας

Ελληνικής Γλώσσας μέχρι την εξέλιξή της στη Νέα Ελληνική. Ειδικότερα, μελετώνται ζητήματα που εμπίπτουν στα παρακάτω γνωστικά αντικείμενα: α) της Παλαιάς Διαθήκης, β) της Καινής Διαθήκης, με μελέτη της κριτικής του κειμένου της, των εισαγωγικών ζητημάτων που αφορούν στη σύνταξη των βιβλίων της, της ερμηνείας των κειμένων της με βάση τον φιλολογικό και θεολογικό σχολιασμό τους, καθώς και με μελέτη των ερμηνευτικών τρόπων προσέγγισης του καινοδιαθηκικού κειμένου, αρχαίων και νεοτέρων, και με εμβάθυνση στη θεολογία τους. Τα θέματα μελετώνται διεπιστημονικά, αλλά και σε συνάρτηση με όλα τα άλλα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος, αποβλέποντας σε μία ενιαία και ενοποιητική θεολογική γνώση, σύμφωνα με το πνεύμα της Ορθόδοξης Θεολογίας, γ) της Πατρολογίας, σε όλη την έκταση του αντικειμένου στην ευρύτερη μορφή της Χριστιανικής Γραμματείας (από την Αποστολική εποχή ως την περίοδο της Τουρκοκρατίας), και της Αγιολογίας ως γνωστικού τομέα της Πατρολογίας, που ασχολείται με το θεολογικο-φιλολογικό πλαίσιο της αναπτύξεως της αγιολογικής γραμματείας και της ειδολογικής εξέλιξής της από την περίοδο των διωγμών ως τη μεταβυζαντινή περίοδο, δ) της Θρησκευολογίας, με τη μελέτη τόσο των εισαγωγικών θεμάτων, όσο και, κυρίως, της ιστορίας των Θρησκειών και του διαλόγου, κυρίως των μεγάλων μονοθεϊστικών Θρησκειών (Χριστιανισμού, Ιουδαϊσμού και Ισλάμ), στην ιστορική εξέλιξή του και το θεολογικό περιεχόμενό του.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Σουλτάνα Λάμπρου, αναπλ. καθηγήτρια

ΜΕΛΗ:

Συμεών Πασχαλίδης, καθηγητής

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, καθηγήτρια

Αθανάσιος Παπαρνάκης, αναπλ. καθηγητής

Απόστολος Κραλίδης, αναπλ. καθηγητής

Άννα Καραμανίδου, αναπλ. καθηγήτρια

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, αναπλ. καθηγήτρια

Ευαγγελία Δάφνη, αναπλ. καθηγήτρια

Θεόδωρος Πιτταράς, επίκ. καθηγητής

Ελένη Αντωνοπούλου, ΕΔΙΠ

Γεωργία Χριστοδούλου, ΕΤΕΠ

B. Τομέας Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

Καλύπτει α) τη γνωστική περιοχή της σπουδής των ιστορικών πηγών, των ιστορικών σχέσεων μεταξύ των Ορθοδόξων Πατριαρχείων και των τοπικών εκκλησιών, των εκκλησιαστικών εξελίξεων μέχρι σήμερα, όπως επίσης και των θεσμών της Ορθοδόξου Εκκλησίας διαχρονικά, της ερμηνείας των εκκλησιαστικών γεγονότων, ιδίως εκείνων που καθόρισαν την πορεία των λαών της Ευρώπης, αλλά και ερμηνεύουν την Ορθόδοξη Διασπορά ανά τον κόσμο, β) τη γνωστική περιοχή της ερμηνείας των διατυπώσεων της Ορθοδόξου πίστεως, με τη μελέτη των συνοδικών και δογματικού περιεχομένου κειμένων σε μία συνέχεια γραμματείας, εκκλησιαστικής ζωής και μαρτυρίας του εκκλησιαστικού σώματος, διερευνώντας το ιστορικό φιλοσοφικό υπόβαθρο των διατυπώσεων της πίστεως, αλλά και τις αντιθέσεις και παρερμηνείες που οδήγησαν στη διάσπαση της χριστιανοσύνης, για μία ακριβή κατανόηση του σύγχρονου κόσμου προς διακονία του ανθρώπου ως υπαρκτικής οντότητας του σύγχρονου κόσμου. Με τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα: Ερμηνεία των δογματικών και συμβολικών κειμένων, Ιστορία των Δογμάτων, Δογματική της Ορθοδόξου Εκκλησίας, Συμβολική - Διορθόδοξες και Διαχριστιανικές Σχέσεις, Φιλοσοφία και Μελέτη των χριστιανικών αιρέσεων ο υποτομέας του Δόγματος επιχειρεί να διεισδύσει επιπλέον στο διεθνές περιβάλλον και να μελετήσει την οικουμενικότητα της Ορθοδοξίας σε διάλογο με τη λοιπή χριστιανοσύνη, με τον πολιτισμό, την κοινωνία, τις Φυσικές Επιστήμες, την Τεχνολογία και τη σύγχρονη διάνοηση, διευκολύνοντας την επικοινωνία των Ορθοδόξων ανά τον κόσμο και διερευνώντας τη δυνατότητα συγκροτήσεως ενός πραγματικού διαλόγου.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Κωνσταντίνος Μποζίνης, αναπλ. καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής

Βασίλειος Τσίγκος, καθηγητής

Βασίλειος Κουκουσάς, καθηγητής

Ελπιδοφόρος Λαμπруνιάδης, Αρχιεπίσκοπος Αμερικής, καθηγητής

Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας, πρωτοπρ. αναπλ. καθηγητής

Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής

Βασίλειος Γεωργόπουλος, πρωτοπρ. επίκ. καθηγητής

Ευστράτιος Μουρατίδης, ΕΔΙΠ

Αναστασία Αγγελοπούλου, ΕΤΕΠ

Γ. Τομέας Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της ιστορικής, θεολογικής και δεοντολογικής εξέτασης και ερμηνείας της θείας λατρείας και χριστιανικής αρχαιολογίας σ' όλες τις εκφάνσεις τους, δηλαδή: της λατρείας, του κηρύγματος, της υμνογραφίας, του εορτολογίου, της αγιολογίας, της αγιογραφίας, της αρχιτεκτονικής, της γλυπτικής, της ζωγραφικής, της μικροτεχνίας και της εκκλησιαστικής μουσικής, ως ζωντανών και δομικών στοιχείων της ζώσας εκκλησιαστικής κοινότητας και ως διαχρονικού αποθέματος λόγου, πράξης και πολιτισμού.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Νικόδημος Σκρέττας, αρχιμ., καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Τρύφων Τσομπάνης, επίκ. καθηγητής

Χρυσόστομος Νάσσης, πρωτοπρ. επίκ. καθηγητής

Αγγελική Τριβυζαδάκη, επίκ. καθηγήτρια

Δημοσθένης Κακλαμάνος, επίκ. καθηγητής

Ελένη Χρυσάφη, ΕΔΙΠ

π. Στυλιανός Χατζηγηγορίου, ΕΔΙΠ

Κωνσταντίνος Σκύφτας, ΕΤΕΠ

Δ. Τομέας Δικαίου, Οργανώσεως, Ζωής και Διακονίας της Εκκλησίας

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλίας και έρευνας θεμάτων που αναφέρονται στο δίκαιο και στην οργάνωση, στη ζωή, στη διακονία και στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας (Κανονικό Δίκαιο και Εκκλησιαστική Νομοθεσία, Ποιμαντική, Ποιμαντική Ψυχολογία, Ψυχολογία, Παιδαγωγικά, Χριστιανική Ηθική και Βιοηθική, Κοινωνιολογία, Ιεραποστολική, Εξομολογητική), με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τη μελέτη των πηγών κατά την παράδοση της Ορθοδόξου Θεολογίας, την ερμηνεία τους κατά της αρχές της Πατερικής Γραμματείας και της λειτουργικής ζωής και των θεσμών της Εκκλησίας σε συνδυασμό με τα παραχθέντα πολιτιστικά, πολιτικά και κοινωνικά αγαθά και αποθέματα της Ορθοδόξου Εκκλησίας ως κοινής πορείας των λαών που έζησαν

και ζουν στον ευρύτατο χώρο των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων, των Νεότερων Πατριαρχείων, των Αυτοκεφάλων Εκκλησιών και της Διασποράς των Ορθοδόξων ανά τον κόσμο.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής

ΜΕΛΗ:

Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής

Αθανάσιος Γκίκας, πρωτοπρ. καθηγητής

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, αναπλ. καθηγητής

Γεώργιος Γκαβαρδίνας, αναπλ. καθηγητής

Δημήτριος Νικολακάκης, αναπλ. καθηγητής

Ευάγγελος Πεπές, επίκ. καθηγητής

π. Στυλιανός Τσιπούρας, ΕΔΙΠ

4. ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών

Συμεών Πασχαλίδης, καθηγητής

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής

Βασίλειος Τσίγκος, καθηγητής

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, καθηγήτρια

Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας-Πλεξίδης, καθηγητής

Γεώργιος Γκαβαρδίνας, αναπλ. καθηγητής

Δημήτριος Νικολακάκης, αναπλ. καθηγητής

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, αναπλ. καθηγήτρια

Ευαγγελία Δάφνη, αναπλ. καθηγήτρια

Αγγελική Τριβυζαδάκη, επίκ. καθηγήτρια

Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ)

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, αναπλ. καθηγήτρια, συντονίστρια

Βασίλειος Κουκουσάς, καθηγητής

Δημήτριος Νικολακάκης, αναπλ. καθηγητής

Σουλτάνα Λάμπρου, αναπλ. καθηγήτρια

Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής

Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής

Δημοσθένης Κακλαμάνος, επίκ. καθηγητής

Επιτροπή Οδηγού Σπουδών

Σουλτάνα Λάμπρου, αναπλ. καθηγήτρια, συντονίστρια

Δημοσθένης Κακλαμάνος, επίκ. καθηγητής

Ευστράτιος Μουρατίδης, ΕΔΙΠ

Ελένη Αντωνοπούλου, ΕΔΙΠ

Διαχειριστές ιστοσελίδας

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, αναπλ. καθηγήτρια, υπεύθυνη ιστοσελίδας

Ευστράτιος Μουρατίδης, ΕΔΙΠ

Επιτροπή Βιοηθικής

Αθανάσιος Γκίκας, καθηγητής

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής

Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας, πρωτοπρ. αναπλ. καθηγητής

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, αναπλ. καθηγητής

Δημήτριος Νικολακάκης, αναπλ. καθηγητής

Εκπρόσωποι για τη Βιβλιοθήκη της Θεολογικής Σχολής

Απόστολος Κραλίδης, αναπλ. καθηγητής

Άννα Καραμανίδου, αναπλ. καθηγήτρια

Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής

Εκπρόσωποι στην Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής

π. Χρήστος Φιλιώτης – Βλαχάβας, αναπλ. καθηγητής

Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, αναπλ. καθηγητής

Δημήτριος Νικολακάκης, αναπλ. καθηγητής

Ευαγγελία Δάφνη, αναπλ. καθηγήτρια

Ε.ΔΙ.Π. – Ε.Ε.ΔΙ.Π. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΕΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ - Ε.Τ.Ε.Π. - Ι.Δ.Α.Χ

Ε.ΔΙ.Π.

Ελένη Αντωνοπούλου, δρ Οικονομίας Περιβάλλοντος

e-mail : eantonop@past.auth.gr

Ευστράτιος Μουρατίδης, δρ Πληροφοριακών Συστημάτων

e-mail : stmour@past.auth.gr

Γιολάντα Σίσκου, δρ Χριστιανικής Παιδαγωγικής

e-mail : gsiskou@past.auth.gr

Στυλιανός Τσιπούρας, δρ Ποιμαντικής Ψυχολογίας

e-mail : stsipouras@past.auth.gr

Στυλιανός Χατζηγηγορίου, δρ Ελληνικής Φιλολογίας

email: stylxatz@past.auth.gr

Ελένη Χρυσάφη, δρ Βυζαντινής Αρχαιολογίας

e-mail : echrys@past.auth.gr

Ε.Ε.Π. Διδασκάλισσες Ξένων Γλωσσών

Αγγλική Γλώσσα: Μαρία Ματθαίου

email: mat@lance.auth.gr

Γαλλική Γλώσσα: Ελένη Γκίνου

e-mail: ginou@lance.auth.gr

Γερμανική Γλώσσα: Δάφφα Αγνή

email: agndaffa@lance.auth.gr

Ε.Τ.Ε.Π.

Αναστασία Αγγελοπούλου

e-mail: tessa@past.auth.gr

Βασιλική Σγουρνιού

email: vasosg@past.auth.gr

Κωνσταντίνος Σκύφτας

e-mail: kskyftas@past.auth.gr

Γεωργία Χριστοδούλου

e-mail: gechrist@past.auth.gr

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ

Μαρία Παρασκευά

 +302310 996680

e-mail : mariapar@past.auth.gr

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Ευτέρπη Βαφειάδου

☎ +302310 996683

e-mail : evafeia@past.auth.gr

Ευθυμία Κυρατζή

☎ +302310 996682

e-mail : ekyratz@past.auth.gr

Μιλτιάδης Ματσούκας

☎ +302310 996648

e-mail : mmatsouk@past.auth.gr

Αλεξία Σουκαρά

☎ +302310 996681

e-mail : alexias@past.auth.gr

Η Γραμματεία δέχεται μόνο από τις θυρίδες 12-1μ.μ. καθημερινά και μόνο με την επίδειξη της ακαδημαϊκής ταυτότητας του φοιτητή.

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας είναι εγγεγραμμένοι **1.902 φοιτητές**. Απ' αυτούς φοιτούν:

στο Α' έτος	169
στο Β' έτος	159
στο Γ' έτος	149
στο Δ' έτος	133
στο πτυχίο	1292

ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Ιωάννης Φουντούλης (†)

Μητροπολίτης Τυρολόης και Σερεντίου Παντελεήμων Ροδόπουλος (†)

Γεώργιος Στογιόγλου

Στέργιος Σάκκος (†)

Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης Ζηζιούλας

Αντώνιος Παπαδόπουλος (†)

Χρίστος Κρικώνης

Ευθύμιος Τσιγαρίδας

Χρήστος Βάντσος (†)

Παυσανίας Κουτλεμάνης (†)

Ευστράτιος Ζεγκίνης

Σταύρος Καλαντζάκης
Σωτήριος Βαρναλίδης
Ηλίας Νικολακάκης
Βασίλειος Φανουργάκης
Γεώργιος Θεοδωρούδης
πρωτοπρ. Θεόδωρος Ζήσης
Αθανάσιος Καραθανάσης
Χρήστος Οικονόμου
Δέσπω Λιάλιου

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Πρωτοπρ. Ιωάννης Ρωμανίδης (†)
Χριστίνα Μπουλάκη-Ζήση
Στέργιος Τσιάμης (†)
Θεολόγος Αλιπράντης (†)
Αθανάσιος Αγγελόπουλος
Πρωτοπρ. Κωνσταντίνος Καραϊσαρίδης
Πρωτοπρ. Σπυρίδων Αντωνίου
Μιχαήλ Τρίτος
Ηρακλής Ρεράκης

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

(ΠΡΟ ΤΟΥ 1982)

Βασίλειος Ιωαννίδης
Αβέρκιος Παπαδόπουλος
Δημήτριος Πετρακάκος
Δημήτριος Μωραΐτης
Βασίλειος Έξαρχος
Κωνσταντίνος Μπόννης
Δημήτριος Κουϊμουτσόπουλος
Ιωάννης Τράκας
Γεράσιμος Κονιδάρης
Μάρκος Σιώτης
Μητροπολίτης Άνθιμος Σίσκος
Παρθένιος Πολάκης

Αθανάσιος Χαστούπης

Ιωάννης Καλογήρου

Παναγιώτης Χρήστου

Αρχιμ. Ιερώνυμος Κοτσώνης, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών

Σάββας Αγουρίδης

Ευάγγελος Θεοδώρου

Ανδρέας Παπαγεωργακόπουλος

Ιωάννης Αναστασίου

Κωνσταντίνος Καλοκύρης

Παναγιώτης Δημητρόπουλος

Ευάγγελος Σδράκας

Παναγιώτης Σιμωτάς

Δ΄. ΤΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΣΠΟΥΔΩΝ

Μαθήματα

Για την απόκτηση του πτυχίου του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας οι φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν με επιτυχία σε 26 υποχρεωτικά μαθήματα, σε 22 υποχρεωτικά επιλογής και σε 8 μαθήματα ελεύθερης επιλογής, συνολικά σε 56 μαθήματα, και να συμπληρώσουν 240 ECTS.

Τα υποχρεωτικά μαθήματα (Υ) έχουν κατανεμηθεί στα 4 πρώτα εξάμηνα ανάλογα με τις ουσιαστικές αλληλεξαρτήσεις τους και τα προαπαιτούμενα του γνωστικού περιεχομένου τους. Στα υπόλοιπα 4 εξάμηνα έχουν κατανεμηθεί τα υποχρεωτικά επιλογής μαθήματα (ΥΕ) και έχουν επιμερισθεί στο χειμερινό και στο εαρινό εξάμηνο. Από αυτά οι φοιτητές έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν για κάθε χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο όποια μαθήματα ΥΕ επιθυμούν, τα οποία να καλύπτουν το 50% + 1 των προσφερομένων ή 30 +/- 2 ECTS ανά εξάμηνο.

Επιπλέον, οι φοιτητές πρέπει να επιλέξουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους 8 μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΕ), είτε από τα προσφερόμενα επιλεγόμενα του Τμήματος είτε από μαθήματα άλλων Τμημάτων Πανεπιστημίου. Κάθε επιλεγόμενο μάθημα του Τμήματος αντιστοιχεί σε 4 ECTS, οπότε από το Τμήμα μπορούν να επιλέξουν τέσσερα επιλεγόμενα χειμερινού εξαμήνου (16 ECTS) και τέσσερα επιλεγόμενα εαρινού εξαμήνου (16 ECTS). Ωστόσο, οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν ορισμένα ή και όλα τα μαθήματα ΕΕ από άλλα Πανεπιστημιακά Τμήματα, με διάφορο αριθμό ECTS το καθένα, αρκεί να συμπληρώνεται συνολικά ο αριθμός των 32 ECTS για όλα τα μαθήματα ΕΕ.

Ως επιλεγόμενα, επίσης, προσφέρονται από το Τμήμα 5 μαθήματα Πληροφορικής και χειρισμού Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, ώστε οι φοιτητές που θα τα επιλέξουν συνολικά να έχουν τη δυνατότητα λήψης σχετικής βεβαίωσης.

Ακόμη προσφέρονται για την απόκτηση Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής Επάρκειας 2 υποχρεωτικά εξαμηνιαία μαθήματα (Υ209Π, ΥΕ10Π), 2 υποχρεωτικά επιλογής (ΥΕ21Π, ΥΕ22Π), και δύο ελεύθερης επιλογής (Χ290Π, Θ320Π). Από τα 2 μαθήματα ελεύθερης επιλογής οι φοιτητές επιλέγουν είτε το Χ290Π είτε το Θ320Π. Οι φοιτητές που επιθυμούν να αποκτήσουν το Πιστοποιητικό

Παιδαγωγικής Επάρκειας υποχρεούνται να παρακολουθήσουν τα προαναφερόμενα μαθήματα, τα οποία θα συνυπολογίζονται για τη λήψη πτυχίου. Τα μαθήματα αυτά εμπίπτουν στις απαιτούμενες για την απόκτηση της Παιδαγωγικής Επάρκειας θεματικές περιοχές. Σημειώνεται ότι το μάθημα ΥΕ22Π «Μικροδιδασκαλίες και Πρακτική άσκηση» έχει ως προαπαιτούμενο το μάθημα ΥΕ21Π «Διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών».

Εναλλακτικά, για τους φοιτητές, που δεν επιθυμούν να λάβουν Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής Επάρκειας, προσφέρονται τα δύο υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα, «**Ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας. Θεωρία**» (ΥΕ23), χειμερινό, με 3 διδακτικές ώρες και 6 μονάδες ECTS, και «**Ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας. Εφαρμογές**» (ΥΕ24), εαρινό, με 4 διδακτικές ώρες και 8 μονάδες ECTS αντί των μαθημάτων «**Διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών**» (ΥΕ21Π), χειμερινό, με 3 διδακτικές ώρες και 6 μονάδες ECTS, και «**Μικροδιδασκαλίες και Πρακτική Άσκηση**» (ΥΕ22Π), εαρινό, με 4 διδακτικές ώρες και 8 μονάδες ECTS. Στην περίπτωση αυτή, δεν υποχρεούνται να επιλέξουν το ορισθέν ως απαραίτητο για την απόκτηση της Παιδαγωγικής Επάρκειας επιλεγόμενο μάθημα παιδαγωγικού περιεχομένου, αλλά οποιοδήποτε άλλο από τα προσφερόμενα. Οι φοιτητές υποχρεούνται, εκτός από τη δήλωση μαθημάτων, να δηλώνουν στη Γραμματεία του Τμήματος αν θα επιλέξουν τα μαθήματα της Παιδαγωγικής Επάρκειας ή του Ποιμαντικού Έργου. Επισημαίνεται ότι τα μαθήματα Υ209Π «Θεολογία, Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Επιστημονική Μεθοδολογία», και ΥΕ10Π «Γενική Παιδαγωγική» είναι υποχρεωτικά για όλους τους φοιτητές, ανεξάρτητα αν θα δηλώσουν Παιδαγωγική Επάρκεια ή Ποιμαντικό Έργο.

Οι τελικές εξετάσεις γίνονται προφορικά ή/και γραπτά ή/και μέσω εργασίας. Επιπρόσθετα, πέραν της υποχρεωτικής παρακολούθησης και επιτυχούς εξέτασης στα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών, οι φοιτητές έχουν και τις εξής υποχρεώσεις: α) να λαμβάνουν μέρος στην πρακτική άσκηση της Λειτουργικής και Ομιλητικής, β) όσοι επιθυμούν να λάβουν Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής Επάρκειας να πραγματοποιήσουν την πρακτική άσκηση του μαθήματος των Παιδαγωγικών σε Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, γ) οι αλλοδαποί φοιτητές υποχρεούνται να εξεταστούν στην ελληνική γλώσσα στο Σχολείο της Νέας Ελληνικής γλώσσας του Α.Π.Θ.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι απόφοιτοι του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, έχοντας παρακολουθήσει επιτυχώς το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΠΣ), θα έχουν αποκτήσει την ικανότητα να ερευνούν, να μελετούν, να αναλύουν και να κατανοούν τις πηγές και τις εκφάνσεις της Ορθόδοξης Θεολογίας διαχρονικά, δηλαδή τα κείμενα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης στις πρωτότυπες γλώσσες τους, καθώς και τη συναφή γραμματεία της εποχής τους, την πατερική και εκκλησιαστική γραμματεία, την ερμηνεία των θεολογικών διατυπώσεων, την ιστορία, τη λατρεία, την τέχνη, τον πολιτισμό και τους θεσμούς της Εκκλησίας καθεαυτής και σε σύγκριση με τη διαμόρφωση του εκάστοτε ιστορικού και κοινωνικού περιβάλλοντος. Έτσι, θα προάγουν συνολικά την επιστήμη της Θεολογίας και τις θεολογικές σπουδές σε ακαδημαϊκό επίπεδο αναπτύσσοντας τη συνεργασία με τις υπόλοιπες ανθρωπιστικές επιστήμες και το διάλογο με τις φυσικές επιστήμες.

Θα έχουν, ακόμη, αποκτήσει εκείνες τις δεξιότητες που θα τους προσδίδουν ικανότητα προσφοράς υπηρεσιών στους τομείς της Εκπαίδευσης, της Ορθόδοξης Εκκλησίας σε πανορθόδοξο επίπεδο, του πολιτισμού, του κοινωνικού έργου, και των ευρωπαϊκών και διεθνών θεσμών και οργανώσεων.

Βαθμολογία των φοιτητών

Η βαθμολογική κλίμακα, με την οποία υπολογίζονται οι βαθμοί επίδοσης των φοιτητών είναι δεκαβάθμια (0-10) και ο βαθμός μόνον του πτυχίου ακολουθεί την παρακάτω βαθμολογική κατανομή επιτυχίας με τους ακόλουθους χαρακτηρισμούς:

Άριστα: 8,50-10,00

Λίαν Καλώς: 6,50-8,49

Καλώς: 5,00-6,49

Ο ελάχιστος προαγώγιμος βαθμός είναι το 5.

Επίσημη διάρκεια του προγράμματος: 8 εξάμηνα, 240 ECTS. Ένα πλήρες ακαδημαϊκό έτος σπουδών ισοδυναμεί με 60 μονάδες ECTS (Ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων) και ένα πλήρες εξάμηνο σε 30 ECTS (1 ECTS=25-30 ώρες) (Εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας, Υ.Α. Φ5/89656/Β3, ΦΕΚ 1466/2007/Β, άρθρ. 1-3, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή). Σε

κάθε μάθημα αποδίδεται ο αριθμός των απαιτούμενων ECTS (≥ 2) που εκφράζει το φόρτο εργασίας που απαιτείται από το φοιτητή για την ολοκλήρωση ενός μαθήματος, εργαστηρίου, φροντιστηρίου, πρακτικής άσκησης κλπ. και ο τρόπος σπουδών χαρακτηρίζεται: Πλήρης φοίτηση.

2. ΣΥΣΤΗΜΑ ECTS

Το σύστημα ECTS = European Credit Transfer and Accumulation System (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών μονάδων) είναι ένας συστηματικός τρόπος περιγραφής ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με τη χρήση πιστωτικών μονάδων, οι οποίες απεικονίζουν το φόρτο εργασίας που απαιτείται για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος. Ο φόρτος εργασίας αποτελείται από το χρόνο και την ποσότητα δουλειάς που χρειάζεται να καταβάλει ένας φοιτητής για να αποκτήσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που παρέχει η προγραμματισμένη διαδικασία μάθησης.

Ένα πλήρες εξάμηνο σπουδών θεωρείται ότι αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες (που αντιπροσωπεύουν περίπου 900 ώρες φοιτητικής εργασίας). Επομένως, μία πιστωτική μονάδα αντιστοιχεί στο ένα τριακοστό ($1/30$) των απαιτούμενων πιστωτικών μονάδων κάθε εξαμήνου. Σε κάθε επιμέρους εκπαιδευτικό στοιχείο του προγράμματος (μάθημα) απονέμονται πιστωτικές μονάδες ανάλογα με το φόρτο εργασίας, που επιβάλλουν οι διάφορες εκπαιδευτικές δραστηριότητες του στοιχείου (όπως παρακολούθηση διδασκαλίας, μελέτη, εργασίες, άσκηση, εξετάσεις). Ο φοιτητής που ολοκληρώνει με επιτυχία τη δουλειά που απαιτείται και αξιολογείται κατάλληλα, περνά το μάθημα και παίρνει τις πιστωτικές μονάδες ECTS του μαθήματος.

Συντονιστής Τμήματος για το σύστημα ECTS:

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ.καθηγητής

3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

α) Μαθήματα

Κάθε χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο ο φοιτητής/η φοιτήτρια εγγράφεται στα μαθήματα των τεσσάρων πρώτων εξαμήνων του Α΄ κύκλου (Α΄ - Δ΄ εξ.), σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, και δηλώνει επιπλέον τα

μαθήματα εκείνα του Τμήματος, τα οποία χρωστά από τα προηγούμενα χειμερινά ή εαρινά εξάμηνα αντίστοιχα, και στα οποία επιθυμεί να εξετασθεί.

Στα επόμενα εξάμηνα (Ε' – Η' εξ.) του Α' κύκλου σπουδών ο φοιτητής/η φοιτήτρια καταρτίζει το ατομικό του πρόγραμμα σπουδών υποβάλλοντας σχετικές δηλώσεις στην αρχή κάθε εξαμήνου του Β' κύκλου (Ε' - Η' εξ.). Συγκεκριμένα, στην αρχή κάθε εξαμήνου ο φοιτητής/η φοιτήτρια δηλώνει όποια μαθήματα επιθυμεί, από τον κατάλογο για το κάθε χειμερινό ή εαρινό εξάμηνο, που καλύπτουν 30 +/- 2 ECTS.

Ο φοιτητής έχει δικαίωμα να εξεταστεί στο τέλος κάθε εξαμήνου στα μαθήματα για τα οποία έχει υποβάλει έγκαιρα δηλώσεις, και μόνο σ' αυτά.

β) Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

Τα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής επιλέγονται από το φοιτητή από έναν κατάλογο μαθημάτων που καταρτίζεται στην αρχή κάθε εξαμήνου, όπου κάθε μέλος ΔΕΠ προσφέρει μαθήματα της ειδικότητάς του.

γ) Παιδαγωγική Επάρκεια

Ακόμη προσφέρονται για την απόκτηση Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής Επάρκειας 6 εξαμηνιαία μαθήματα (βλ. σελ. 25), τα οποία ο φοιτητής υποχρεούται να παρακολουθήσει και τα οποία θα συνυπολογίζονται για τη λήψη πτυχίου. Τα μαθήματα αυτά εμπίπτουν στις απαιτούμενες για την απόκτηση της Παιδαγωγικής Επάρκειας θεματικές περιοχές και διακρίνονται από το ενσωματωμένο γράμμα Π στον κωδικό τους.

δ) Πρακτική Άσκηση

Ορισμένα υποχρεωτικά μαθήματα περιλαμβάνουν και πρακτική άσκηση, που είτε ενσωματώνεται στο ωράριο διδασκαλίας τους, είτε πραγματοποιείται σε επιπλέον χρόνο. Τα μαθήματα αυτά είναι: 1) Παιδαγωγικά: απόκτηση εργασιακής εμπειρίας στο σχολικό περιβάλλον, για τους φοιτητές που επιθυμούν να λάβουν πιστοποιητικό παιδαγωγικής επάρκειας, 2) Ποιμαντική-Χριστιανική Συμβουλευτική: πρακτική άσκηση στο ποιμαντικό και κοινωνικό έργο ενοριών και άλλων εκκλησιαστικών και κοινωνικών φορέων, 3) Λειτουργική-Ομιλητική: ειδικό δώρο λειτουργικής πρακτικής άσκησης, 4) Βυζαντινή μουσική: συμμετοχή σε χορωδία βυζαντινής μουσικής του Τμήματος.

ε) Μαθήματα σεμιναριακού τύπου

Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται τρία μαθήματα-σεμινάρια (Υ407, ΥΕ02 και ΥΕ407), με διαθεματικό περιεχόμενο από διάφορα γνωστικά αντικείμενα του προγράμματος. Τα τρία σεμιναριακά μαθήματα βρίσκονται υπό την εποπτεία ενός καθηγητή του Τμήματος και διδάσκονται από ομάδα καθηγητών του Τμήματος, ή άλλων Τμημάτων, με βάση τον σχεδιασμό του. Δίνεται έμφαση στη διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων. Η εξεταστέα ύλη καθορίζεται από τους διδάσκοντες με φάκελο σημειώσεων ή βιβλιογραφία και η εξέταση διενεργείται υπό την ευθύνη του εποπτεύοντος.

4. ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+ 2014-2021

Το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας συμμετέχει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ERASMUS+ 2014-2021. Μέσω του προγράμματος Erasmus δίνεται η δυνατότητα σε προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς φοιτητές και σε υποψήφιους διδάκτορες να πραγματοποιήσουν ένα αναπόσπαστο κομμάτι των σπουδών τους στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης μέλη του Διδακτικού Προσωπικού έχουν την ευκαιρία με το ίδιο πρόγραμμα να πραγματοποιήσουν κινητικότητα με σκοπό τη διδασκαλία ή την επιμόρφωση, ενώ και το διοικητικό προσωπικό μπορεί να μετακινηθεί για επιμόρφωση.

Ειδικότερα περιλαμβάνει:

- Κινητικότητα φοιτητών για αναγνωρισμένες περιόδους Σπουδών.
- Κινητικότητα φοιτητών για Πρακτική Άσκηση.
- Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS).
- Το Παράρτημα Διπλώματος (DS).
- Κινητικότητα διδακτικού προσωπικού με σκοπό τη Διδασκαλία.
- Κινητικότητα διοικητικού και διδακτικού προσωπικού με σκοπό την Επιμόρφωση (Κατάρτιση).
- Γλωσσική προετοιμασία για εισερχόμενους και εξερχόμενους φοιτητές EILC).
- Εντατικά προγράμματα διδασκαλίας σύντομης διάρκειας (IP).
- Προγράμματα πανεπιστημιακής συνεργασίας σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος (Θεματικά Δίκτυα).

Στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας έχει εξασφαλίσει, για το ακαδημαϊκό έτος 2019-20, συνεργασία μέσω διμερών συμβάσεων, με τα εξής Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια σε επίπεδο Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών:

Όνομα υπευθύνου	Πανεπιστήμιο	Erasmus Code	Subject Areas
Βάντσος Μιλτιάδης	Theologische Fakultät Fulda	D FULDA03	0221 - Religion and Theology
	Ludwig-Maximilians- Universität München	D MUNCHEN01	0221 - Religion and Theology
	Universitatea “Aurel Vlaicu” din Arad	RO ARAD01	0221 - Religion and Theology
	Alexandru Ioan Cuza University of Iași	RO IASI02	0221 - Religion and Theology
Δάφνη Ευαγγελία	Universität Salzburg	A SALZBUR01	0221 - Religion and Theology
	Humboldt-Universität zu Berlin	D BERLIN13	0221 - Religion and Theology
	Universität Duisburg- Essen	D ESSEN04	0221 - Religion and Theology
	Philipps-Universität Marburg	D MARBURG01	0221 - Religion and Theology
	Eberhard Karls Universität Tübingen	D TUBINGE01	0221 - Religion and Theology
Κακλαμάνος Δημοσθένης	Universitatea din Craiova	RO CRAIOVA01	0221 - Religion and Theology
Καραμανίδου Άννα	Università Ca' Foscari Venezia	I VENEZIA01	022 - Humanities (except languages)
Κωτσιόπουλος Κωνσταντίνος	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	SK NITRA01	0314 - Sociology and cultural studies
Λάμπρου Σουλτάνα	Ludwig-Maximilians- Universität München	D MUNCHEN01	0221 - Religion and Theology
	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	SK NITRA01	0221 - Religion and Theology
Μποζίνης Κωνσταντίνος	Christian-Albrechts- Universität zu Kiel	D KIEL01	022 - Humanities (except languages)
Παπαδημητρίου Κυριακούλα	Charles University	CZ PRAHA07	0221 - Religion and Theology
	Universität Kassel	D KASSEL01	0221 - Religion and Theology
	Université Catholique de Lyon	F LYON10	0221 - Religion and Theology
Πασχαλίδης Συμεών	Universitatea Valahia din Targoviste	RO TARGOV101	0221 - Religion and Theology

Τσαλαμπούνη Αικατερίνη	KU Leuven	B LEUVEN01	0221 - Religion and Theology
	Universität Hamburg	D HAMBURG01	0221 - Religion and Theology
	Westfälische Wilhelms-Universität Münster	D MUNSTER01	0221 - Religion and Theology
	Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw	PL WARSZAW07	0221 - Religion and Theology
	Universitatea 'Babeș-Bolyai' din Cluj-Napoca	RO CLUJNAP01	0221 - Religion and Theology
	University of Helsinki	SF HELSINK01	0221 - Religion and Theology
	University of Birmingham	UK BIRMING02	0223 - Philosophy and ethics
Φιλιώτης-Βλαχάβας Χρήστος	Université de Strasbourg	F STRASBO48	0221 - Religion and Theology

Συντονιστής Τμήματος για το Erasmus+:

Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής

Ευαγγελία Δάφνη, αναπλ. καθηγήτρια (αναπληρωματική)

Συντονιστές Τμήματος για το Erasmus+ International:

π. Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής

Αγγελική Τριβυζαδάκη, επίκ. καθηγήτρια

Για περαιτέρω πληροφορίες μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Τμήματος Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων (<http://www.eurep.auth.gr>), καθώς και την αντίστοιχη υποσελίδα του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας (<http://www.past.auth.gr/el/llp-erasmus>).

5. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την προσαρμογή των φοιτητών στο ακαδημαϊκό περιβάλλον του ΑΠΘ, την παρακολούθηση της φοίτησής τους, τη διευκόλυνση φοιτητών με ειδικές ανάγκες, την πληροφόρηση των φοιτητών για τις παροχές του ΑΠΘ και την αντιμετώπιση των δυσκολιών τους το Τμήμα ορίζει κάθε χρόνο δώδεκα Καθηγητές του, τρεις ανά έτος φοιτητών, προς τους οποίους οι φοιτητές μπορούν να απευθύνονται, ώστε να είναι αποτελεσματική η φοιτητική μέριμνα. Σύμβουλοι Σπουδών για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος είναι:

Α Έτος

Βασίλειος Κουκουσάς, καθηγητής
Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής
π. Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής
Αγγελική Τριβυζαδάκη, επίκ. καθηγήτρια

Β Έτος

Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, καθηγητής
Απόστολος Κραλίδης, αναπλ. καθηγητής
Άννα Καραμανίδου, αναπλ. καθηγήτρια
Σουλτάνα Λάμπρου, αναπλ. καθηγήτρια

Γ Έτος

Βασίλειος Τσίγκος, καθηγητής
π. Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας, αναπλ. καθηγητής
Μιλτιάδης Βάντσος, αναπλ. καθηγητής
π. Βασίλειος Γεωργόπουλος, επίκ. καθηγητής

Δ Έτος

π. Αθανάσιος Γκίκας, καθηγητής
Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, αναπλ. καθηγήτρια
Ευάγγελος Πεπές, επίκ. καθηγητής

Επί πτυχίω

Θεόδωρος Γιάγκου, καθηγητής
Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής
Συμεών Πασχαλίδης, καθηγητής
Κυριακούλα Παπαδημητρίου, καθηγήτρια
Δημήτριος Νικολακάκης, αναπλ. καθηγητής

6. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Οι ακαδημαϊκοί σύμβουλοι προσφέρουν εθελοντικά την εμπειρία που έχουν αποκομίσει πάνω σε θέματα εκπαίδευσης και σταδιοδρομίας. Οι σύμβουλοι παρέχουν καθοδήγηση για την ανάπτυξη και την επίτευξη ουσιαστικών εκπαιδευτικών, επαγγελματικών και προσωπικών στόχων. Οι ακαδημαϊκοί σύμβουλοι βοηθούν στην ενημέρωση για τις τελευταίες τάσεις σ' έναν συγκεκριμένο τομέα μελέτης, προτείνουν κατάλληλες αναγνώσεις, παρέχουν γενικές κατευθύνσεις που σχετίζονται με κάποιο τομέα που ενδιαφέρει τους

φοιτητές, παρέχουν πληροφορίες για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα ή/και το εξωτερικό, ή παρέχουν πληροφορίες για επαγγελματικές προοπτικές και για την αγορά εργασίας. Οι συναντήσεις με τους ενδιαφερόμενους φοιτητές ή αποφοίτους γίνονται με προκαθορισμένα ραντεβού και σε συγκεκριμένες μέρες και ώρες που ορίζονται από τον ακαδημαϊκό σύμβουλο. Οι φοιτητές και απόφοιτοι που ενδιαφέρονται να κάνουν χρήση του θεσμού των ακαδημαϊκών συμβούλων για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος θα πρέπει να επικοινωνήσουν με τους παρακάτω καθηγητές:

Όνομα	Προπτυχιακές σπουδές	Μεταπτυχιακά στην Ελλάδα	Μεταπτυχιακά στο Εξωτερικό
Βάντσος Μιλτιάδης	✔	✔	Γερμανία
Λάμπρου Σουλτάνα	✔	✔	Σλοβακία
Μποζίνης Κωνσταντίνος	✔	✔	Ελβετία
Παπαδημητρίου Κυριακούλα	✔	✔	ΗΠΑ, Τσεχία, Ολλανδία
Τσαλαμπούνη Αικατερίνη	✔	✔	Αγγλία, Φινλανδία
Φιλιώτης - Βλαχάβας Χρήστος	✔	✔	Γαλλία, Βέλγιο

Για περαιτέρω πληροφορίες: Δομή Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας (ΔΑΣΤΑ)(<http://dasta.auth.gr/AcademicCounselling.aspx>).

7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Αντικειμενικός σκοπός του μέτρου της Αξιολόγησης Μαθημάτων και Διδακτικής Ικανότητας (ΑΜΔΙ) είναι η έκφραση και καταγραφή της γνώμης των φοιτητών και φοιτητριών που παρακολουθούν την εκπαιδευτική διαδικασία για τη διδακτική ικανότητα των διδασκόντων και την καταλληλότητα των διανεμόμενων διδακτικών συγγραμμάτων. Μέχρι και το χειμερινό εξάμηνο του ακαδ. έτους 2011-2012 η αξιολόγηση στηριζόταν στη συμπλήρωση κατάλληλων ερωτηματολογίων, τα οποία οι διδάσκοντες διένειμαν στους φοιτητές κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος προς το τέλος του εξαμήνου. Από το εαρινό εξάμηνο του ακαδ. έτους 2011-2012 η αξιολόγηση πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα κάθε εξαμήνου μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας που

ανέπτυξε η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) του ΑΠΘ. Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων γίνεται αυτόματα και οι διδάσκοντες ενημερώνονται μέσω των ιστοσελίδων της ΜΟΔΙΠ μετά την κατάθεση των βαθμολογιών των μαθημάτων του εκάστοτε εξαμήνου. Τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής αξιολόγησης είναι στη διάθεση οποιουδήποτε έχει νόμιμο συμφέρον, μέσω της Γραμματείας του Τμήματος.

Ε΄. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

(1). Μαθήματα (Παραδόσεις - Εξετάσεις)

1. Τα μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου αρχίζουν το πρώτο 10ήμερο του Οκτωβρίου και διαρκούν 13 εβδομάδες. Το πρόγραμμα διδασκαλίας ανακοινώνεται στις αρχές του Σεπτεμβρίου.
2. Τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου αρχίζουν μετά τη λήξη των εξετάσεων του χειμερινού εξαμήνου και διαρκούν επίσης 13 εβδομάδες. Το πρόγραμμα διδασκαλίας του εαρινού εξαμήνου ανακοινώνεται τον Ιανουάριο.
3. Παραδόσεις που δεν γίνονται εξαιτίας Γενικών Συνελεύσεων ή εκδηλώσεων των φοιτητών και μέχρι δύο ημέρες ανά εξάμηνο, πρέπει να αναπληρώνονται.
4. Αν μία παράδοση μαθήματος δεν γίνει εξαιτίας του διδάσκοντος, αυτός οφείλει να μεριμνήσει για την αναπλήρωση της.
5. Σε περίπτωση που για λόγους ανωτέρας βίας (π.χ. ασθένεια) ένας διδάσκων προβλέπεται να απουσιάσει πάνω από μία εβδομάδα, ο αρμόδιος Τομέας οφείλει να ορίσει αντικαταστάτη. Οι διδάσκοντες οφείλουν να προγραμματίζουν τις εκτός Πανεπιστημίου απασχολήσεις τους έτσι ώστε να μην απουσιάζουν κατά την περίοδο διδασκαλίας των μαθημάτων.
6. Οι εξεταστικές περίοδοι είναι τρεις: α) Ιανουαρίου, για τα μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου. β) Ιουνίου, για τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου και γ) Σεπτεμβρίου (επαναληπτική), για τα μαθήματα των δύο εξαμήνων. Η διάρκεια κάθε εξεταστικής περιόδου είναι κατ' ανώτατο όριο τέσσερις εβδομάδες.
7. Το πρόγραμμα των εξετάσεων κάθε εξαμήνου ανακοινώνεται στην αρχή του εξαμήνου. Αν, για οποιοδήποτε λόγο, αποφασιστεί παράταση στη διδασκαλία του εξαμήνου, γίνεται παράλληλη μετατόπιση του. Το πρόγραμμα της περιόδου Σεπτεμβρίου ανακοινώνεται τον Ιούνιο.
8. Κάθε φοιτητής πρέπει να δηλώσει, να παρακολουθήσει και να εξεταστεί, σε κάθε εξάμηνο, στα μαθήματα ελεύθερης επιλογής, τα οποία επιλέγονται από τον κατάλογο μαθημάτων που ανακοινώνει το Τμήμα κατά την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους, όπως επίσης έχει τη δυνατότητα μετά από έλεγχο των ECTS να επιλέξει μαθήματα από όλα τα Τμήματα του Α.Π.Θ. Σε όλη τη διάρκεια των σπουδών του ο φοιτητής μπορεί να επιλέξει οκτώ μαθήματα που τον ενδιαφέρουν από οποιοδήποτε άλλο Τμήμα του Α.Π.Θ.

9. Οι δηλώσεις για τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου γίνονται στην έναρξη του εξαμήνου.
10. Κανένας φοιτητής δεν έχει δικαίωμα προσέλευσης στην εξέταση των μαθημάτων εάν δεν έχει κάνει ηλεκτρονικά τη δήλωσή τους. Οι δηλώσεις των μαθημάτων ισχύουν για κάθε εξάμηνο και κατ' επέκταση για μία και μόνο - ακαδημαϊκή χρονιά.
11. Η εξεταστέα ύλη μαθήματος αντιστοιχεί στη διδασκαλία των 13 εβδομάδων και ανακοινώνεται από τον διδάσκοντα στην έναρξη του ακαδ. έτους.
12. Σε περίπτωση αντιγραφής κατά τη διάρκεια γραπτών εξετάσεων εφαρμόζεται η απόφαση της Συγκλήτου του Α.Π.Θ. (αριθμ. πρωτ. Α. 11508/14.6.1989), η οποία προβλέπει ποινή αποκλεισμού από όλα τα μαθήματα της επόμενης εξεταστικής περιόδου.
13. Η βαθμολογία των μαθημάτων πρέπει να κατατίθεται στη Γραμματεία το συντομότερο δυνατό και οπωσδήποτε όχι αργότερα από δέκα μέρες μετά το τέλος της εξεταστικής περιόδου.
14. Ο φοιτητής έχει το δικαίωμα να ενημερωθεί από το διδάσκοντα για τον τρόπο βαθμολόγησής του, ανεξάρτητα από το είδος της εξέτασης.
15. Αλλαγή καταχωρηθείσας βαθμολογίας δεν επιτρέπεται παρά μόνον με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, ύστερα από εγγραφή αιτιολόγηση του διδάσκοντος η οποία συνοδεύεται και από το αναβαθμολογηθέν γραπτό.
16. Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να το επαναλάβει, και επομένως να εξεταστεί σύμφωνα με τις νέες προϋποθέσεις αν υπάρξει οποιαδήποτε αλλαγή (π.χ. στην ύλη).

(2). Προσωπικό - Διδασκαλία

1. Το έργο των μελών ΔΕΠ γενικά περιλαμβάνει τη διδασκαλία και την έρευνα, την καθοδήγηση μεταπτυχιακών και διδακτορικών εργασιών, και τη συμμετοχή τόσο στα συλλογικά όργανα όσο και σε διάφορες επιτροπές του Τμήματος.
2. Οι αναθέσεις των μαθημάτων γίνονται από τους Τομείς εντός του Μαΐου, για την επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά.
3. Ανάθεση μαθήματος νέο-εισαγόμενου στο πρόγραμμα σπουδών πρέπει να γίνεται τουλάχιστον έξι (6) μήνες πριν από την έναρξη διδασκαλίας του.
4. Η Γ.Σ. του Τομέα επεξεργάζεται και καθορίζει την ύλη κάθε νέου μαθήματος.

5. Τα μέλη ΔΕΠ είναι υποχρεωμένα να έχουν τουλάχιστον έξι (6) ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα σε κάθε εξάμηνο.
6. Σε περιπτώσεις μικρής ή μεσαίας διάρκειας αδειών (συνέδρια, μικρές εκπαιδευτικές, προσωπικές, κ.ά.), το μέλος ΔΕΠ που υποδεικνύεται ως αντικαταστάτης αναλαμβάνει όλες τις σχετικές υποχρεώσεις (μαθήματα, φροντιστήρια, εργαστήρια, εξετάσεις, επιτηρήσεις, αποτελέσματα εξετάσεων κ.ά.) για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα.
7. Σε Συνέλευση του Τμήματος εντός του Μαΐου γίνεται απολογισμός της λειτουργίας του Τμήματος και προγραμματισμός για την επόμενη χρονιά (όπως π.χ. αλλαγές στο πρόγραμμα σπουδών) ύστερα από σχετικές εισηγήσεις της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών, των Διευθυντών των Τομέων και του Προέδρου.
8. Το Τμήμα έχει Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, η οποία προβλέπεται από το Νόμο και της οποίας η θητεία είναι ετήσια (Ακαδημαϊκό Έτος). Η Επιτροπή αποτελείται από έναν εκπρόσωπο κάθε Τομέα και τον αντικαταστάτη του και δύο εκπροσώπους των φοιτητών με τους αντικαταστάτες τους που ορίζονται από το φοιτητικό σύλλογο, και τον Πρόεδρο (ή τον Αναπληρωτή Πρόεδρο) του Τμήματος. Η Επιτροπή λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και συνεδριάζει αμέσως μετά τη συγκρότηση της με σκοπό τον προγραμματισμό για την υλοποίηση των συμπερασμάτων της Συνέλευσης του Τμήματος του Μαΐου. Επίσης συνεδριάζει οπωσδήποτε κάθε δύο μήνες κατά τη διάρκεια του διδακτικού χρόνου.
9. Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών είναι: α) Εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν στο πρόγραμμα σπουδών ή τον κανονισμό σπουδών, ώστε να βελτιωθεί ή να εκσυγχρονισθεί το επίπεδο των σπουδών. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού συγκεντρώνει από όλους τους φορείς τα απαραίτητα στοιχεία, όπως επίσης επιμέρους παρατηρήσεις των διδασκόντων και των φοιτητών. β) Είναι υπεύθυνη για το πρόγραμμα διδασκαλίας και το πρόγραμμα εξετάσεων σε συνεργασία με τον Πρόεδρο του Τμήματος. Εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος τυχόν μεταβολές.

10. Τα διδακτικά βιβλία εγκρίνονται από τη Γ.Σ. του Τομέα που έχει την ευθύνη του μαθήματος και κατόπιν από τη Συνέλευση του Τμήματος, που έχει και την τελική ευθύνη της Οργάνωσης του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών.

11. Ο κάθε φοιτητής, με τη δήλωση των μαθημάτων, επιλέγει, μέσα από το ηλεκτρονικό σύστημα Εύδοξος (<http://eudoxus.gr/>) και το σύγγραμμα που επιθυμεί να αποκτήσει για το κάθε μάθημα. Ο κάθε φοιτητής δικαιούται να επιλέξει μέσα από τον κατάλογο προτεινόμενων συγγραμμάτων ένα (1) μόνο σύγγραμμα για κάθε μάθημα. Η προμήθεια των συγγραμμάτων γίνεται από τα σημεία διανομής, όπως τα έχει καθορίσει ο εκάστοτε εκδοτικός οίκος μετά την αποστολή σε αυτόν της σχετικής κατάστασης δικαιούχων μετά το τέλος των δηλώσεων μαθημάτων και συγγραμμάτων.

ΣΤ΄. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΑΠΘ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Λειτουργία και απαιτήσεις του προπτυχιακού προγράμματος

Όλοι οι φοιτητές του ΑΠΘ έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν τη συνδρομή, για συγκεκριμένο κάθε φορά λόγο, ειδικών Υπηρεσιών του Πανεπιστημίου όπως:

Υπηρεσίες Υγείας (<http://www.auth.gr/healthservices>),

Στέγαση (<http://www.auth.gr/housing>),

Πανεπιστημιακή Φοιτητική Λέσχη (<http://www.auth.gr/units/596>),

Γραφείο Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας

(<http://www.auth.gr/directorate/department/43>),

Υποτροφίες (<http://www.auth.gr/scholarships>),

Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας (<http://smg.web.auth.gr/wordpress>),

Κέντρο Διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών (<http://www.auth.gr/units/59>),

Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης (<http://www.auth.gr/units/98>),

e-ΑΠΘ (<https://it.auth.gr/el/dashboard>),

Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο (<http://www.auth.gr/units/652>),

Πανεπιστημιακή Κατασκήνωση Καλάνδρας (<http://www.auth.gr/units/603>),

Βιώσιμη Κινητικότητα (<http://www.auth.gr/mobility>),

Παιδικό Κέντρο (<http://www.auth.gr/units/602>)

προκειμένου να τους συνδράμουν σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ή ακόμη και να γίνουν οι ίδιοι εθελοντές

προσφέροντας τις υπηρεσίες τους σε συναδέλφους/συμφοιτητές τους που τις έχουν ανάγκη.

Παράλληλα το **Τμήμα Σπουδών** (<http://dps.auth.gr/el>) του ΑΠΘ εκδίδει στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους τον ΟΔΗΓΟ επιβίωσης του φοιτητή σε ηλεκτρονική μορφή (διατίθεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Σπουδών), με πληροφορίες για το ΑΠΘ και τη Θεσσαλονίκη.

Επίσης οι φοιτητές μπορούν να αντλήσουν σημαντικές πληροφορίες από την ιστοσελίδα του **Τμήματος της Δομής Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας** (<http://dasta.auth.gr>) που αποσκοπεί στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη σύνδεση του Ιδρύματος με την αγορά εργασίας.

Ζ΄. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Στη Θεολογική Σχολή λειτουργεί Βιβλιοθήκη(<http://www.lib.auth.gr/el/βιβλιοθήκη-θεολογικής-σχολής-ο>), η οποία προέκυψε από την ενοποίηση των επιμέρους βιβλιοθηκών των παλιών Σπουδαστηρίων της Σχολής, που ήταν κατεσπαρμένες σ' όλο το κτίριο. Η Βιβλιοθήκη είναι πλούσια και οργανωμένη, και διαθέτει αναγνώστηριο. Η διοίκησή της ασκείται από την Κοσμητεία της Σχολής.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης κατανέμεται στους εξής τομείς :

- Τμήμα Παλαιτύπων
- Αναγνώστηριο
- α΄ Βιβλιοστάσιο: Περιοδικά, Σειρές, Θεματικοί Κύκλοι, Μεταπτυχιακές και Διδακτορικές Εργασίες, Τμήμα Σλαβικών μελετών
- β΄ Βιβλιοστάσιο: κυρίως συλλογή

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Δευτέρα, Τρίτη, Πέμπτη 08:30-19:00.

Τετάρτη 08:30-20:00

Παρασκευή 08:30-15:00

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Αικατερίνη Μπρανιώτου

Βιβλιοθηκονόμος, ΕΔΙΠ

☎ +302310996691, +302310 991381, Fax : +302310 996691

e-mail : braniot@past.auth.gr

Η΄. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου ημερολογιακού έτους. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, στο χειμερινό και στο εαρινό, καθένα των οποίων περιλαμβάνει 13 εβδομάδες διδασκαλίας και δύο ή τρεις εβδομάδες εξετάσεων.

- Το χειμερινό εξάμηνο αρχίζει την πρώτη εβδομάδα του Οκτωβρίου και λήγει το πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιανουαρίου. Ακολουθεί η πρώτη εξεταστική περίοδος του χειμερινού εξαμήνου.

Το εαρινό εξάμηνο αρχίζει το δεύτερο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου και λήγει στα τέλη Μαΐου. Ακολουθεί η πρώτη εξεταστική περίοδος του εαρινού εξαμήνου.

Κάθε εξάμηνο έχει δύο εξεταστικές περιόδους:

- Τα μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου εξετάζονται κατά την περίοδο του Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου και επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.
- Τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου εξετάζονται κατά την περίοδο του Ιουνίου και επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Οι εξεταστικές περιόδους του Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου και Σεπτεμβρίου διαρκούν τρεις εβδομάδες, όλες όμως συνήθως επεκτείνονται σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Κάθε εξάμηνο, πριν την έναρξη της εξεταστικής περιόδου, οι φοιτήτριες/φοιτητές έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να αξιολογήσουν τα μαθήματα και τους διδάσκοντές τους, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των σπουδών τους. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ-ΑΠΘ <http://qa.auth.gr>) και στην ιστοσελίδα της Σχολής/ του Τμήματός τους.

- Κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο δεν διεξάγονται μαθήματα ή εξετάσεις και θεωρούνται μήνες θερινών διακοπών. Επίσης στις διακοπές συγκαταλέγονται:
  - **Οι διακοπές Χριστουγέννων:** Από 24 Δεκεμβρίου ως 7 Ιανουαρίου.
  - **Οι διακοπές της Αποκριάς:** Από την Πέμπτη της Τυροφάγου ως και την επομένη της Καθαρής Δευτέρας.

- **Οι διακοπές του Πάσχα:** Από τη Μεγάλη Δευτέρα ως την Κυριακή του Θωμά.
- **Η 26^η Οκτωβρίου:** Εορτή του πολιούχου της πόλης Αγίου Δημητρίου. Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης (Εθνική εορτή).
- **Η 28^η Οκτωβρίου:** Επέτειος του "ΟΧΙ" στον ιταλικό φασισμό (Εθνική εορτή).
- **Η 17^η Νοεμβρίου:** Επέτειος εξέγερσης του Πολυτεχνείου το 1973.
- **Η 30^η Ιανουαρίου:** Εορτή των Τριών Ιεραρχών (Θρησκευτική εορτή).
- **Η 25^η Μαρτίου:** Επέτειος της επανάστασης του 1821 εναντίον του τουρκικού ζυγού (Εθνική εορτή).
- **Η 1^η Μαΐου:** Πρωτομαγιά (Εργατική εορτή).
- **Του Αγ. Πνεύματος:** Κινητή θρησκευτική εορτή.

Ειδικά στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, λόγω της ιδιαιτερότητάς του, δεν γίνονται μαθήματα το απόγευμα της παραμονής των παραπάνω εορτών. Επιπλέον, μαθήματα δε γίνονται το απόγευμα της παραμονής και μέχρι 11 πμ της ημέρας των παρακάτω εορτών:

- **Αγίου Γρηγορίου Παλαμά** (14 Νοεμβρίου)
- **Εισοδίων της Θεοτόκου** (21 Νοεμβρίου)
- **Αγίου Νικολάου** (6 Δεκεμβρίου)
- **Υπαπαντής** (2 Φεβρουαρίου)
- **Αγίου Γεωργίου** (23 Απριλίου)
- **Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης** (21 Μαΐου)
- **Αναλήψεως**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Κατάλογος Υποχρεωτικών και Υποχρεωτικών κατ' επιλογήν Μαθημάτων

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Υ101	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	5
Υ102	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ – ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	5
Υ103	ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ	4
Υ105	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, ΑΝΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ, ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ, ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Υ107Α	ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	ΜΑΡΙΑ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	3
Υ107Γ	ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΝΟΥ	3
Υ107ΓΕ	ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	ΑΓΝΗ ΔΑΦΦΑ	3
Υ107ΕΛ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	ΜΑΡΙΑ-ΛΗΔΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ	3
Υ108	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4
Υ109	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	5

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Υ201	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ	4
Υ202	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 5° ΕΩΣ ΤΟΝ 8° ΑΙΩΝΑ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΙΤΤΑΡΑΣ	4
Υ203	ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	4
Υ204	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ, ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4
Υ206	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ	4
Υ208	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
Υ209Π	ΘΕΟΛΟΓΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΕΠΕΣ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ, ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ	6
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Υ301	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	5
Υ302	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 9° ΕΩΣ ΤΟΝ 15° ΑΙΩΝΑ	ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ	5
Υ303	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ	4
Υ306	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	4
Υ307	ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ	ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ	4

Υ308	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΖΙΝΗΣ	4
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Υ401	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ	5
Υ402	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΧΡΟΝΩΝ	ΑΝΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ	4
Υ403	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4
Υ405	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι. ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥ	4
Υ407	ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ (Σεμινάριο)	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣΓΚΙΚΑΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥ, ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ, π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ	5
Υ408	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ	Αρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΚΡΕΤΤΑΣ	4
Ε' – Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
ΥΕ01	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ	4
ΥΕ02	ΠΑΤΕΡΕΣ-ΓΡΑΦΗ-ΠΑΡΑΔΟΣΗ (Σεμινάριο)	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ, π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΩΤΗΣ ΒΛΑΧΑΒΑΣ, ΑΝΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ, ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ, ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΙΤΤΑΡΑΣ	4
ΥΕ03	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ	π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΩΤΗΣ – ΒΛΑΧΑΒΑΣ	4

ΥΕ05	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ	π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ	4
ΥΕ08	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ	4
ΥΕ10Π	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ	ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΣΙΣΚΟΥ	6
ΥΕ18	ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ – ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ – ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ	4
ΥΕ21Π	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΕΠΕΣ	6
ΥΕ23	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΘΕΩΡΙΑ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ, ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ, π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ	6
ΥΕ25	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Ι	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	4
ΥΕ26	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	4
ΥΕ27	ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ	ΤΡΥΦΩΝ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
ΣΤ' – Η' ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
ΥΕ06	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΙ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	π. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΝΑΣΣΗΣ	4
ΥΕ09	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ	4
ΥΕ11	ΘΕΟΛΟΓΙΑ, ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Σεμινάριο)	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ, ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ, ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ, ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	4
ΥΕ12	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	4

ΥΕ13	ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	3
ΥΕ14	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ	4
ΥΕ15	ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ – ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ	4
ΥΕ20	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ, π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ	5
ΥΕ22Π	ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΕΠΕΣ	8
ΥΕ24	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ, ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ, π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ	8
ΥΕ28	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ II	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	4
ΥΕ29	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ	4

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΚΑΤ’ ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΔΜ = Διδακτικές μονάδες

ECTS = Ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες

Υ = Υποχρεωτικό

ΥΕ = Κατ’ επιλογήν υποχρεωτικό

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Κωδικός:	[Υ101]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ Κ.Δ.		
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>ΘΕΩΡΙΑ: Το μάθημα παρέχει α) βασικές πληροφορίες για το κείμενο της Καινής Διαθήκης και την ιστορία του, για τη συγκρότηση του κανόνα της Καινής Διαθήκης, για τις εκδόσεις και τις μεταφράσεις της και β) μία σύντομη εισαγωγή στα επιμέρους βιβλία της Καινής Διαθήκης (σχεδιάγραμμα και περιεχόμενο, ιστορικοφιλολογικά και ερμηνευτικά ζητήματα, θεολογική διδασκαλία του κάθε βιβλίου). ΑΣΚΗΣΗ (ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ): Στην άσκηση του μαθήματος παρουσιάζεται η ιστορία της χειρόγραφης παράδοσης του κειμένου της Καινής Διαθήκης, οι κυριότεροι μάρτυρες του κειμένου, αρχαίες και νέες μεταφράσεις και διδάσκονται στοιχεία της κριτικής του κειμένου στο συγκεκριμένο παράδειγμα της κριτικής έκδοσης της Κ.Δ. από το Ινστιτούτο Nestle-Aland στο Münster της Γερμανίας.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>ΘΕΩΡΙΑ 1) (α) Εισαγωγικά στο μάθημα της «Εισαγωγής στην Καινή Διαθήκη» - ιστορία και περιεχόμενο του μαθήματος, στόχοι, τρόποι αξιολόγησης κτλ. (β) Τι είναι η Καινή Διαθήκη και από ποια βιβλία συναπαρτίζεται, (γ) Πριν από το κείμενο της Κ.Δ.: η Παλαιά Διαθήκη ως Γραφή της πρώτης Εκκλησίας και οι προφορικές παραδόσεις για τον Ιησού, (δ) Σκοπός και ρόλος των κειμένων της Καινής Διαθήκης 2) (α) Ο κανόνας της Καινής Διαθήκης: η ιστορία και η θεολογική του σημασία, (β) Τα εξωκανονικά («απόκρυφα») κείμενα και τα «άγραφα» λόγια του Ιησού 3)(α) Τα ευαγγέλια: το φιλολογικό είδος του ευαγγελίου, σκοπός και χαρακτήρας, (β) Το συνοπτικό πρόβλημα 4) Τα συνοπτικά ευαγγέλια Α': το κατά Μάρκον και το κατά Ματθαίον 5) Τα συνοπτικά ευαγγέλια Β': το κατά Λουκάν και το κατά Ιωάννην ευαγγέλιο. Σύγκριση του κατά Ιωάννην με τα συνοπτικά 6) Πράξεις των Αποστόλων: Ο απόστολος Παύλος στις Πράξεις και στις επιστολές 7) Α' και Β' επιστολές προς Θεσσαλονικείς. Το πρόβλημα της ψευδεπιγραφίας 8) Προς Γαλάτας επιστολή. Προς Ρωμαίους επιστολή 9) Α' και Β' Κορινθίους Επιστολές αιχμαλωσίας Α': Προς Φιλιππησίους και προς Φιλήμονα 10) Επιστολές αιχμαλωσίας Β': Προς Εφεσίους και προς Κολοσσαείς Ποιμαντικές επιστολές 11) Προς Εβραίους Καθολικές επιστολές Α': Ιακώβου, Α' και Β' Πέτρου 12) Καθολικές επιστολές Β': Α', Β' και Γ' Ιωάννου, Ιούδα 13) Αποκάλυψη ΑΣΚΗΣΗ 1) Εισαγωγή στο μάθημα της άσκησης - τεχνικές πληροφορίες του μαθήματος Ιστορία του χειρόγραφου κειμένου: υλικά, τυπολογία χειρογράφων Η θέση των χειρογράφων της Κ.Δ. στην αρχαία Εκκλησία 2) Τα σημαντικότερα χειρόγραφα της Κ.Δ. Α' : πάπυροι 3) Τα σημαντικότερα χειρόγραφα της Κ.Δ. Β' : μεγαλογράμματοι κώδικες σε περγαμηνές (Σιναϊτικός, Βατικανός, Αλεξανδρινός, Βέζα, παλίμψηστος του Εφραίμ κ.ά.) Χρήση των σχετικών ιστοσελίδων (π.χ. Codex Sinaiticus Project) 4) Τα σημαντικότερα χειρόγραφα της Κ.Δ. Γ': οι μικρογράμματοι κώδικες Κέντρα μελέτης των χειρογράφων της Κ.Δ. - Περιήγηση στις ιστοσελίδες των σχετικών προγραμμάτων (π.χ. CSNTM, Nestle-Aland Virtual Library κ.ά.) 5) Αρχές της κριτικής του κειμένου της Καινής Διαθήκης - Ασκήσεις και παραδείγματα 6) Τύποι του κειμένου της Καινής Διαθήκης Α' - Ασκήσεις και παραδείγματα 7) Τύποι του κειμένου της Καινής Διαθήκης Α' - Το Εκκλησιαστικό/Βυζαντινό κείμενο: Σύγχρονες τάσεις στην έρευνα 8) Αρχαίες και σύγχρονες μεταφράσεις της Κ.Δ. - Μεταφράσεις της Κ.Δ. στη νεοελληνική 9) Εκδόσεις του κειμένου της Καινής Διαθήκης στο εξωτερικό και στην Ελλάδα 10) Εισαγωγή στο κριτικό υπόμνημα. Το παράδειγμα της 27^{ης} κριτικής έκδοσης Nestle-Aland. Ασκήσεις και παραδείγματα 11) Κριτική έκδοση Nestle-Aland: σύμβολα στα περιθώρια των σελίδων της έκδοσης - Σύμβολα μαρτύρων της χειρόγραφης παράδοσης - Ασκήσεις και παραδείγματα 12) Κριτική έκδοση Nestle-Aland: σύμβολα στο κείμενο και στο κριτικό υπόμνημα Α' - Ασκήσεις και παραδείγματα 13) Κριτική έκδοση Nestle-Aland: σύμβολα στο κείμενο και στο κριτικό υπόμνημα Α' - Ασκήσεις και παραδείγματα.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
<p>Ιωάννη Δ. Καραβιδόπουλου, <i>Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη</i>, Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2016 Σ. Αγουρίδη, <i>Εισαγωγή εις την Καινήν Διαθήκη</i>, Άρτος Ζωής, Θεσσαλονίκη 1991</p>					

Σημειώσεις σε ηλεκτρονική μορφή

Κωδικός:	[Υ102]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ – ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ
Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	5
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζεται το εισαγωγικό πλαίσιο για τις πατρολογικές σπουδές, με διεξοδική αναφορά στη διαμόρφωση του επιστημονικού κλάδου της Πατρολογίας στην Ελλάδα και στη Δύση. Παρέχονται στους φοιτητές οι πληροφορίες για τα instrumenta studiorum των πατρολογικών σπουδών τόσο στην έντυπη όσο και στην ψηφιακή μορφή τους. Διευκρινίζεται η χρήση του προσδιορισμού «πατήρ» και «οικουμενικός διδάσκαλος» της Εκκλησίας κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες και διασαφηνίζεται το ιστορικό και θεολογικό πλαίσιο των διαφόρων πατερικών περιόδων. Εξετάζονται επίσης βασικά ζητήματα που αφορούν στην πατερική γραμματεία: το φαινόμενο της ανωνυμογραφίας και της ψευδεπιγραφίας, η μορφολογική και ειδολογική διάκριση των πατερικών κειμένων. Παρουσιάζεται επίσης με συστηματικό τρόπο η ιστορία, γραμματεία και θεολογία των Πατέρων και λοιπών χριστιανών συγγραφέων των τεσσάρων πρώτων αιώνων. Διασαφηνίζεται η βασική πατρολογική ορολογία και εξετάζεται το ιστοριογραμματολογικό πλαίσιο της ανάπτυξης της χριστιανικής γραμματείας από την μεταποστολική εποχή (Αποστολικοί Πατέρες) ως τα τέλη του 4^{ου} αιώνα (Ιωάννης Χρυσόστομος και λοιποί Αντιοχειανοί θεολόγοι). Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην εξέλιξη της πατερικής θεολογίας από την εποχή των αποστολικών πατέρων ως τους Καππαδόκες πατέρες, μέσα στο έργο των οποίων διαμορφώνεται με συστηματικό τρόπο η ορθόδοξη θεολογία και ανθρωπολογία.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Προεισαγωγικά στην επιστήμη της Πατρολογίας και τη σημασία της για την Ορθόδοξη Θεολογία. Η ιστορία των πατρολογικών σπουδών στην Ελλάδα. Η εμφάνιση και ανάπτυξη των πατερικών σπουδών στη Δύση. 2. Instrumenta Studiorum στις πατρολογικές σπουδές: Α) Έντυπες πατρολογικές εκδόσεις (και μεταφράσεις), Κλείδες, Σειρές, περιοδικά και βιβλιογραφικές βάσεις, Β) Η Πατρολογία στο Διαδίκτυο (ψηφιακές βάσεις, πατρολογικοί ιστότοποι και λοιπό ηλεκτρονικό υλικό). (Φροντιστήριο στο Αναγνωστήριο της Θεολογικής Σχολής) 3. Πατέρες της Εκκλησίας – Οικουμενικοί Διδάσκαλοι – Εκκλησιαστικοί Συγγραφείς. Το πολιτισμικό και πνευματικό πλαίσιο της «εποχής» των Πατέρων: Παιδεία, γλώσσα, φιλοσοφία. 4. Οι περίοδοι της πατερικής γραμματείας. Θεολογικός χαρακτήρας και λογοτεχνική διαίρεση των πατερικών κειμένων. Ανωνυμογραφία και ψευδεπιγραφία στη χριστιανική γραμματεία. 5. Το ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο ανάπτυξης του πρώιμου Χριστιανισμού. Πρώιμα είδη της εκκλησιαστικής γραμματείας (εκκλησιαστική ποίηση, αρχαίες εκκλησιαστικές διατάξεις, Σύμβολα πίστεως και λειτουργικά κείμενα). 6. Οι Αποστολικοί Πατέρες. 7. Οι αρχαίοι Απολογητές. Ελληνισμός, αίρεση και ορθοδοξία το 2^ο και 3^ο αιώνα: Χριστιανικά απόκρυφα, Γνωστικισμός και αντιαιρετικοί θεολόγοι (Ειρηναίος Λυώνος και Ιππόλυτος Ρώμης). 8. Οι Θεολόγοι της Μικράς Ασίας, η Αντιοχειανή και η Αλεξανδρινή Σχολή. 9. Οι μεγάλοι Αλεξανδρινοί Θεολόγοι: Κλήμης Αλεξανδρεύς, Ωριγένης και Δίδυμος ο Τυφλός. 10. Αίρεση και Ορθοδοξία κατά τον 4^ο αιώνα: Ο Αρειανισμός και οι υπέρμαχοι του δόγματος της Νικαίας. 11. Οι Καππαδόκες Πατέρες (Α): Μέγας Βασίλειος και Γρηγόριος Νύσσης. 12. Οι Καππαδόκες Πατέρες (Β): Γρηγόριος ο Θεολόγος και Αμφιλόχιος Ικονίου. 13. Ιωάννης ο Χρυσόστομος και η Αντιοχειανή θεολογία.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Παναγιώτης Χρήστου, <i>Εκκλησιαστική Γραμματολογία, Τόμος Α'</i> , εκδ. Κυρομάνος, 2003			

Κωδικός:	[Υ103]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
Διδάσκων: Βασίλειος Κουκουσάς			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Οι πηγές της Ιστορίας της Εκκλησίας.
- Παρουσίαση και ανάλυση των σημαντικότερων περιόδων της Ιστορίας της Εκκλησίας, με βάση τις πηγές.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας. 2. Η Καινή Διαθήκη ως πηγή της Εκκλησιαστικής Ιστορίας 3. Βυζαντινοί Εκκλησιαστικοί Ιστορικοί, Α' (4^{ος} -9^{ος}αι.) 4. Βυζαντινοί Εκκλησιαστικοί Ιστορικοί, Β' (10^{ος}-15^{ος}αι.) 5. Βυζαντινοί κοσμικοί Ιστορικοί 6. Κείμενα των Πατέρων της Εκκλησίας 7. Άλλες πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Α': επιγραφές, ναοί, εκκλησιαστικά οικήματα, νομίσματα. 8. Άλλες πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Β': επιστολές, τυπικά, μονών, βιβλία περιηγήσεων. 9. Άλλες πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Γ': κρατικοί νόμοι, κ.α. 10. Πρακτικά Οικουμενικών Συνόδων, (Α -Β) 11. Πρακτικά Οικουμενικών Συνόδων, (Γ-Δ) 12. Πρακτικά Οικουμενικών Συνόδων, (Ε-ΣΤ-Ζ) 13. Σύγχρονες πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας: Περιοδικά, διαδίκτυο, βιβλία, ραδιόφωνο, εφημερίδες, τηλεόραση κ.α.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Β. Κουκουσάς, *Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικής Ιστορίας*, εκδ. Όστρακον, Θεσσαλονίκη 2014.
Β. Κουκουσάς- Δ. Βαλαής, *Θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας*, τ. Α, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2010.

Κωδικός:	[Υ105]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Διδάσκοντες: Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Συμεών Πασχαλίδης, Άννα Καραμανίδου, Σουλτάνα Λάμπρου, Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζεται σύντομα η ιστορία της Ελληνικής γλώσσας, εστιάζοντας στην Κοινή Ελληνιστική και στη γλώσσα των Πατέρων και των εκκλησιαστικών κειμένων και εκθέτοντας τους λόγους που διαμόρφωσαν τη γλωσσική μορφή τους. Μελετώνται ανθολογημένα κείμενα των υπό εξέταση περιόδων, επεξηγούνται και εμπεδώνονται με ασκήσεις τα βασικά γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, ενώ σχολιάζεται σημασιολογικά το λεξιλόγιο των κειμένων. Επισημαίνονται οι διαφορές στη γλώσσα των βιβλικών και των εκκλησιαστικών κειμένων και διδάσκεται η κατάλληλη γλωσσική προσέγγιση.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Γλώσσα και γραφή. Γένεση της ελληνικής γλώσσας και γραφής. (Κυριακούλα Παπαδημητρίου). 2. α) Η κλασική αρχαία ελληνική γλώσσα και η γραμματική αρχιτεκτονική της. Επίλεκτα παραδείγματα. β) Ασκήσεις στη γραμματική και στο συντακτικό. (Κυριακούλα Παπαδημητρίου). 3. Η Κοινή Ελληνιστική γλώσσα των ελληνιστικών και των αυτοκρατορικών χρόνων. Μορφολογικά και συντακτικά γνωρίσματα. (Κυριακούλα Παπαδημητρίου). 4. α) Παραδείγματα της Κοινής Ελληνιστικής από θύραθεν κείμενα της ελληνιστικής και ελληνορωμαϊκής εποχής. β) Ασκήσεις στη γραμματική και στο συντακτικό. (Κυριακούλα Παπαδημητρίου). 5. α) Η Κοινή ελληνιστική της Καινής Διαθήκης. Επίλεκτα παραδείγματα. β) Ασκήσεις στη γραμματική και στο συντακτικό. (Κυριακούλα Παπαδημητρίου). 6. α) Το φαινόμενο του αττικισμού και οι συνέπειές του στην Ελληνική γλώσσα. Επίλεκτα παραδείγματα από θύραθεν κείμενα. β) Ασκήσεις στη γραμματική και στο συντακτικό. (Κυριακούλα Παπαδημητρίου). 7. α) Η γλώσσα της Μετάφρασης των Εβδομήκοντα. Επίλεκτα παραδείγματα. β) Ασκήσεις στη γραμματική και στο συντακτικό. (Ε. Δάφνη). 8. α) Η γλώσσα των πατερικών και εκκλησιαστικών κειμένων Α'. Επίλεκτα παραδείγματα από την πρώιμη βυζαντινή περίοδο. β) Ασκήσεις στη γραμματική και στο συντακτικό. (Συμεών Πασχαλίδης). 9. α) Η γλώσσα των πατερικών και εκκλησιαστικών κειμένων Β'. Επίλεκτα παραδείγματα από τη μέση βυζαντινή περίοδο. β) Ασκήσεις στη γραμματική και στο συντακτικό. (Σουλτάνα Λάμπρου). 10. α) Η γλώσσα των πατερικών και εκκλησιαστικών κειμένων Γ'. Επίλεκτα παραδείγματα από τη μεταβυζαντινή και νεότερη ελληνική περίοδο. β) Ασκήσεις στη γραμματική και στο συντακτικό. (Άννα Καραμανίδου). 11. α) Η γλώσσα των αγιολογικών και υμνογραφικών κειμένων της βυζαντινής γραμματείας. Επίλεκτα παραδείγματα. β) Ασκήσεις στη γραμματική και</p>			

στο συντακτικό. (Συμεών Πασχαλίδης). 12. α) Παραβολή και σύγκριση της γλώσσας των βιβλικών κειμένων και της γλώσσας των εκκλησιαστικών κειμένων. β) Ασκήσεις για τη γλωσσική τους διάκριση. (Κυριακούλα Παπαδημητρίου). 13. Η νέα Κοινή της Νεοελληνικής γλώσσας. Η διαμόρφωση και η σημασία της για τη μελέτη της Κοινής Ελληνιστικής της Καινής Διαθήκης. (Κυριακούλα Παπαδημητρίου).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Geoffrey Horrocks, *Ελληνικά, ιστορία της γλώσσας και των ομιλητών της*, εκδ.Εστία, Αθήνα 2014.

Κωδικός:	[Y108]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
Διδάσκοντες: Κωνσταντίνος Χρήστου, Ιωάννης Μπάκας			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η δημιουργία, διαμόρφωση και εξέλιξη της βυζαντινής πολιτιστικής σύνθεσης. Η επιβίωση της ανατολικής αυτοκρατορίας κατά την διάρκεια της κρίσης της ύστερης αρχαιότητας. Η εποχή του Ιουστινιανού Α'. Η κρίση του 7^{ου} αιώνας και η επιβίωση του κράτους. Η διαμόρφωση και η εσωτερική εξέλιξη του Βυζαντινού Κράτους κατά την μεσοβυζαντινή περίοδο και το απόγειο της ακμής του Βυζαντίου. Η κατάρρευση του 11^{ου} αιώνας και η αναδιοργάνωση των Κομνηνών. Ο 13^{ος} και ο 14^{ος} αιώνας. Ο Ελληνισμός κατά την Τουρκοκρατία. Η οργάνωση του γένους και η Εκκλησία.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η διαμόρφωση του πρώιμου Βυζαντινού Κράτους και της βυζαντινής κοινωνίας.. 2. Ιουστινιανός. 3. Ο 7^{ος} αιώνας και η περίοδος των Ισαύρων Επιβίωση και αλλαγή. 4. Η διαμόρφωση του βυζαντινού πολιτισμού. 5. Το απόγειο της βυζαντινής δύναμης. Νικηφόρος Φωκάς, Ιωάννης Τσιμισκής, Βασίλειος Β'. 6. Η διάλυση του κρατικού μηχανισμού και η κατάρρευση του Κράτους. Η αποκατάσταση της βυζαντινής ισχύος επί Κομνηνών. 7. Η Φραγκοκρατία και η παλινόρθωση της αυτοκρατορίας (1204-1282). 8. Παρακμή και πτώση. 9. Η βυζαντινή επίδραση και κληρονομιά 10. Η τρίσημη ενότητα του Ελληνισμού: Αρχαιότητα, Βυζάντιο, Νέος Ελληνισμός. 11. Η οργάνωση του γένους και η επιβίωσή του κατά την οθωμανική κυριαρχία. 12. Το κοινωνικό και παιδευτικό έργο της Εκκλησίας. 13. Επισκόπηση του Ελληνισμού κατά περιοχές.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Γ. Γιαννακόπουλος, <i>Μεσαιωνικός δυτικός πολιτισμός & οι κόσμοι του Βυζαντίου και του Ισλάμ</i> , εκδ. Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 1993.			

Κωδικός:	[Y109]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ
Διδάσκων: Εμμ. Γιαννόπουλος (επ.κ. καθηγητής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΑΠΘ)			
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 5 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Οι φοιτητές θα αποκτήσουν βασικές γνώσεις για στοιχεία της Ψαλτικής τέχνης της ορθόδοξης εκκλησίας σε επίπεδο ιστορίας, μορφολογίας, έργου των μεγάλων μελοποιών, χειρόγραφης και έντυπης παράδοσης των μελών, εξέλιξης της σημειογραφίας. Παράλληλα, σε κάθε ενότητα θα ασκούνται στην σταδιακή εκμάθηση της εν χρήσει μουσικής σημειογραφίας, των μουσικών γενών, κλιμάκων κ.λπ.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικά ιστορικά και τεχνικά στοιχεία. Η θεολογική διάσταση της ψαλτικής. Πρώτη επαφή με την σημειογραφία. 2. Χειρόγραφη παράδοση, στοιχεία ρεπερτορίου, Βασικές Ψαλτικές συλλογές. Χαρακτήρες ποσότητας, διατονικό γένος. 3. Μελοποιοί και μελοποιήσεις Βυζαντινής εποχής. Ασκήσεις παραλλαγής. 4. Η Κωνσταντινούπολη και το Οικουμενικό Πατριαρχείο ως διαχρονικό κέντρο ανάπτυξης της Ψαλτικής. Ασκήσεις παραλλαγής, χαρακτήρες ποιότητας. 5. Η</p>			

αγιορείτικη Ψαλτική παράδοση. Μελοποιοί και έργα, μορφολογία και επιρροές. Ασκήσεις παραλλαγής, και μέλος. 6. Το μεταίχμιο μεταξύ Βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής. Οι τελευταίοι μαΐστορες, χειρόγραφες Ψαλτικές συλλογές. Ασκήσεις παραλλαγής και μέλους. 7. Η Ψαλτική στην Κρήτη και σε άλλα περιφερειακά κέντρα. Το Αιγαίο πέλαγος και η καλλιτεχνική δημιουργία. Ήχοι διατονικοί. 8. Στοιχεία της διαχρονικής εξέλιξης της σημειογραφίας. Θεωρητικές συλλογές. Ασκήσεις σε μέλη του Αναστασιματαρίου. 9. Η μεταβυζαντινή Ψαλτική του 17^{ου} αιώνα. Ψαλτικές συλλογές, μελοποιοί και η δράση τους. 10. Η Ψαλτική του 18^{ου} αιώνα. Μεγάλοι μελοποιοί, Ψαλτικά βιβλία, το φαινόμενο των εξηγήσεων. 11. Η Ψαλτική τον 19^ο αιώνα. Η Νέα Μέθοδος (θεωρία και πράξη), οι συντελεστές της και η δράση τους. Η αρχή της μουσικής τυπογραφίας και η εξέλιξή της. Χρωματικό γένος. 12. Λόγος και μέλος: το συναμφοότερον της ψαλτικής έκφρασης. 13. Η σύγχρονη μουσικολογική έρευνα στον τομέα της Ψαλτικής.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ε. Γιαννόπουλος, *Η ψαλτική τέχνη. Λόγος και μέλος στη λατρεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας*, εκδ. Δέσποινα Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016.

Κωδικός:	[Υ201]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
Διδάσκων: Αθανάσιος Παπαρνάκης			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η γνωριμία με την Παλαιά Διαθήκη και ενημέρωση στα εισαγωγικά θέματα της σύνθεσής της (ιστορικά, φιλολογικά, γραμματολογικά) για το σύνολο της συλλογής και για καθένα από τα 49 της βιβλία ξεχωριστά. Εισαγωγή στο γνωστικό αντικείμενο της Παλαιάς Διαθήκης: α) κατανόηση της θέσης και της αξίας της στη θεολογική επιστήμη και την εκκλησιαστική θεολογία, β) ενημέρωση στα βασικά επιστημονικά θέματα της μελέτης της, γ) κατανόηση των βασικών ερευνητικών προβληματισμών, δ) παρακολούθηση των βασικών σταθμών της πορείας της σύγχρονης επιστημονικής έρευνας σε αυτά και αξιολόγηση των πορισμάτων της, ε) γνώση και κατανόηση των βασικών στοιχείων της διαμόρφωσής της και του περιεχομένου της.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικό. Ορολογία. Ορισμοί. Η επιστήμη της Εισαγωγής στην Π. Διαθήκη. Ιστορία του μαθήματος. 2. Γενική εισαγωγή: Η Παλαιά Διαθήκη ως ιστορία και αποκάλυψη 3. Η ιστορία του κανόνα της Παλαιάς Διαθήκης 4. Η ιστορία του κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης. Αρχαίο κείμενο. 5. Η ιστορία του κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης. Μεταφράσεις. Τα χειρόγραφα του Qumran 6. Η Μετάφραση των Ο΄: ιστορία, μέθοδος, σύγχρονη έρευνα 7. Ειδική εισαγωγή: Εισαγωγή στην Πεντάτευχο. Η σύνθεση της Πεντατεύχου 8. Τα βιβλία της Πεντατεύχου: συνθήκες συγγραφής, δομή, περιεχόμενο, διδασκαλία 9. Τα λοιπά ιστορικά βιβλία. 10. Τα ποιητικά βιβλία. 11. Τα προφητικά βιβλία I 12. Τα προφητικά βιβλία II 13. Τα προφητικά βιβλία III.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σ. Καλαντζάκης, <i>Επίτομη Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη</i> , εκδ. Γράφημα, Θεσσαλονίκη 2016.			

Κωδικός:	[Υ202]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 5^ο ΩΣ ΤΟΝ 8^ο ΑΙ.
Διδάσκων: Πιτταράς Θεόδωρος			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Διδάσκονται ο βίος, τα έργα και η θεολογία των Πατέρων της Εκκλησίας που έζησαν από τον 5^ο μέχρι και τον 8^ο αιώνα. Παρουσιάζονται εισαγωγικά ιστοριογραφματολογικά στοιχεία για τον κάθε ένα από τους Πατέρες και του έργου τους. Επεξηγούνται και αναλύονται βασικές θεολογικές θέσεις της διδασκαλίας τους.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικό μάθημα σχετικό με τη σκέψη και τη διδασκαλία των πατέρων αυτής της περιόδου. 2. Αντιοχειανοί συγγραφείς με ιδιαίτερη αναφορά στον Νεστόριο Κων/πόλεως 3. Πρόκλος</p>			

Κων/πόλεως: Τα κυριότερα σημεία του βίου, της εργογραφίας καθώς και εκτενή παρουσίαση της διδασκαλίας του. 4. Κύριλλος Αλεξανδρείας: Παρουσίαση του βίου, των συγγραμμάτων και της διδασκαλίας του. 5. Θεοδώρητος Κύρου: Βιογραφικά στοιχεία, γραμματεία και θεολογία. 6. Διονύσιος Αρεοπαγίτης (Ψευδο-Διονύσιος): Συγγραφέας, συγγράμματα και διδασκαλία των αρεοπαγητικών κειμένων. 7. Λεόντιος Βυζάντιος: Εξέταση του βίου, των συγγραμμάτων και της θεολογικής διδασκαλίας του. 8. Αναστάσιος Σιναίτες: Παρουσίαση βίου, εργογραφίας και της διδασκαλίας των. 9. Μάξιμος ο Ομολογητής Ι: Κύρια σημεία του βίου, των έργων και της διδασκαλίας του. 10. Μάξιμος ο Ομολογητής ΙΙ: Εκτενέστερη παρουσίαση της θεολογίας του μέσα από κείμενα του ιερού πατρός. 11. Σωφρόνιος Ιεροσολύμων: Ο βίος, το συγγραφικό έργο και η θεολογία του. 12. Θεολόγοι της εικονομαχικής περιόδου: Ειδικότερα, βιογραφικά στοιχεία, συγγράμματα και διδασκαλία του Ιωάννη Δαμασκηνού. 13. Ο βίος, το συγγραφικό έργο και η διδασκαλία του Θεοδώρου Στουδίτη.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Π. Χρήστου, *Ελληνική Πατρολογία τ. Ε΄*, εκδ. Κυρομάνος, Θεσ/νίκη 1992.

Σ. Παπαδόπουλου, *Πατρολογία τ. Γ΄*, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2010.

Κωδικός:	[Υ203]	Τίτλος μαθήματος:	ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Χρήστου					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη και αξιολογούνται τα πιο σημαντικά γεγονότα που αφορούν στον ιστορικό βίο της Εκκλησίας και συνδέονται με τη φύση και την αποστολή της στον κόσμο. Η επικράτηση του Χριστιανισμού εντός της ελληνορωμαϊκής οικουμένης και η διαμόρφωση των σχέσεων με την πολιτεία. Η εμφάνιση των αιρέσεων και η αντιμετώπισή τους. Η εξέλιξη του εκκλησιαστικού οργανισμού. Ο εκχριστιανισμός της Ευρώπης. Η διάσπαση του χριστιανικού κόσμου σε ανατολικό και δυτικό και οι απόπειρες επανένωσης.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Η νομιμοποίηση του Χριστιανισμού και οι σχέσεις Εκκλησίας και πολιτείας. 2. Ο Αρειανισμός και οι δύο πρώτες Οικουμενικές Σύνοδοι. 3. Οι χριστολογικές έριδες. Η Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος. 4. Αντιχαλκηδονισμός και νεοχαλκηδονισμός. Ε΄ Οικουμενική Σύνοδος. 5. Μονοενεργητισμός και μονοθελητισμός. 6. Εικονομαχία. 7. Η εξέλιξη του διοικητικού συστήματος της Εκκλησίας. 8. Ιεραποστολή. 9. Ρώμη και Κωνσταντινούπολη. 10. Το Σχίσμα του 1054. 11. Η Εκκλησία της Ανατολής. 12. Η Εκκλησία της Δύσης. 13. Η Σύνοδος της Φερράρας – Φλωρεντίας.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Βλ. Φειδάς, <i>Εκκλησιαστική Ιστορία</i> , τ. Β, Αθήνα 2002.					

Κωδικός:	[Υ204]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ, ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΡΕΣΒΥΓΕΝΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ		
Διδάσκων: Ιωάννης Μπάκας					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<ul style="list-style-type: none"> - Η διαμόρφωση και εξέλιξη των εκκλησιαστικών διοικητικών θεσμών και της εκκλησιαστικής γεωγραφίας. - Το Πατριαρχικό σύστημα διοίκησης της Εκκλησίας ως εξέλιξη του μητροπολιτικού και εξαρχικού συστήματος. - Η θεωρία της «Πενταρχίας» των Πατριαρχών. - Η ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, καθώς και των άλλων Πρεσβυγενών Πατριαρχείων (Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων) καθώς και η ιστορία της Εκκλησίας της Ελλάδος. 					

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Εισαγωγή στη διοικητική οργάνωση του Ρωμαϊκού κράτους και της χριστιανικής Εκκλησίας. 2. Το Μητροπολιτικό σύστημα διοίκησης. Οργάνωση, πλεονεκτήματα, προβλήματα. 3. Το ενδιάμεσο σύστημα της «Εξαρχίας». Η Εκκλησία της Κύπρου. 4. Το «Πατριαρχικό» σύστημα διοίκησης. Η θεωρία της Πενταρχίας των Πατριαρχών. 5. Όρια και δικαιοδοσίες των εκκλησιαστικών διοικήσεων. 6. Αποστολικότητα Ανδρέου και Ιωάννου στον Θρόνο της Κωνσταντινούπολης. 7. Πρεσβεία του θρόνου Κωνσταντινουπόλεως. Ο 28^{ος} κανών της Χαλκηδόνας. 8. Η εκκλησιαστική γεωγραφία της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως. 9. Η Εκκλησία Αλεξανδρείας από την Α΄ στην Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο 10. Η Εκκλησία Αντιοχείας κατά τους πέντε πρώτους αιώνες. 11. Η διοικητική προαγωγή της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων σε «Πατριαρχείο». 12. Ιστορία της Εκκλησίας στον ελλαδικό χώρο. 13. Η Εκκλησία της Ελλάδος.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Β. Κουκουσάς-Δ. Βαλαής, *Θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας*, τ. Α, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2010.

Β. Κουκουσάς- Δ. Βαλαής, *Θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας*, τ. Β, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2011.

Κωδικός:	[Υ206]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ		
Διδάσκουσα: Αγγελική Τριβυζαδάκη					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσίαση των μνημείων και των βασικότερων εκπροσώπων της βυζαντινής, μεταβυζαντινής και νεοελληνικής εκκλησιαστικής τέχνης. Εκμάθηση του τρόπου περιγραφής και τεκμηρίωσης ενός μνημείου του παρελθόντος.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στην χριστιανική τέχνη και την μελέτη της, 2. Τέχνη των τάφων και των κατακομβών, 3. Ναοδομία της παλαιοχριστιανικής περιόδου, 4. Ζωγραφική της παλαιοχριστιανικής περιόδου, 5. Η τέχνη της εικονομαχίας, 6. Μεσοβυζαντινή ναοδομία, 7. Μεσοβυζαντινή ζωγραφική, 8. Υστεροβυζαντινή ναοδομία, 9. Υστεροβυζαντινή ζωγραφική, 10. Μεταβυζαντινή ζωγραφική, 11. Η χριστιανική τέχνη της εποχής της Τουρκοκρατίας, 12. Νεοελληνική χριστιανική τέχνη, 13. Ανασκόπηση των σημαντικότερων σταθμών της χριστιανικής τέχνης.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ι.Στουφή-Πουλημένου, <i>Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη</i> , εκδ. Παρησία, Αθήνα 2011.					

Κωδικός:	[Υ208]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ		
Διδάσκων: Τρύφων Τσομπάνης					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Σκοπεύει να εισαγάγει τους φοιτητές στις λειτουργικές σπουδές και να τους μνήσει στον πλούτο και την αισθητική της ορθόδοξης Λατρείας.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Γενική εισαγωγή στην ορθόδοξη Λατρεία. 2. Σύντομη ιστορία της θείας Λατρείας. 3. Ο χριστιανικός ναός-λειτουργική και αισθητική θεώρηση. 4. Τα λειτουργικά σκεύη. 5. Τα ιερά άμφια. 6. Τα λειτουργικά βιβλία. 7. Ακολουθίες του νυχθημέρου- λειτουργική ορολογία. 8. Η Θεία λειτουργία του λόγου. 9. Η θεία λειτουργία των πιστών. 10. Η αισθητική της θείας λατρείας. 11. Η ευταξία της θείας λατρείας. 12. Η αισθητική του λειτουργικού λόγου. 13. Παράδοση και ανανέωση των λειτουργικών τεχνών.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Τ. Τσομπάνης, <i>Ευτάκτως και ομοτίμως. Ζητήματα αισθητικής της Θείας Λατρείας</i> , εκδ. Μυγδονία,					

Θεσσαλονίκη 2017.

Κωδικός:	[Υ209Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκοντες: Ευάγγελος Πεπές, Δημοσθένης Κακλαμάνος, Ευστράτιος Μουρατίδης			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή
		ECTS:	6
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα περιλαμβάνει τη γέννηση και την ιστορική εξέλιξη των θεολογικής επιστήμης, τη σχέση της Ορθόδοξης Θεολογίας ως επιστήμης με την Εκκλησία και τις άλλες επιστήμες. Περιλαμβάνει, επίσης, τις όψεις των εφαρμογών των ΤΠΕ στη εκπαίδευση και ειδικότερα στη χριστιανική αγωγή, καθώς επίσης και βασικά στοιχεία της επιστημονικής μεθοδολογίας και της χρήσης των θεολογικών βάσεων δεδομένων.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Σημασία και περιεχόμενο του όρου "Θεολογία", 2. Οι θεολογικές σπουδές, ο χαρακτήρας της Θεολογίας και της Θεολογικής επιστήμης, 3. Η σχέση της Θεολογίας ως επιστήμης με τις άλλες επιστήμες και την Ορθόδοξη Εκκλησία, 4. Το θεολογικό πλαίσιο εφαρμογής των νέων Τεχνολογιών στη Θεολογία και στη χριστιανική αγωγή, 5. Συστήματα - εργαλεία πληροφορικής κατάλληλα για εφαρμογές στην εκπαίδευση (γενική θεώρηση, είδη), 6. Εκπαίδευση από απόσταση, 7. Ο διαδραστικός πίνακας, 8. Εκπαιδευτικό λογισμικό για τη διδασκαλία των θεολογικών μαθημάτων, 9. Πολυμέσα στη χριστιανική αγωγή, 10. Κριτική αποτίμηση της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας, 11. Βασικές αρχές επιστημονικής μεθοδολογίας Α, 12. Βασικές αρχές επιστημονικής μεθοδολογίας Β, 13. Θεολογικές βάσεις δεδομένων και οι εφαρμογές τους.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Η. Ρεράκης – Ε. Πεπές, <i>Θεολογική παιδεία και εκπαιδευτική τεχνολογία</i> , εκδ. Δ. Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2016. Διαφάνειες μαθήματος σε ηλεκτρονική μορφή.			

Κωδικός:	[Υ301]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
Διδάσκουσες: Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Αικατερίνη Τσαλαμπούνη			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	5
		ΔΜ:	4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα της Ερμηνείας της Καινής Διαθήκης πληροφορεί για το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τον σκοπό της επιστήμης της Ερμηνείας, και διαιρείται σε δύο μέρη: α) Ερμηνεία Επιστολών της Καινής Διαθήκης, και β) Ερμηνεία Συνοπτικών Ευαγγελίων. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ: Το πρώτο μέρος επικεντρώνεται στην προς Γαλάτας Επιστολή. Παρουσιάζονται τα εισαγωγικά θέματα της Επιστολής και τα κοινωνικο-ιστορικά δεδομένα της εποχής, στα οποία εντάσσεται η κατάσταση των παραληπτών και τα οποία σχετίζονται με τα θέματα της Επιστολής. Γίνεται εξήγηση του κειμένου και παράλληλα ερμηνεία και θεολογική ανάπτυξη των νοημάτων του. Για την ερμηνεία χρησιμοποιούνται κατά βάση η παραδοσιακή πατερική ερμηνευτική μέθοδος σε συνδυασμό με σύγχρονες ερμηνευτικές μεθόδους, ανάλογα με την περίπτωση. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ: Το δεύτερο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στην ερμηνεία επιλεγμένων περικοπών των συνοπτικών ευαγγελίων. Εξέταση/σύγκριση των ιδιαιτεροτήτων (από άποψης γλώσσας και ύφους, παραδόσεων και θεολογικών ενδιαφερόντων) των τριών συνοπτικών. Αξιοποίηση κατά την εξήγηση των επιμέρους περικοπών της πατερικής ερμηνευτικής παράδοσης και των σύγχρονων τάσεων στην ερμηνεία της Κ.Δ.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ: 1. Γενικά για το μάθημα της Ερμηνείας της Καινής Διαθήκης. Η επιστολή ως γραμματειακό είδος. Εισαγωγικά ζητήματα της προς Γαλάτας Επιστολής. 2. Αρχή της επιστολής, Γαλ. 1:1-5. Αποστολέας, παραλήπτες, χαιρετισμός. Αιτία συγγραφής της επιστολής, Γαλ. 1:6-11. 3. Διήγηση των συμβάντων που συνδέονται με την αιτία της			

συγγραφής, Γαλ. 1:13-2:14. Αυτοβιογραφία, Αποστολική Σύνοδος, σύγκρουση με τον Πέτρο στην Αντιόχεια.4. Τα σημεία συμφωνίας και διαφωνίας με τους αντιπάλους του Παύλου, Γαλ. 2:15-21. Άρνηση εκ μέρους του αποστόλου της κατηγορίας εναντίον του.5. Επιχειρηματολογία του αποστόλου, Γαλ. 3:1-4:31. Η μαρτυρία της εμπειρίας και η μαρτυρία των Γραφών. Η αλληγορία/τυπολογία της Σάρρας και της Άγαρ.6. Προτροπή προς τους Γαλάτες να δεχθούν τη χάρη του Χριστού, που ελευθερώνει, Γαλ. 5:1-6:10.7. Τέλος της επιστολής, Γαλ. 6:11-18. Ανακεφαλαίωση, οργή κατά των αντιπάλων, αυτο-περιγραφή του αποστόλου ως εκπροσώπου του εσταυρωμένου Χριστού, έκκληση προς τους Γαλάτες να ζουν σύμφωνα με τον κανόνα του Χριστού. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ: 1. Εξηγητικά βήματα - πορεία ερμηνείας μίας ευαγγελικής περικοπής. Διαχρονικές και συγχρονικές προσεγγίσεις του κειμένου. Παραδείγματα - άσκηση. 2. Οι πρόλογοι των τριών συνοπτικών. Η θέση τους στην αφηγηματική δομή των τριών ευαγγελίων κι η θεολογική τους σημασία. 3. Οι παραβολές στους τρεις συνοπτικούς: ιδιαίτερα γνωρίσματα, ιστορία της ερμηνείας. 4. Τρία ερμηνευτικά παραδείγματα: παραβολή σπορέως, παραβολή των δυο γιων, παραβολή του Ασώτου. 5. Τα θαύματα στη συνοπτική παράδοση: ιδιαίτερα γνωρίσματα και είδη. Ερμηνευτικά παραδείγματα (ανάσταση της κόρης του Ιαείρου και θεραπεία της αιμορροούσας, κατάπαυση της τρικυμίας). 6. Η επί του όρους ομιλία στο κατά Ματθαίον. 7. Το τέλος των τριών ευαγγελίων – Η περιγραφή του Πάθους και της Ανάστασης στους τρεις συνοπτικούς.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Κυριακούλα Παπαδημητρίου, *Προς Γαλάτας. Ο καινούργιος λαός του Θεού*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2018.

Κωδικός:	[Υ302]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ ΙΙΙ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 9^οΩΣ ΤΟΝ 15^οΑΙ.		
Διδάσκουσα: Σουλτάνα Λάμπρου					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Παρουσιάζονται ο βίος, τα συγγράμματα και η διδασκαλία των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων, που έδρασαν κατά την περίοδο από τον 9^ο μέχρι και τον 15^ο αιώνα, και αντιμετωπίζονται τα σχετικά φιλολογικά και θεολογικά προβλήματα. Πρακτική άσκηση στη χρήση των πηγών της Πατρολογίας με βάση τις κλείδες και τα άλλα βοηθήματα.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγικά της γραμματείας της περιόδου από τον 9^ο έως τον 15^ο αιώνα. 2. Μέγας Φώτιος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. 3. Συμεών Μεταφραστής, το αγιολογικό του έργο. Ιωσήφ ο υμνογράφος, Θεοφάνης ο Γραπτός, Κασσιανή η Υμνωδός και τα λατρευτικά τους κείμενα. 4. Μυστική Θεολογία: Συμεών ο Νέος Θεολόγος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Νικήτας Στηθάτος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. 5. Το Σχίσμα μεταξύ Εκκλησίας Ανατολής και Δύσεως. Μιχαήλ Κηρουλάριος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Θεοφύλακτος Αχρίδος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Το ερμηνευτικό του έργο. 6 Διαλεκτική και Θεολογία: Ιωάννης Μαυρόπουλος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Μιχαήλ Ψελλός, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Ιωάννης Ιταλός, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Ευστράτιος Νικαίας, Μύρων Συκιδίτης, Σωτήριχος Παντεύγενος: βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. 7. Δογματικοί της εποχής των Κομνηνών: Ευθύμιος Ζυγαβηνός, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Νείλος Δοξαπατρός, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Νικόλαος Μεθώνης, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. 8. Φιλολογία και Θεολογία κατά την εποχή των Κομνηνών: Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Μιχαήλ και Νικήτας Χωνιάτες, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. 9. Θεολόγοι του 15^{ου} αιώνα: Νικηφόρος Βλεμμύδης, Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρις, Ιωάννης Βέκκος, Γρηγόριος Β΄ Κύπριος: βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. 10. Μυστική Θεολογία και ησυχασμός. Γρηγόριος Σιναΐτης, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Γρηγόριος Παλαμάς, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. 11. Ιωάννης Καντακουζηνός, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Φιλόθεος Κόκκινος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Νείλος Καβάσιλας, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Νικόλαος Καβάσιλας, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. 12. Αντιησυχαστές Θεολόγοι (Βαρλαάμ Καλαβρός, Γρηγόριος Ακίνδυνος, Νικηφόρος Γρηγοράς, Ιωάννης Κυπαρισσιώτης, Δημήτριος και Πρόχορος Κυδώνης, Μανουήλ Καλέκας: βίος –</p>					

συγγράμματα-διδασκαλία). 13. Συμεών Θεσσαλονίκης, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Ιωσήφ Βρυέννιος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Μάρκος Ευγενικός, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία. Γεννάδιος Σχολάριος, βίος – συγγράμματα-διδασκαλία.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Π. Χρήστου, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία*, τόμ. Β', εκδ. Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2016.

Κωδικός:	[Υ303]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα παρουσιάζει α) την επιστήμη της Θρησκείολογίας, όπως αυτή αναπτύχθηκε μετά τα μέσα του 19^{ου} αι. και εξής (ιστορική παρουσίαση, σχολές, τάσεις) β) αναπτύσσει βασικές αρχές και θέσεις αναφορικά με το φαινόμενο της θρησκείας, τις κατευθύνσεις της Θρησκείολογίας και των επιμέρους κλάδων της Ιστορίας Θρησκειών, Συγκριτικής Θρησκείολογίας και Φαινομενολογίας της Θρησκείας.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η Θρησκείολογία ως Επιστήμη. Εισαγωγικά. 2. Η μελέτη της θρησκείας διαχρονικά. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις. 3. Η προσέγγιση της θρησκείας ως φαινομένου του πολιτισμού από την αρχαιότητα έως τον 19^ο αιώνα. Παραδοσιακές προοπτικές. 4. Μελετώντας την πολυσημία της θρησκείας μέσα στις τοπικές κοινωνίες: ανθρωπολογικές, κοινωνιολογικές, πολιτικές και οικονομικές προσεγγίσεις. 5. Η σύγχρονη μορφή της θρησκείολογίας. Τάσεις και προοπτικές. 6. Κλάδοι της θρησκείολογίας: α. Ιστορία θρησκειών. β. Συγκριτική θρησκείολογία. γ. Φαινομενολογία της θρησκείας. 7. Το πρόβλημα του ορισμού της θρησκείας. 8. Ταξινόμηση-Τύποι θρησκειών. 9. Πώς οι άνθρωποι βιώνουν τη θρησκεία. Προοπτικές στη μελέτη της θρησκείας: α. φαινομενολογικές προσεγγίσεις. β. ψυχολογικές προσεγγίσεις. 10. Κρίνοντας τη θρησκεία: Κρίσιμες προοπτικές και αξιολογήσεις. 11. Μελετώντας τη ίδια τη θρησκεία: Προοπτικές και συμπεράσματα. α. Ιστορικές προσεγγίσεις. β. Συγκριτικές προσεγγίσεις. 12. Τελετουργία (έννοια και σημασία) 13. Η έννοια του ιερού στις θρησκείες.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>E.J. Sharpe, <i>Συγκριτική θρησκείολογία: Ιστορική εισαγωγή</i>, Άρτος Ζωής, Αθήνα 2008. A.Καρυώτογλου, <i>Σπουδή στη θρησκείολογία</i>, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2006. R. Crawford, <i>Τι είναι θρησκεία</i>, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2004</p>			

Κωδικός:	[Υ306]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Εννοιολογική ανάπτυξη της Επιστήμης της Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού. Σχέσεις Ακαδημαϊκής Θεολογίας και Κοινωνιολογίας. Η κοινωνική διδασκαλία του Χριστιανισμού και η στάση του στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα. Κοινωνιολογία του δόγματος της ηθικής και της λατρείας της Εκκλησίας. Ο διαλογικός χαρακτήρας του χριστιανισμού σε Οικουμενικό επίπεδο.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η εμφάνιση του Χριστιανισμού στην Κοινωνία του Ιουδαϊσμού και Ρωμαϊκού περιβάλλοντος. 2. Σχέσεις Διδασκάλου και Μαθητών. 3. Η αρχική μορφή της Εκκλησίας. 4. Η διαμόρφωση των εκκλησιαστικών λειτουργημάτων. 5. Η μετάβαση στην Παγκόσμια Εκκλησία. 6. Παράδοση, Παρόν και Μέλλον του Χριστιανισμού. 7. Η εκκοσμίκευση. 8. Χριστιανισμός και Ουτοπία. 9. Θρησκεία και πολιτική. 10. Σχέσεις Εκκλησίας- Πολιτείας και πολυπολιτισμικότητας 11. Σύγκρουση πολιτισμών και Χριστιανισμός. 12. Κοινωνική διδασκαλία του Χριστιανισμού. 13. Χριστιανική Φιλανθρωπία και Κοινωνική Πρόνοια.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			

Κ. Κωτσιόπουλος, Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2017

Κωδικός:	[Υ307]	Τίτλος μαθήματος:	ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκων: Δημοσθένης Κακλαμάνος			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζονται οι πηγές και τα είδη της πρώιμης και βυζαντινής Υμνογραφίας και η βασική υμνογραφική ορολογία. Γίνεται διεξοδική αναφορά στις κύριες περιόδους της λειτουργικής υμνογραφίας. Εξετάζεται η προέλευση και η εξέλιξη της υμνογραφίας της αρχαϊκής Εκκλησίας, η γένεση και η εξέλιξη του Κοντακίου και του ασματικού Κανόνα. Παρουσιάζονται οι βασικότεροι υμνογράφοι της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου και επιχειρείται θεολογική και γραμματολογική προσέγγιση κατ' επιλογήν υμνογραφικών κειμένων.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικά για τον επιστημονικό κλάδο της Υμνολογίας, τη θέση του στην επιστήμη της Θεολογίας και τη συνάφειά του με άλλες ανθρωπιστικές επιστήμες. Εργαλεία μελέτης της Υμνολογίας (Instrumenta Studiorum). Εγχειρίδια και Κλείδες της Υμνολογίας. 2. Πηγές της Υμνολογίας: Λειτουργικά Βιβλία - Υμνογραφικές Συλλογές. 3. Τα Υμνογραφικά είδη - Υμνογραφική ορολογία. 4. Η Υμνογραφία της αρχαϊκής Εκκλησίας. Η πρώτη λειτουργική ποίηση. 5. Η ακμή της Υμνογραφίας. Το Κοντάκιο: Γένεση – Ονομασία – Δομή, Περιεχόμενο, Γλώσσα του Κοντακίου. 6. Ρωμανός ο Μελωδός: Βιογραφικά - Υμνογραφικό έργο. 7. Ο Ακάθιστος Ύμνος: Ιστορική, φιλολογική και θεολογική προσέγγιση. 8. Η ποίηση των Κανόνων I: Γένεση και ονομασία του Κανόνα – Περιεχόμενο και χαρακτήρας – Βιβλικές ωδές και δομή – Γλώσσα και μέτρο. 9. Η ποίηση των Κανόνων II: α) Κανόνας και ορθόδοξο δόγμα, β) Ο Μέγας Κανών: Ιστορική – φιλολογική και θεολογική προσέγγιση. 10. Υμνογραφικά κέντρα και ποιητές των Κανόνων I: α) Σαββαΐτες υμνογράφοι (Ανδρέας Κρήτης, Ιωάννης Δαμασκηνός, Κοσμάς ο Μελωδός) β) Στουδίτες υμνογράφοι (Θεόδωρος Στουδίτης, Ιωσήφ Στουδίτης, Κλήμης Στουδίτης, Κυπριανός Στουδίτης). 11. Υμνογραφικά κέντρα και ποιητές των Κανόνων II: α) Ιταλοέλληνες υμνογράφοι (Μεθόδιος, Ιωσήφ ο υμνογράφος, Γεώργιος, Θεοφάνης ο Γραπτός) β) Πατριάρχες και Επίσκοποι υμνογράφοι: Γερμανός Α΄, Ταράσιος, Φώτιος, Γεώργιος Νικομηδείας, Ιωάννης Μαυρόπουλος γ) Μοναχοί υμνογράφοι: Κασσιανή, Συμεών Μεταφραστής). 12. Η παρακμή της Υμνογραφίας (ια΄ αιώνας και εξής): Οι υμνογράφοι και οι σχολιαστές των ύμνων. 13. Μεταβυζαντινή Υμνογραφία: Νικόλαος Μαλαξός, Μανουήλ Κορίνθιος, Μελέτιος Συρίγος, Νικόδημος Αγιορείτης - Αγιορείτες υμνογράφοι.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Γ. Φίλιας, Εισαγωγή στην ιστορία και θεολογία των εκκλησιαστικών ύμνων, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2018.			

Κωδικός:	[Υ308]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Μποζίνης			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Συστηματική παρουσίαση της εξέλιξης της φιλοσοφίας από τη γέννησή της στις ακτές της Μικράς Ασίας, τον 6^ο αιώνα π.Χ., μέχρι την ύστερη βυζαντινή περίοδο.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1) Εισαγωγή στη φιλοσοφία 2) Η σχολή της Μιλήτου (Θαλής, Αναξίμανδρος, Αναξίμανης) 3) Πυθαγόρας και πυθαγόρειοι 4) Το γίνεσθαι του Ηράκλειτου και το εἶναι του Παρμενίδη 5) Οι «πολυαρχικοί φιλόσοφοι» Εμπεδοκλής, Δημόκριτος, Αναξαγόρας 6) Ο Σωκράτης και η σοφιστική κίνηση 7) Πλάτωνας 8) Αριστοτέλης 9) Η ελληνιστική φιλοσοφία (Σκέψη, Στοά και Κήπος) 10) Νεοπλατωνισμός και Πλωτίνος 11) Πρόσμιξη φιλοσοφικών ιδεών με το κήρυγμα των αποστόλων και των πατέρων της Εκκλησίας: οι απαρχές της βυζαντινής φιλοσοφίας 12) Περίοδοι και</p>			

κυριότεροι εκπρόσωποι της βυζαντινής φιλοσοφίας 13) Πρωτοτυπία και ιδιότυπος χαρακτήρας της φιλοσοφίας τους αιώνες του Βυζαντίου.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ν. Ματσούκας, *Ιστορία της Φιλοσοφίας, Αρχαίας Ελληνικής – Βυζαντινής-Δυτικοευρωπαϊκής με σύντομη εισαγωγή στη Φιλοσοφία*, Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 2016.

Κωδικός:	[Υ401]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ		
Διδάσκων: Αθανάσιος Παπαρνάκης					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 5	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το μάθημα περιλαμβάνει την ερμηνευτική ανάλυση εκλεκτών περικοπών από τα ιστορικά, διδακτικά και προφητικά βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης από την Μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο΄) σε σύγκριση προς το Μασωριτικό κείμενο της Εβραϊκής Βίβλου. Στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τις παραδοσιακές και σύγχρονες εξηγητικές και ερμηνευτικές μεθόδους της Παλαιάς Διαθήκης, στην κατανόηση της ποικιλίας των ερμηνευτικών επιλογών και προσεγγίσεων και στην εξάσκησή τους σε αυτές.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγικά I: Ιστορία της έρευνας και ερμηνείας της Παλαιάς Διαθήκης. 2. Εισαγωγικά II: Σύγχρονη ερμηνευτική ορολογία και μέθοδοι ερμηνείας Π. Διαθήκης. 3. Εισαγωγικά III: εργαλεία, βασική βιβλιογραφία και πηγές (έντυπες και ηλεκτρονικές) ερμηνείας Π. Διαθήκης. 4. Το βιβλίο της Πεντατεύχου: Περιεχόμενα. Ιστορικά, φιλολογικά, ερμηνευτικά και θεολογικά ζητήματα. 5. Ερμηνεία του Γενέσεως 1,26-29. 6. Ερμηνεία της Εξόδου 20,1-17. 7. Ερμηνεία του Δευτερονομίου 6,4-9.20-25. 8. Τα προφητικά βιβλία I: Περιεχόμενα. Ιστορικά, φιλολογικά, ερμηνευτικά και θεολογικά ζητήματα. 9. Τα προφητικά βιβλία II: Περιεχόμενα. Ιστορικά, φιλολογικά, ερμηνευτικά και θεολογικά ζητήματα. 10. Ερμηνεία του Μιχαία 6,1-8. 11. Ερμηνεία του Ιερεμία 38,31-34. 12. Τα ποιητικά βιβλία-Σοφολογική γραμματεία: Περιεχόμενα. Ιστορικά, φιλολογικά, ερμηνευτικά και θεολογικά ζητήματα. 13. Ερμηνεία των Ψαλμών 1 και 118.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Σ. Καλαντζάκης, <i>Ερμηνεία περικοπών της Παλαιάς Διαθήκης</i> , εκδ. Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 1999.					

Κωδικός:	[Υ402]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΧΡΟΝΩΝ		
Διδάσκουσα: Άννα Καραμανίδου					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Οικείωση με την Εκκλησιαστική Γραμματεία της Μεταβυζαντινής περιόδου μέχρι σήμερα. Το μάθημα αποβλέπει στην εμπέδωση του βίου, του έργου και της διδασκαλίας των Πατέρων και των Εκκλησιαστικών Συγγραφέων της περιόδου μετά την Άλωση (από το 1453 και εξής). Διδάσκονται ο βίος, τα συγγράμματα και η διδασκαλία των Πατέρων και των Εκκλησιαστικών συγγραφέων που έδρασαν στα μετά την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως χρόνια μέχρι σήμερα. Αντιμετωπίζονται τα σχετικά ιστορικά, φιλολογικά και κυρίως τα θεολογικά προβλήματα ανοίγοντας για την έρευνα νέες προοπτικές και σημαντικές αναθεωρήσεις. Επιχειρείται η εμπειριστατωμένη ανάλυση και ανατομία της σκέψης των πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων κάτω από την οποία αναπτύχθηκε η θεολογική σκέψη και η εξέλιξή της, σε σύγκριση με τους προγενέστερους πατέρες και εκκλησιαστικούς συγγραφείς.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. «Επόμενοι τοις θείοις Πατράσι». Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία από το 1453 έως σήμερα. 2. Ομοιότητες και διαφορές της Χριστιανικής Γραμματείας της Τουρκοκρατίας σε σύγκριση με την ιστορία της υστεροβυζαντινής θεολογίας. 3. Η επιρροή της διδασκαλίας των προγενέστερων Πατέρων και του αγίου Γρηγορίου Παλαμά, στην Μεταβυζαντινή περίοδο. 4. Η ανάπτυξη της Χριστιανικής Γραμματείας της μεταρρυθμίσεως, της αντιμεταρρυθμίσεως, του ευσεβισμού και του</p>					

διαφωτισμού. Εκπρόσωποι της Προτεσταντικής Θεολογίας (βίος – έργο – διδασκαλία). 5. Εκπρόσωποι της Ρωμαιοκαθολικής Θεολογίας (βίος – έργο – διδασκαλία). 6. Εκπρόσωποι του ευσεβισμού. Θεολογία των χρόνων του διαφωτισμού. 7. Ελληνική Θεολογία. Δογματικοί του ΙΣΤ' αι. (βίος – έργο – διδασκαλία). Ενωτικοί (βίος – έργο – διδασκαλία). 8. Ο αγώνας των Ομολογιών (1590-1752). Συγγραφείς των Ομολογιών (βίος – έργο – διδασκαλία). Εθναπόστολοι (βίος – έργο – διδασκαλία). 9. Οι από έδρας Θεολόγοι του ΙΖ' αι. (βίος – έργο – διδασκαλία). Ορθολογιστές ΙΣΤ' - ΙΘ' αι. (βίος – έργο – διδασκαλία). Αγιορείτες (βίος – έργο – διδασκαλία). 10. Ελληνική Θεολογία του ΙΘ' αι. 11. Ερμηνεία Πατερικών Κειμένων της Τουρκοκρατίας. 12. Ερμηνεία Πατερικών Κειμένων της Τουρκοκρατίας. 13. Ανακεφαλαίωση – Συμπεράσματα – Προοπτικές.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Podskalsky G., *Ελληνική Θεολογία επί Τουρκοκρατίας 1453-1821*, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2005.

Κωδικός:	[Y403]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ		
Διδάσκοντες: Κωνσταντίνος Χρήστου, Βασίλειος Κουκουσάς, Ιωάννης Μπάκας					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η ιστορία και η σημερινή κατάσταση των Ορθοδόξων Εκκλησιών της Βορείου και Νοτιοανατολικής Ευρώπης, σλαβικών και μη σλαβικών (Αλβανίας, Γεωργίας, Φινλανδίας, Εσθονίας και Ρουμανίας).					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Γενικά περί της Ορθοδόξου Εκκλησίας στα Βαλκάνια 2. Η Εκκλησία της Ρωσίας 3. Η Εκκλησία της Σερβίας 4. Η Εκκλησία της Αλβανίας. 5. Η Εκκλησία της Ρουμανίας. 6. Η Εκκλησία της Βουλγαρίας 7. Η Εκκλησία της Φινλανδίας. 8. Η Εκκλησία της Πολωνίας. 9. Η Εκκλησία της Εσθονίας. 10. Η Εκκλησία της Τσεχίας. 11. Τα προβλήματα της Ορθοδοξίας στα Βαλκάνια. 12. Η Εκκλησία της Ρουμανίας. 13. Οικουμενικό Πατριαρχείο και Σλαβικές Εκκλησίες.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Μιχ. Γ. Τρίτου, <i>Ιστορία και σύγχρονος βίος των σλαβικών και λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών</i> , εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2015.					

Κωδικός:	[Y405]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι. ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ		
Διδάσκων: Θεόδωρος Γιάγκου					
Είδος μαθήματος: Υποχρεωτικό		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Οι φοιτητές διδάσκονται τα κεφάλαια που αναφέρονται στο γενικό μέρος του Κανονικού Δικαίου.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η έννοια του Κανονικού Δικαίου. Σχέσεις Δικαίου και Θεολογίας. Το Κανονικό Δίκαιο στη σύγχρονη έρευνα. 2. Θεμελιώδεις πηγές του Κανονικού Δικαίου (Αγία Γραφή, Ιερά Παράδοση, Ιεροί Κανόνες). 3. Η συγκρότηση των πρώτων κανονικών συλλογών. Το <i>corpus canonum</i> της Εκκλησίας. 4. Οι νομοκανονικές συλλογές: Νομοκάνονας σε ν' τίτλους, Νομοκάνονας σε ιδ' τίτλους. 5. Συμπληρωματικές πηγές. Ενδημούσα Σύνοδος Κωνσταντινουπόλεως. 6. Τα ερμηνευτικά υπομνήματα. 7. Κανονικές αποκρίσεις 8. Εξομολογητάρια. 9. Υστεροβυζαντινές κανονικές πηγές 10. Κανονικές πηγές της Τουρκοκρατίας. Το κανονικό έργο των Κολλυβάδων. 11. Μοναστηριακά Τυπικά και Μοναχικοί Κανόνες. 12. Σύγχρονοι Καταστατικοί Χάρτες των Εκκλησιών. 13. Το Κανονικό Δίκαιο σε θέματα Πανορθόδοξου ενδιαφέροντος.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Παντελεήμονος Ροδοπούλου, Μητροπολίτου Τυρολόης και Σερεντίου, <i>Επιτομή Κανονικού Δικαίου</i> , εκδ.Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2005.					

Κωδικός:	[Y407]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)
Διδάσκοντες: π. Αθανάσιος Γκίκας, Θεόδωρος Γιάγκου, Μιλτιάδης Βάντσος, Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, Γεώργιος Γκαβαρδίνας, Δημήτριος Νικολακάκης, π. Στυλιανός Τσιπούρας			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Εαρινή
		ECTS:	5
		ΔΜ:	2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η εκκλησιαστική ζωή υπό την πνευματική καθοδήγηση των ποιμένων της Εκκλησίας συνιστά έκφραση της θεολογίας της, ακολουθουμένων και των κανόνων της συμβίωσης των ανθρώπων. Οι θεσμοί και η προοπτική τους στο σύγχρονο κόσμο είναι το αντικείμενο του σεμιναριακού μαθήματος το οποίο θα εξετάσει πτυχές του Κανονικού Δικαίου, της Ποιμαντικής, της Ηθικής και της Κοινωνιολογίας. Το Σεμινάριο είναι διαθεματικό.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εξατομικευμένη ποιμαντική φροντίδα. 2. Ποιμαντική και φιλανθρωπία. Διαχείριση κρίσεων. 3. Ποιμαντική φροντίδα για τη σύγχρονη Οικογένεια. 4. Ποιμαντική προσέγγιση των διαφυλικών σχέσεων. 5. Ποιμαντική και εξαρτήσεις (από ουσίες). 6. Ενοριακή Νομοθεσία. 7. Κανόνες και Ενοριακή πράξη. 8. Θέματα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. 9. Το γνήσιο και το νόθο στους ιερούς κανόνες. 10. Οικολογική Ηθική. 11. Η αξιοπρέπεια του ανθρώπου. 12. Θεολογία και Πολιτική στη σύγχρονη Κοινωνία. 13. Χριστιανισμός και σύγχρονη οικονομική κρίση.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Θεόδωρου Γιάγκου, πρωτ. Αθανασίου Γκίκας, Μιλτιάδη Βάντσου, Κωνσταντίνου Κωτσιόπουλου, Δημητρίου Νικολακάκη, Γεώργιου Γκαβαρδίνια, Θεολογία και σύγχρονη εκκλησιαστική ζωή, εκδ. Μυγδονία, Καλοχώρι Θεσσαλονίκης 2014.</p>			

Κωδικός:	[Y408]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ
Διδάσκων: Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας			
Είδος μαθήματος:	Υποχρεωτικό	Περίοδος τάξης:	Χειμερινή
		ECTS:	4
		ΔΜ:	3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Διδάσκονται εισαγωγικά ζητήματα της επιστήμης της Λειτουργικής. Πηγές της Λειτουργικής. Ιστορική εξέλιξη της θ. λατρείας. Λειτουργικοί τύποι της Ανατολής και της Δύσεως. Θέματα λειτουργικής θεολογίας. Πρακτική άσκηση στη Λειτουργική.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικά ζητήματα της επιστήμης της Λειτουργικής. 2. Έμμεσες και κύριες πηγές της Λειτουργικής. 3. Η θ. λατρεία στην Καινή Διαθήκη. 4. Ιστορική εξέλιξη της λατρείας από τον Β΄ μέχρι τον Ζ΄ αιώνα. 5. Η θ. λατρεία από τον Η΄ αιώνα μέχρι σήμερα. 6. Λειτουργικοί Τύποι της Ανατολής. 7. Λειτουργικοί Τύποι της Δύσεως. 8. Βυζαντινός Λειτουργικός Τύπος. 9. Η θεολογία του μυστηρίου της θ. Ευχαριστίας και οι διαφορές της Ορθοδόξου Ευχαριστιολογίας προς τις αιρετικές ευχαριστιακές αντιλήψεις. 10. Γενικές και ειδικές προϋποθέσεις συμμετοχής στο μυστήριο της θ. Ευχαριστίας. 11. Η ημέρα της Κυριακής στην εκκλησιαστική παράδοση και τη λειτουργική πράξη. 12. Τα προνόμια της Κυριακής έναντι των άλλων ημερών της εβδομάδος. 13. Μνημόσυνα και Κυριακή. Κυριακή και Ευχαριστία.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Αρχιμ. Νικ. Σκρέττας, Η Θεία Ευχαριστία και τα προνόμια της Κυριακής κατά τη διδασκαλία των Κολλυβάδων [Σειρά: Κανονικά και Λειτουργικά 7], εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2008.</p>			

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Κωδικός:	[ΥΕο1]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ		
Διδάσκων: Αθανάσιος Παπαρνάκης					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Συστηματική έκθεση και ανάλυση βασικών θεολογικών ιδεών και θεμάτων της Παλαιάς Διαθήκης, που άπτονται της θεολογίας, ανθρωπολογίας, χριστολογίας, σωτηριολογίας, εκκλησιολογίας, εσχατολογίας της και συνιστούν το περιεχόμενο της υπερφυσικής θείας αποκαλύψεως της. Σκοπός είναι η εξοικείωση με τη θεολογική σκέψη της Παλαιάς Διαθήκης, τους θεολογικούς προβληματισμούς, τις θρησκευτικές αντιλήψεις και το κοσμοείδωλο του αρχαίου Ισραήλ και των λαών και πολιτισμών της εποχής του, καθώς και η ενσωμάτωσή της στη θεολογία της Κ. Διαθήκης και της δογματικής θεολογίας της Εκκλησίας.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγικό. Περιγραφή του μαθήματος και του προγράμματος διδασκαλίας. Βασική ορολογία. 2. Η ιστορία της εξέλιξης της Θεολογίας της Παλαιάς Διαθήκης. Θεματολογία και προβληματισμοί στη σύγχρονη έρευνα 3. Κοσμολογία. Η εξαήμερη δημιουργία του κόσμου I. Εισαγωγικά στη διήγηση. Ερμηνεία 1,1-2 4. Κοσμολογία. Η εξαήμερη δημιουργία του κόσμου II. Ερμηνεία του κειμένου 1,3-2,4 5. Κοσμολογία. Η εξαήμερη δημιουργία του κόσμου και τα κοσμολογικά μοντέλα της σύγχρονης Φυσικής 6. Ανθρωπολογία. Η δημιουργία του ανθρώπου I. Εισαγωγικά στη διήγηση. Ερμηνεία 1,26-28 7. Ανθρωπολογία. Η δημιουργία του ανθρώπου II. Ερμηνεία 2,7 8. Ανθρωπολογία. Η καταγωγή του άνθρωπου και η επιστήμη της Βιολογίας 9. Ανθρωπολογία-Οικολογία. Οι πρωτόπλαστοι και ο παράδεισος. Ερμηνεία 2,8-17 10. Σωτηριολογία. Η πτώση των πρωτοπλάστων I. Ερμηνεία 2,18-3,7 11. Σωτηριολογία. Η πτώση των πρωτοπλάστων II. Ερμηνεία 3,8-24 12. Θεολογία. Το πρόσωπο του Θεού Γιαχβέ 13. Λατρεία. Η επίκληση του Ονόματος του Θεού στη λατρεία του Ισραήλ.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Στ. Καλαντζάκης, <i>Η Θεολογία της Δημιουργίας στην Παλαιά Διαθήκη</i> , εκδ. Γράφημα, Θεσσαλονίκη 2016.					

Κωδικός:	[ΥΕο2]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΑΤΕΡΕΣ – ΓΡΑΦΗ – ΠΑΡΑΔΟΣΗ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)		
Διδάσκοντες: Συμεών Πασχαλίδης, Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Αθανάσιος Παπαρνάκης, π. Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας, Άννα Καραμανίδου, Σουλτάνα Λάμπρου, Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, Θεόδωρος Πιτταράς					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Σεμιναριακό μάθημα το οποίο πραγματοποιείται με τη μορφή διαλέξεων από πατρολόγους, βιβλικούς και συστηματικούς θεολόγους. Στις διαλέξεις αυτές παρουσιάζεται η δυναμική διαπλοκή των σχέσεων των Πατέρων της Εκκλησίας με την Αγία Γραφή και την εκκλησιαστική Παράδοση. Οι Πατέρες, ακόμη και μέσα στο πλαίσιο των θεολογικών τους αγώνων για την προάσπιση του ορθόδοξου δόγματος, λειτούργησαν κυρίως ως ερμηνευτές της Γραφής, αφού μέσα στα κείμενα της Γραφής διατυπώθηκε το περιεχόμενο της πίστεως. Ωστόσο, η Γραφή δεν απετέλεσε το μοναδικό φορέα της Παράδοσης της Εκκλησίας. Εξίσου σημαντικός, τουλάχιστον κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες φορέας της αλήθειας της πίστεως καθίσταται και η άγραφη παράδοση, την οποία επικαλούνται τόσο οι Αλεξανδρινοί θεολόγοι όσο και οι Καππαδόκες πατέρες. Στο Σεμινάριο αυτό γίνεται αναφορά τόσο σε βασικά μεθοδολογικά ζητήματα (ερμηνευτικές αρχές και προϋποθέσεις των Πατέρων της Εκκλησίας) όσο και σε ειδικά θέματα που σχετίζονται με το τρίπτυχο Πατέρες-Γραφή-Παράδοση και αναπτύσσονται σε διαφορετικές περιόδους, από τους πρώτους αιώνες ως την περίοδο της Τουρκοκρατίας.</p>					

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Εισαγωγικά ζητήματα του Σεμιναρίου. Οι πατέρες της Εκκλησίας και οι δύο μορφές της Παράδοσης. 2. Βασικές ερμηνευτικές προϋποθέσεις στη σκέψη των πατέρων της Εκκλησίας. 3. Ο Ωριγένης κι η αλληγορική ερμηνεία των Γραφών. 4. Αγιογραφικά χωρία ερμηνευόμενα από Πατέρες και Εκκλησιαστικούς συγγραφείς στο πλαίσιο της αντιρρητικής γραμματείας, Α΄. 5. Το ζήτημα της Παράδοσης κατά την Αρειανική έριδα. 6. Αρχές της πατερικής ερμηνευτικής κατά τον 4^ο αιώνα: Μ. Αθανάσιος. 7. Διάλογος της σύγχρονης με την πατερική Ερμηνευτική. Από τον άγιο Ιωάννη Χρυσόστομο και τη λειτουργική πράξη στις θεωρίες των γλωσσικών πράξεων και την επιτελεστική ανάλυση. 8. Αγιογραφικά χωρία ερμηνευόμενα από Πατέρες και Εκκλησιαστικούς συγγραφείς στο πλαίσιο της αντιρρητικής γραμματείας, Β΄. 9. Η Θεοτόκος στην παράδοση της Εκκλησίας μέσα από πατερικά κείμενα. 10. Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης ως ερμηνευτής των Επιστολών του Απ. Παύλου. 11. Οι βυζαντινές ερμηνευτικές σειρές (catenae) ως παράδειγμα πρόσληψης της Αγίας Γραφής. Το παράδειγμα της catena στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο. 12. Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης ως ερμηνευτής των Καθολικών Επιστολών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

π. Γ. Φλορόφσκυ, *Αγία Γραφή, Εκκλησία, Παράδοση*, εκδ. Αθ. Αλτιντζή, Θεσσαλονίκη 2018.

Κωδικός:	[ΥΕ03]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ
-----------------	--------	--------------------------	-----------------------------

Διδάσκων: π. Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας

Είδος μαθήματος: ΥΕ **Περίοδος τάξης:** Χειμερινή **ECTS:** 4 **ΔΜ:** 3

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η εποχή που ξεκινά από την αρχή του δευτέρου αιώνα μέχρι και το τέλος των οικουμενικών συνόδων είναι καθοριστική για την ανάπτυξη των χριστιανικών δογμάτων. Ειδικότερα, η διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθήματος καλύπτει την εποχή μέχρι και την τέταρτη οικουμενική σύνοδο, εποχή κατά την οποία αναπτύχθηκαν κυρίως τα βασικά δόγματα, το τριαδολογικό και χριστολογικό σε μία αντιπαραβολή με τις μεγάλες αιρέσεις, όπως για παράδειγμα ο αρειανισμός και ο νεστοριανισμός. Τα δόγματα, καρπός κυρίως της συνοδικής πράξης της Εκκλησίας, αποσκοπούν στη διασφάλιση της σωτηρίας του ανθρώπου και του σύμπαντος κόσμου. Έχοντας ως προϋπόθεση τα κείμενα και τη διδασκαλία της Αγίας Γραφής, εξετάζεται το θρησκευτικό και πολιτιστικό περιβάλλον εντός του οποίου γεννήθηκε και αναπτύχθηκε η χριστιανική πίστη (ιουδαϊσμός, ελληνική σκέψη, ρωμαϊκή αυτοκρατορία). Οδηγός για τη διδασκαλία αποτελεί αναμφίβολα η κειμενική παράδοση της Εκκλησίας, που εκκινεί από τα κείμενα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης, συνεχίζεται με τους αποστολικούς και τους απολογητές πατέρες, με τον άγιο Ειρηναίο, το Μ. Αθανάσιο, τους Καππαδόκες Πατέρες, τον Κύριλλο Αλεξανδρείας κ. α.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1) Γενική εισαγωγή: α) ορισμός του δόγματος β) έννοια, χαρακτήρας και μέθοδος της ιστορίας των δογμάτων. Το περιβάλλον στο οποίο αναπτύχθηκε η χριστιανική πίστη (Ιουδαϊκός κόσμος, ελληνική παράδοση, imperium romanum) 2) Χριστιανική Αποκάλυψη και Ιστορία. Αγία Γραφή, Εκκλησία, Παράδοση. 3) Το πρόσωπο και το κήρυγμα του Χριστού (Ιωάννης, Αποστολικοί Πατέρες, Απολογητές). 4) Πρώτες νοθεύσεις της χριστιανικής δογματικής διδασκαλίας (Γνωστικισμός και δυαρχικά συστήματα). Η θεολογική συμβολή του αγίου Ειρηναίου. 5) Το τριαδικό δόγμα κατά τους τρεις πρώτους αιώνες. Μοναρχιανισμός. Αντίδραση κατά του Μοναρχιανισμού - Ωριγένης. 6) Το φαινόμενο του Αρειανισμού. Η θεολογία του Αρείου. Διάσπαση του αρειανισμού. Πνευματομάχοι. 7) Εκκλησιαστική και θεολογική αντιμετώπιση του Αρειανισμού. Η τριαδολογία των πατέρων του τετάρτου αιώνα (Μ. Αθανάσιος-Καππαδόκες πατέρες). 8) Συνοδική πράξη της Εκκλησίας για την αντιμετώπιση του Αρειανισμού: Το σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως. 9) Το χριστολογικό δόγμα - Αντιοχειανός και Αλεξανδρινός χριστολογικός τύπος. Απολλινάριος. 10) Χριστολογία Θεοδώρου Μομφουεστίας και Νεστορίου. Γένεση της νεστοριανής έριδας. 11) Η Χριστολογία του αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας και η τρίτη Οικουμενική Σύνοδος. 12). Ο Μονοφυσιτισμός του Ευτυχούς και η αντιμετώπισή του. Η τέταρτη Οικουμενική Σύνοδος. 13). Όρος της Χαλκηδόνας και προεκτάσεις του χριστολογικού δόγματος.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Σκουτέρη, <i>Ιστορία Δογμάτων</i> . Τόμος Β', Αθήνα 2004.			
Κωδικός:	[ΥΕ05]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ
Διδάσκων: π. Βασίλειος Γεωργόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Εισαγωγικά περί Αιρέσεων. Το ιστορικοθεολογικό πλαίσιο εμφανίσεως τους. Αρχές, προέλευση, ανάπτυξη, παρουσία και κριτική των διαφόρων αιρετικών και παραχριστιανικών κινήσεων.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά περί αιρέσεων και παραχριστιανικών κινήσεων. 2. Το ιστορικό - δογματικό πλαίσιο εμφάνισης των αιρέσεων. 3. Η προέλευση των προτεσταντικών αιρέσεων. 4. Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά Ι. 5. Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά ΙΙ. 6. Οι Αντβεντιστές της Ζ' Ημέρας. 7. Η Πεντηκοστιανική - Χαρismaticή κίνηση. 8. Οι Μορμόνοι. 9. Η Χριστιανική Επιστήμη. 10. Το σκηνικό των αιρέσεων στην Ελλάδα Ι. 11. Το σκηνικό των αιρέσεων στην Ελλάδα ΙΙ. 12. Προσηλυτιστικές μέθοδοι και τρόποι. 13. Ορθόδοξη αντιμετώπιση του φαινομένου.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Πρωτ. Αντ. Αλεβιζόπουλος, <i>Εγχειρίδιο Αιρέσεων και Παραχριστιανικών ομάδων</i> , εκδ. Διάλογος - ΠΕΓ, Αθήνα 1994.			

Κωδικός:	[ΥΕ08]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
Διδάσκων: Γεώργιος Γκαβαρδίνας			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το κύρος και η εφαρμογή των Ιερών Κανόνων. Ερμηνεία των Ιερών Κανόνων. Κατάργηση των Ιερών Κανόνων. Η σχέση κληρικών και λαϊκών. Κληρικοί – Μοναχοί. Τα όργανα της εκκλησιαστικής εξουσίας (Οικουμενικές Σύνοδοι – Τοπικές ή Επαρχιακές Σύνοδοι). Το επισκοπικό επαρχιακό πολίτευμα. Η διδασκτική, η ιερατική και η διοικητική εξουσία στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Το εκκλησιαστικό ποινικό δίκαιο. Η εκκλησιαστική περιουσία. Ζητήματα οικογενειακού δικαίου (γάμος – διαζύγιο). Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Ο Εκκλησιαστικός οργανισμός. Σχέση κληρικών και λαϊκών. 2. Κληρικοί. Κτήση της ιδιότητας του κληρικού. Προσόντα του χειροτονούντος. Προσόντα του χειροτονουμένου. Αποτελέσματα της χειροτονίας. 3. Μοναχοί – Μοναχές. Ιερές Μονές. 4. Τα όργανα της εκκλησιαστικής εξουσίας. Οικουμενικές Σύνοδοι – Τοπικές Σύνοδοι. 5. Το επισκοπικό επαρχιακό πολίτευμα. Επίσκοποι – Μητροπολίτες – Έξαρχοι/Πατριάρχες – Αρχιεπίσκοποι – Χωρεπίσκοποι και Βοηθοί Επίσκοποι. 6. Εκλογή των επισκόπων. Οι συνέπειες της χειροτονίας των επισκόπων. Η χηρεία της επισκοπής. Πρεσβύτεροι. Διάκονοι. 7. Η διδασκτική, η ιερατική και η διοικητική εξουσία της Εκκλησίας. 8. Τα εκκλησιαστικά δικαστήρια. 9. Το δίκαιο της εκκλησιαστικής περιουσίας. 10. Ο γάμος. Το διαζύγιο. 11. Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας (Α). 12. Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας (Β). 13. Οι θεσμοί διοικήσεως του Οικουμενικού Πατριαρχείου και η Καταστατική νομοθεσία της Εκκλησίας στην Ελληνική Επικράτεια.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Παπαγεωργίου, <i>Εκκλησιαστικό Δίκαιο</i> . Θεωρία και νομολογία, Εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013.			
Γ. Πούλης, <i>Εκκλησιαστικό ποινικό δίκαιο</i> , Εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 2008.			

Κωδικός:	[ΥΕ10Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ		
Διδάσκουσα: Γιολάντα Σίσκου					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 6	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Στο μάθημα εξετάζονται θέματα Γενικής Παιδαγωγικής, που αφορούν στο ρόλο όλων των παραγόντων της αγωγής που συμβάλλουν στη θεμελίωση της προσωπικότητας του παιδιού και του εφήβου και στη γόνιμη ένταξή του στην κοινωνία.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η ιστορία και αναγκαιότητα της αγωγής 2. Ο σκοπός της αγωγής 3. Η σχέση της αγωγής με τις ανθρωπολογικές επιστήμες 4. Κοινωνικοποίηση και αγωγή 5. Αγωγή και περιβάλλον (οικογένεια, κοινωνία, εκκλησία, φορείς κ.ά) 6. Διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολείο 7. Σχέσεις παιδαγωγού και παιδαγωγούμενου 8. Παιδαγωγικά προβλήματα (κοινωνικός αποκλεισμός, αναλφαβητισμός, πολυπολιτισμικότητα και αγωγή κ.ά) 9. Διαχείριση της σχολικής τάξης 10. Σύγχρονοι μέθοδοι αγωγής (διάλογος, μεθοδολογία, προγράμματα) – Μέσα αγωγής (έπαινος, τιμωρία, πειθαρχία – ελευθερία, κίνητρα μάθησης, εποπτεία, τεχνολογία) - (πρακτική σε σχολεία) 11. Ελεύθερος χρόνος και αγωγή 12. Ετερότητα και αγωγή (ΑμΕΑ, ψυχικά άρρωστα, αυτιστικά, υπερκινητικά παιδιά κ.ά.) 13. Η διά βίου μάθηση.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ι. Κογκούλης, <i>Εισαγωγή στην Παιδαγωγική</i> , εκδ. Κυριακίδη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2016.					

Κωδικός:	[ΥΕ18]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ – ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ – ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ		
Διδάσκων: Δρ Στυλιανός Χαραλαμπίδης (ΕΔΒΜ96 – στο πλαίσιο απόκτησης ακαδ. διδακτικής εμπειρίας)					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Διδάσκονται στοιχεία από τη ζωή και τη θεολογία της Ρωμαιοκαθολικής και Προτεσταντικής Εκκλησίας. Επιχειρείται η σύγκριση με την Ορθόδοξη δογματική διδασκαλία. Παρουσιάζονται σημαντικά στοιχεία των διαχριστιανικών σχέσεων καθώς και των διορθόδοξων σχέσεων. Αναδεικνύονται οι βασικοί προβληματισμοί που ανακύπτουν από τη σύγχρονη πορεία της Οικουμενικής Κίνησης.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1) Γενική Εισαγωγή. Παρουσίαση της προβληματικής και των θεματικών ενοτήτων. Παρουσίαση σχετικής βιβλιογραφίας. 2) Ανατολή και Δύση. Ενότητα και Διάσπαση. Θεολογικές προϋποθέσεις για τη διαίρεση της αρχέγονης και ενιαίας Εκκλησίας. Το σχίσμα του 1054. 3) Γένεση και διαμόρφωση του Προτεσταντισμού. 4) Σχέσεις της Μεταρρύθμισης με τη Ρωμαιοκαθολική και την Ορθόδοξη Εκκλησία. 5) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Α' (Θεία Αποκάλυψη). 6) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Β' (Θεολογία, Filioque). 7) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Γ' (Ανθρωπολογία, Προπατορικό αμάρτημα). 8) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Δ' (Χριστολογία, Εκκλησιολογία). 9) Δογματικές διαφορές της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τις άλλες Χριστιανικές Ομολογίες Ε' (Μυστήρια, Θεία Λατρεία, Εσχατολογία). 10) Ο διάλογος της Ορθόδοξης με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. 11) Ο διάλογος της Ορθόδοξης με την Προτεσταντική Εκκλησία. 12) Οικουμενικό Πατριαρχείο και Οικουμενική Κίνηση. 13) Διορθόδοξες Σχέσεις.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ν. Ματσούκας, <i>Οικουμενική Κίνηση</i> , εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016.					

Κωδικός:	[ΥΕ21Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ		
Διδάσκων: Ευάγγελος Πεπές					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 6	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το μάθημα αφορά στην εκπαίδευση και κατάρτιση των φοιτητών στη Διδακτική και ειδικότερα στη Διδακτική των θεολογικών μαθημάτων του σχολείου. Ιδιαίτερα βάρος δίνεται στην απόκτηση γνώσεων και εμπειριών των φοιτητών σε θεωρητικό πλαίσιο, όσον αφορά την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και αρχών διδασκαλίας στη διδακτική διαδικασία του σχολείου γενικότερα και ειδικότερα στη διδακτική διαδικασία των θρησκευτικών. Σ' αυτό συντελεί η μεθοδική εξοικείωσή τους με τη διδακτική πράξη, η εφαρμογή των παιδαγωγικών κανόνων στην σχολική τάξη, η σύνδεση της διδακτικής με τα πολυμέσα και τη σύγχρονη τεχνολογία.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγή στη διδακτική μεθοδολογία. 2. Εισαγωγή στη διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών. 3. Ο διδάσκων και ο διδασκόμενος ως παράγοντες διδασκαλίας. 4. Διδακτικές αρχές. 5. Διδακτικές μέθοδοι. 6. Προγράμματα Σπουδών και σχολικά βιβλία. 7. Σχεδιασμός πραγματοποίησης της διδασκαλίας. 8. Ο ρόλος της Αξιολόγησης της διδασκαλίας. 9. Η σημασία της εποπτείας και της εκπαιδευτικής Τεχνολογίας στη διδακτική. 10. Η διαπολιτισμική αγωγή και το μάθημα των Θρησκευτικών. 11. Σύγχρονες μορφές διδακτικής (ομαδοσυνεργατική, μέθοδος project, διαθεματικότητα). 12. Διδακτικά Σενάρια. 13. Βιωματική διδασκαλία και μάθηση.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
<p>Η. Ρεράκης, Διδακτική των Θεολογικών μαθημάτων στο ελληνικό σχολείο, εκδ. Δ. Σφρακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2015.</p>					

Κωδικός:	[ΥΕ23]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΘΕΩΡΙΑ		
Διδάσκοντες: π. Αθανάσιος Γκίκας, Μιλτιάδης Βάντσος, Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, π. Στυλιανός Τσιπούρας					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 6	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το ποιμαντικό έργο και η διακονία της Εκκλησίας στην κοινωνία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκκλησιαστικής ζωής και παράδοσης. Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται οι θεολογικές προϋποθέσεις του ποιμαντικού και κοινωνικού έργου της Εκκλησίας και οι επιμέρους μορφές που αυτό λαμβάνει προς αντιμετώπιση των σύγχρονων πνευματικών και κοινωνικών αναγκών του ανθρώπου. Στη συνάφεια αυτή εξετάζονται θέματα, όπως είναι η πνευματική πατρότητα, ο επανευαγγελισμός του ποιμνίου, η φιλανθρωπία, η ψυχαγωγία, η παγκοσμιοποίηση και η θρησκευτική ελευθερία.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Ποιμαντική και διάλογος στο σύγχρονο κόσμο 2. Ο ποιμένας και οικογένεια (ποιμαντική του γάμου) 3. Πνευματική πατρότητα 4. Ο ποιμένας και τα ψυχικά προβλήματα 5. Ο ποιμένας και επανευαγγελισμός του ποιμνίου 6. Πρόσωπο και κοινωνία: η κοινωνική ηθική της ορθόδοξης θεολογίας 7. Ελεημοσύνη και φιλανθρωπία: θεολογική θεώρηση 8. Υπογονιμότητα, ατεκνία και υιοθεσία 9. Σύγχρονες μορφές ψυχαγωγίας 10. Χριστιανισμός και πολιτική οικονομία 11. Παγκοσμιοποίηση και χριστιανική παγκοσμιότητα 12. Πολιτική και Χριστιανισμός 13. Θρησκευτική ελευθερία και κοινωνία πιστών – πολιτών.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
<p>Α. Σταυρόπουλου, Ορθόδοξη Συμβουλευτική Ποιμαντική, εκδ. Γ. Χατζηακώβου, Αθήνα 2017.</p>					

Κωδικός:	[YE25]	Τίτλος μαθήματος:	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Ι
Διδάσκων: Βασίλειος Τσίγκος			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Θεολογικές αρχές, μέθοδος, περιεχόμενο και ιστορική επισκόπηση της Δογματικής.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Έννοια, διαμόρφωση και ουσία του ορθοδόξου δόγματος. 2. Το ορθόδοξο δόγμα στην Εκκλησία και τη ζωή της. 3-4. Πηγές και θεμέλια του ορθοδόξου δόγματος. 5. Σύνδεση της Δογματικής με τη βιβλική μαρτυρία και την πατερική παράδοση, με το ήθος και τη λατρεία, με την θεωρία και πράξη της Εκκλησίας. 6-7. Ερμηνευτικές αρχές και προϋποθέσεις, θεολογικά κριτήρια και κλειδιά της Δογματικής της Ορθοδόξου Εκκλησίας. 8. Μέθοδος της Δογματικής. Η διπλή θεολογική μέθοδος των Ελλήνων Πατέρων και οι συνέπειες εφαρμογής της. 9. Περιεχόμενο της Δογματικής: Θεός, κόσμος, άνθρωπος. 10. Ιστορική επισκόπηση της δογματικής θεολογίας κατά την πρώτη χιλιετία. 11. Ιστορική επισκόπηση της δογματικής θεολογίας κατά τη δεύτερη χιλιετία. 12. Η Δογματική της Ορθοδόξου Εκκλησίας τον εικοστό αιώνα. 13. Η πρόσληψη του ορθοδόξου δόγματος στη σύγχρονη θεολογική έρευνα.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Β. Τσίγκος, <i>Περιχώρησις. Θεολογικό περιεχόμενο του όρου και οι εφαρμογές του κατά τη Δογματική της Ορθοδόξου Εκκλησίας</i> , εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2015			

Κωδικός:	[YE26]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
Διδάσκων: Βασίλειος Τσίγκος			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Συστηματική ερμηνεία των συνοδικών συμβόλων, των όρων, των διατυπώσεων και των κανόνων δογματικού ενδιαφέροντος των Οικουμενικών Συνόδων.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η σημασία της Αγίας Γραφής ως περιγραφής ιερών γεγονότων. Αποκάλυψη και ερμηνεία. 2. Από την Αγία Γραφή στις αποστολικές βαπτισματικές διατυπώσεις, στα πρώιμα βαπτιστήρια Σύμβολα πίστεως και στα συνοδικά Σύμβολα. 3. Η Συνοδικότητα και ο συνοδικός θεσμός στη ζωή και τη θεολογία της Εκκλησίας. 4. Αίτια και διεξαγωγή της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου της Νικαίας. 5. Ερμηνεία του Συμβόλου πίστεως της Νικαίας. 6. Αίτια και διεξαγωγή της Β΄ Οικουμενικής Συνόδου της Κωνσταντινουπόλεως. 7. Ερμηνεία του Συμβόλου πίστεως της Κωνσταντινουπόλεως. 8. Η σύγκληση της Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου στην Έφεσο και η ερμηνεία του όρου της. 9. Η Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος και η ερμηνεία του όρου της. 10. Η Ε΄ Οικουμενική Σύνοδος και η ερμηνεία του όρου της. 11. Ο όρος της ΣΤ΄ Οικουμενικής Συνόδου. 12. Η Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος και η ερμηνεία του όρου πίστεως. 13. Ερμηνεία του όρου της Συνόδου του 879-880 και του τόμου της Συνόδου του 1351 περί του ησυχασμού.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Β.Ν. Γιαννόπουλος, <i>Ιστορία και Θεολογία των Οικουμενικών Συνόδων</i> , εκδ. Έννοια, Θεσσαλονίκη 2018			

Κωδικός:	[YE27]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ
Διδάσκων: Τρύφων Τσομπάνης			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Η μελέτη και η γνώση της ιστορίας του κηρύγματος, ο προβληματισμός και η προετοιμασία του			

ιεροκήρυκα της επόμενης ημέρας.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
1. Έννοια και σκοπός του κηρύγματος. 2. Ιστορική επισκόπηση του κηρύγματος. 3. Πηγές, θέματα και είδη του κηρύγματος. 4. Μορφές του κηρύγματος. 5. Ο διάκονος και η διακονία του λόγου. 6. Ανωτέρα, κατωτέρα ομιλία και λόγος. 7. Το μυσταγωγικό κήρυγμα. 8. Εικόνα και κήρυγμα- ο λόγος της σωπής. 9. Η αισθητική του λόγου. 10. Η μυσταγωγία του λόγου κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας. 11. Ερμηνεία περικοπών και σχεδιαγράμματα ασκήσεων. 12. Προσπάθειες συγγραφής και εκφώνησης κηρύγματος. 13. Το κήρυγμα και η διακονία του λόγου σήμερα. Μια κριτική προσέγγιση.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Τ. Τσομπάνης, <i>Το μυστήριο και διακονία του λόγου</i> , εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2010.

Κωδικός:	[ΥΕ06]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΙ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ
Διδάσκων: π. Χρυσόστομος Νάσης			
Είδος μαθήματος: ΥΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η συνολική παρουσίαση του ισχύοντος λειτουργικού συστήματος της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Γνωριμία με τη λειτουργική παράδοση των βασικών λειτουργικών κέντρων στη διαμόρφωση του βυζαντινού λειτουργικού τύπου (Ιεροσόλυμα, Μονή Στουδίου, Κωνσταντινούπολη, Άγιον Όρος). Περαιτέρω γνωριμία με τα εν χρήσει λειτουργικά βιβλία της Ορθοδόξου Εκκλησίας και τη συγκρότησή τους. Σκιαγράφηση της διαχρονικής πορείας των τελετουργικών εξελίξεων της χριστιανικής λατρείας και μελέτη της ισχύουσας τάξεως των ακολουθιών του νυχθημέρου (εσπερινού και όρθρου) και του λειτουργικού έτους.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγή. Η έννοια του όρου «λειτουργικός τύπος» – οι λειτουργικοί τύποι της Ανατολής 2. Ο βυζαντινός λειτουργικός τύπος. Καταβολές-σταθμοί-ιστορικές φάσεις 3. Τα λειτουργικά βιβλία Ι. Ψαλτήριον, Ωρολόγιον, Προφητολόγιον 4. Τα λειτουργικά βιβλία ΙΙ: Πραξαπόστολος, Ιερόν Ευαγγέλιον, Ευχολόγιον 5. Τα λειτουργικά βιβλία ΙΙΙ. Παρακλητική, Τριώδιον, Πεντηκοστάριον, Μηναιόν 6. Εισαγωγή στις ακολουθίες του νυχθημέρου – το τυπικόν 7. Ο εσπερινός 8. Ο όρθρος της Κυριακής και του Σαββάτου 9. Ακολουθίες του Μηναιού 10. Ακολουθίες του Τριωδίου 11. Ακολουθίες του Πεντηκοσταρίου 12. Σύγχρονα προβλήματα της θείας λατρείας 13. Γενική συζήτηση – ανακεφαλαίωση.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σημειώσεις			

Κωδικός:	[ΥΕ09]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ
Διδάσκων: Μιλτιάδης Βάντσος			
Είδος μαθήματος: ΥΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στο μάθημα αυτό εξετάζεται ένα ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που καλύπτει τις βασικές θεματικές περιοχές της χριστιανικής ηθικής. Πιο συγκεκριμένα μελετάται το χριστιανικό ήθος στις διάφορες εκφάνσεις της πνευματικής ζωής και της σχέσης του ανθρώπου με το Θεό και το συνάνθρωπο, στις διάφορες εκδηλώσεις της κοινωνικής ζωής και, τέλος, στις σύγχρονες ηθικές προκλήσεις από το χώρο της ιατρικής επιστήμης και της βιοτεχνολογίας. Υπό αυτή την προοπτική εξετάζονται θέματα, όπως είναι η αρετή, η αμαρτία, η προσευχή, ο γάμος, η οικογένεια, η εργασία, ο πλούτος, η εξουσία, η βία, καθώς και θέματα βιοηθικής, όπως είναι η ευθανασία και η έκτρωση.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η γνώση του αγαθού. 2. Το κακό και τα πάθη. 3. Ο απόλυτος χαρακτήρας και η προσαρμοστικότητα της χριστιανικής ηθικής 4. Θέματα της πνευματικής ζωής: η καλλιέργεια των αρετών. 5. Θέματα της πνευματικής ζωής: η μετάνοια, η πίστη και η ελπίδα. 6. Θέματα της</p>			

πνευματικής ζωής: η αγάπη και η ελευθερία. 7. Θέματα κοινωνικής ηθικής: ο γάμος, η εργασία, ο πλούτος και η φτώχεια. 8. Θέματα κοινωνικής ηθικής: τα κοινωνικά προβλήματα και η φιλανθρωπία. 9. Θέματα κοινωνικής ηθικής: η εξουσία, η βία και ο πόλεμος. 10. Βιοηθική: η προσέγγιση της χριστιανικής ηθικής. 11. Βιοηθική: το ζήτημα της ευθανασίας (ο σύγχρονος προβληματισμός). 12. Βιοηθική: το ζήτημα της ευθανασίας (η χριστιανική θεώρηση). 13. Βιοηθική: το ζήτημα της έκτρωσης.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Μιλτιάδης Βάντσος, *Η ιερότητα της ζωής*, εκδ. Δ. Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2010.

Γεώργιος Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική*, Ιερά Μονή Βατοπεδίου Αγίου Όρους, Άγιος Όρος 2015.

Κωδικός:	[ΥΕ11]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ, ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ)		
Διδάσκοντες: Βασίλειος Τσίγκος, Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, Ελένη Αντωνοπούλου					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το μάθημα αποβλέπει στην ανάπτυξη διεπιστημονικού διαλόγου μεταξύ της Ορθόδοξης Θεολογίας και των υπόλοιπων επιστημών, ιδιαίτερα των θετικών και της οικολογίας. Κάθε χρόνο εξετάζεται ένα συγκεκριμένο θέμα, από τη σκοπιά διαφόρων επιστημών, ώστε ο φοιτητής να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα του θέματος αυτού. Με τον τρόπο αυτό, θα λαμβάνει τις σχετικές πληροφορίες απευθείας από τους ειδικούς επιστήμονες, και θα είναι σε θέση να διαμορφώσει ενημερωμένη άποψη.</p> <p>Το θέμα του σεμιναρίου κατά το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 είναι η σωματικότητα και η ζωικότητα του ανθρώπου, πώς αυτές ορίζουν την υπόστασή του αλλά και τις σχέσεις του με την υπόλοιπη δημιουργία. Μολονότι συχνά τονίζεται η πνευματική διάσταση της ανθρώπινης ύπαρξης και η ανωτερότητα της ανθρώπινης ψυχής σε σχέση με το ανθρώπινο σώμα οι παραδόσεις του σεμιναρίου κατά το τρέχον έτος επιθυμούν, εκκινώντας από τη βιβλική και πατερική αντίληψη του ανθρώπου ως ψυχοσωματικής ολότητας, να αναδείξουν τη σημασία της σωματικότητας του ανθρώπου, τη δυναμική και την περατότητα του σώματός του και τις σχέσεις που αυτό προϋποθέτει με τον υπόλοιπο κόσμο και τις περιβαλλοντικές ευθύνες που δημιουργεί.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Εισαγωγή στο θέμα και στο μάθημα. 2. Η δημιουργία του ανθρώπου και η σωματική του διάσταση κατά την Παλαιά Διαθήκη. 3. Σώμα και ανθρώπινη ταυτότητα στην Καινή Διαθήκη και στον αρχέγονο Χριστιανισμό. 4. Σώμα και Αγιότητα στην πατερική παράδοση. 5. Ανθρώπινο σώμα και ανθρώπινη ταυτότητα στις μεγάλες θρησκείες. 6. Ανθρώπινο σώμα στα αρχαία φιλοσοφικά ρεύματα. 7. Ανθρώπινο σώμα στη διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας. 8. Ανθρώπινη σωματικότητα και περιβάλλον. 9. Ηθική του σώματος, χριστιανική θεώρηση. 10. Ο άνθρωπος κι η ψυχοσωματική του υγεία. 11. Τέχνη και σώμα. 12. Το μέλλον του ανθρώπινου σώματος – Τεχνητή Νοημοσύνη. 13. Συμπλήρωση ερωτηματολογίου – άσκηση στην αίθουσα – τελική αποτίμηση του μαθήματος.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
B. Τσίγκος, <i>Άνθρωπος, ο εν μικρώ μέγας. Όψεις ορθοδόξου ανθρωπολογίας</i> , εκδ. Έννοια, Θεσσαλονίκη 2019.					

Κωδικός:	[ΥΕ12]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ		
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Στη διάρκεια του εξαμήνου θα διδαχθούν: η ιστορία της έρευνας και τάσεις στο χώρο της Θεολογίας της ΚΔ, οι θεολογικές τάσεις που ανέπτυξαν συγκεκριμένες ομάδες του αρχέγονου Χριστιανισμού (π.χ. ελληνιστές ή οι παύλειες κοινότητες), επιμέρους θεολογικά ζητήματα (π.χ. χριστολογία, σωτηριολογία) και η πρόσληψη της θεολογικής διδασκαλίας της ΚΔ από τους</p>					

Πατέρες.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
1. Εισαγωγικά - ιστορία της έρευνας 2. Το κήρυγμα του Ιησού κι η παράδοση για αυτόν 3. Οι ελληνοιστές κι η αραμαϊκή κοινότητα της Ιερουσαλήμ 4. Παύλος: χριστολογία, σωτηριολογία, ανθρωπολογία 5. Παύλος: εκκλησιολογία, εσχολογία 6. Παύλος: ευαγγέλιο και Νόμος 7. Θεολογική διδασκαλία του κατά Λουκάν 8. Ιωάννεια θεολογία (χριστολογία, πνευματολογία) 9. Ιωάννεια θεολογία (εκκλησιολογία, εσχολογία) 10. Θεολογία των Πράξεων των Αποστόλων 11. Θεολογία της προς Εβραίους 12. Θεολογία Α' Πέτρου 13. Πρόσληψη της διδασκαλίας της ΚΔ από τους Πατέρες.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Χ. Ατματζίδη, Θεολογία της Καινής Διαθήκης, Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2014. Ε. Lohse, Επίτομη Θεολογία της Καινής Διαθήκης, εκδ. Άρτος Ζωής, Θεσσαλονίκη 2010. Σημειώσεις σε ηλεκτρονική μορφή.

Κωδικός:	[ΥΕ13]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ		
Διδάσκουσα: Κυριακούλα Παπαδημητρίου					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 3	ΔΜ: 2
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα της Ερμηνευτικής των βιβλικών κειμένων πληροφορεί για το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τον σκοπό της Ερμηνευτικής επιστήμης. Γίνεται παρουσίαση, εφαρμογή και αποτίμηση των αρχαίων και των νεοτέρων ερμηνευτικών μεθόδων της Βίβλου, προσδιορισμός και κατανόηση των ιστορικοκοινωνικών, φιλοσοφικών και θεολογικών προϋποθέσεων τους. Ειδικότερα, εξετάζεται η γλώσσα ως μέσο ερμηνείας των βιβλικών κειμένων. Γίνεται παρουσίαση και αποτίμηση σύγχρονων γλωσσολογικών και γραμματολογικών θεωριών ερμηνείας, και διδάσκεται η εφαρμογή τους στα βιβλικά κείμενα.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Ορισμός της επιστήμης της Ερμηνευτικής. Σχέση γλώσσας και ερμηνείας. 2. Η ερμηνεία στον αρχαίο κόσμο, ελληνικό και ιουδαϊκό. 3. Η Καινή Διαθήκη ερμηνεύει την Παλαιά. 4. Η ερμηνεία της Γραφής στην αρχαία Εκκλησία. 5. Η ερμηνεία της Γραφής στον Μεσαίωνα. 6. Η πατερική ερμηνευτική παράδοση. Θεολογία, Ερμηνεία και Ερμηνευτική. Εκκλησία και Ερμηνευτική. 7. Ερμηνευτικές μέθοδοι των νεότερων χρόνων. Ιστορικοφιλολογική, μορφοϊστορική και συντακτική μέθοδος. 8. Ρητορική, αφηγηματολογική και στρουκτουραλιστική μέθοδος. 9. Πρόσληψη και διακειμενικότητα. Μέθοδος ανταπόκρισης του αναγνώστη. 10. Πολιτισμική και συγκριτολογική μέθοδος. Κοινωνιολογική μέθοδος. Θεματικές μέθοδοι: φεμινιστική, φυλετική, αποικιοκρατική, πολιτική, κ.ά. 11. Σημειολογική, ιστορικοκοινωνική και πραγματολογική μέθοδος. 12. Λειτουργική και επιτελεστική μέθοδος. Ασκητική ερμηνευτική. 13. Βήματα της ερμηνευτικής διαδικασίας. Αξιοποίηση των πορισμάτων των ανθρωπιστικών επιστημών. Αξιοποίηση των μέσων τεχνολογίας και ηλεκτρονικής πληροφόρησης.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Κυριακούλα Παπαδημητρίου, <i>Πριν τη Θεωρία. Προδρομική πατερική ερμηνευτική</i> , εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2017.					

Κωδικός:	[ΥΕ14]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ		
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα παρουσιάζει α) την ιστορία και διδασκαλία των θρησκειών της Ευρώπης (αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή), της εγγύς Ανατολής (Μ. Ασία, Παλαιστίνη, Μεσοποταμία, Αίγυπτο) και της Ασίας (Βεδισμός, Ινδουϊσμός, Βραχμανισμό, Βουδισμό, Λαμαϊσμό, Κινεζικές και Ιαπωνικές θρησκείες) β) τον Διαθρησκευτικό διάλογο μεταξύ των θρησκειών (Ιουδαϊσμός, Χριστιανισμός,					

Ισλάμ, λοιπές θρησκείες) τόσο κατά το παρελθόν, όσο και σήμερα.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
1. Η Ιστορία των Θρησκειών ως κλάδος της Θρησκειολογίας. Οι θρησκείες του κόσμου. Εισαγωγικά. 2. Οι θρησκείες της Αν. Μεσογείου α': Αρχαία ελληνική θρησκεία. Παρευξείνιος χώρος, Μ. Ασία, Μ. Ελλάδα. 3. Οι θρησκείες της Αν. Μεσογείου β': Ρωμαϊκή θρησκεία. Θρησκείες της Συρίας και Παλαιστίνης. Αιγυπτιακή θρησκεία. 4. Οι θρησκείες της Μεσοποταμίας. Ιρανικές θρησκείες. Μαγεία, Ζωροαστρισμός. 5. Ινδικά θρησκευόμενα α': Προβεδική, Βεδική θρησκεία. Πρώιμος Ινδουϊσμός. Βισνουϊσμός, Σιβαϊσμός, Σακτισμός. 6. Ινδικά θρησκευόμενα β': Μεταγενέστερος και σύγχρονος Ινδουϊσμός. Γιόγκα. Τζαϊνισμός. 7. Βουδισμός. Θιβητικός Βουδισμός. 8. Κινεζικές θρησκείες. Κομφουκιανισμός, Ταοϊσμός. Κινεζικός Βουδισμός. 9. Ιαπωνικές θρησκείες: Σίντο. Ιαπωνικός Βουδισμός. 10. Ισλάμ α': Μωάμεθ ο ιδρυτής και Προφήτης. Η περίοδος των κατακτήσεων. Το Κοράνι. Σουνιτικό και Σιιτικό Ισλάμ. 11. Ισλάμ β': Κορανική θεολογία και διδασκαλία. Θεοκρατία. Σαρία. Τζιχάντ. Σούφι. Σύγχρονη κατάσταση. 12. Διαθρησκειακός Διάλογος α': Ιστορική αναδρομή. Χριστιανισμός και Ιουδαϊσμός. Η πρώιμη περίοδος του διαλόγου Χριστιανισμού και Ισλάμ (Βυζάντιο-Δύση). 13. Διαθρησκειακός Διάλογος β': Η σύγχρονη περίοδος του διαλόγου ανάμεσα στις τρεις μονοθεϊστικές θρησκείες. Ο Διάλογος μεταξύ και άλλων θρησκειών. Προοπτικές.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Σ. Παπαλεξανδρόπουλος, <i>Ανατολικές Θρησκείες</i> , εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2016.

Κωδικός:	[YE15]	Τίτλος μαθήματος:	ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ – ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΑ		
Διδάσκοντες: Συμεών Πασχαλίδης, Δημοσθένης Κακλαμάνος					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσιάζονται οι πηγές και τα είδη της πρώιμης χριστιανικής και βυζαντινής αγιολογίας και η βασική αγιολογική ορολογία. Γίνεται διεξοδική αναφορά στους σημαντικότερους συγγραφείς αγιολογικών κειμένων και στους κυριότερους σταθμούς της αγιολογίας της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου. Αναλύονται οι «χοροί» των αγίων, η «παρρησία» και οι πρεσβείες τους προς το Θεό. Προσεγγίζονται θεολογικά τα θαύματα και εξετάζονται οι σχετικές συλλογές. Παρουσιάζεται η θεολογική κατοχύρωση της τιμής των αγίων και των ιερών λειψάνων, καθώς και η ιστορία και η σύγχρονη κανονική πράξη της Ορθόδοξης Εκκλησίας για την αναγνώριση νέων αγίων. Τέλος, δίνεται ένα ιστορικό περίγραμμα του εκκλησιαστικού εορτολογίου.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικά για τον επιστημονικό κλάδο της Αγιολογίας, τη θέση του στην επιστήμη της Θεολογίας και τη συνάφειά του με άλλες ανθρωπιστικές επιστήμες. Η ιστορία των αγιολογικών σπουδών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. 2. Ειδολογική κατάταξη των αγιολογικών κειμένων: Πράξεις και Μαρτύρια, αρχαίες μαρτυρολογικές Συλλογές, απόκρυφες αγιολογικές πηγές, Βίοι και Εγκώμια. 3. Ειδολογική κατάταξη των αγιολογικών κειμένων: Ασκητικο-αγιολογικές συλλογές, Συναξάρια και Μηνολόγια, Ψυχωφελείς Διηγήσεις, Συλλογές θαυμάτων, Αποκαλύψεις. 4. Ιστορικοφιλολογική επισκόπηση της αγιολογικής γραμματείας (2 ^{ος} -7 ^{ος} αι.). 5. Ιστορικοφιλολογική επισκόπηση της αγιολογικής γραμματείας (8 ^{ος} -15 ^{ος} αι.). 6. Ιστορικοφιλολογική επισκόπηση της μεταβυζαντινής αγιολογίας. 7. Ο όρος «άγιος» και η εξέλιξη της τιμής προς τους αγίους κατά τη βυζαντινή περίοδο. 8. Οι «χοροί» των αγίων στη βυζαντινή παράδοση. 9. Οι Νεομάρτυρες και το θεολογικό πλαίσιο της τιμής προς τους νέους αγίους. 10. Η διαδικασία αναγνώρισης νέων αγίων στην Ορθόδοξη και Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. 11. Η τιμή των ιερών λειψάνων στην ορθόδοξη παράδοση. Θεολογία, χρήσεις και καταχρήσεις. 12. Η παρρησία, οι πρεσβείες και τα θαύματα των αγίων. 13. Το χριστιανικό εορτολόγιο και η εξέλιξή του.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Σ. Πασχαλίδης, <i>Βυζαντινή και μεταβυζαντινή αγιολογία</i> , εκδ. Αλτιντζής, Θεσσαλονίκη 2017					

Κωδικός:	[ΥΕ20]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ – ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ
Διδάσκοντες: π. Αθανάσιος Γκίκας, π. Στυλιανός Τσιπούρας			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 5 ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Ετυμολογική και εννοιολογική προσέγγιση ποιμαντικών όρων. Ιστορία και πηγές της Ποιμαντικής. Σχέσεις της Ποιμαντικής με άλλες επιστήμες και κλάδοι που προκύπτουν. Ορισμός, Ιστορία και Πηγές της Ποιμαντικής Ψυχολογίας. Ακαδημαϊκή Θεολογία και Ποιμαντική Ψυχολογία. Σχέση Ψυχολογίας και πνευματικής ζωής. Ποιμαντική Θεολογία, ενορία και ιερωσύνη. Περί της προσωπικότητας του ποιμένα. Ο ποιμαντικοψυχολόγος ερευνητής. Ψυχολογία του Βάθους και Πνευματική καθοδήγηση των πιστών. Αγιαστικό, διδακτικό και διοικητικό έργο του ποιμένα. Τα μυστήρια. Ψυχική σύγκρουση η δομή και η λύση της. Ενοχή και επιθετικότητα σε σχέση με την ιδεατή εικόνα του ατόμου. Εφηβεία και θρησκευτικότητα. Η γλώσσα της επικοινωνίας της Εκκλησίας με το σύγχρονο κόσμο. Πρακτική άσκηση που περιλαμβάνει επισκέψεις και ενημέρωση σε χώρους ενοριακής δράσης και κοινωνικής διακονίας.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Ετυμολογική και εννοιολογική προσέγγιση ποιμαντικών όρων. Ιστορία και πηγές της Ποιμαντικής. 2. Σχέσεις της Ποιμαντικής με άλλες επιστήμες και κλάδοι που προκύπτουν. 3. Ορισμός, Ιστορία και Πηγές της Ποιμαντικής Ψυχολογίας. 4. Ακαδημαϊκή Θεολογία και Ποιμαντική Ψυχολογία. Σχέση Ψυχολογίας και πνευματικής ζωής. 5. Ποιμαντική Θεολογία, ενορία και ιερωσύνη. 6. Περί της προσωπικότητας του ποιμένα. Ο ποιμαντικοψυχολόγος ερευνητής. 7. Ψυχολογία του Βάθους και Πνευματική καθοδήγηση των πιστών. 8. Αγιαστικό, διδακτικό και διοικητικό έργο του ποιμένα. 9 Τα μυστήρια. 10. Ψυχική σύγκρουση η δομή και η λύση της. 11. Ενοχή και επιθετικότητα σε σχέση με την ιδεατή εικόνα του ατόμου. 12. Εφηβεία και θρησκευτικότητα. 13. Η γλώσσα της επικοινωνίας της Εκκλησίας με το σύγχρονο κόσμο.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Αθ. Γκίκας, (πρωτοπρεσβυτέρος), <i>Μαθήματα Ποιμαντικής</i> , εκδ. Μυγδονία, Καλοχώρι Θεσσαλονίκης 2005.			

Κωδικός:	[ΥΕ22Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ
Διδάσκων: Ευάγγελος Πεπές			
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 8 ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η Πρακτική Άσκηση και οι Μικροδιδασκαλίες αρχίζει με την ομαδική εξάσκηση των φοιτητών μέσα από Μικροδιδασκαλίες που πραγματοποιούνται στο Εργαστήριο Παιδαγωγικής σε εικονική τάξη με ακροατές τους συμφοιτητές και προχωρά στην Πρακτική εξάσκηση των φοιτητών στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με παρακολούθηση πραγματικών διδασκαλιών που γίνονται από τους καθηγητές των σχολείων και μετά με διδασκαλίες των ίδιων των φοιτητών τους σε πραγματική τάξη με όλες τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη διδασκαλία και αξιολόγηση.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγή στις Μικροδιδασκαλίες και την Πρακτική Άσκηση. 2. Μοντέλα Μικροδιδασκαλιών και Πρακτικής Άσκησης. 3. Οι Μικροδιδασκαλίες και το Μάθημα των Θρησκευτικών. 4. Η Πρακτική Άσκηση και το Μάθημα των Θρησκευτικών. 5. Σχεδιασμός Μικροδιδασκαλιών. 6. Σχεδιασμός Πρακτικής Άσκησης. 7. Μικροδιδασκαλίες στο Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής Ι. 8. Μικροδιδασκαλίες στο Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής ΙΙ. 9. Μικροδιδασκαλίες στο Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής ΙΙΙ. 10. Πρακτική Άσκηση σε σχολεία Ι. 11. Πρακτική Άσκηση σε σχολεία ΙΙ. 12. Πρακτική Άσκηση σε σχολεία ΙΙΙ. 13. Συνολική αξιολόγηση.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			

Η. Ρεράκης – Ε. Πεπές, *Πρακτική Άσκηση και Μικροδιδασκαλίες. Θεωρία και Πράξη*, εκδ. Δέσποινα Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2018.

Κωδικός:	[ΥΕ24]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
Διδάσκοντες: π. Αθανάσιος Γκίκας, Μιλτιάδης Βάντσος, Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, π. Στυλιανός Τσιπούρας			
Είδος μαθήματος: ΥΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 8	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το ποιμαντικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας, ως έκφραση ανιδιοτελούς αγάπης των μελών της, μπορεί να λαμβάνει ποικίλες μορφές. Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού εξετάζονται συστηματικά οι εφαρμογές του ποιμαντικού και κοινωνικού έργου προς πνευματική οικοδομή και ανακούφιση του πάσχοντος συνανθρώπου. Στη συνάφεια αυτή πραγματοποιούνται επισκέψεις σε δομές κοινωνικής αρωγής και εξετάζεται η πρακτική αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως είναι οι διάφορες μορφές εξαρτήσεων, η ασθένεια, η βία και ο κοινωνικός αποκλεισμός.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Το φιλανθρωπικό έργο στην ενορία 2. Ποιμαντική αντιμετώπιση των εξαρτημένων 3. Ποιμαντικό και κατηχητικό έργο στην ενορία 4. Ποιμαντική στα νοσηλευτικά ιδρύματα 5. Ποιμαντική και σωφρονιστικό σύστημα 6. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και βία 7. Ηθική θεώρηση της εργασίας 8 .Ο εθισμός στη χρήση του διαδικτύου 9. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η επίδραση της 10. Κοινότητα και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας 11. Θρησκευτική βία και χριστιανισμός 12. Ανθρώπινα δικαιώματα και εκκλησιαστική διακονία (το πρόβλημα της μετανάστευσης) 13. Κοινωνική οικονομία και φιλανθρωπία.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Β. Θερμός, <i>Στα μονοπάτια του κόσμου</i> , εκδ. Αρμός, Αθήνα 2017.			

Κωδικός:	[ΥΕ28]	Τίτλος μαθήματος:	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ II
Διδάσκων: Βασίλειος Τσίγκος			
Είδος μαθήματος: ΥΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 4
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ακριβής έκθεση της ορθοδόξου πίστεως.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Θεολογική γνωσιολογία. Θεμελιώδεις διακρίσεις της ορθοδόξου γνωσιολογίας. 2. Οι θεοφάνειες ως πηγή θεογνωσίας. 3. Κίνηση και περιχώρηση στην τριαδική θεότητα. 4. Ένας συγχρόνως και τριαδικός Θεός. Ο τριαδικός Θεός στη διδασκαλία των Καππαδοκών Πατέρων και του Ιωάννου Δαμασκηνού. 5. Ενώσεις και διακρίσεις στην Αγία Τριάδα. Διάκριση ουσίας και ενεργειών του Θεού. Η ενεργειακή σχέση μεταξύ Θεού, κόσμου και ανθρώπου. Οι συνέπειες και προεκτάσεις του τριαδολογικού δόγματος στην ανθρωπολογία. 6. Το Μυστήριο της ένσαρκης Οικονομίας και ο σκοπός της Ενανθρώπησης. 7. Οι πρώτες χριστολογικές αιρέσεις, η αντιμετώπισή τους και ο τρόπος ενώσεως των δύο φύσεων στο πρόσωπο του Χριστού. Το χριστολογικό δόγμα της Χαλκηδόνας. 8. Συνέπειες της υποστατικής ενώσεως των δύο φύσεων του Χριστού. Τα δύο φυσικά θελήματα και οι δύο φυσικές ενέργειες του Χριστού. Θεοτόκος και ορθόδοξο δόγμα. Οι συνέπειες και προεκτάσεις του χριστολογικού δόγματος στην ανθρωπολογία. 9. Δημιουργία εκ του μη όντος. Το κατ' εικόνα και το καθ' ομοίωσιν του ανθρώπου. Ερμηνεία του προπατορικού αμαρτήματος και οι συνέπειές του. 10. Ο εν Χριστώ καινός άνθρωπος. Η σωτηρία του "όλου" ανθρώπου. "Κοινωνία θεώσεως". 11. Χριστοκεντρική Εκκλησιολογία. Η Εκκλησία ως "σώμα Χριστού". Άγιο Πνεύμα και Εκκλησία. Τα χαρίσματα, τα λειτουργήματα και η θεσμική οργάνωση της Εκκλησίας. Η ταυτότητα της Εκκλησίας. 12. Τα μυστήρια ως μέσα και τρόπος ανακαινισμού, θεραπείας και σωτηρίας του ανθρώπου ή λόγος "Περί της εν Χριστώ ζωής" του κόσμου. Η ενότητα της Εκκλησίας στη θεία Ευχαριστία και τον επίσκοπο. 13. Η πορεία της Εκκλησίας διά της Ιστορίας προς τα έσχατα. Κοινωνία εσχάτων. Ανακαινισμός της κτίσεως. Εσχατολογική προσδοκία			

και τελείωση (παράδεισος και κόλαση).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Β. Τσίγκος, *Δογματική της Ορθόδοξου Εκκλησίας*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2017

Κωδικός:	[ΥΕ29]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ		
Διδάσκων: Δημήτριος Νικολακάκης					
Είδος μαθήματος: ΥΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το εσωτερικό δίκαιο της Ορθόδοξης εκκλησίας. Το δίκαιο που διέπει τις σχέσεις της Πολιτείας και των θρησκευτικών κοινοτήτων γενικά, ιδιαίτερα δε τις σχέσεις της Πολιτείας και της Εκκλησίας της Ελλάδος. Η θρησκευτική ελευθερία. Το δίκαιο της Εκκλησίας της Ελλάδος και τα ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καθεστώτα στην ελληνική επικράτεια.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Έννοια, πηγές και σκοπός του εκκλησιαστικού δικαίου. 2. Θρησκευτική ελευθερία. 3. Προϋποθέσεις εκκλησιαστικής αυτοδιοικήσεως. Αυτοκέφαλες και αυτόνομες εκκλησίες. 4. Τα μέλη της Εκκλησίας (λαϊκοί, κληρικοί, μοναχοί). 5. Η κεντρική οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος. 6. Η περιφερειακή οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος. 7. Η ιερατική εξουσία (τελετουργική – διδακτική – διοικητική). 8. Η ιδιαίτερη νομική μεταχείριση κληρικών και μοναχών. 9. Εκκλησιαστικά αδικήματα – εκκλησιαστικές ποινές. 10. Εκκλησιαστικά δικαστήρια – εκκλησιαστική δικονομία. 11. Το νομοκανονικό καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην ελληνική επικράτεια. 12. Τα ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καθεστώτα του Αγίου Όρους, της Εκκλησίας της Κρήτης και της Δωδεκανήσου. 13. Η ορθόδοξη διασπορά.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
<p>Ι. Κονιδάρης, <i>Εγχειρίδιο εκκλησιαστικού δικαίου</i>, εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016.</p>					

2. Κατάλογος Μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
X81	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ	4
X113	ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ	4
X162	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Α΄	ΤΡΥΦΩΝ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
X176	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΣΙΣΚΟΥ	4
X177	Η ΝΟΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	ΚΥΡΙΑΚΗ ΧΑΤΖΗΑΝΑΣΤΑΣΗ	4
X200	ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΑΤΖΗΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	4
X221	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ	ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΑΠΑΤΟΛΙΟΣ	4
X227	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ	4
X235	Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ 7 ^{ος} ΑΙΩΝΑΣ ΩΣ ΕΠΟΧΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	4
X239	Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ	π. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΝΑΣΣΗΣ	4
X241	ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΑΤΖΗΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	4
X248	ΕΒΡΑΪΚΑ Ι	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
X251	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΙΤΤΑΡΑΣ	4
X254	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ Ι	ΤΡΥΦΩΝ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
X259	Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΛΟΓΗΤΕΣ ΤΟΥ 2 ^{ου} μ.Χ. ΑΙΩΝΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΖΙΝΗΣ	4

Χ262	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Β΄	ΤΡΥΦΩΝ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
Χ263	Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ	4
Χ270	ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	4
Χ274	ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΚΟΛΛΥΒΑΔΩΝ. ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥ	4
Χ278	ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ	ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	4
Χ282	ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΑΝΟΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΑ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ)	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ	4
Χ283	ΠΕΡΙ ΔΑΙΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΩΝ	ΕΛΕΝΗ ΧΡΥΣΑΦΗ	4
Χ287	ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ: ΙΣΤΟΡΙΑ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΘΕΣΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4
Χ290Π	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΕΠΕΣ	4
Χ291	ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΑΠΑΤΟΛΙΟΣ	4
Χ295	ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ	4
Χ298	ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ	ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	4
Χ299	ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ, ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	4
Χ302	ΛΑΤΙΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	4
Χ308	ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ Β΄ ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ: ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑ	ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ	4
Χ314	Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΟ ΘΡΟΝΟ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (1054)	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ	4
Χ315	Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ	4

Χ317	ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΤΟΥ ESSEX	ANNA ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ	4
Χ319	ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	4
Χ320	Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Χ321	Η ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ	π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ	4
Χ322	ΟΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ-ΘΕΟΛΟΓΙΑ-ΤΕΧΝΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ	4
Χ323	ΘΕΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΓΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑΣ	ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ	4
Χ324	ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΣΙΣΚΟΥ	4
Χ325	Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΗΣΥΧΑΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΚΑΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	4
Χ326	ΟΙ ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ	4
Χ327	ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΑ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ	ANNA ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ	4
Χ328	ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΚΟ ΕΠΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ (ENUMAELISCH), ΗΣΙΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Χ329	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Η/Υ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Α': ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ	4
Χ330	ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟ ΔΟΓΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 5 ^ο ΑΙΩΝΑ	π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΩΤΗΣ – ΒΛΑΧΑΒΑΣ	4

Χ331	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Α' - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΗΧΟΥ	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ	4
Χ332	ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ ΕΛΕΝΗ ΧΡΥΣΑΦΗ	4
Χ333	Η ΤΕΧΝΗ ΤΩΝ ΕΝΤΟΙΧΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΔΑΠΕΔΙΩΝ ΨΗΦΙΔΩΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ	ΕΛΕΝΗ ΧΡΥΣΑΦΗ	4
Χ334	ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΤΗΤΑ	Αρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΚΡΕΤΤΑΣ	4
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ			
ΚΩΔ.	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ECTS
Θ73	ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΙΚΗ	π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ	4
Θ151	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΣΧΑΤΩΝ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	4
Θ154	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ	π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΑΤΖΗΓΡΟΓΟΡΙΟΥ	4
Θ171	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΑΠΑΤΟΛΙΟΣ	4
Θ184	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ'	ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
Θ218	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ Ι. ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΡΝΑΚΗΣ	4
Θ237	ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ	4
Θ239	ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΙΤΤΑΡΑΣ	4
Θ242	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΣΙΣΚΟΥ	4
Θ263	ΕΒΡΑΪΚΑ ΙΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Θ265	ΚΟΛΛΥΒΑΔΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ: ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ	4

0268	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΣΙΟΠΟΥΛΟΣ	4
0272	Ο ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	4
0276	Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ	4
0279	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Δ' – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΨΗΦΙΔΩΤΟΥ	ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ	4
0280	ΟΙ ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ 4 ^ο ΑΙΩΝΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ	4
0282	ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΛΙΔΗΣ, ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	4
0287	ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΟ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΚΥΡΙΑΚΗ ΧΑΤΖΗΑΝΑΣΤΑΣΗ	4
0289	Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥ	4
0293	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ	ΣΥΜΕΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ	4
0301	Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 4 ^ο ΕΩΣ ΤΟΝ 6 ^ο μ.Χ. ΑΙΩΝΑ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΑΣ	4
0305	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	4
0306	ΗΘΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗΣ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ	4
0307	ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ	4
0311	ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΡΟΝΩΝ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ	4
0313	ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΟΣ	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	4
0314	Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ	ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ	4

Θ315	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΛΟΓΙΑ	ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	4
Θ318	Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Θ319	ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΕ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣΥΝΗ	π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΩΤΗΣ – ΒΛΑΧΑΒΑΣ, π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ	4
Θ320Π	Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΣΙΣΚΟΥ	4
Θ322	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΣΑΣ	4
Θ324	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ. ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΑΙΕΣ ΣΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ	π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΩΤΗΣ – ΒΛΑΧΑΒΑΣ, π. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ	4
Θ325	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Γ' – ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΕΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ	4
Θ326	ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ Θ' – ΙΕ' ΑΙΩΝΑ. Α) ΙΕΡΟΣ ΦΩΤΙΟΣ. ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΕΡΓΟ	ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ	4
Θ327	Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΤΙΡΡΗΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ Θ' – ΙΕ' ΑΙΩΝΑ. ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ	ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΛΑΜΠΡΟΥ	4
Θ328	ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ: ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΣΤΑ ΥΜΝΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΣΑΛΑΜΠΟΥΝΗ, ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ	4
Θ330	Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ	π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ	4
Θ331	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ	Αρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΣΚΡΕΤΤΑΣ	4

Θ332	ΤΡΙΩΔΙΟΝ-ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ	π. ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΑΤΖΗΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	4
Θ334	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΝΤΣΟΣ	4
Θ335	ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΙΑ	ΑΝΝΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ	4
Θ336	ΕΠΟΣ ΤΟΥ ΓΚΙΛΓΚΑΜΕΣ, ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΔΑΦΝΗ	4
Θ337	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Β': ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ, ΕΛΕΝΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ	4
Θ338	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ: ΕΛΛΑΔΑ – ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ – ΡΩΜΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΖΙΝΗΣ	4
Θ339	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Β' - ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ	4
Θ340	ΤΟ ΑΓΙΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ	π. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΝΑΣΣΗΣ	4
Θ341	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ	4
Θ342	ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΑ: ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΙΒΥΖΑΔΑΚΗ	4
Θ343	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΝΑΣΤΙΚΗ ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ: ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ	ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ	4
Θ344	Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ (11 ^{ος} – 17 ^{ος} αι.)	ΕΛΕΝΗ ΧΡΥΣΑΦΗ	4
Θ345	ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	ΕΛΕΝΗ ΧΡΥΣΑΦΗ	4

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΔΜ = Διδακτικές μονάδες

ECTS = Ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες

ΕΕ = Ελεύθερης επιλογής

Χ = Χειμερινό εξάμηνο

Ε = Εαρινό εξάμηνο

Κωδικός:	[Χ81]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
Διδάσκων: π. Αθανάσιος Γκίκας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα σε κάθε ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει ένα ή δύο διαφορετικά θέματα από λίστα αντικειμένων όπως: Ενοριακή ζωή (ποιμαντική των μυστηρίων). Γάμος και οικογένεια. Ποιμαντική προς τους εξαρτημένους, Ποιμαντική προς τους μετανάστες. Ποιμαντική προς άτομα με ειδικές ανάγκες. Ποιμαντική προς τους ασθενείς. Ποιμαντική και θέματα βιοηθικής. Εθελοντισμός. Προσκυνηματικός τουρισμός κ.ά. Για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος (2019-20) το θέμα θα είναι η ποιμαντική προσέγγιση του ζητήματος της ομοφυλοφυλίας.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικά περί του περιεχομένου και του σκοπού του μαθήματος. Εκσυγχρονισμός του ποιμαντικού έργου. Σχέση της Ποιμαντικής Θεολογίας προς το σύγχρονο κόσμο. 2. Ορισμοί, έννοιες και περιεχόμενο του ζητήματος της ομοφυλοφυλίας. 3. Διαχρονική πορεία του ζητήματος. Στους αρχαίους πολιτισμούς της Εγγύς Ανατολής, αρχαία Ελλάδα, Ρώμη, Βυζάντιο και νεώτεροι χρόνοι. 4. Έρως – παιδεραστία – γυναικεία ομοφυλοφυλία. 5. Βιβλικές αναφορές και πατερικές θέσεις. 6. Ψυχοκοινωνικές προσεγγίσεις του φαινομένου. 7. Θεολογία – ετερότητα – φύλο. 8. Θεολογία – χριστιανική ανθρωπολογία. 9. Ποιμαντική φροντίδα και βοήθεια. 10. Σεξουαλικός προσανατολισμός. 11. Ταυτότητα φύλου – βιολογικό/κοινωνικό φύλο. 12. Διαφυλικές σχέσεις. 13. Ομοφυλοφυλία – γάμος.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Αθ. Γκίκας, πρωτοπρεσβύτερου, Ομοφυλοφυλία. Μια σύγχρονη ποιμαντική πρόκληση, εκδ. Μυδονία, Καλοχώρι Θεσσαλονίκης 2016.			

Κωδικός:	[Χ113]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Διδάσκοντες: Συμεών Πασχαλίδης, Δημοσθένης Κακλαμάνος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζονται σε ενότητες οι άγιοι της Θεσσαλονίκης, με αφετηρία τους Αγίους του αποστολικού της παρελθόντος και κατακλείδα τους Αγίους της νεότερης ιστορικής περιόδου. Καταγράφονται τα νεότερα ερευνητικά πορίσματα για τις επιμέρους ομάδες των Αγίων της Θεσσαλονίκης. Γίνεται διεξοδική αναφορά στους Αγίους που σχετίζονται με την αποστολική ίδρυση της Εκκλησίας της Θεσσαλονίκης, στους Θεσσαλονικείς μάρτυρες, οι οποίοι αποτελούν την πολυπληθέστερη ομάδα μαρτύρων, μετά από εκείνη των μαρτύρων της Ρώμης, στους επισκόπους της που εντάχθηκαν στο αγιολόγιο της Εκκλησίας ως προασπιστές του ορθόδοξου δόγματος και εκφραστές της βυζαντινής θεολογικής παράδοσης, στους οσίους που σχετίζονται με τον επί αιώνες ακμαίο βυζαντινό μοναχισμό εντός και εκτός των τειχών της πόλης, στους νεομάρτυρες της εποχής της Τουρκοκρατίας και στους νέους αγίους του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνας. Τέλος, καθοδηγούνται οι φοιτητές για τη σύνταξη της εργασίας τους στο πλαίσιο του μαθήματος.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικά για την κατάσταση της έρευνας γύρω από τους Αγίους της Θεσσαλονίκης 2. Εισαγωγικά για την ιστορία του Χριστιανισμού στη Θεσσαλονίκη 3. Το αποστολικό υπόβαθρο της Εκκλησίας της Θεσσαλονίκης και οι Άγιοι της Αποστολικής περιόδου 4. Η εποχή των διωγμών και οι Μάρτυρες της Θεσσαλονίκης 5. Η εμβληματική μορφή του Αγίου Δημητρίου και η σχετική γραμματεία 6. Οι Αρχιεπίσκοποι της Θεσσαλονίκης κατά τους οκτώ πρώτους αιώνες: Αγιότητα και δογματική αλήθεια 7. Οι Θεσσαλονικείς Όσιοι και ο αστικός μοναχισμός στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη 8. Η Θεσσαλονίκη ως κέντρο του Βυζαντινού Ησυχασμού και οι Θεσσαλονικείς Ησυχαστές Πατέρες 9. Η διεδρική βάση της Εκκλησίας της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας: Επίσκοποι και νέοι μάρτυρες 10. Οι Νεομάρτυρες της Θεσσαλονίκης 11. Οι νέοι Θεσσαλονικείς Άγιοι του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα 12. Η τιμή των Αγίων της Θεσσαλονίκης: Θεώρηση της αγιολογικής και υμνογραφικής γραμματείας 13. Σύνοψη – Συμπεράσματα – έλεγχος γραπτών</p>			

εργασιών.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Πασχαλίδης Συμεών, Οι Άγιοι της Θεσσαλονίκης, εκδ. Αλτιντζής, Θεσσαλονίκη 2013.

Κωδικός:	[Χ162]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Α'
Διδάσκων: Τρύφων Τσομπάνης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Μέσα από την θεωρητική και πρακτική άσκηση στο εργαστήριο ζωγραφικής, επιχειρείται μια προσωπική σχέση του φοιτητή με την τέχνη, διερευνώντας οι δυνατότητές τους στην εξάσκηση στο σχέδιο και στο χρώμα, και επιχειρείται να αποκτήσει ο φοιτητής την εμπειρία της δημιουργίας ενός έργου αγιογραφίας, σύμφωνα με τους κανόνες της ζωγραφικής τέχνης.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Αρχές της ορθόδοξης αγιογραφίας. 2 – 3. Θεωρία της αγιογραφίας. 4. Σχολές και ρεύματα. 5. Η αγιογραφία σήμερα, εργαστήρια και τεχνικές. 6 – 12. Μαθήματα σχεδίου. 13. άσκηση προσωπογραφίας.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
I. Βρανός, Θεωρία της αγιογραφίας, εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.			

Κωδικός:	[Χ176]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
Διδάσκουσα: Γιολάντα Σίσκου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το περιεχόμενο του μαθήματος διαρθρώνεται σε δύο (2) φάσεις. Η πρώτη φάση περιλαμβάνει σεμιναριακά μαθήματα που σχετίζονται, αφενός με οικονομικές και νομικές γνώσεις και δεξιότητες, που αφορούν στην αντίστοιχη κατάρτιση των φοιτητών ως προς τη δημιουργία μίας επιχείρησης και αφετέρου με γνώσεις σχετικά με τη διάσταση και το περιεχόμενο της έννοιας “καινοτομία”, σε σχέση με την επιχειρηματικότητα. Η δεύτερη φάση περιλαμβάνει φροντιστηριακά μαθήματα, κατά τα οποία εκπονείται από τους φοιτητές ένα Επιχειρηματικό Σχέδιο (Business Plan) με τη χρήση εξειδικευμένου λογισμικού επιχειρησιακού σχεδιασμού, βασισμένο σε μία επιχειρηματική ιδέα, που, ειδικά για τους φοιτητές του Τμήματος, εντάσσεται στο θρησκευτικό και πολιτισμικό πλαίσιο.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά. Η έννοια της επιχειρηματικότητας. Τεχνολογία- Καινοτομία- Επιχειρηματικότητα. Το προφίλ του σύγχρονου επιχειρηματία. 2. Βασικές Αρχές Διοίκησης για μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Λήψη αποφάσεων, Προγραμματισμός, Οργάνωση, Διεύθυνση, Έλεγχος. 3. Βασικές Αρχές Μάρκετινγκ για μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αξιολόγηση εξωτερικού – εσωτερικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Ανάλυση S.W.O.T. 4. Επενδυτικά Προγράμματα. Αξιολόγηση επενδυτικών Προγραμμάτων. 5. Οικονομική Ανάλυση & Οργάνωση Λογιστηρίου. Φορολογικές-ασφαλιστικές υποχρεώσεις. 6. Πηγές χρηματοδότησης για τη δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή χρηματοδότησης μιας καινοτόμου ιδέας. Σχέδιο χρηματοδότησης της επένδυσης. 7. Επιχειρηματικότητα και οικονομική ανάπτυξη. Επιχειρήσεις βασισμένες σε νέες τεχνολογίες. Υποστηρικτικοί φορείς επιχειρηματικής δραστηριότητας. 8. Εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου- Business Plan, με τη χρήση λογισμικού επιχειρησιακού σχεδιασμού. 9. Ασκήσεις για την εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου με την χρήση λογισμικού επιχειρησιακού σχεδιασμού (1 ^ο εργαστηριακό μάθημα). 10. Ασκήσεις για την εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου με την χρήση λογισμικού επιχειρησιακού σχεδιασμού (2 ^ο εργαστηριακό μάθημα). 11. Ασκήσεις για την εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου με την χρήση λογισμικού επιχειρησιακού σχεδιασμού (3 ^ο εργαστηριακό μάθημα). 12. Εκπαιδευτική Εκδρομή – επίσκεψη σε καινοτομικές επιχειρήσεις. 13. Εκπαιδευτική Εκδρομή – επίσκεψη σε καινοτομικές επιχειρήσεις.			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Σημειώσεις

Κωδικός:	[Χ177]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΝΟΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ
Διδάσκουσα: Δρ Κυριακή Χατζηναστάση (ΕΔΒΜ96 – στο πλαίσιο απόκτησης ακαδ. διδακτικής εμπειρίας)			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η αδιάλειπτος νοερά προσευχή της ορθόδοξου παραδόσεως εξετάζεται όχι μόνο ως μία νηπτική αρετή αλλά εντάσσεται στο πλαίσιο της καθόλου λατρείας. Ερευνώνται οι απ' αρχές και τα βιβλικά θεμέλια. Επισημαίνονται οι εμβρυϊκές μορφές του αδιαλείπτου, στους τρόπους των ασκητών ή στις μονές των ακοιμητών. Καταγράφονται οι προϋποθέσεις, τα εμπόδια, τα εξελικτικά στάδια και οι πνευματική καρποφορία της ευχής του Ιησού. Αναδεικνύεται η σχέση της νοεράς προσευχής με την κοινή λατρεία και την ευχαριστιακή ζωή.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Θεσμός και χάρισμα στην ορθόδοξη παράδοση. 2. Βιβλικές θεμελιώσεις περί της αδιαλείπτου προσευχής. 3. Η ακοιμητή δοξολογία του Θεού. 4. Ο αγιασμός δια των μυστηρίων και της νηπτικής προσευχητικής εργασίας. 5. Δημοτελείς συνάξεις και νοερά προσευχή. 6. Ο λαός του Θεού και η νοερά προσευχή. 7. Η νοερά προσευχή ως αέναη αληθής λατρεία Θεού. 8. Ανώνυμος Αγιορείτης Ησυχαστής και Γέρων Ιωσήφ εργάτες της νοεράς προσευχής. 9. Περί της μεθόδου της νοεράς προσευχής γενικά. 10. Οι προϋποθέσεις της νοεράς προσευχής. 11. Τα εμπόδια προς την επίτευξη της νοεράς προσευχής. 12. Οι καρποί της νοεράς προσευχής. 13. Αναφορά ερμηνευτικής στα πηγαία κείμενα.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Αρχιμ. Νικ. Σκρέττας, <i>Η νοερά προσευχή. Έκφραση αληθούς λατρείας Θεού.</i> [Σειρά: Κανονικά και λειτουργικά 2], εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2006.</p>			

Κωδικός:	[Χ200]	Τίτλος μαθήματος:	ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
Διδάσκων: π. Στυλιανός Χατζηγηρηγορίου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της ενότητας και της ποικιλίας στη Θεία Λατρεία σε διορθόδοξο επίπεδο. Για το λόγο αυτό εξετάζεται η σχέση δόγματος και λατρείας, η εξέλιξη του τυπικού του αγίου Σάββα, η λειτουργική γλώσσα και το λειτουργικό έθιμο. Μελετώνται, επίσης, οι λειτουργικοί τύποι, η λειτουργική τέχνη και ο μοναχικός βίος στις Ορθόδοξες Εκκλησίες, καθώς και θέματα που σχετίζονται με τη Θεία Ευχαριστία και τον τρόπο εισδοχής των πιστών στις ανά τον κόσμο τοπικές Εκκλησίες.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Σχέση δόγματος – λατρείας. 2. Ενότητα και ποικιλία στη λατρεία. 3. Το τυπικό του Αγ. Σάββα και η εξέλιξή του. 4. Η λειτουργική γλώσσα στην ορθόδοξη λατρεία. 5. Το λειτουργικό έθιμο. 6. Οι λειτουργικοί τύποι. 7. Οι υπό των κανόνων αναφερόμενες Λειτουργίες. 8. Ευχαριστία και νηστεία. 9. Ευχαριστία και εξομολόγηση. 10. Το δις λειτουργείν. 11. Η λειτουργική τέχνη στις Ορθόδοξες Εκκλησίες. 12. Ο μοναχικός βίος στις Ορθόδοξες Εκκλησίες. 13. Ο τρόπος εισδοχής των πιστών στην Εκκλησία.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Πρ. Κ. Καραϊσαρίδης, <i>Η συμβολή του π. Δημητρίου Στανιλοάε στη μελέτη των λειτουργικών θεμάτων,</i> εκδ. Σταμούλη, Αθήνα 1997.</p>			

Κωδικός:	[Χ221]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ
Διδάσκων: Δρ Αχιλλέας Παπατόλιος (ΕΔΒΜ96 – στο πλαίσιο απόκτησης ακαδ. διδακτικής εμπειρίας)			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Αναλύονται βασικές κοινωνιολογικές δομές και κοινωνικές θεωρίες περί Κοινότητας, Θεολογίας της Κοινότητας. Επιπλέον μελετάται το φαινόμενο της Παγκοσμιοποίησης σε σχέση με την Κοινότητα.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Κοινωνικές θεωρίες περί της Κοινότητας. 2. Κοινωνικοποίηση, Κοινότητα και Κοινωνία. 3. Παράδοση και Κοινότητα. 4. Ορθόδοξη Εκκλησία και Κοινωνία. 5. Ορθόδοξη Κοινωνία και κοινοτική οργάνωση του κοσμικού βίου. 6. Μεταμοντερνισμός και Κοινοτισμός. 7. Παγκοσμιοποίηση και Κοινοτισμός. 8. Ουτοπία και Κοινοτισμός. 9. Επανάσταση και Κοινοτισμός. 10. Κοινότητα και Κοινωνία στη Δύση και στην Ανατολή. 11. Τουρκοκρατία και Κοινότητες. 12. Άτομο και Κοινότητα. 13. Πολιτικός Φιλελευθερισμός και Κοινοτισμός.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Κωτσιόπουλος, <i>Η Κοινότητα. Συμβολή στην κοινωνιολογική διερεύνηση του Χριστιανισμού</i> , εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2009. Γ. Κοντογιώργης, <i>Κοινωνική δυναμική και πολιτική αυτοδιοίκηση</i> , εκδ. Νέα Σύνορα, Αθήνα 1982.			

Κωδικός:	[Χ227]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
Διδάσκων: Δημήτριος Νικολακάκης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το δικαίωμα της Εκκλησίας προς απόκτηση περιουσίας. Προέλευση και δημιουργία της εκκλησιαστικής περιουσίας. Το κανονικό καθεστώς διαχείρισης και διάθεσης της εκκλησιαστικής περιουσίας. Ο βιοπορισμός του κλήρου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Έννοια και πηγές του Εκκλησιαστικού Περιουσιακού Δικαίου. 2. Θεολογική και νομοκανονική τεκμηρίωση της περιουσίας ως εκκλησιαστικού αγαθού. 3. Νομοθεσία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας για την εκκλησιαστική περιουσία. 4. Νομοθεσία του ελληνικού κράτους για την εκκλησιαστική περιουσία. 5. Το αναπαλλοτρίωτο της εκκλησιαστικής περιουσίας. 6. Διοίκηση και διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας I. 7. Διοίκηση και διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας II. 8. Μοναστηριακή περιουσία. 9. Περιουσιακό καθεστώς εκκλησιαστικών ιδρυμάτων και οργανισμών. 10. Ο βιοπορισμός του κλήρου I. 11. Ο βιοπορισμός του κλήρου II. 12. Καθεστώς μισθοδοσίας και συνταξιοδότησεως κληρικών (ιερέων και επισκόπων). 13. Κληρονομικό δίκαιο των κληρικών και των μοναχών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ι. Κονιδάρη, <i>Εγχειρίδιο εκκλησιαστικού δικαίου</i> , εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα-Κομοτηνή 2016.			

Κωδικός:	[Χ235]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ 7^{ος} ΑΙΩΝΑΣ ΩΣ ΕΠΟΧΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Χρήστου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ο 7 ^{ος} αιώνας αποτελεί το τέλος της ύστερης αρχαιότητας και την έναρξη της περιόδου των λεγομένων Σκοτεινών Αιώνων. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία έχει περιέλθει σε δεινή κρίση εξαιτίας των εξωτερικών απειλών και της απώλειας σημαντικών εδαφών. Ως εκ τούτου, ξεκινά μία σειρά μεταρρυθμίσεων, οι οποίες οφείλουν να καταστήσουν το κράτος ικανό να επιβιώσει της κρίσης. Εξετάζονται τα κομβικά γεγονότα της εποχής, αλλά και τα επιμέρους πλαίσια εντός των οποίων			

διαμορφώθηκαν οι κοσμοϊστορικές αλλαγές της περιόδου.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
1. Το ιστορικό υπόβαθρο. 2. Το υστερορωμαϊκό κράτος 3. Οι διάδοχοι του Ιουστινιανού. 4. Ο τελευταίος περσικός πόλεμος. 5. Η αραβική επίθεση. 6. Εκκλησία και Πολιτεία. 7. Ορθοδοξία και αίρεση. 8. Η σύγκρουση. 9. Άνθρωπος και Θεία Πρόνοια κατά τις αντιλήψεις της εποχής. 10. Βασιλεία και Κράτος. 11. Η ιστορία στον δρόμο προς τα έσχατα. 12. Η πολιτιστική σύνθεση του 7ου αιώνα. 13. Συμπεράσματα.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Κ. Π. Χρήστου, <i>Εκκλησιαστικοί συγγραφείς του 7^{ου} αιώνα ως μάρτυρες της εποχής τους</i> , Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2010.

Κωδικός:	[Χ239]	Τίτλος μαθήματος:	Η BYZANTINΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ		
Διδάσκων: π. Χρυσόστομος Νάσσης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη των καταβολών, της εξελίξεως, των παραλλαγών, της δομής, της θεολογίας και της τελεστικής πράξεως των τριών βυζαντινών λειτουργιών (Βασιλείου, Χρυσοστόμου και Προηγιασμένων). Πρόθεσις – Μεγάλη Είσοδος – Αναφορά – Μετάληψη. Επισκόπηση ζητημάτων όπως η πατρότητα των Λειτουργιών, το συλλείτουργο, ο τρόπος εκφοράς της Ευχής της αναφοράς κ.ά.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στο μάθημα. Οι καταβολές της ευχαριστιακής πράξεως της Εκκλησίας. 2. Η θεία ευχαριστία στην Καινή Διαθήκη. 3. Αρχαίες μαρτυρίες περί της ευχαριστιακής πράξεως της Εκκλησίας. Τα βυζαντινά λειτουργικά υπομνήματα. 4. Οι Λειτουργία(-ες) του Μ. Βασιλείου. Πατρότητα, χρόνος και ημέρες τελέσεώς της. 5. Η Λειτουργία του Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Πατρότητα, καταβολές, εξέλιξη, δομή, χειρόγραφη παράδοση. 6. Η Ακολουθία της προθέσεως. 7. Η «προ-Αναφορά» και η Μεγάλη Είσοδος. 8. Η Αναφορά. Ο καθαγιασμός των Τιμίων Δώρων. 9. Η Μετάληψη. 10. Η Προηγιασμένη. Πατρότητα, καταβολές, χαρακτήρας, χρόνος και ημέρες τελέσεώς της. 11. Δομή και τελετουργική θεώρηση της Προηγιασμένης. 12. Τελετουργικά ζητήματα. Ο χρόνος τελέσεως της θείας Λειτουργίας, το συλλείτουργο, ο τρόπος εκφοράς της ευχαριστιακής Ευχής της αναφοράς. 13. Ευχαριστιακές έριδες ανά τους αιώνες.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Γ. Φίλιας, <i>Λειτουργική Β', Η Θεία Ευχαριστία (μέχρι τον 15^ο αι.)</i> , Τομ. Β', εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2016.					

Κωδικός:	[Χ241]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ		
Διδάσκων: π. Στυλιανός Χατζηγηρηγορίου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η μελέτη της ιστορικής εξελίξεως και σύγχρονης τελεστικής πράξεως των Μυστηρίων της Εκκλησίας.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στο μάθημα. Οι προβαπτισματικές πράξεις και ευχές. 2. Χρόνος και ημέρες τελέσεως του Βαπτίσματος. Η προετοιμασία για το Βάπτισμα και οι καταβολές της Μ. Τεσσαρακοστής. 3. Το Βάπτισμα – ιστορικοτελετουργική θεώρηση Α'. 4. Το Βάπτισμα – ιστορικοτελετουργική θεώρηση Β'. 5. Τα μνήστρα και ο γάμος. 6. Το ευχέλαιο – ιστορικοτελετουργική θεώρηση. 7. Η κοινωνία των ασθενών (προετοιμασία – διατήρηση – μετάδοση της θ. κοινωνίας). 8. Νεκρώσιμα τελετουργικά. 9. Αγιασμός (μικρός και μεγάλος). 10. Τάξη των χειροτονιών (διακόνου - πρεσβυτέρου - επισκόπου). 11. Τάξη εγκαινίων ναού. 12. Η μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας και τα μέσα μαζικής ενημερώσεως. 13. Γενική συζήτηση, ανακεφαλαίωση.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					

Ι. Μ. Φουντούλη, *Τελετουργικά Θέματα, τόμος Α' [Λογική Λατρεία 12]*, Αποστολική Διακονία, Αθήνα 2009.

Κωδικός:	[Χ248]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΒΡΑΪΚΑ Ι
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ανάλυση σημαντικών γραμματικών φαινομένων, εκμάθηση βασικού λεξιλογίου και θεολογικών όρων, μετάφραση απλών προτάσεων από την Εβραϊκή στην Ελληνική και αντιστρόφως.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή: Ιστορία της Εβραϊκής Γλώσσας, βασική βιβλιογραφία 2. Το εβραϊκό αλφάβητο Ι 3. Το εβραϊκό αλφάβητο ΙΙ 4. Άρθρο, Σύνδεσμοι, Προθέσεις 5. Αντωνυμίες 6. Αντωνυμικά Επιθήματα 7. Αριθμητικά 8. Ουσιαστικά Ι 9. Ουσιαστικά ΙΙ 10. Επίθετα 11. Ρήματα Ι 12. Ρήματα ΙΙ 13. Ρήματα ΙΙΙ.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
W. Rudolph-K. Elliger (εκδ.), <i>BibliaHebraicaStuttgartensia</i> , Ελληνική Βιβλική Εταιρεία, Αθήνα 1997.			

Κωδικός:	[Χ251]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ
Διδάσκων: Θεόδωρος Πιτταράς			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζονται εκτενώς και αναλύονται ο βίος, τα έργα και η διδασκαλία του Θεοδότου Αγκύρας, με ιδιαίτερη έμφαση στα ζητήματα αυτής της περιόδου και στη θεολογική αντιμετώπιση από τον εν λόγω επίσκοπο.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά περί του βίου, των συγγραμμάτων και των προϋποθέσεων της διδασκαλίας του Θεοδότου. 2. Περί της θείας φύσεως κατά τον Θεόδοτο. 3. Περί των προσώπων της αγίας Τριάδος, του ομοουσίου και της συνεργίας αυτών στην οικονομία. 4. Για τη δημιουργία του ανθρώπου, το κακό και την πτώση. 5. Για τον σκοπό της θείας ενανθρώπησης και την αναγκαιότητα αυτής για τον άνθρωπο σύμφωνα με τον Θεόδοτο. 6. Η θεία ενανθρώπηση-σάρκωση ως κατ' ακρίβειαν ένωση σε αντιπαράθεση με τη διδασκαλία του Νεστορίου. 7. Ο τρόπος της θείας ενανθρώπησης και η αναφορά της ύπαρξης του Λόγου με την αντωνυμία «εαυτώ». 8. Το πρόσωπο του Χριστού βάσει αυτής της ένωσης. 9. Η ενότητα του Χριστού και το πάθος αυτού. 10. Το πρόσωπο της Θεοτόκου συνεπεία της θείας ενανθρώπησης. Το αιειάρθενο και η μητροπαρθενία αυτής στον Θεόδοτο. 11. Η δυτική σκέψη και η διδασκαλία του Θεοδότου περί της Θεοτόκου και αναίρεση κακονοιών. 12. Πως πραγματώνεται η εν Χριστώ σωτηρία του ανθρώπου σύμφωνα με τον Θεόδοτο. 13. Οι αναφορές του Θεοδότου σε μυστήρια της Εκκλησίας, όπως το βάπτισμα και τη θεία Ευχαριστία.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Θ. Πιτταρά, <i>Θεόδοτος Αγκύρας</i> , εκδ. Διώτη Μ., Αθήνα 2010.			

Κωδικός:	[Χ254]	Τίτλος μαθήματος:	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ Ι
Διδάσκων: Τρύφων Τσομπάνης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζονται στοιχεία και θέματα που έχουν να κάνουν με τη χριστιανική τέχνη γενικότερα και αναπτύσσονται ζητήματα των επί μέρους λειτουργικών τεχνών, που συμβάλλουν στην ευταξία της λατρείας. Ακόμη γίνεται έρευνα για το τι και το πως της εκκλησιαστικής τέχνης, στον τομέα της εικονογραφίας, της κεντητικής, της αργυροχρυσοχοΐας, της ξυλογλυπτικής, των αμφίων και			

των σκευών και αναζητείται η καλλιτεχνική έκφραση της σύγχρονης εποχής.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
1. Η αισθητική ως ζητούμενο στη ζωή και την λατρεία 2. Η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο-αναζητώντας το αρχαίο κάλος 3. Λατρεία μετά αιδούς και ευλαβείας 4. Λατρεία, τέχνη και αισθητική 5. Η αισθητική ως μέσο αγωγής και σωτηρίας 6. Ποιητική των εικόνων 7. Μέλος και ύμνος, πυλώνες της αισθητικής 8. Η αισθητική του λόγου των λειτουργικών κειμένων 9. Ναοδομική αισθητική πάλαι τε και νυν 10. Λειτουργικές τέχνες, μέτρο και αισθητική 11. Αισθητική και ποίηση 12. Ζωγραφική και συμβολικός λόγος 13. Το ΤΙ και το πώς της λατρείας
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Τ. Τσομπάνης, <i>Η των θείων ευκοσμία και τάξις</i> , εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2010.

Κωδικός:	[Χ259]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΛΟΓΗΤΕΣ ΤΟΥ 2^{ου} Μ.Χ. ΑΙΩΝΑ		
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Μποζίνης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Στα πλαίσια του μαθήματος εξετάζονται οι φιλοσοφικές απηχήσεις στο κείμενο της Καινής Διαθήκης και, αναλυτικότερα, στις απολογίες του 2 ^{ου} αιώνα μ.Χ. που προέρχονται από το χέρι λόγιων εκκλησιαστικών ανδρών – του Ιουστίνου, του Αθηναγόρα, του Τατιανού, του Θεόφιλου Αντιοχείας και του Κλήμη Αλεξανδρείας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις πνευματικές ζυμώσεις που σημειώνονται στον ελληνορωμαϊκό κόσμο τους πρώτους αιώνες μ.Χ. και στον διάλογο που εγκαινιάζεται ανάμεσα σε εθνικούς και χριστιανούς την εποχή των Αντωνίωνων.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η δίκη του Ιησού και η δίκη του Σωκράτη: μία αντιπαραβολή του χαρακτήρα τους και των απώτερων συνεπειών τους 2. Έγώ άνθρωπος μέν είμι Ίουδαίος, Ταρσεύς τής Κιλικίας (Πρξ 21, 39): το ελληνιστικό υπόβαθρο της προσωπικότητας του αποστόλου Παύλου 3. Η ομιλία του Παύλου στον Άρειο Πάγο των Αθηνών μπροστά σε ένα κοινό επικούρειων και στωικών φιλοσόφων (Πρξ 17, 22-33) 4. Απηχήσεις φιλοσοφικών ιδεών στην παύλεια επιστολογραφία της Καινής Διαθήκης (φύσει νόμος, αὐτάρκεια, συνείδησις κ.ά.) 5. Ο χριστιανισμός με τα μάτια ενός ειδωλολάτρη: Τάκιτος, Σουετώνιος, Πλίνιος, Γαληνός, Λουκιανός, Κέλσος 6. Αντιπαγανιστική κριτική στους χριστιανούς απολογητές του 2 ^{ου} μ.Χ. αιώνα 7. Η αμφισβήτηση των θεϊκών και θεογονικών μύθων στην αρχαιότητα (ή οι φιλόσοφοι ενάντια στην εθνική θρησκεία) 8. Προς μία τυπολογία του φιλοσόφου στην αρχαιότητα 9. Η διδασκαλία σχετικά με τον σπερματικὸν λόγον του φιλόσοφου και μάρτυρα Ιουστίνου 10. Οι άλλοι απολογητές της Εκκλησίας (Αριστείδης, Κοδράτος, Τατιανός, Αθηναγόρας, Θεόφιλος Αντιοχείας, επιστολή Πρὸς Διόγνητον) 11. Τίτος Φλάβιος Κλήμης ο Αλεξανδρέας 12. Οι Στρωματεῖς του Κλήμεντα και οι απαρχές μιας «χριστιανικής φιλοσοφίας» 13. Συμπεράσματα και επισκόπηση της σύγχρονης βιβλιογραφία.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ν. Τζιράκης, <i>Απολογητές. Συμβολή στη σχέση των Απολογιών με την αρχαία ελληνική γραμματεία</i> , εκδ. Αρμός, Αθήνα 2003.					
W. Windelband - H. Heimsoeth, <i>Εγχειρίδιο Ιστορίας της Φιλοσοφίας</i> , τόμ. Α' (<i>Η Φιλοσοφία των Αρχαίων Ελλήνων, η Φιλοσοφία των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων</i>), μτφ. από τα γερμανικά, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2001.					

Κωδικός:	[Χ262]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Β'		
Διδάσκων: Τρύφων Τσομπάνης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Μέσα από την θεωρητική και πρακτική άσκηση στο εργαστήριο ζωγραφικής, επιχειρείται μια προσωπική σχέση του φοιτητή με την τέχνη, διερευνώντας οι δυνατότητές τους στην εξάσκηση					

στο σχέδιο και στο χρώμα, και επιχειρείται να αποκτήσει ο φοιτητής την εμπειρία της δημιουργίας ενός έργου αιογραφίας, σύμφωνα με τους κανόνες της ζωγραφικής τέχνης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1- 4. Σπουδή στην προσωπογραφία. 5- 8. Σχεδιασμός μελών του σώματος. 9. Φορητή εικόνα. 10- 11. Προετοιμασία της εικόνας. 12 - 13. Χρύσωμα της εικόνας.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Σημειώσεις

Κωδικός:	[Χ263]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ		
Διδάσκων: Αθανάσιος Παπαρνάκης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Ερμηνευτική ανάλυση και θεολογική εμβάθυνση στο βιβλίο του προφήτη Ιερεμία με την αξιοποίηση της πατερικής παράδοσης και της σύγχρονης ερμηνευτικής βιβλιογραφίας.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στο βιβλίο του προφήτη Ιερεμία Ι. 2. Εισαγωγή στο βιβλίο του προφήτη Ιερεμία ΙΙ. 3. Η κλήση του προφήτη. Κλήσεις των εκλεκτών του Θεού στην Π. Διαθήκη. 4. Προφητείες κατά του Ισραήλ και του Ιούδα Ι. 5. Προφητείες κατά του Ισραήλ και του Ιούδα ΙΙ. 6. Προφητείες κατά του Ισραήλ και του Ιούδα ΙΙΙ. 7. Προφητείες κατά των εθνών Ι. 8. Προφητείες κατά των εθνών ΙΙ. 9. Παραμυθητικές προφητείες. 10. Ιστορικά περιστατικά την περίοδο της δράσης του προφήτη Ι. 11. Ιστορικά περιστατικά την περίοδο της δράσης του προφήτη ΙΙ. 12. Θεολογικές ιδέες του προφήτη Ι. 13. Θεολογικές ιδέες του προφήτη ΙΙ.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Α. Παπαρνάκης, <i>Ερμηνεία κειμένων της Παλαιάς Διαθήκης κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας</i> . Τόμος Α. εκδ. Γράφημα, Θεσσαλονίκη 2009.					

Κωδικός:	[Χ270]	Τίτλος μαθήματος:	ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΟΛΟΓΙΑ		
Διδάσκων: Βασίλειος Τσίγκος					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσίαση και ερμηνεία ειδικών θεμάτων της ορθόδοξης πίστεως, που σχετίζονται με τη σύνδεση της Χριστολογίας και Πνευματολογίας με την Εκκλησιολογία και τη σύγχρονη διορθόδοξη περί Εκκλησίας συζήτηση.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1) Η Χριστοκεντρική Εκκλησιολογία της πατερικής θεολογίας. 2) Η περί Χριστού και Εκκλησίας συζήτηση στη σύγχρονη θεολογία. 3) Πατερικές και σύγχρονες περιγραφές, εικόνες και σχήματα (models) περί Εκκλησίας. 4) Η εν Χριστώ Θεία Οικονομία και το έργο του Αγίου Πνεύματος. 5) Το ζήτημα των “δύο Οικονομιών” στους Πατέρες και τη νεώτερη θεολογία. 6) Η ενότητα Χριστολογίας και Πνευματολογίας στην Ορθόδοξη Εκκλησιολογία. 7) Το ζήτημα της εκκλησιαστικής αυθεντίας κατά τους Πατέρες και τη σύγχρονη θεολογική συζήτηση. 8) Έννοια και πηγή της εκκλησιαστικής αυθεντίας. 9) Φορείς της εκκλησιαστικής αυθεντίας. 10) Η αυθεντία του επισκόπου και τα όρια αυτής. 11) Η συνοδική αυθεντία. Σύγχρονοι προβληματισμοί για τη συνοδικότητα. 12) Η θέση του πρώτου στην ορθόδοξη θεολογία και ζωή. 13) Η Εκκλησιολογία της κοινωνίας.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Β. Τσίγκος, <i>Χάρισμα και Θεσμός στην περί Εκκλησίας διδασκαλία του ιερού Χρυσόστομου</i> , εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2016.					

Κωδικός:	[Χ274]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΚΟΛΛΥΒΑΔΩΝ. ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ
Διδάσκων: Θεόδωρος Γιάγκου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Εξετάζεται η συμβολή των Αγιορειτών μοναχών του λεγομένου φιλοκαλικού κινήματος στην ανανέωση των κανονικών πηγών της Εκκλησίας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Οι προγενέστερες νομοκανονικές συλλογές κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. 2. Το γνήσιο και το νόθο στις νομοκανονικές συλλογές της Τουρκοκρατίας. Οι συνέπειες του νόθου στην εκκλησιαστική ζωή. 3. Η απαίτηση για ανανέωση. 4. Οι συλλογές του Διονυσίου Πιπεριώτη και του Θεοκλήτου Καρατζά. 5. Επιτομή Κανόνων Νεοφύτου Κausοκαλυβίτη. Η συλλογή κανόνων του Αγαπίου Λεονάρδου. 6. Το Πηδάλιον (πρόβλημα πατρότητας, πηγές και περιεχόμενο). 7. Τα σχόλια του Πηδαλίου. 8. Το Κανονικό του Χριστοφόρου Προδρομίτη. 9. Το corpus canonum στο Πηδάλιον και στο Κανονικόν. 10. Οι χειροτονίες των αιρετικών κατά τον Νικόδημο τον Αγιορείτη και τον Χριστοφόρο Προδρομίτη. 11. Το βάπτισμα κατά τον Νικόδημο τον Αγιορείτη και τον Χριστοφόρο Προδρομίτη. 12. Το γνήσιον και το παρανοημένον στην κανονική πράξη. Η περίπτωση του Πηδαλίου. 13. Το Εξομολογητάριο του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Θ. Γιάγκου, Κανονικόν Προδρομίτου Χριστοφόρου, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2007.			

Κωδικός:	[Χ278]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ
Διδάσκουσα: Ελένη Αντωνοπούλου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στο μάθημα αυτό εξετάζονται οι σύγχρονες προτάσεις μοντέλων οικολογικής ηθικής, οι οποίες έχουν στόχο την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της σημερινής εποχής. Παρουσιάζεται, επίσης, η αντιμετώπιση της σύγχρονης οικολογικής κρίσης από την άποψη της χριστιανικής ηθικής. Οι φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να δούνε αν και πώς εφαρμόζονται κάποια από τα ζητήματα αυτά στην πράξη και να προβληματιστούν.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα. 2. Γενικές έννοιες της οικολογικής ηθικής. 3. Ανθρωποκεντρική ηθική: εχθρός ή φίλος του περιβάλλοντος; 4. Η ηθική της ζωής: κλασικές θεωρίες της οικολογικής ηθικής. 5. Οικολογική ηθική και πολιτική. 6. Οικολογική ηθική και οικονομία. 7. Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση. 8. Το παράδειγμα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. 9. Η απελευθέρωση των ζώων. 10. Οικολογική ηθική και διατροφή. 11. Δυτικά χριστιανικά δόγματα. 12. Παρουσιάσεις εργασιών. 13. Παρουσίαση εργασιών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Α. Γεωργόπουλος, Περιβαλλοντική ηθική, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2002.			

Κωδικός:	[Χ282]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΑΝΟΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΑ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ)
Διδάσκων: Γεώργιος Γκαβαρδίνας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Σχέση κανόνων και πολιτειακών διατάξεων στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Η παρακμή της νομοθετικής παραγωγής εκ μέρους του κράτους και η σταδιακή ανάληψη της αρμοδιότητας αυτής εκ μέρους της Εκκλησίας. Η απονομή δικαίου και οι πηγές του κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας. Η Θεσσαλονίκη νομοκανονική γραμματεία του 14 ^{ου} αιώνα. Οι δικαιοσύνης περιεχομένου πατριαρχικές και συνοδικές αποφάσεις και η απονομή δικαιοσύνης από την			

πατριαρχική σύνοδο Κωνσταντινουπόλεως και τα επί μέρους εκκλησιαστικά όργανα. Ζητήματα οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου. Σχέσεις Οθωμανικού κράτους και Εκκλησίας στις τουρκοκρατούμενες περιοχές. Τα κανονικά δικαιώματα του οικουμενικού πατριαρχείου στον τουρκοκρατούμενο βορειοελλαδικό και στον ευρύτερο μακεδονικό χώρο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Η κατάσταση του δικαίου από τον 12^ο μέχρι και τον 14^ο αιώνα. 2. Η νομοκανονική παραγωγή στη Θεσσαλονίκη κατά τον 14^ο αιώνα. 3. Ο Ματθαίος Βλάσταρης, ο Κωνσταντίνος Αρμενόπουλος και το νομοκανονικό τους έργο. 4. Ο δικαιοδοτικός ρόλος της Εκκλησίας στην απονομή δικαίου από τον 14^ο αιώνα και εξής. 5. Η επίδραση του κανονικού δικαίου στη διαμόρφωση δικαιοκτών θεσμών κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο. 6. Πατριαρχικές αποφάσεις και απονομή δικαίου στον τουρκοκρατούμενο βορειοελλαδικό χώρο. 7. Οι νομοκανονικές συλλογές των Παραδουνάβιων . Πηγές και περιεχόμενο. 8. Η Επαρχιακή Μητροπολιτική Σύνοδος Θεσσαλονίκης. Δικαιοδοσία, αρμοδιότητες, κανονικές αποφάσεις. 9. Το δίκαιο της μνηστείας και του γάμου στον τουρκοκρατούμενο βορειοελλαδικό χώρο. 10. Οι θρησκευτικού περιεχομένου διατάξεις των οθωμανικών βερατίων και φερμανίων και η σημασία τους για τη διοίκηση των ορθοδόξων καθιδρυμάτων. 11. Το επιτίμιο του αφορισμού. Δίκαιο και πρακτική. 12. Νομοκανονικές διατάξεις και θεσμοί κληρονομικού δικαίου. 13. Τα πατριαρχικά δίκαια στον τουρκοκρατούμενο Μακεδονικό χώρο.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Γ. Γκαβαρδίνας, *Εκκλησία – δίκαιο και ιστορία*, εκδ. Μέθεξις, Θεσσαλονίκη 2014.

Κωδικός:	[Χ283]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΕΡΙ ΔΑΙΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΩΝ		
Διδάσκουσα: Ελένη Χρυσάφη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα αποτελεί προσέγγιση στην Αγγελολογία και τη Δαιμονολογία μέσα από το βιβλικό τους υπόβαθρο, την Ορθόδοξη θεολογική και λειτουργική παράδοση, τη λογοτεχνία και τη χριστιανική τέχνη Βυζαντίου και Δύσης.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στην Αγγελολογία και τη Δαιμονολογία - Προσέγγιση στην Ορθόδοξη διδασκαλία περί πνευμάτων (αγαθών και πονηρών) - Γενική θεώρηση της πτώσεως και της υπάρξεως του κακού στον κόσμο από τη σκοπιά της Ορθόδοξης Θεολογίας και της τέχνης. 2. Αγγελολογία και Δαιμονολογία στην Παλαιά Διαθήκη και τον Ιουδαϊσμό. 3. Αγγελολογία και Δαιμονολογία στην Καινή Διαθήκη και την απόκρυφη χριστιανική γραμματεία. 4. Οι Άγγελοι στην εκκλησιαστική γραμματεία και τα λειτουργικά κείμενα. - Η περί Αγγέλων διδασκαλία των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων. 5. Οι θεολογικές προϋποθέσεις της απεικόνισης των Αγγέλων στη χριστιανική τέχνη. 6. Η διαμόρφωση της εικονογραφίας των Αγγέλων στη χριστιανική τέχνη Βυζαντίου και Δύσης. 7. Ο εικονογραφικός κύκλος των Θαυμάτων-Εμφανίσεων Αγγέλων και Αρχαγγέλων στη βυζαντινή και τη μεταβυζαντινή τέχνη. 8. Οι άγγελοι ως ουράνιοι λειτουργοί-διάκονοι και ως μέλη της Ουράνιας Αυλής στις πηγές και την τέχνη. 9. Η εικονογραφία των Δαιμόνων στη βυζαντινή και τη μεταβυζαντινή τέχνη. 10. Η Δευτέρα Παρουσία ως καιρός των εσχάτων. - Βυζαντινές και μεταβυζαντινές παραστάσεις της Μέλλουσας Κρίσης. 11. Η εικονογραφία Αγγέλων και Δαιμόνων στη χριστιανική τέχνη της Δύσης. 12. Άγγελοι και Δαίμονες στη λογοτεχνία, το θέατρο και τον κινηματογράφο. 13. Συμπεράσματα μαθήματος – Παρουσίαση εργασιών.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ν. Ματσούκας, <i>Δογματική και συμβολική θεολογία Δ', Ο σατανάς</i> , εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016.					

Κωδικός:	[Χ287]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ: ΙΣΤΟΡΙΑ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΘΕΣΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ
Διδάσκων: Ιωάννης Μπάκας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα ασχολείται με την έρευνα και μελέτη βασικών σημείων της εκκλησιαστικής ιστορίας, διοίκησης και θεσμικής λειτουργίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου μετά την Άλωση και ως τον 20^ο αιώνα. Θα μπορέσουν έτσι οι φοιτητές να κατανοήσουν το ιστορικό πλαίσιο και τις συνθήκες που διαμορφώθηκαν για τη Μεγάλη Εκκλησία, κατά την παραπάνω χρονική περίοδο, και ανέδειξαν το ρόλο του Οικουμενικού Πατριαρχείου ως θεσμού με διαχρονική εμβέλεια και ιδιαίτερη ιστορική σημασία. Η διεύρυνση της διοικητικής δικαιοδοσίας και των αρμοδιοτήτων του Πατριαρχείου συνέβαλε ουσιαστικά στο να δοθεί ένας προοδευτικός προσανατολισμός στον πατριαρχικό θεσμό. Μετά την Άλωση, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, αποκτά έναν πολύ μεγάλο χώρο δράσης, που εκτείνεται σε ολόκληρο τον οθωμανικό χώρο. Παράλληλα, ασκεί και πολιτικές λειτουργίες, σημαντικότερη των οποίων είναι η οργάνωση της εκπαίδευσης.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εκκλησιαστικές εξελίξεις μετά την Άλωση. 2. Οθωμανική διοίκηση και Οικουμενικό Πατριαρχείο. Τα «Προνόμια». 3. Η δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Γεωγραφικός χώρος και διοικητική διάρθρωση. 4. Η τοπογραφία της Κωνσταντινούπολης μετά την Άλωση. Χριστιανικές συνοικίες - δημογραφία. 5. Η γεωγραφία του χριστιανικού πληθυσμού της Βαλκανικής. Εξισλαμισμοί - Κρυπτοχριστιανοί. 6. Οικονομική κατάσταση της Εκκλησίας. Δικαστικές αρμοδιότητες. 7. Οικουμενικό Πατριαρχείο και Παιδεία. 8. Οικουμενικό Πατριαρχείο και εκκλησιαστικά ζητήματα (Προσκυνηματικό, Κολλυβαδικό). 9. Πατριαρχικές μονές – Πατριαρχικές Εξαρχίες. Η γεωγραφία τους. 10. Εκκλησιαστική διοίκηση. Ο θεσμός του «Γεροντισμού». Μεταρρύθμιση. 11. Προνομιακό ζήτημα (Α΄ φάση 1883-1884 και Β΄ φάση 1887-1891). 12. Οικουμενικό Πατριαρχείο και φυλετισμός. 13. Οικουμενικό Πατριαρχείο και Συνθήκη της Λωζάννης.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Δ. Βαλαής, <i>Εκκλησιαστική Ιστορία: Ζητήματα της Β΄ χιλιετίας</i> , εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2017.			
Δ. Βαλαής, <i>Εκκλησία και σχολική παιδεία</i> , εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2018.			

Κωδικός:	[Χ290Π]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ
Διδάσκων: Ευάγγελος Πεπές			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Εξετάζονται τόσο οι σύγχρονες παιδαγωγικές κατευθύνσεις όσο και οι διδακτικές προσεγγίσεις, οι οποίες εφαρμόζονται διεθνώς για μια επιτυχή διαχείριση της θρησκευτικής, πολιτισμικής και κάθε άλλης διαφορετικότητας στο σχολείο.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η διαφορετικότητα στην αρχαία ελληνική αγωγή, 2. Η διαφορετικότητα στην Παλαιά Διαθήκη, 3. Η διαφορετικότητα στην Καινή Διαθήκη, 4. Η διαφορετικότητα στην ορθόδοξη πατερική θεολογία, 5. Η διαφορετικότητα στην αγωγή του ευρωπ. Διαφωτισμού, 6. Ο άλλος ως αδελφός στο πλαίσιο της εκκλησιαστικής κοινότητας, 7. Η διαφορετικότητα στο σύγχρονο σχολείο, 8. Πλουραλισμός, θρησκευτική αγωγή και διαφορετικότητα, 9. Παγκοσμιοποίηση, θρησκευτική αγωγή και διαφορετικότητα, 10. Η διαφορετικότητα στο πλαίσιο μίας ατομικιστικής κοινωνίας, 11. Η διαφορετικότητα στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας και της κοινωνίας της πληροφορίας, 12. Η διαφορετικότητα στο πλαίσιο μίας μεταμοντέρνας πολυθρησκευτικής πνευματικότητας, 13. Η διαφορετικότητα στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της θρησκευτικής ελευθερίας.</p>			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Η. Ρεράκης, Η ετερότητα του «άλλου» στην ελληνική παιδεία. Ορθόδοξη χριστιανοπαιδαγωγική θεώρηση, εκδ. Δ. Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2016.

Κωδικός:	[Χ291]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
Διδάσκων: Δρ Αχιλλέας Παπατόλιος (ΕΔΒΜ96 – στο πλαίσιο απόκτησης ακαδ. διδακτικής εμπειρίας)			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στο πλαίσιο του μαθήματος διαπιστώνεται η αναγκαιότητα θεσμικής συνύπαρξης Εκκλησίας Πολιτείας, η οποία αφίσταται τόσο από τα άκρα της πολιτειοκρατίας όσο και της θεοκρατίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο επισημαίνεται η διαφορετική οπτική της δυτικής θεολογικής και φιλοσοφικής σκέψης, ενώ ταυτόχρονα διαπιστώνεται η οικουμενική αντίληψη της βυζαντινής πολιτειολογίας, καθώς και η ορθόδοξη «πολιτική θεολογία» σε αντίθεση με αντίστοιχα δυτικά κινήματα επαναστατικής θεολογίας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικό μάθημα, 2. Πολιτική και εξουσία, 3. Θεσμοί και εξουσία, 4. Θρησκεία, Πολιτική και Πολιτισμός, 5. Πολιτική και Ηθική, 6. Βυζαντινή Πολιτική Θεωρία, 7. Επαναστατικός Χιλιασμός και Ουτοπισμός στον Μεσαίωνα και την πρώιμη νεωτερικότητα, 8. Λούθηρος και Καλβίνος για το Κράτος και την εξουσία, 9. Θρησκεία και Πολιτική Θεωρία στους Th. Hobbes, J. Locke, J.J. Rousseau, G. Hegel, J. Fichte, 10. Θρησκευτικός Φονταμενταλισμός και Νεωτερικότητα, 11. Η θεωρία της σύγκρουσης των Πολιτισμών, 12. Η Πολιτική Θεολογία, 13. Οικουμενικό Πατριαρχείο. Οικουμενική Κίνηση και Πολιτική.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Κωτσιόπουλος, Θρησκεία και πολιτική εξ' απόψεως κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού, εκδ. Μυθονία, Θεσσαλονίκη 2018.			

Κωδικός:	[Χ295]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΜΑΤΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ
Διδάσκων: Μιλτιάδης Βάντσος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Η βιοηθική επέχει το ρόλο γέφυρας που επιχειρεί να συνδέει και να φέρνει σε αρμονία το επιστημονικά εφικτό με το ηθικά ορθό. Και όσο περισσότερο το επιστημονικά εφικτό επεκτείνεται σε επεμβάσεις που αφορούν ακόμα και στις πλέον ευαίσθητες εκφάνσεις της ζωής του ανθρώπου, τόσο περισσότερο γίνεται κατανοητή η ανάγκη μιάς ηθικής αξιολόγησης των επεμβάσεων αυτών. Στο παρόν μάθημα παρουσιάζεται η προσέγγιση της Ορθόδοξης Βιοηθικής και διερευνάται η συμβολή της στο σύγχρονο διεπιστημονικό διάλογο για τη βιοηθική.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Ο διεπιστημονικός προβληματισμός για τη βιοηθική, 2. Η σημασία της ορολογίας στη βιοηθική, 3. Η προσέγγιση της Ορθόδοξης Βιοηθικής, 4. Πρόσωπο και αξιοπρέπεια, 5. Έκτρωση, 6. Προγεννητική και προεμφυτευτική διάγνωση, 7. Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή: εξωσωματική γονιμοποίηση, 8. Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή: δανεική μητρότητα, 9. Αναπαραγωγική κλωνοποίηση, 10. Θεραπευτική κλωνοποίηση, 11. Ευθανασία, 12. AIDS, 13. Ταφή ή καύση των νεκρών;			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Μ. Βάντσος, Το επιστημονικά εφικτό και το ηθικά ορθό. Προσεγγίσεις Ορθόδοξης Βιοηθικής, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2016.			

Κωδικός:	[Χ298]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ
Διδάσκουσα: Ελένη Αντωνοπούλου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει στους φοιτητές τις σχέσεις μεταξύ επιστήμης και χριστιανικής θρησκείας στην πορεία του χρόνου, από τους αρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα. Κατά τη διάρκεια των διαλέξεων, θα παρουσιαστούν τα σημεία σύγκλισης καθώς και τα σημεία προστριβών και θα αναζητηθούν τα αίτια αυτών. Τέλος, θα γίνει προσπάθεια να εντοπιστούν και να φωτιστούν οι πιο γνωστοί μύθοι που περιβάλλουν τις σχέσεις επιστήμης και θρησκείας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Γενική θεώρηση της σχέσης θρησκείας και επιστήμης, 2. Μπορεί ένας επιστήμονας να πιστεύει; 3. Ιστορική ανασκόπηση των σχέσεων επιστήμης και θρησκείας: Από την αρχαιότητα μέχρι την Αναγέννηση, 4. Ιστορική ανασκόπηση των σχέσεων επιστήμης και θρησκείας: Από την επιστημονική επανάσταση μέχρι τον 20 ^ο αιώνα, 5. Επιστήμονες – σύμβολα στις σχέσεις επιστήμης και θρησκείας: οι περιπτώσεις του Τζορντάνο Μπρούνο, του Γαλιλαίου και του Νεύτωνα, 6. Η θεωρία της εξέλιξης των ειδών: σύντομη παρουσίαση, 7. Η θεωρία της εξέλιξης: χθες και σήμερα, 8. Ορθόδοξη εκκλησία και επιστήμη, 9. Η εξαήμερος του Μεγάλου Βασιλείου, 10. Οι σχέσεις επιστήμης και θρησκείας στη σύγχρονη εποχή: 20 ^{ος} και 21 ^{ος} αιώνας, 11. Ιερείς στην υπηρεσία της επιστήμης, 12. Επιστήμη και άλλες θρησκείες, 13. Παρουσιάσεις εργασιών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
J.H. Brooke, <i>Επιστήμη και Θρησκεία. Μια ιστορική προσέγγιση</i> . Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2005.			

Κωδικός:	[Χ299]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
Διδάσκοντες: Απόστολος Κραλίδης, Ελένη Αντωνοπούλου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στο μάθημα παρουσιάζεται η σχέση των διαφόρων θρησκειών με το περιβάλλον διαχρονικά από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Ακόμη, προσεγγίζονται μία σειρά από σύγχρονα οικολογικά ζητήματα.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Θρησκεία και περιβάλλον, μια αμφίδρομη σχέση. 2. Οι θρησκείες για το περιβάλλον. 3. Οι θρησκείες της Αν. Μεσογείου για το περιβάλλον I (Αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή θρησκεία). 4. Οι θρησκείες της Αν. Μεσογείου για το περιβάλλον II (Λατρείες της Μ. Ασίας, λατρείες της Βαλκανικής και του Ευξείνου Πόντου, Λατρείες της Μ. Ανατολής, αρχαίοι Αιγύπτιοι). 5. Ιουδαϊσμός και περιβάλλον. 6. Λαοί της Μεσοποταμίας (Ασσύριοι, Βαβυλώνιοι, Πέρσες). 7. Ανατολικές θρησκείες I (Βεδισμός, Ινδουϊσμός, Τζαϊνισμός, Βουδισμός). 8. Ανατολικές θρησκείες II (Κομφουκιανισμός, Ταοϊσμός, Σιντοϊσμός). 9. Λαοί της υποσαχάριας Αφρικής, Ινδιάνοι της Αμερικής, Αβορίγινες της Ωκεανίας. 10. Ισλάμ και περιβάλλον. 11. Σύγχρονα θέματα θρησκείας και οικολογίας. 12. Διεθνή κινήματα για την οικολογία. Σχέση με τις θρησκείες. 13. Παρουσίαση εργασιών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σημειώσεις			

Κωδικός:	[Χ302]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΑΤΙΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ
Διδάσκουσα: Κυριακούλα Παπαδημητρίου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Σκοπός του μαθήματος είναι η οικείωση με τη Λατινική γλώσσα και η δυνατότητα μελέτης			

λατινικών χριστιανικών κειμένων, όπως η Vulgata. Παράλληλα, παρουσιάζεται η προβληματική της βιβλικής μετάφρασης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Βίβλος και μετάφραση: εισαγωγικά ζητήματα (θεοπνευστία, πιστότητα). Σύγχρονες μεταφραστικές θεωρίες και βιβλική μετάφραση. 2. Η μετάφραση της αρχαίας ελληνικής γραμματείας στη λατινική Δύση. Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα από κλασικά λατινικά κείμενα. 3. Ιστορία των λατινικών μεταφράσεων της Βίβλου. Οι βασικές μεταφραστικές αρχές της βιβλικής μετάφρασης. 4. Η λατινική μετάφραση της Βίβλου ως κείμενο της Εκκλησίας. Η θέση της στον θεολογικό διάλογο Ανατολής και Δύσης. 5. Επιλεγμένα κείμενα λατινικών μεταφράσεων της Βίβλου σε αντιπαραβολή μεταξύ τους και με το πρωτότυπο: γλωσσική και ερμηνευτική προσέγγιση (1). 6. Επιλεγμένα κείμενα λατινικών μεταφράσεων της Βίβλου σε αντιπαραβολή μεταξύ τους και με το πρωτότυπο: γλωσσική και ερμηνευτική εξέταση (2). 7. Επιλεγμένα κείμενα από τη Vulgata: γλωσσική, φιλολογική ανάλυση και βιβλική ερμηνεία (1). 8. Επιλεγμένα κείμενα από τη Vulgata: φιλολογική, γλωσσική ανάλυση και βιβλική ερμηνεία (2). 9. Επιλεγμένα κείμενα από τη Vulgata: φιλολογική, γλωσσική ανάλυση και βιβλική ερμηνεία (3). 10. Επιλεγμένα κείμενα από τη Vulgata: φιλολογική, γλωσσική ανάλυση και βιβλική ερμηνεία (4). 11. Επιλεγμένα κείμενα από τη Vulgata: φιλολογική, γλωσσική ανάλυση και βιβλική ερμηνεία (5). 12. Επιλεγμένα κείμενα από τη Vulgata: φιλολογική, γλωσσική ανάλυση και βιβλική ερμηνεία (6). 13. Επιλεγμένα κείμενα από τη Vulgata: φιλολογική, γλωσσική ανάλυση και βιβλική ερμηνεία (7).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Άννα Κόλτσιου-Νικήτα, *Μεταφραστικά ζητήματα στην ελληνόφωνη και λατινόφωνη χριστιανική γραμματεία*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2009.

Κωδικός:	[Χ308]	Τίτλος μαθήματος:	ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ Β' ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ: ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑ		
Διδάσκουσα: Σουλτάνα Λάμπρου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσιάζεται ο βίος, το συγγραφικό έργο και η διδασκαλία του Πατριάρχη Γενναδίου Β' Σχολαρίου. Αναδεικνύεται η προσωπικότητα του τελευταίου διδασκάλου και συγγραφέα της καταλυθείσας ελληνικής ανατολικής αυτοκρατορίας και πρώτου παιδαγωγού και εθνάρχη του νεώτερου ελληνισμού. Εξετάζεται, ωσαύτως, και το πρόβλημα της νόθευσης των συγγραμμάτων του με σκοπό τη δημιουργία σύγχυσης για το πρόσωπο και το έργο αυτού.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικά. 2. Η περί του Γενναδίου εικόνα στις πηγές και στην έρευνα. 3. Ο βίος του Γενναδίου (καταγωγή-σπουδές-επάγγελμα). 4. Από τη σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας μέχρι της ανόδου του στον πατριαρχικό θρόνο. 5. Ο Σχολάριος ως πατριάρχης και εθνάρχης. 6. Το συγγραφικό του έργο γενικά. 7. Τα γνήσια, αμφιβαλλόμενα και νόθα έργα του Α'. 8. Τα γνήσια, αμφιβαλλόμενα και νόθα έργα του Β'. 9. Η διδασκαλία του Σχολαρίου και οι βάσεις αυτής. 10. Θεολογικά, ηθικά και ανθρωπολογικά θέματα στη διδασκαλία του Σχολαρίου Α'. 11. Θεολογικά, ηθικά και ανθρωπολογικά θέματα στη διδασκαλία του Σχολαρίου Β'. 12. Απολογητικές θέσεις του Σχολαρίου. 13. Εκκλησιολογικές απόψεις του Σχολαρίου.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Θ. Ζήσης, <i>Γεννάδιος Β' Σχολάριος. Βίος – Συγγράμματα – Διδασκαλία</i> , ΑΒ 30, εκδ. Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, Θεσσαλονίκη 1988.					

Κωδικός:	[Χ314]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΟ ΘΡΟΝΟ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (1054)
Διδάσκων: Βασίλειος Κουκουσάς			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Εξετάζεται ο ρόλος των Ελλήνων που ανήλθαν στο θρόνο της Εκκλησίας της Ρώμης και οι σχέσεις των Εκκλησιών ανατολής και Δύσης μέχρι τον 11 ^ο αι.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εκκλησία της Ρώμης. 2. Η Εκκλησία της Ρώμης και η Ανατολή. 3. Έλληνες στο θρόνος της Ρώμης (1 ^{ος} αι.). 4. Έλληνες στο θρόνος της Ρώμης (2 ^{ος} αι.). 5. Έλληνες στο θρόνος της Ρώμης (3-5 ^{ος} αι.). 6. Έλληνες στο θρόνος της Ρώμης (6-8 ^{ος} αι.). 7. Σχέσεις Εκκλησιών Ανατολής και Δύσης. 8. Οργάνωση της Εκκλησίας της Ρώμης. 9. Οργάνωση των Εκκλησιών της Ανατολής. 10. Διοίκηση των Εκκλησιών ανατολής και Δύσης. 11. Σχίσματα Ι. 12. Σχίσματα ΙΙ. 13. Το μέγα σχίσμα του 1054			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Βασίλειος Κουκουσάς, Πτυχές της Βυζαντινής και Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Θεσσαλονίκη 2014.			

Κωδικός:	[Χ315]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ
Διδάσκων: Βασίλειος Κουκουσάς			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα εξετάζει τη διαχρονική σχέση μεταξύ του Αγίου Όρους και του σλαβικού κόσμου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η οικουμενική διάσταση του Αγίου Όρους. 2. Η επίδραση του Αγίου Όρους στη Σερβία. 3. Η επίδραση του Αγίου Όρους στη Ρωσία. 4. Η επίδραση του Αγίου Όρους στη Βουλγαρία. 5. Η επίδραση του Αγίου Όρους στους Σλάβους κατά τη βυζαντινή περίοδο. 6. Η επίδραση του Αγίου Όρους στην παιδεία των Σλάβων κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας. 7. Σλάβοι νεομάρτυρες από το Άγιον Όρος. 8. Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, ο νεοελληνικός διαφωτισμός και οι Σλάβοι. 9. Το κίνημα των Κολλυβάδων και οι ορθόδοξοι Σλάβοι. 10. Προβλήματα εθνοφυλετισμού στο Άγιον Όρος (19 ^{ος} - 20 ^{ος} αι.). 11. Σλάβοι και σλαβολόγοι περιηγητές στο Άγιον Όρος. 12. Σλάβοι αγιορείτες άγιοι. 13. Ιερές μονές Χιλανδαρίου, Ζωγράφου και Παντελεήμονος.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κων. Νιχωρίτης, Οι επιδράσεις της πνευματικής παράδοσης του Αγίου Όρους στο βίο και τον πολιτισμό των Σλάβων, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2013.			

Κωδικός:	[Χ317]	Τίτλος μαθήματος:	ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΤΟΥ ΕSSEX
Διδάσκουσα: Άννα Καραμανίδου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στόχος του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές σε βάθος την προσωπικότητα, το φρόνημα, την σπουδαιότητα, την πνευματική εμπειρία και ελευθερία δύο ορθοδόξων θεολόγων του 20 ^{ου} αι., του αγίου Σιλουανού του Αθωνίτου, και του γέροντος Σωφρονίου του Essex, και ταυτόχρονα να σκιαγραφήσουν εν γένει την θεολογική και κοινωνική προσφορά τους στο κόσμο.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή και γενική παρουσίαση των ασκητικών μορφών του Αγίου Όρους. 2. Ο Γέρων Σωφρόνιος (Ζαχάρωφ) του Essex (1896 – 11 Ιουλίου 1993). Βιογραφικά στοιχεία. 3. Η εργογραφία του. 4. Προσέγγιση της θεολογίας του. 5. Παράδοση και ανανέωση στη θεολογία του. 6. Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης (1866-1938). Βιογραφικά στοιχεία. 7. Πατερική παράδοση στη διδασκαλία του. 8. Παράδοση και προσωπική εμπειρία στη ζωή του. 9. Η Πνευματική πατρότητα κατά τον άγιο Σιλουανό. 10. Ασκητικές εμπειρίες του αγίου Σιλουανού. 11. Η οικουμενικότητα της			

διδασκαλίας του. 12. Παρουσίαση εργασιών. 13. Παρουσίαση εργασιών.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Σωφρόνιος Ζαχάρωφ, Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, εκδ. Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας, Αγγλία 2013.

Κωδικός:	[Χ319]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα έχει ως σκοπό να γνωρίσει στους φοιτητές τα χειρόγραφα της Καινής Διαθήκης, την ιστορία διάδοσης του κειμένου της Καινής Διάθηκης, τα προβλήματα του κειμένου αλλά και τις δυνατότητες που προσφέρει η κριτική του κειμένου στις βιβλικές σπουδές.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή: περιεχόμενο, σκοπός του μαθήματος, εργασίες φοιτητών. Τα είδη των χειρογράφων της Καινής Διαθήκης και οι βασικοί εκπρόσωποι, 2. Ιστορία και διάδοση του κειμένου της Καινής Διαθήκης - Τύποι κειμένου - Ελληνικά, λατινικά, συριακά και πολύγλωσσα χειρόγραφα, 3. Γνωριμία με τα βασικά μέρη ενός χειρογράφου της Καινής Διαθήκης - Παρουσίαση ψηφιοποιημένων συλλογών χειρογράφων της ΚΔ, 4. Πρακτικά στάδια περιγραφής και μεταγραφής ενός χειρογράφου της Καινής Διαθήκης, 5. Βασικές αρχές κριτικής του κειμένου της ΚΔ: στέμματα, οικογένειες, ποσοτικές μέθοδοι, μέθοδος CBGM, εκλεκτικό κείμενο, 6. Μέθοδος κριτικής του κειμένου της ΚΔ: εσωτερικά και εξωτερικά κριτήρια, 7. Κριτικές εκδόσεις και κριτικά υπομνήματα, 8. Ευαγγέλια: πρόλογοι ευαγγελίων, Διατεσσάρων, πίνακες Ευσεβίου, paratext, catenae, 9. Παραδείγματα προβλημάτων της κριτικής του κειμένου των ευαγγελίων: Ιω 7,53-8,11 και Μκ 16,8 εξ., 10. Οι επιστολές του Παύλου: Ευθαλιανό υπόμνημα, πρόλογοι επιστολών, catenae, 11. Παραδείγματα προβλημάτων της κριτικής του κειμένου των παύλειων επιστολών: Ρωμ 16 και 1Κορ 14,34-35, 12. Πράξεις: παραλλαγές στην χειρόγραφη παράδοση και Αποκάλυψη: τα προβλήματα κριτικής του κειμένου, 13. Η συμβολή της κριτικής του κειμένου στην εξήγηση και την έρευνα της θεολογίας της Καινής Διαθήκης.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σημειώσεις και διαφάνειες στην πλατφόρμα του e-learning			

Κωδικός:	[Χ320]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Επι τη βάσει χαρακτηριστικών παραδειγμάτων εξετάζεται η σχέση της Προς Εβραίους Επιστολής προς τη Μετάφραση των Όως Παλαιά Διαθήκη όλων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1) Εισαγωγικά. 2) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 1. 3) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 2. 4) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 3. 5) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 4. 6) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 5. 7) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 6. 8) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 7. 9) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 8. 10) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 9. 11) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 10. 12) Το εβδομηκοντολογικό υπόβαθρο του Εβρ. 11. 13) Συμπεράσματα.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Π.Ν. Τρεμπέλας, Υπόμνημα εις τας επιστολάς της Κ. Διαθήκης, Τόμος Γ, Η προς Εβραίους και αι Καθολικαί Επιστολαί, εκδ. ΣΩΤΗΡ, Αθήναι.			

Κωδικός:	[Χ321]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ
Διδάσκων: π. Στυλιανός Τσιπούρας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η γνωσιακή νευροεπιστήμη είναι η επιστήμη, η οποία προσπαθεί να εισδύσει στα άδυτα των σύνθετων και διαπλεκόμενων λειτουργιών του ανθρώπινου εγκεφάλου, με τη βοήθεια των σύγχρονων τεχνολογικών επιτευγμάτων, προκειμένου να κατανοήσει τις διαδικασίες της μάθησης, της σκέψης και της συμπεριφοράς. Η προσπάθεια αυτή κατέληξε και συνεχίζει να καταλήγει σε πρωτότυπα παιδαγωγικά και διδακτικά συμπεράσματα, τα οποία η εκπαιδευτική κοινότητα οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη της, προκειμένου να είναι σύστοιχες οι διδακτικές της πρακτικές με τον τρόπο που μαθαίνει ο εγκέφαλος. Συνακόλουθα επιχειρείται η ανάδειξη της εμπροσθοβαρούς συμπίεσης της ορθόδοξης αγιοπνευματικής πατερικής σκέψης με τα σύγχρονα επιστημολογικά ευρήματα.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγή στη γνωσιακή νευροεπιστήμη. 2. Ο ανθρώπινος εγκέφαλος και η λειτουργία του. 3. Τα μυστικά των εγκεφαλικών ημισφαιρίων: Μονόκεροι δεν υπάρχουν και Διαφορές ανδρικού γυναικείου εγκεφάλου: Μα αφού σου μιλάω, γιατί δεν με καταλαβαίνεις; 4. Σπονδυλωτή διάνοια και μάθηση. Η μάθηση ως ηλεκτρική, βιοχημική και κβαντοϋπολογιστική διαδικασία. 5. IQ, EQ, SQ: (Γνωστική, Συναισθηματική και Πνευματική Νοημοσύνη). 6. Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη του εγκεφάλου, τη μάθηση και τη σκέψη (κικκάδιος ρυθμός, ύπνος, διατροφή, κίνηση). 7. Εγκέφαλος και Συμπεριφορά. 8. Παιδαγωγικά και Διδακτικά αξιώματα της γνωσιακής νευροεπιστήμης. 9. Αξιοποίηση των παιδαγωγικών και διδακτικών αξιωμάτων της γνωσιακής νευροεπιστήμης στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία και συμπεριφορά. 10. Η γνωσιακή νευροεπιστήμη στην ψυχοπαιδαγωγική σκέψη του Μ. Βασιλείου. 11. Η γνωσιακή νευροεπιστήμη στην ψυχοπαιδαγωγική σκέψη του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου. 12. Η γνωσιακή νευροεπιστήμη στην ψυχοπαιδαγωγική σκέψη του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου. 13. Η γνωσιακή νευροεπιστήμη στην ψυχοπαιδαγωγική σκέψη στην ψυχοπαιδαγωγική σκέψη των νεότερων Αγίων και Πατέρων της Εκκλησίας: Πορφυρίου Αγιορείτου, Παΐσιου Αγιορείτου, Σωφρονίου Έσσεξ, Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου, Ιουστίνου Πόποβιτς, Νικολάου Βελιμίροβιτς.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σημειώσεις			

Κωδικός:	[Χ322]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ-ΘΕΟΛΟΓΙΑ-ΤΕΧΝΗ
Διδάσκοντες: Αγγελική Τριβυζαδάκη, Δημοσθένης Κακλαμάνος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Παρουσιάζεται το ιστορικό πλαίσιο γένεσης, καθιέρωσης και εξέλιξης των Θεομητορικών εορτών και αναλύονται ιστορικογραμματολογικά και θεολογικά θέματα της σχετικής προς τις θεομητορικές εορτές γραμματείας. Επιπλέον, παρουσιάζονται εικονογραφικά θέματα από τη ζωή της Θεοτόκου.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η Θεοτόκος στη λατρεία της Εκκλησίας. 2. Πηγές του Βίου της Θεοτόκου – Απόκρυφα Θεομητορικά κείμενα – «Βίος» της Θεοτόκου. 3. Η εορτή της Συλλήψεως της Θεοτόκου: Ιστορία – Γραμματεία – Θεολογία. 4. Η εορτή του Γενεσίου της Θεοτόκου: Ιστορία – Γραμματεία – Θεολογία. 5. Η εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου: Ιστορία – Γραμματεία – Θεολογία. 6. Η εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου: Ιστορία – Γραμματεία – Θεολογία. 7. Η εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου: Ιστορία – Γραμματεία – Θεολογία. 8. Οι εορτές των «λειψάνων» της Θεοτόκου (τιμίας ζώνης, τιμίας εσθίτος, ιερού μαφορίου). 9. Ιστορικογραμματολογική και θεολογική ανάλυση Θεομητορικών εγκωμιαστικών Λόγων και Ύμνων. 10. Η παιδική ηλικία της Θεοτόκου στη βυζαντινή τέχνη. 11. Ο ενήλικος βίος της Θεοτόκου της βυζαντινής τέχνης. 12. Οι απεικονίσεις της Θεοτόκου στη βυζαντινή τέχνη. 13. Σχέση θεομητορικού και χριστολογικού κύκλου στο</p>			

εικονογραφικό πρόγραμμα των ναών.
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Γ. Φίλιας, <i>Οι Θεομητορικές εορτές στη λατρεία της Εκκλησίας</i> , εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2002.

Κωδικός:	[Χ323]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΓΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑΣ
Διδάσκων: Δημοσθένης Κακλαμάνος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζονται οι βασικότεροι σταθμοί και τάσεις στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή Αγιολογία και Υμνογραφία. Εξετάζονται και αναλύονται ιστορικογραμματολογικά και θεολογικά κατ' επιλογήν αγιολογικά και υμνογραφικά κείμενα.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η Αγιολογία της εικονομαχικής περιόδου: Συγγραφείς, βασικά γνωρίσματα – τάσεις. 2. Ο άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης και το αγιολογικό του έργο. 3. Οι Βίοι των Πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως της εικονομαχικής περιόδου. 4. Το αγιολογικό έργο του αυτοκράτορος Λέοντος Στ' του Σοφού. 5. Το αγιολογικό έργο του Συμεών Μεταφραστή. 6. Η σχηματοποίηση των αγιολογικών συλλογών: Συναξάριον Κωνσταντινουπόλεως, Μηνολόγιον Βασιλείου, Αυτοκρατορικά Μηνολόγια. 7. Πρόσωπα και τάσεις της Αγιολογίας της Παλαιολόγειας περιόδου. Η Αγιολογία του Ησυχασμού. 8. Οι αγιολογικές συλλογές της μεταβυζαντινής περιόδου και το ζήτημα της μετάφρασης των αγιολογικών πηγών. 9. Ρωμανός ο Μελωδός. Το πρόσωπο και το έργο του. 10. Ακάθιστος Ύμνος: Ιστορικοφιλολογικά και θεολογικά ζητήματα. 11. Υμνογράφοι της μεσοβυζαντινής περιόδου: Γερμανός Α' πατριάρχης Κων/πόλεως, Ανδρέας Κρήτης, Ιωάννης Δαμασκηνός, Κοσμάς ο Μελωδός, Ιωσήφ ο Υμνογράφος, Ιωάννης Μαυρόπουλος. 12. Υμνογράφοι της υστεροβυζαντινής περιόδου: Φιλόθεος Κόκκινος – Συμεών Θεσσαλονίκης – Μάρκος ο Ευγενικός. 13. Υμνογράφοι της μεταβυζαντινής περιόδου: Νικόλαος Μαλαξός, Μελέτιος Συρίγος, Νικόδημος Αγιορείτης.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Δ. Κακλαμάνος, <i>Μελέτες Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αγιολογίας και Υμνογραφίας</i> , εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2018.			

Κωδικός:	[Χ324]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ
Διδάσκουσα: Γιολάντα Σίσκου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στο μάθημα ερευνώνται και εξετάζονται θέματα που έχουν σχέση με την κατάσταση της κατηχητικής διδασκαλίας σήμερα, την ιστορική της διαδρομή, διά μέσου των αιώνων, την αναγκαιότητά της στο χώρο της Εκκλησίας και τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατό να προχωρήσει επιτυχώς η διδασκαλία της, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του χριστιανικού πληρώματος και κυρίως των παιδιών και των εφήβων. Εξετάζεται, επίσης, η σύγχρονη παιδαγωγική μεθοδολογία στη διδασκαλία του κατηχητικού μαθήματος με τη χρήση ΤΠΕ.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Κατηχητική διδασκαλία της Εκκλησίας: Ιστορική αναδρομή. Σταθμοί. 2. Η κατήχηση στην Ελλάδα (παρελθόν, παρόν και μέλλον). 3. Σκοπός της Κατηχήσεως. 4. Περιεχόμενο της Κατηχήσεως. 5. Σύγχρονα προβλήματα του έργου της Κατηχήσεως. 6. Η Κατήχηση στην παιδική ηλικία. 7. Η Κατήχηση στην εφηβική ηλικία. 8. Η ενορία και η Κατήχηση. 9. Η οικογένεια και η Κατήχηση. 10. Ο ρόλος του διδασκάλου της Κατήχησης. 11. Η ανανέωση της Κατηχήσεως, κατά την ορθόδοξη παράδοση. 12. Η σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία στο έργο της Κατηχήσεως. 13. Παρουσίαση υποδειγματικών κατηχητικών διδασκαλιών από φοιτητές.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ιω. Κογκούλης, <i>Κατηχητική και χριστιανική παιδαγωγική</i> , εκδ. Δ. Κυριακίδη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2016.			

Κωδικός:	[Χ325]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΗΣΥΧΑΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΚΑΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ
Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στο μάθημα αυτό παρουσιάζεται το μοναστικό πνευματικό κίνημα του βυζαντινού Ησυχασμού και η μεταλαμπάδευση και εδραίωσή του μέσω της Φιλοκαλικής αναγέννησης του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα. Ο Ησυχασμός, φαινόμενο πρώιμο όσο και η εμφάνιση του μοναχισμού κατά τον 4^ο αιώνα, ήρθε στο προσκήνιο της πνευματικής ζωής του Βυζαντίου από τον 13^ο αιώνα και κυρίως μέσα από τις λεγόμενες ησυχαστικές έριδες του 14^{ου} αιώνα. Με κύριους εκπροσώπους του τον άγιο Γρηγόριο Παλαμά, τον Φιλόθεο Κόκκινο, τον Συμεών Θεσσαλονίκης κ.ά., άφησε το ισχυρό αποτύπωμά του στους μετέπειτα αιώνες, για να επιδράσει καταλυτικά στη νεότερη Ορθοδοξία μέσα από την ανάπτυξη της Φιλοκαλικής παράδοσης και την αναγέννηση που αυτή επέφερε. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται και αναλύεται το περιεχόμενο και η θεολογία των συγγραφέων της Φιλοκαλίας.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Ο Ησυχασμός και η θεολογία της ιεράς ησυχίας στον πρώιμο και μεσαιωνικό μοναχισμό. 2. Οι κυριότεροι φορείς του βυζαντινού Ησυχασμού κατά τον 13^ο αιώνα. 3. Οι ησυχαστικές έριδες και οι Ησυχαστικές Σύνοδοι του 14^{ου} αιώνα. 4. Οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι του βυζαντινού Ησυχασμού κατά τον 14^ο αιώνα. 5. Το έργο και η θεολογία του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά για τον Ησυχασμό Α'. 6. Το έργο και η θεολογία του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά για τον Ησυχασμό Β'. 7. Η προάσπιση της μνήμης και της θεολογίας του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά κατά την παλαιολόγεια περίοδο (Φιλόθεος Κόκκινος, Συμεών Θεσσαλονίκης, Μακάριος Μακρής, Γεννάδιος Σχολάριος). 8. Η προάσπιση της μνήμης και της θεολογίας του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. 9. Ο Ησυχασμός και η Φιλοκαλική αναγέννηση του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα. 10. Θεολογικό πλαίσιο και ανάπτυξη της φιλοκαλικής παράδοσης. 11. Ο Ησυχασμός στα κείμενα της Φιλοκαλίας Α'. 12. Ο Ησυχασμός στα κείμενα της Φιλοκαλίας Β'. 13. Η διάχυση της Φιλοκαλίας στον σύγχρονο κόσμο. Κριτική αποτίμηση.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Π. Χρήστου, <i>Γρηγορίου του Παλαμά, Συγγράμματα, τ. Ε'</i> , εκδ. Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 1992.			

Κωδικός:	[Χ326]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙ ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στο μάθημα Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ) γίνεται μία επιγραμματική αναφορά στην ίδρυση και ιστορική εξέλιξη της Θεσσαλονίκης μέχρι τα μέσα του 4^{ου} αι. μ.Χ. Ειδικότερα, παρουσιάζεται η πολιτική και πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης, με έμφαση στην παρουσία λατρειών θεοτήτων του ελληνικού πανθέου, αλλά και άλλων από τη Θράκη, τη Μ. Ασία, την Παλαιστίνη, την Αίγυπτο, τη Μεσοποταμία κ.α. Ειδική αναφορά γίνεται στην μετοίκηση ξένων στην πόλη, την ανάπτυξη λατρειών από την Ρώμη και την αυτοκρατορική λατρεία και, τέλος, την ισχυρή παρουσία Ιουδαϊκής κοινότητας.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η ίδρυση της Θεσσαλονίκης στα τέλη του 4^{ου} αι. π.Χ. και η εξέλιξή της. 2. Οι μαρτυρίες των πηγών για την ανάπτυξη της πόλης. Η μετοίκηση ξένων. 3. Οι λατρείες θεών του ελληνικού πανθέου. Εισαγωγικά-πηγές. Ανάθεση εργασιών. 4. Η λατρεία ανδρικών θεών του ελληνικού πανθέου στη Θεσσαλονίκη. 5. Η λατρεία γυναικείων θεοτήτων του ελληνικού πανθέου στη Θεσσαλονίκη. 6. Η λατρεία θεών από την Θράκη. 7. Η λατρεία θεών από τη Μ. Ασία. 8. Η λατρεία αιγυπτίων θεών στη Θεσσαλονίκη. 9. Η λατρεία ρωμαϊκών θεών στη Θεσσαλονίκη από τον 1^ο αι. π.Χ. 10. Η ανάπτυξη της αυτοκρατορικής λατρείας (1^{ος}-4^{ος} αι. μ.Χ.). 11. Η λατρεία άλλων θεοτήτων στη Θεσσαλονίκη (Ασία-Ευρώπη). 12. Η παρουσία και ανάπτυξη Ιουδαϊκής κοινότητας στη Θεσσαλονίκη. 13. Γενική επισκόπηση. Συμπεράσματα. Παρουσίαση εργασιών.</p>			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Α. Κραλίδης, *Λατρείες της Θεσσαλονίκης κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο*, εκδ. Αθ. Αλτιντζής, Θεσσαλονίκη 2013.

Κωδικός:	[Χ327]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΑ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
Διδάσκουσα: Άννα Καραμανίδου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές επαφή με την περιηγητική εκκλησιαστική γραμματεία με έμφαση στο είδος της εκκλησιαστικής και γενικότερα της χριστιανικής λογοτεχνίας των Προσκυνηταρίων, τα οποία αποτελούν αξιόπιστες πηγές ανάδειξης μεγάλων πνευματικών μορφών, ιερών μοναστικών κοινοτήτων και προσκυνημάτων, προσώπων και γεγονότων.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Περιηγητές, Περιηγητικά κείμενα και περιηγητικές Συλλογές. 2. Περιηγητική φιλολογία ως λογοτεχνικό είδος. Η εμφάνιση γραμματειακού είδους του Προσκυνηταρίου. 3. Το Άγιον Όρος στα περιηγητικά κείμενα. Προσκυνητάρια του Αγίου Όρους. 4. Έντυπα Προσκυνητάρια. 5. Βιβλιογραφία Περιηγητών. 6. Θεματική προσέγγιση των προσκυνηταρίων. 7. Οι Άγιοι Τόποι στα περιηγητικά κείμενα. Προσκυνητάρια των Αγίων Τόπων. 8. Ιερά Αποδημία στους Αγίους Τόπους στα μεταβυζαντινά χρόνια. 9. Έντυπα Προσκυνητάρια της Αγίας Γης. 10. Θεματική προσέγγιση των Προσκυνηταρίων. 11. Η Ανατολή δια στόματος Δύσης. Ευρωπαίοι περιηγητές του Αγίου Όρους και των Αγίων Τόπων. 12. Παρουσίαση εργασιών. 13. Παρουσίαση εργασιών.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Άννα Καραμανίδου, <i>Προσκυνητάρια του Μεγίστου Λαύρα του Αγίου Όρους (18^{ος} αι.) Ευθυμίου Μακεδόνας Τραπεζουντίου Λαυριώτου</i> , εκδ. Μέθεξις, Θεσσαλονίκη 2018.			

Κωδικός:	[Χ328]	Τίτλος μαθήματος:	ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΚΟ ΕΠΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ (ENUMAELISCH), ΗΣΙΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση του τρόπου συνάντησης και τυχόν αλληλεπίδρασης της Παλαιάς Διαθήκης προς το πολιτισμικό περιβάλλον της απ' αρχής μέχρι τους Ελληνιστικούς Χρόνους. Εξετάζονται γλώσσα, παραστάσεις και ιδέες κειμένων θεολογικού, κοσμολογικού, ανθρωπολογικού και σωτηριολογικού ενδιαφέροντος από την Παλαιά Διαθήκη, την Αρχαία Εγγύς Ανατολή και την Αρχαία Ελλάδα, τα οποία παρουσιάζουν αναλογίες γλώσσας, μορφής και περιεχομένου.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Πρωτοϊστορία (Γεν. 1-11). 2. Το Βαβυλωνιακό έπος της Δημιουργίας (Enuma Elish). 3. Ησιόδου Έργα και Ημέραι. 4. Ησιόδου Θεογονία. 5. Γεν. 1 και παράλληλα στο Βαβυλωνιακό Έπος. 6. Γεν. 1 και παράλληλα στον Ησιόδο. 7. Γεν. 2 και παράλληλα στο Βαβυλωνιακό Έπος. 8. Γεν. 2 και παράλληλα στον Ησιόδο. 9. Γεν. 3 και παράλληλα στο Βαβυλωνιακό Έπος. 10. Γεν. 3 και παράλληλα και παράλληλα στον Ησιόδο. 11. Γεν. 4 και παράλληλα στο Βαβυλωνιακό Έπος. 12. Γεν. 4 και παράλληλα στον Ησιόδο. 13. Συμπεράσματα.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Π. Τρεμπέλας, <i>Υπόμνημα εις τον προφήτην Ησαΐαν</i> , εκδ. Ο Σωτήρ, Θεσσαλονίκη 1990.			

Κωδικός:	[Χ329]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Η/Υ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Α΄: ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ
Διδάσκων: Ευστράτιος Μουρατίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Εισαγωγή στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών- εκμάθηση λογισμικού Microsoft Word, PowerPoint, Excel.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1.Βασικές έννοιες πληροφορικής, Ιστορική εξέλιξη Η/Υ, κατηγορίες Η/Υ, υλικό (hardware), λογισμικό (software), περιφερειακές συσκευές 2. Υγιεινό περιβάλλον εργασίας Η/Υ, εισαγωγή στο τυφλό σύστημα δακτυλογράφησης 3. Τυφλό σύστημα δακτυλογράφησης (II)-Πρακτική εξάσκηση 4. Windows 10 (I) 5. Windows 10 (II) 6. Επεξεργασία κειμένου. Microsoft Word (I) 7. Επεξεργασία κειμένου. Microsoft Word (II) 8. Επεξεργασία κειμένου. Microsoft Word (III) 9. Ειδικά θέματα επεξεργασίας κειμένου. Χρήση πολυτονικού συστήματος, δημιουργία/διαχείριση εγγράφων σε μορφή .pdf 10. Λογισμικό παρουσιάσεων. Microsoft PowerPoint (I) 11. Λογισμικό παρουσιάσεων. Microsoft PowerPoint (II) 12. Λογισμικό φύλλο. Microsoft Excel (I) 13. Παρουσίαση – εξέταση - διόρθωση εργασιών			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Ξαρχάκος - Δ. Καρολίδης, <i>Μαθαίνετε εύκολα Microsoft Office 2016</i> , εκδ. Ξαρχάκος, Αθήνα 2016.			

Κωδικός:	[Χ330]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟ ΔΟΓΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 5° ΑΙΩΝΑ
Διδάσκοντες: π. Βασίλειος Γεωργόπουλος, π. Χρήστος Φιλιώτης – Βλαχάβας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το χριστολογικό δόγμα δεν προκύπτει στη ζωή της Εκκλησίας αυτόνομα άλλα συνδέεται οργανικά με την τριαδολογία και τη σωτηριολογία. Για το λόγο αυτό η τρίτη και η τέταρτη Οικουμενικές Σύνοδοι, με τις οποίες η Εκκλησία διατύπωσε τη χριστολογική της διδασκαλία έρχονται ως άμεση οργανική συνέχεια με την πρώτη και τη δεύτερη, οι οποίες διατύπωσαν τη διδασκαλία για το τριαδικό δόγμα, όπως αυτό ομολογείται στο Σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως. Στην ιστορία της πρώτης χριστιανικής κοινότητας ο άσαρκος Λόγος που μιλούσε στους προφήτες βρίσκεται πλέον ένσαρκος στο προσκήνιο της ιστορίας και της θείας οικονομίας. Ως εκ τούτου με την τρίτη Οικουμενική Σύνοδο αρχίζει μία μεγάλη περίοδος στη ζωή της Εκκλησίας μέ κέντρο το πρόσωπο του Χριστού, το «του Χριστού μυστήριο» όπως θα πει ο αγ. Κύριλλος Αλεξανδρείας. Χριστολογικά ζητήματα που ετέθησαν τότε επανέρχονται όχι μόνο στις επόμενες συνόδους αλλά φθάνουν μέχρι τη σύγχρονη πραγματικότητα, όταν η Εκκλησία καλείται να αντιμετωπίσει τις επιβιώσεις του νεοαρειανισμού και του νεοεστωριανισμού, καθώς και αλλοτριώσεις σε σύγχρονες αιρετικές κινήσεις.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Το χριστολογικό Δόγμα στους τρεις πρώτους αιώνες. 2. Το χριστολογικό Δόγμα κατά το Δ΄αίωνα. 3. Χριστολογικές διατυπώσεις πριν την Τρίτη Οικουμενική Σύνοδο. 4. Το ιστορικοδογματικό πλαίσιο της τρίτης Οικουμενικής Συνόδου. 5. Η διδασκαλία του Νεστορίου. 6. Ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας και η αντιμετώπιση του νεστοριανισμού. 7. Από την τρίτη στην τέταρτη Οικουμενική Σύνοδο Α΄. 8. Από την τρίτη στην τέταρτη Οικουμενική Σύνοδο Β΄: Ο μονοφυσιτισμός. 9. Η τέταρτη Οικουμενική Σύνοδος και ο Όρος της Χαλκηδόνας. 10. Θεολογικές προεκτάσεις του χριστολογικού δόγματος. 11. Η προτεσταντική Κενωτική Χριστολογία του Ι΄αιώνα. 12. Η προτεσταντική κριτική στην Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο. (Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα). 13. Νεστοριανικές αναβιώσεις στον ελληνικό προτεσταντικό χώρο τον 20°αίωνα.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Δ. Λιάλιου, <i>Ερμηνεία των Δογματικών και Συμβολικών Κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Τόμος Β΄. Ερμηνεία της Εκθέσεως των Διαλλαγών, των Β΄ και Γ΄ Επιστολών του αγ. Κυρίλλου προς Νεστόριο και</i>			

συναφών ι. κανόνων της Γ' Οικουμενικής Συνόδου, Εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2017.

Κωδικός:	[X331]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Α' – ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ ΚΑΙ ΗΧΟΥ		
Διδάσκων: Ευστράτιος Μουρατίδης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσιάζονται βασικές έννοιες πληροφορικής (αριθμητικά συστήματα, κωδικοποίηση, επεξεργασία εικόνας, ήχου και βίντεο, ψηφιοποίηση, υλικό και λογισμικό υπολογιστών).					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στην πληροφορική, Ιστορική εξέλιξη, Κατηγορίες υπολογιστών, Υλικό (hardware) και λογισμικό (software) υπολογιστών, Περιφερειακές συσκευές. 2. Αριθμητικά συστήματα, κωδικοποίηση αλφαριθμητικών χαρακτήρων, κωδικοποίηση εικόνων. 3. Συστήματα κωδικοποίησης (διανυσματικά-ψηφιογραφικά), συμπίεση εικόνας (απωλεστική και μη απολεστική). 4. Διαμορφώσεις (format) εικόνας, επεξεργασία εικόνας (παραδείγματα, πρακτική άσκηση). 5. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και εικόνες-φωτογραφίες, συκοφαντική δυσφήμιση, διαπίστωση γνησιότητας εικόνων. 6. Ψηφιοποίηση ήχου-διαδικασία και περιπτώσιακή ανάλυση, βίντεο (τεχνικές δυνατότητες-προβλήματα). 7. Διαδικασία ψηφιοποίησης (σάρωση, ψηφιακή φωτογράφιση-τεχνικές έννοιες, αρχές λειτουργίας, χαρακτηριστικά), χρωματικά συστήματα, πρακτική άσκηση. 8. Επεξεργασία εικόνας με χρήση του ελεύθερου λογισμικού ανοιχτού κώδικα GIMP(I), 9. Επεξεργασίας εικόνας με χρήση του ελεύθερου λογισμικού ανοιχτού κώδικα GIMP(II), 10. Επεξεργασίας εικόνας με χρήση του ελεύθερου λογισμικού ανοιχτού κώδικα GIMP(III), 11. Επεξεργασίας εικόνας με χρήση του ελεύθερου λογισμικού ανοιχτού κώδικα GIMP(IV), 12. Επεξεργασίας εικόνας με χρήση του ελεύθερου λογισμικού GIMPανοιχτού κώδικα (V), 13. Επεξεργασία ήχου και βίντεο με χρήση λογισμικού					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Διαφάνειες-Σημειώσεις μαθήματος.					

Κωδικός:	[X332]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ		
Διδάσκουσες: Αγγελική Τριβυζαδάκη, Ελένη Χρυσάφη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Στόχος του μαθήματος είναι να δώσει την ευκαιρία στους φοιτητές να γνωρίσουν εμπειρικά και να εμβαθύνουν στη μνημειακή τοπογραφία της χριστιανικής Θεσσαλονίκης μέσα από την μελέτη των γραπτών πηγών και την επίσκεψη στα ίδια τα μνημεία της Συμβασιλεύουσας της βυζαντινής αυτοκρατορίας.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στη μνημειακή τοπογραφία της Θεσσαλονίκης κατά την Ύστερη Αρχαιότητα και τους βυζαντινούς χρόνους: επισκόπηση, ιστορικό πλαίσιο και γραπτές πηγές (αίθουσα). 2. Από την ειδωλολατρία στο χριστιανισμό - Μνημεία της Ύστερης Αρχαιότητας στη Θεσσαλονίκη: Γαλεριανό ανακτορικό συγκρότημα - Ροτόντα. 3. Επίσκεψη στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού (Α' μέρος: Παλαιοχριστιανική Θεσσαλονίκη). 4. Όσιος Δαυίδ -Αχειροποίητος - Άγιος Δημήτριος. 5. Επίσκεψη στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού (Β' μέρος: Μεσοβυζαντινή Θεσσαλονίκη). 6. Αγία Σοφία - Παναγία Χαλκείων. 7. Επίσκεψη στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού (Γ' μέρος: Υστεροβυζαντινή Θεσσαλονίκη). 8. Μεταμόρφωση Σωτήρος - Άγιος Παντελεήμων. 9. Αγία Αικατερίνη - Άγιοι Απόστολοι. 10. Προφήτης Ηλίας - Ταξιάρχες - Άγιος Νικόλαος Ορφανός. 11. Καθολικό Μονής Βλατάδων - Τείχη. 12. Επίσκεψη στο Εκκλησιαστικό Μουσείο Ι. Μ. Θεσσαλονίκης. 13. Συμπεράσματα μαθήματος - Παρουσίαση εργασιών (αίθουσα).					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Μ. Καζαμία – Τσέρνου, <i>Μνημειακή τοπογραφία της χριστιανικής Θεσσαλονίκης. Οι Ναοί: Α' 4ος – 8^{ος} αι.</i> , εκδ. Γράφημα, Θεσσαλονίκη 2009.					

Α. Τάντσης, *Η αρχιτεκτονική σύνθεση στο Βυζάντιο*. Εισαγωγή, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2012.

Κωδικός:	[Χ333]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΤΕΧΝΗ ΤΩΝ ΕΝΤΟΙΧΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΔΑΠΕΔΙΩΝ ΨΗΦΙΔΩΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΎΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ
Διδάσκουσα: Ελένη Χρυσάφη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα αποτελεί μια προσέγγιση στην τέχνη του ψηφιδωτού που διαδόθηκε από τον αρχαίο στον βυζαντινό κόσμο και χρησιμοποιήθηκε επί αιώνες χωρίς διακοπές για τη διακόσμηση δαπέδων και τοίχων τόσο ιδιωτικών οικιών όσο και εκκλησιαστικών και κοσμικών κτηρίων. Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται βασικές πτυχές και ζητήματα τέχνης και τεχνικής του ψηφιδωτών και παρουσιάζονται οι κυριότεροι σταθμοί στην εξέλιξή τους μέσα στους αιώνες με έμφαση στην Ύστερη Αρχαιότητα και το Βυζάντιο. Επιπλέον, μελετώνται τα σημαντικότερα χριστιανικά μνημεία με επιδαπέδιο και εντοίχιο ψηφιδωτό διάκοσμο.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγή στην τέχνη του αρχαίου ψηφιδωτού: ορισμός, ορολογία, τεχνική και διαδικασία κατασκευής (υλικά, σχεδιασμός και ψήφωση) - Συντήρηση και αποκατάσταση ψηφιδωτών. 2. Καταγωγή και σταθμοί εξέλιξης της τέχνης των ψηφιδωτών δαπέδων. 3. Τα κέντρα παραγωγής ψηφιδωτών δαπέδων και τα συνεργεία-εργαστήρια ψηφοθετών στην Ύστερη Αρχαιότητα και το πρώιμο Βυζάντιο: η μαρτυρία των γραπτών πηγών, των ψηφιδωτών επιγραφών και των ανασκαφικών ευρημάτων. 4. Χορηγοί, παραγγελιοδότες και θεματολόγιο των ψηφιδωτών δαπέδων της Ύστερης Αρχαιότητας και της παλαιοχριστιανικής περιόδου. 5. Εντοίχια ψηφιδωτά της παλαιοχριστιανικής περιόδου στη Δύση: Ραβέννα, Ρώμη, Μιλάνο. 6. Εντοίχια ψηφιδωτά της παλαιοχριστιανικής περιόδου στην Ανατολή: Κωνσταντινούπολη, Θεσσαλονίκη, Σινά, Κύπρος. 7. Επίσκεψη των παλαιοχριστιανικών μνημείων της Θεσσαλονίκης με ψηφιδωτό διάκοσμο: Ροτόντα, Όσιος Δαυίδ, Αχειροποίητος, Άγιος Δημήτριος. 8. Εντοίχια ψηφιδωτά μεταξύ 7^{ου} και 10^{ου} αι. 9. Εντοίχια ψηφιδωτά του 11^{ου} και 12^{ου} αι. 10. Εντοίχια ψηφιδωτά της παλαιολόγειας περιόδου. 11. Επίσκεψη ναών Αγίας Σοφίας και Αγίων Αποστόλων (Θεσσαλονίκη). 12. Επίσκεψη στα Εργαστήρια Συντήρησης Ψηφιδωτών στο Αρχαιολογικό Μουσείο και στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού (Θεσσαλονίκη). 13. Ανασκόπηση ύλης μαθήματος - Παρουσίαση εργασιών.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Π. Ασημακοπούλου – Ατζακα, <i>Ψηφιδωτά δάπεδα</i> . Προσέγγιση στην τέχνη του αρχαίου ψηφιδωτού: 6+1 Κείμενα, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2019.			

Κωδικός:	[Χ334]	Τίτλος μαθήματος:	ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΤΗΤΑ
Διδάσκων: Αρχιμ. Νικοδημος Σκρέττας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Χειμερινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Λατρεία και Αγιότητα συνυπάρχουν στη ζωή της Εκκλησίας, συμπορεύονται και αλληλοπεριχωρούνται. Η θεία λατρεία γίνεται το αληθές και γνήσιο εργαστήριο της αγιωσύνης, αλλά και η αγιασμένη ζωή αποτελεί το εχέγγυο της " εν πνεύματι και αληθεία " λογικής λατρείας, η οποία αποτρέπει κάθε ίχνος παγανισμού και δεισιδαιμονίας από το ήθος και την πίστη του ευχαριστιακού σώματος του Χριστού, που το απαρτίζουν τα μέλη της Εκκλησίας. Ο αγιασμός του χρόνου της ζωής του ανθρώπου συντελείται στον νυχθήμερο, τον εβδομαδιαίο και τον ετήσιο, κινητό ή ακίνητο, λειτουργικό κύκλο των ακολουθιών, των δεσποτοθεομητορικών εορτών και των μνημών των εξεχόντων αγίων. Αυτοί οι εορταστικοί σταθμοί, στο πλαίσιο του λειτουργικού χρόνου, παροντοποιούν τα παρελθόντα και τα μέλλοντα ως λειτουργικά γεγονότα και βιώματα του παρόντος. Είναι ο τόπος και ο τρόπος της ορθοδόξου λειτουργικής παραδόσεως για τον αγιασμό του πληρώματος της Εκκλησίας.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			

1. Εισαγωγικά ζητήματα. 2. Λειτουργική ζωή-Λειτουργημένοι άνθρωποι. 3. Η λειτουργική και ποιμαντική αξιοποίηση των καιρών της προσευχής (ακολουθών του νυχθημέρου). 4. Μνήμες και λειτουργικό περιεχόμενο των έξη ημερών της εβδομάδος (Δευτέρα-Σάββατο). 5. Η αναστάσιμη δεσποτική Κυριακή. 6. Ιστορική αναφορά και θεολογικό πλαίσιο του κύκλου Χριστουγέννων-Θεοφανείων. 7. Υμνογραφική και βιωματική θεώρηση του " Πάσχα" του Χειμώνα (Χριστούγεννα-Περίτομή-Θεοφάνεια). 8. Λειτουργική πορεία της Μεγάλης Τεσσαρακοστής στο πλαίσιο του πασχαλίου κύκλου. 9. Αρχή Τριωδίου-Ανάσταση. Σύντομη υμνογραφική θεώρηση. 10. Η λατρευτική κορύφωση της Μεγάλης Εβδομάδας. 11. Ανάληψη και Πεντηκοστή. 12. Ιστορικό πλαίσιο, θεολογικό περιεχόμενο και υμνογραφικός πλούτος της εορτής της Μεταμορφώσεως του Χριστού. 13. Συναξαριστική σπουδή και μαθητεία στις μνήμες των εξεχόντων γεγονότων και αγίων του ακινήτου λειτουργικού κύκλου.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Αρχιμ. Ν. Σκρέττας – Πλεξίδης, *Λατρεία και Αγιότητα*, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2017.

Κωδικός:	[073]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΙΚΗ
Διδάσκων: π. Αθανάσιος Γκίκας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα αναφέρεται στο Μυστήριο της Μετανοίας. Ιστορία και εξέλιξη του Μυστηρίου. Εννοιολογική προσέγγιση όρων (αμαρτία, μετάνοια, ενοχή, απώθηση περιδεής συνείδηση, καταλλαγή, λύτρωση, επιτίμια, ακρίβεια/οικονομία). Στάδια της μετανοίας. Πνευματικός Πατέρας (ειδικές προϋποθέσεις, καθιέρωση, επιλογή). Πνευματικός και εξομολογούμενος.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά περί του περιεχομένου και του σκοπού του μαθήματος. 2. Ιστορία και εξέλιξη του μυστηρίου. Βιβλιογραφική ενημέρωση. 3. Εννοιολογική προσέγγιση όρων (αμαρτία, μετάνοια, ενοχή, απώθηση, περιδεής συνείδηση, καταλλαγή, λύτρωση, επιτίμια, ακρίβεια/οικονομία). 4. Πνευματικός Πατέρας. Περί πατρότητας, σαρκικός-πνευματικός πατέρας, καθιέρωση, επιλογή. 5. Ειδικές προϋποθέσεις περί πνευματικής πατρότητας. 6. Καθιέρωση και επιλογή πνευματικού πατέρα. 7. Ο πνευματικός κατά το μυστήριο της εξομολόγησης 8. Ο πνευματικός και τα επιτίμια. 9. Κανόνες και μετάνοια. Ακρίβεια και οικονομία. 10. Ο εξομολογούμενος κατά το μυστήριο της εξομολόγησης. 11. Ο ποιμαντικός διάλογος. Στάδια και αρχές. 12. Η ψυχανάλυση και το μυστήριο της μετάνοιας. 13. Ο πνευματικός πατέρας και ο διάλογος με ψυχικά πάσχοντες.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Αθ. Γκίκας (πρωτοπρεσβύτερος), <i>Ο πνευματικός και το μυστήριο της μετανοίας</i> , Εκδόσεις Μυγδονία, Καλοχώρι Θεσσαλονίκης 2002.			

Κωδικός:	[0151]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΣΧΑΤΩΝ
Διδάσκων: Βασίλειος Τσίγκος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζονται και ερμηνεύονται ειδικά θέματα της ορθόδοξης πίστεως, που σχετίζονται με πτυχές της περί εσχάτων διδασκαλίας της Εκκλησίας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η Εκκλησία ως εσχατολογική κοινότητα και η ζωή της στην προοπτική των εσχάτων. 2. Ο άνθρωπος και ο χωροχρόνος. 3. Το ζήτημα του χρόνου στην ορθόδοξη αντίληψη. 4. Η εσχατολογία κατά την πατερική περίοδο. 5. Ο Χριστός, ο πρώτος και ο έσχατος, αρχή και τέλος. 6. Η εσχατολογική φύση της Εκκλησίας. 7. Τα έσχατα στην καθημερινή ζωή του ανθρώπου. 8. Η βίωση των εσχάτων στη λειτουργική πράξη της Εκκλησίας. 9. Θεία Ευχαριστία: πρόγευση-κοινωνία εσχάτων. 10. Η εικονολογική μορφή διδασκαλίας περί κολάσεως και παραδείσου. 11. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις στο θέμα παράδεισος και κόλαση. 12. Το μυστήριο του θανάτου.			

“Προσδοκώ ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνος”. 13. Ανακεφαλαίωση και αγαθοτοπία στην ορθόδοξη θεολογία.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Β. Τσίγκου, *Ο ανακαινισμός του ανθρώπου*, εκδ. Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 2009.

Κωδικός:	[Θ154]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΙΕΡΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ
Διδάσκων: π. Στυλιανός Χατζηγηγορίου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Δίνεται το θεολογικό περιεχόμενο των μυστηρίων.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Τα ιερά μυστήρια και το βαθύτερο νόημά τους. 2. Σχέση ιερών μυστηρίων και ιερουργιών. 3. Χριστολογικός χαρακτήρας των ιερών μυστηρίων. 4. Πνευματολογικός χαρακτήρας των ιερών μυστηρίων. 5. Εκκλησιολογικός χαρακτήρας των ιερών μυστηρίων. 6. Τα μυστήρια της χριστιανικής μήσεως γενικά. 7. Βάπτισμα 8. Χρίσμα 9. Θεία Ευχαριστία 10. Γάμος 11. Ιερό Ευχέλαιο 12. Σύμβολα και πραγματικότητα στη θεία λειτουργία. 13. Κοσμική διάσταση στη θεολογία των ιερών μυστηρίων.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Πρ. Σ. Χατζηγηγορίου, <i>Η μυστηριακή ζωή ως βάση της ποιμαντικής διακονίας της Εκκλησίας κατά τον Άγιο Νικόλαο Καβάσιλα</i> , εκδ. Κυριακίδης ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη.			

Κωδικός:	[Θ171]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
Διδάσκων: Δρ Αχιλλέας Παπατόλιος (ΕΔΒΜ96 – στο πλαίσιο απόκτησης ακαδ. διδακτικής εμπειρίας)			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Πολιτισμός, Θρησκεία και Ευρώπη. Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Εκκλησιαστική πολιτική. Διάλογοι Ορθοδοξίας και Ευρωπαϊκών Κομμάτων. Οι θέσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ενωμένη Ευρώπη.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η θέση της Ευρώπης στο παγκόσμιο γίνεσθαι του επόμενου αιώνα. 2. Η Συνθήκη του Schengen. 3. Διαπολιτισμική σύγκρουση και Ευρωπαϊκή ενότητα. 4. Ο πολιτισμός στις Διεθνείς Σχέσεις. 5. Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Σχέσεις Εκκλησίας- Πολιτείας. 6. Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Θρησκευτική Εκπαίδευση. 7. Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Θρησκευτική Ελευθερία. 8. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο διαλέγεται με Ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα. 9. Η διεύρυνση της Ε.Ε. προς Ανατολάς και η σημασία της για το Οικουμενικό Πατριαρχείο. 10. Εγκύκλιοι και Ανακοινώσεις της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος σχετικά με την Ε. Ε. 11. Άγιον Όρος και Ευρώπη. 12. Επίσημα κείμενα του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ε.Ε. 13. Ευαγγελικές αξίες, Βυζαντινή Παράδοση και Ειρήνη στον Ευρωπαϊκό πολιτισμό.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Κωτσιόπουλου, <i>Ορθοδοξία και Ευρώπη</i> , Θεσσαλονίκη 1998.			

Κωδικός:	[Θ184]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ'
Διδάσκων: Τρύφωνας Τσομπάνης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Μέσα από την θεωρητική και πρακτική άσκηση στο εργαστήριο ζωγραφικής, επιχειρείται μια προσωπική σχέση του φοιτητή με την τέχνη, διερευνώντας οι δυνατότητές τους στην εξάσκηση			

στο σχέδιο και στο χρώμα, και επιχειρείται να αποκτήσει ο φοιτητής την εμπειρία της δημιουργίας ενός έργου αιογραφίας, σύμφωνα με τους κανόνες της ζωγραφικής τέχνης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Σπουδή στο χρώμα. 2 – 3. Προπλασμοί. 4 – 5. Γραψίματα. 6 – 7. Φωτισματα. 8 – 9. Σαρκώματα. 10. Γλυκασμοί. 11. Επιγραφές. 12 – 13. Γραμματοσειρές.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Σημειώσεις

Κωδικός:	[Θ218]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ Ι. ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ		
Διδάσκων: Αθανάσιος Παπαρνάκης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Μελέτη της ιστορίας της ερμηνείας της Παλαιάς Διαθήκης από τον β' έως τον ε' αι. Αρχές και μέθοδοι.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγικό. Περιγραφή μαθήματος. Εξέλιξη και σύγχρονη κατάσταση του επιστημονικού πεδίου της ιστορίας της ερμηνείας της Π. Διαθήκης. 2. Περίοδοι ερμηνείας της Παλαιάς Διαθήκης (ενδοβιβλική ερμηνεία, περίοδος του δευτέρου Ναού, Κουμράν και αποκαλυπτική γραμματεία, Κ. Διαθήκη). 3. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον β' αι. (απολογητές, Ιουστίνος). 4. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον γ' αι. (Ωριγένης). 5. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον δ'-ε' αι. (Μ. Αθανάσιος). 6. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον δ'-ε' αι. (Καππαδόκες). 7. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον δ'-ε' αι. (Ιω. Χρυσόστομος). 8. Η ερμηνεία της Π. Διαθήκης τον δ'-ε' αι. (Κύριλλος Αλεξανδρείας). 9. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 Ι. 10. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 ΙΙ. 11. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 ΙΙΙ. 12. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 ΙV. 13. Μελέτη περίπτωσης: Γεν. 6,1-4 V.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Αθ. Παπαρνάκης, <i>Θέματα εισαγωγής στην Παλαιά Διαθήκη κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας</i> . 1. Μ. Αθανάσιος, εκδ. ΓΡΑΦΗΜΑ, Θεσσαλονίκη 2008.					

Κωδικός:	[Θ237]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ		
Διδάσκων: Δημήτριος Νικολακάκης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Περίγραμμα της ιστορίας του Αγίου Όρους. Πηγές δικαίου του Αγίου Όρους. Η οργάνωση του μοναχικού βίου. Η διοικητική οργάνωση του Αγίου Όρους. Η ιδιαίτερη νομική μεταχείριση των αγιορειτών μοναχών. Το δίκαιο των πραγμάτων. Η απονομή δικαιοσύνης στο Άγιο Όρος.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Ιστορική εισαγωγή. 2. Το Άγιον Όρος κατά τη βυζαντινή περίοδο. 3. Το Άγιον Όρος κατά την οθωμανική περίοδο. 4. Η συνταγματική προστασία του καθεστώτος του Αγίου Όρους. 5. Ο καταστατικός χάρτης του Αγίου Όρους. 6. Άγιον Όρος και Ευρωπαϊκή Ένωση. 7. Η κεντρική οργάνωση του Αγίου Όρους. 8. Η περιφερειακή οργάνωση του Αγίου Όρους. 9. Το άβατον. 10. Το δίκαιο των προσώπων στο Άγιον Όρος. 11. Η ιδιαίτερη νομική μεταχείριση των αγιορειτών μοναχών. 12. Περιουσιακό δίκαιο στο Άγιον Όρος. 13. Απονομή της δικαιοσύνης στο Άγιον Όρος.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Ι. Κονιδάρης, <i>Ιδιαίτερα εκκλησιαστικά καθεστώτα στην ελληνική επικράτεια</i> , Εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2017.					

Κωδικός:	[Θ239]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
Διδάσκων: Θεόδωρος Πιτταράς			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Διδάσκονται ειδικότερα θέματα πατερικής θεολογίας, όπως ανέκυψαν στις υπό εξέταση περιόδους. Επεξηγούνται και αναλύονται βασικές θεολογικές θέσεις της πατερικής διδασκαλίας, καθώς παρουσιάζονται οι θέσεις των Πατέρων σε συνάρτηση πάντα με τα ανακλύπτοντα ζητήματα.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικό μάθημα περί της περιόδου προ της Οικουμενικής Συνόδου στην Έφεσο ώστε να κατανοηθούν σχετικά θέματα της διδασκαλίας των Πρόκλου Κων/πόλεως και Κυρίλλου Αλεξανδρείας. 2. Η σχέση χριστολογίας και σωτηριολογίας στον Πρόκλο. 3. Η σχέση θανάτου και αμαρτίας ένεκα της πτώσης του πρώτου ανθρώπου. 4. Η διά της αντιπροσωπευτικής θυσίας του Χριστού σωτηρία του ανθρώπου σύμφωνα με τον Πρόκλο. 5. Οι ονομασίες του μυστηρίου της θείας ευχαριστίας κατά τον Κύριλλο Αλεξανδρείας και οι διάφορες προτυπώσεις του μυστηρίου. 6. Αγιογραφική θεμελίωση της σύστασης και παράδοσης της θείας ευχαριστίας. 7. Ο μυστηριακός και θυτήριος χαρακτήρας του μυστηρίου της ευχαριστίας στον Κύριλλο. 8. Οι προϋποθέσεις και οι καρποί της ευχαριστίας για τον άνθρωπο. 10. Η σχέση ευχαριστίας και εκκλησιολογίας στον Κύριλλο. 11. Η θεία ευχαριστία στη νεστοριανική έριδα, η κακοδοξία του Νεστορίου και η απάντηση του Κυρίλλου αναφορικά με το μυστήριο αυτό. 12. Η περί της Θεοτόκου διδασκαλία του Νεστορίου και η αντίστοιχη του Πρόκλου, διακρίνοντας τη θεοτοκία από τη θεοποίηση της Παρθένου. 13. Θεολογούμενες απόψεις και ανταλλαγή επιχειρημάτων και συζήτηση.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Θ. Πιτταράς, <i>Ειδικά Θέματα Πατερικής Θεολογίας</i> , εκδ. Διώτη Μ., Αθήνα 2010.			

Κωδικός:	[Θ242]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ
Διδάσκουσα: Γιολάντα Σίσκου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα περιλαμβάνει ειδικές θεωρητικές γνώσεις, πρακτικές δεξιότητες και πληροφορίες που αφορούν στο φαινόμενο του θρησκευτικού - προσκυνηματικού τουρισμού και συγκεκριμένα: τα διακριτικά του χαρακτηριστικά, τη σχέση του με τη θεολογία και άλλες επιστήμες, τη συμβολή του στην ανάδειξη της ελληνικής παράδοσης, των θρησκευτικών μνημείων και των ορθόδοξων προσκυνημάτων, τη συνεισφορά του στην τοπική και εθνική οικονομική ανάπτυξη, την προοπτική αναβάθμισής του στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο του μαθήματος, επίσης, παρουσιάζονται θρησκευτικά μνημεία, τόσο της Ελλάδας, όσο και του εξωτερικού, με τη χρήση της εφαρμογής Power Point.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικές έννοιες. Θεός, άνθρωπος, θρησκεία, φιλοσοφία, ταξίδι. Το φαινόμενο και η έννοια του Θρησκευτικού Τουρισμού. Θρησκευτικές – Προσκυνηματικές περιηγήσεις. 2. Ο Θρησκευτικός Τουρισμός στην Ελλάδα. Οργάνωση, υλοποίηση, μέγεθος. 3. Ορθόδοξα χριστιανικά μνημεία στην Ελλάδα – 1 ^ο μέρος. 4. Ορθόδοξα χριστιανικά μνημεία στην Ελλάδα – 2 ^ο μέρος. 5. Ορθόδοξα χριστιανικά μνημεία στην Ελλάδα – 3 ^ο μέρος. 6. Ο μοναχισμός ως πόλος θρησκευτικών και προσκυνηματικών περιηγητών. Η περίπτωση του Αγίου Όρους. 7. Ορθόδοξα χριστιανικά μνημεία στο εξωτερικό. 8. Άλλα χριστιανικά μνημεία στο εξωτερικό. 9. Τα κυριότερα θρησκευτικά μνημεία άλλων θρησκειών. 10. Σύγχρονοι προβληματισμοί γύρω από το Θρησκευτικό Τουρισμό. 11. Η προοπτική επαγγελματικής οργάνωσης του Θρησκευτικού Τουρισμού στην Ελλάδα. Ο ρόλος του θεολόγου. 12. Η συμβολή του Κράτους και της Εκκλησίας στην ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού. 13. Εκπαιδευτική Εκδρομή. Παρουσίαση των προς επίσκεψη μνημείων από Ομάδες Εργασίας Φοιτητών.			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Φάκελος σημειώσεων.

Κωδικός:	[Θ263]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΒΡΑΪΚΑ II
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ανάλυση γραμματικών, συντακτικών, υφολογικών και σημασιολογικών δομών, αναγνώριση σημαντικών τεχνικών όρων, μετάφραση σύνθετων κειμένων, κατά περίπτωση σύγκριση με ανάλογες δομές της Νέας Ελληνικής και της Ivrit, προκειμένου να καταστή δυνατή η συγκριτική μελέτη παλαιοδιαθηκικών κειμένων από το Εβραϊκό πρωτότυπο και τη Μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο΄) και να αναλυθεί η μεταφραστική τεχνική της.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή: Ιστορία της Εβραϊκής Λογοτεχνίας. 2. Προτάσεις: όροι, ακολουθία των όρων, είδη. 3. Ονοματικές προτάσεις I. 4. Ονοματικές προτάσεις II. 5. Ρηματικές προτάσεις. 6. Ακολουθία των χρόνων. 7. Η έκφραση του αντικειμένου – Επιθετικοί & εμπρόθετοι συνδυασμοί λέξεων. 8. Η σύνταξη του απαρεμφάτου. 9. Η σύνταξη του ρηματικού ονόματος. 10. Επιρρηματικές εκφράσεις. 11. Σύνθετες προτάσεις. 12. Αναφορικές προτάσεις. 13. Υποθετικός λόγος.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Μ. Κωνσταντίνου - Δ. Δόικος, Στοιχεία βιβλικής εβραϊκής γλώσσας-Γλωσσική ανάλυση της Πεντατεύχου, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.			

Κωδικός:	[Θ265]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΟΛΛΥΒΑΔΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ: ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ
Διδάσκοντες: Συμεών Πασχαλίδης, Δημοσθένης Κακλαμάνος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζεται το υμναγιολογικό έργο των Κολλυβάδων ή πατέρων της Φιλοκαλικής αναγέννησης, το οποίο συνιστά το αποκορύφωμα της πνευματικής ακμής του υπόδουλου Ελληνισμού κατά το 18 ^ο αιώνα. Το έργο αυτό διαρθρώνεται στη συλλογή, μετάφραση και έκδοση αγιολογικών και υμνογραφικών κειμένων για παλαιούς ή νέους αγίους. Ειδικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η επικέντρωση του έργου των Κολλυβάδων στην ομάδα των Νεομαρτύρων, την οποία ιδιαίτερα προέβαλαν, και μάλιστα την κατηγορία των εξ αρνησιχρίστων Νεομαρτύρων. Το έργο αυτό δεν περιορίστηκε μόνο στη συγγραφή και έκδοση των σχετικών νεομαρτυρολογικών κειμένων, αγιολογικών και υμνογραφικών, αλλά εδράζεται και στην αλειπτική τους δραστηριότητα για να ενισχύσουν και να προετοιμάσουν πνευματικά κάποιους αρνησιχρίστους για το μαρτύριο της πίστης. Εξετάζεται σύνολη η αγιολογική και νεομαρτυρολογική γραμματεία που προήλθε από τους Κολλυβάδες και πρόσωπα του περιβάλλοντός τους, καθώς και η θεολογία της αγιότητας και του μαρτυρίου που αναδεικνύεται μέσα από τα κείμενα αυτά. Τέλος, παρουσιάζεται ο τρόπος συγγραφής των σχετικών φοιτητικών εργασιών.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Το ιστορικό πλαίσιο της Κολλυβαδικής έριδας και της πνευματικής αναγέννησης του 18 ^{ου} και 19 ^{ου} αιώνα. 2. Κολλυβάδες και Αντικολλυβάδες - Θεολογικά κριτήρια και ανάπτυξη της φιλοκαλικής παράδοσης. 3. Ο άγιος Μακάριος Νοταράς, το αλειπτικό και το αγιολογικό έργο του. 4. Ο όσιος Νικόδημος ο Αγιορείτης και το συγγραφικό έργο του για τους Νέους μάρτυρες και τους νέους Αγίους. 5. Ο άγιος Αθανάσιος ο Πάριος και το υμναγιολογικό έργο του. 6. Άλλοι Κολλυβάδες συνεργοί του συγγραφικού έργου των πρωτεργατών του φιλοκαλικού κινήματος. 7. Οι Κολλυβάδες και οι εξ αρνησιχρίστων νεομάρτυρες: ένα μείζον ζήτημα και η αντιμετώπισή του. 8. Οι ομάδες των Νεομαρτύρων. 9. Χειρόγραφες νεομαρτυρολογικές συλλογές I: Οι συλλογές του Μανουήλ Κορινθίου και του Ιωάννη Καρυοφύλλη. 10. Χειρόγραφες νεομαρτυρολογικές συλλογές II: Οι συλλογές του παπα-Ιωνά, του Καισαρίου Δαπόντε και η Ξενοφωντινή Συλλογή. 11. Έντυπες			

νεομαρτυρολογικές συλλογές (Νέον Μαρτυρολόγιον, Νέον Λειμωνάριον κ.ά.). 12. Θεολογικά ζητήματα γύρω από την ακρίβεια και την οικονομία για το μαρτύριο των εξ αρνησιχρίστων Νεομαρτύρων. 13. Οι Νεομάρτυρες στην ιστορία και το παρόν της χριστιανικής παράδοσης.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Συμεών Πασχαλίδης, *Κολλυβάδες και Νεομάρτυρες. Αγιότητα και Θεολογία του Μαρτυρίου*, εκδ. Αλτιντζής, Θεσσαλονίκη 2017.

Κωδικός:	[Θ268]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Θρησκείες, Παγκοσμιοποίηση και Παγκοσμιότητα. Η Οικουμενικότητα και η Παγκοσμιότητα της Ορθοδοξίας έναντι της Παγκοσμιοποίησης. Η Παγκοσμιοποίηση ως κοινωνικό, πολιτικό, πολιτιστικό και οικονομικό πρόβλημα.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Ορθοδοξία και Παγκοσμιοποίηση. 2. Θρησκεία και Παγκοσμιοποίηση. 3. Ανατολικές Θρησκείες και Παγκοσμιοποίηση. 4. Παγκοσμιοποίηση, Ευρώπη και παραθρησκευτικές οργανώσεις. 5. Παπισμός και Παγκοσμιοποίηση. 6. Ορθοδοξία και Διεθνείς Σχέσεις. 7. Παγκοσμιοποίηση και Παγκοσμιότητα. 8. Σύγκρουση πολιτισμών και παγκοσμιοποίηση. 9. Σύγκρουση πολιτισμών και παγκοσμιοποίηση. 10. Θρησκευτική ελευθερία και παγκοσμιοποίηση. 11. Πολιτισμός, Παγκοσμιότητα και Παγκοσμιοποίηση. 12. Βυζαντινή Οικουμενικότητα, Ανεξιθρησκεία και Παγκοσμιοποίηση. 13. Θεοκρατία, Θεοκεντρικότητα, Θρησκευτική ελευθερία και Παγκοσμιοποίηση.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Κ. Κωτσιόπουλος, <i>Ανεξιθρησκεία. Τα ανθρώπινα δικαιώματα στον ευρωπαϊκό και νεοελληνικό διαφωτισμό. Το παράδειγμα του J. Locke και του Ευγένιου Βούλγαρη</i> , εκδ. Κυριακίδη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2008.			

Κωδικός:	[Θ272]	Τίτλος μαθήματος:	Ο ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Χρήστου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ο Μιχαήλ Ψελλός υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους, αν όχι ο σημαντικότερος, λόγιος της βυζαντινής περιόδου και βέβαια ο κορυφαίος εκπρόσωπος της αναγέννησης του 11 ^{ου} αιώνα. Φιλόσοφος, ιστοριογράφος και ρήτορας, προσπάθησε, και σε μεγάλο βαθμό κατάφερε, να κατακτήσει το σύνολο της γνώσης του καιρού του. Ο Ψελλός επιστρέφει στην αττική γλώσσα και στην αρχαιοελληνική φιλοσοφική σκέψη. Είναι ο κορυφαίος βυζαντινός κλασικιστής και ουμανιστής. Το έργο του και βεβαίως η προσωπικότητά του ερμηνεύονται και αξιολογούνται με διαφορετικό τρόπο και προκαλούν διαφωνίες μεταξύ των ερευνητών.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η εποχή του Μιχαήλ Ψελλού. 2. Βίος και εκπαίδευση. 3. Η σταδιοδρομία του. 4. Η ρητορική 5. Η χρονογραφία. Εισαγωγή και σύνθεση 6. Η χρονογραφία ως ιστορική πηγή της εποχής. 7. Το φιλοσοφικό έργο του Ψελλού. Ο Θεός και ο νοητός κόσμος. 8. Το φιλοσοφικό έργο του Ψελλού. Ο κόσμος της γενέσεως και της φθοράς. 9. Ο Ψελλός και η θεολογία. 10. Οι επιστήμες. 11. Ο ουμανισμός του Μιχαήλ Ψελλού. Κλασική και χριστιανική παράδοση. 12. Αποτίμηση της προσωπικότητάς του. 13. Η επίδρασή του.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
J. N. Ljubarskij, <i>Η προσωπικότητα και το έργο του Μιχαήλ Ψελλού</i> , εκδ. Κανάκης, Αθήνα 2004.			

Κωδικός:	[0276]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ
Διδάσκων: Γεώργιος Γκαβαρδίνας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή εκκλησιαστικών λειτουργών στην αρχαία Χριστιανική Εκκλησία. Σύγκριση πολιτειακών εκλογών αναδείξεως κρατικών αξιωματούχων και εκκλησιαστικών εκλογών αναδείξεως εκκλησιαστικών λειτουργών. Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή επισκόπων κατά τις κανονικού περιεχομένου μαρτυρίες των ανωνύμων κωδικοποιητικών έργων των πρώτων μ.Χ. αιώνων (Διδασκαλία των Αποστόλων, Κανόνες Εκκλησιαστικοί των αγίων Αποστόλων, Διαταγαί των Αγίων Αποστόλων, Αποστολική Παράδοσις του Ιππολύτου, Διαθήκη του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, Κανόνες του Ιππολύτου). Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή των επισκόπων κατά την κανονική διδασκαλία των οικουμενικών και των τοπικών συνόδων της Ορθόδοξου Εκκλησίας (παρουσίαση και σχολιασμός των σχετικών ιερών κανόνων). Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή προκαθημένων και επισκόπων στην Ορθόδοξη Εκκλησία κατά τις νομοκανονικές διατάξεις της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου (παρουσίαση και σχολιασμός των σχετικών διατάξεων). Η συμμετοχή των λαού στην εκλογή προκαθημένων και επισκόπων στην Ορθόδοξη Εκκλησία από την πτώση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας έως σήμερα.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Η συμμετοχή του λαού στην εκλογή εκκλησιαστικών λειτουργών στην αρχαία Χριστιανική Εκκλησία (Αγία Γραφή – Αποστολικοί Πατέρες –Μαρτυρίες εκκλησιαστικών πατέρων μέχρι και τον 5^ο μ.Χ. αιώνα). 2. Η συμμετοχή λαϊκών στην εκλογή επισκόπων κατά τις κανονικού περιεχομένου μαρτυρίες των ανωνύμων κωδικοποιητικών έργων των πρώτων μ.Χ. αιώνων. 3. Η συμμετοχή των λαϊκών στην εκλογή επισκόπων κατά την κανονική διδασκαλία των Οικουμενικών Συνόδων. 4. Η συμμετοχή των λαϊκών στην εκλογή των επισκόπων κατά την κανονική διδασκαλία των Τοπικών Συνόδων. 5. Νομοκανονικές διατάξεις της βυζαντινής περιόδου περί της συμμετοχής του λαού στην εκλογή των επισκόπων. 6. Νομοκανονικές διατάξεις της μεταβυζαντινής περιόδου περί της συμμετοχής του λαού στην εκλογή των επισκόπων. 7. Εκλογή των επισκόπων στο Οικουμενικό πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. 8. Εκλογή των επισκόπων στα πατριαρχεία Αλεξανδρείας και Αντιοχείας. 9. Εκλογή των επισκόπων στο πατριαρχείο Ιεροσολύμων και στην Εκκλησία της Ρωσσίας. 10. Εκλογή των επισκόπων στις Εκκλησίες Σερβίας, Ρουμανίας και Βουλγαρίας. 11. Εκλογή των επισκόπων στην Εκκλησία της Κύπρου. 12. Εκλογή των επισκόπων στις Εκκλησίες Ελλάδος, Πολωνίας, Αλβανίας, Τσεχίας και Σλοβακίας, Φινλανδίας, Εσθονίας. 13. Εκλογή των επισκόπων στην Εκκλησία της Κρήτης.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Γ. Γκαβαρδίνας, Νομοκανονικές διατάξεις περί του ζητήματος της συμμετοχής των λαϊκών στην εκλογή των επισκόπων, Εκδ. Μέθεξις, Θεσσαλονίκη 2019.			

Κωδικός:	[0279]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Δ΄-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΨΗΦΙΔΩΤΟΥ
Διδάσκων: Τρύφωνας Τσομπάνης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Μέσα από την θεωρητική και πρακτική άσκηση στο εργαστήριο ζωγραφικής, επιχειρείται μια προσωπική σχέση του φοιτητή με την τέχνη, διερευνώνται οι δυνατότητές τους στην εξάσκηση στο σχέδιο και στο χρώμα, και επιχειρείται να αποκτήσει ο φοιτητής την εμπειρία της δημιουργίας ενός έργου αγιογραφίας, σύμφωνα με τους κανόνες της ζωγραφικής τέχνης.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Βερνίκωμα εικόνας. 2 – 5. Σπουδή στο σχέδιο σώματος. 6. Πολυπρόσωπες παραστάσεις. 7 – 10. Σχεδιασμός συνθέσεως. 11. Εικονογραφία και φυσικό περιβάλλον. 12. Αρχιτεκτονική του βυζαντινού σχεδίου. 13. Στοιχεία τοιχογραφικού διακόσμου.</p>			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Σημειώσεις

Κωδικός:	[Θ280]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΙ ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ 4^ο ΑΙΩΝΑ
Διδάσκων: Απόστολος Κραλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ιστορική παρουσίαση και διδασκαλία των θρησκειών και λατρειών στην Ρωμαϊκή αυτοκρατορία από τον 2 ^ο αι. π.Χ. μέχρι τον 4 ^ο αι. μ.Χ.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά. Η εδραίωση της ρωμαϊκής κυριαρχίας μετά τον 2 ^ο αι. π.Χ. 2. Η Ρωμαϊκή θρησκεία (πατρώες αντιλήψεις και λατρείες). 3. Οι λατρείες των λαών στις ρωμαϊκές επαρχίες της Δύσης (Ιβηρική χερσόνησος, Γαλατία, Βρετανία, Γερμανία, Ιταλική χερσόνησος) μέχρι τον 4 ^ο αι. μ.Χ. 4. Η ελληνική θρησκεία εντός της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. 5. Οι λατρείες των λαών της Βαλκανικής χερσονήσου και του Ευξείνου Πόντου. 6. Οι λατρείες της Μ. Ασίας, της Συρίας και της Παλαιστίνης. 7. Η αιγυπτιακή θρησκεία κατά τη ρωμαϊκή περίοδο. 8. Η έξαρση του θρησκευτικού συγκρητισμού. 9. Οι ανατολικές λατρείες στην ρωμαϊκή αυτοκρατορία. 10. Η λατρεία του Μίθρα. 11. Η λατρεία του Sol Invictus και η Ηλιολατρία. 12. Η λατρεία του ρωμαίου αυτοκράτορα. 13. Παγανιστικός Ενοθεϊσμός, Ιουδαϊσμός και Χριστιανισμός στην ρωμαϊκή αυτοκρατορία.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Α. Κραλίδης, <i>DivusImperator: Εξουσία και πολιτική ιδεολογία στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία</i> , εκδ. Αλτιτζής, Θεσσαλονίκη 2019.			
Π. Παχής, <i>Οι ανατολικές λατρείες της ελληνορωμαϊκής εποχής</i> , εκδόσεις Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2010.			

Κωδικός:	[Θ282]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ
Διδάσκοντες: Απόστολος Κραλίδης, Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσίαση των θεολογικών κειμένων που συντάχθηκαν από βυζαντινούς συγγραφείς για το Ισλάμ με αφετηρία την ιστορική εμφάνισή του και κατακλείδα την περίοδο της Τουρκοκρατίας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά. Η ιστορική εμφάνιση του Ισλάμ στην Αραβική χερσόνησο. 2. Η πρώτη περίοδος των ισλαμικών κατακτήσεων. Οι ανακατατάξεις στην Παλαιστίνη και στην Συρία. 3. Τα κείμενα της πρώιμης περιόδου (μέσα 7 ^{ου} αι.). Επιγραμματικές αναφορές στο Ισλάμ. 4. Τα πρώτα κείμενα βυζαντινών θεολόγων για το Ισλάμ. Ιωάννης Δαμασκηνός, Θεόδωρος Αβουκαράς (τέλη 7 ^{ου} – 8 ^{ος} αι.). 5. Η Βυζαντινή Θεολογία του 8 ^{ου} και 9 ^{ου} αι. για το Ισλάμ α'. Πραγματείες, επιστολές, αγιολογικά κείμενα. 6. Η Βυζαντινή Θεολογία του 8 ^{ου} και 9 ^{ου} αι. για το Ισλάμ β'. Το έργο του Νικήτα Βυζαντίου. 7. Η Βυζαντινή Θεολογία του 10 ^{ου} και 11 ^{ου} αι. για το Ισλάμ. Πραγματείες, επιστολές, αγιολογικά κείμενα. 8. Η Βυζαντινή Θεολογία του 12 ^{ου} και 13 ^{ου} αι. για το Ισλάμ. Πραγματείες, επιστολές, αγιολογικά κείμενα. 9. Η εμφάνιση των Οθωμανών Τούρκων. Η σταδιακή απώλεια μεγάλου τμήματος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και οι βίαιοι εξισλαμισμοί μεγάλων χριστιανικών πληθυσμών. 10. Η Βυζαντινή Θεολογία του 14 ^{ου} αι. για το Ισλάμ, α'. Γρηγόριος Παλαμάς. 11. Η Βυζαντινή Θεολογία του 14 ^{ου} αι. για το Ισλάμ, β'. Μανουήλ Παλαιολόγος. 12. Η Βυζαντινή Θεολογία του 15 ^{ου} αι. για το Ισλάμ. Πραγματείες, επιστολές, αγιολογικά κείμενα. 13. Επιλεγόμενα. Γενική θεώρηση της Βυζαντινής Γραμματείας και Θεολογίας για το Ισλάμ.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σ. Πασχαλίδης – Α. Κραλίδης, <i>Ορθόδοξη θεολογία και Ισλάμ</i> , εκδ. Αλτιτζής, Θεσσαλονίκη 2017.			

Κωδικός:	[Θ287]	Τίτλος μαθήματος:	ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΟ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
Διδάσκουσα: Δρ Κυριακή Χατζηαναστάση (ΕΔΒΜ96 – στο πλαίσιο απόκτησης ακαδ. διδακτικής εμπειρίας)			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Γίνεται αναφορά και διερεύνηση των όρων χώρος και χρόνος λειτουργικός επί τη βάση των λειτουργικών συγγραμμάτων και υπομνημάτων του μεγίστου λατρευολόγου της υστεράς βυζαντινής περιόδου Συμεών Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης (+1429).			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά ζητήματα της ζωής και της εποχής του αγίου Συμεών. 2. Γενική αναφορά της χρήσεως του συμβολισμού στην ορθόδοξη θεία λατρεία. 3. Θύραθεν αναλύσεις και θεολογικές προσεγγίσεις περί του Συμβόλου. 4. Ρεαλισμός και Σύμβολο (κρίση του συμβόλου και της συμβολικής γλώσσας της λατρείας). 5. Η δημιουργία του Θεού ως χώρος ζωής του ανθρώπου και ο ιερός ναός ως χώρος λατρείας. 6. Τα τελούμενα στον ιερό χώρο του ναού και η συμβολική σημασία τους. 7. Λειτουργικός χώρος και αγιασμός του ανθρώπου. 8. Ο λειτουργικός χρόνος και ο αγιασμός του. 9. Ο λειτουργικός χρόνος ως υπέρβαση του καιρικού και ως φανέρωση του αιώνιου. 10. Εβδοματικός χρόνος και αιώνιος χρόνος. 11. Καιροί προσευχής, λειτουργικά δρώμενα και συμβολικές αναγωγές λειτουργικού χρόνου. 12. Σύνθεση χώρου και χρόνου στη λειτουργική βίωση της ορθόδοξου Εκκλησίας. 13. Συμεών Θεσσαλονίκης και η προ αυτού υπομνηματιστική της θείας λατρείας παράδοση.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, <i>Χώρος και χρόνος στη λειτουργική θεολογία του Συμεών Θεσσαλονίκης. Ρεαλισμός και Σύμβολο (Κανονικά και Λειτουργικά)</i> , εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2013.			

Κωδικός:	[Θ289]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ
Διδάσκων: Θεόδωρος Γιάγκου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Η παρουσίαση της κανονικής νομοθεσίας για την τέλεση των Μυστηρίων (Βάπτισμα, Θεία Ευχαριστία, Χειροτονία, Γάμος, Κουρά) και οι κανονικές συνέπειες που απορρέουν από την τέλεσή τους.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Οι κανονικές διατάξεις για το Βάπτισμα και το Χρίσμα. 2. Το Βάπτισμα και η αποδοχή των αιρετικών και των σχισματικών. 3. Κανονικές πτυχές της τάξεως της χειροτονίας. Κωλύματα Ιερωσύνης 4. Οι χειροτονίες των αιρετικών. 5. Η κουρά μετά τη χειροτονία. 6. Κανονικές διατάξεις περί Θείας Ευχαριστίας. 7. Το Μοναχικό Σχήμα. Το ανεξάλειπτο. 8. Γυναικείος Μοναχισμός. 9. Ο Γάμος. Μικτοί γάμοι. 10. Το Διαζύγιο. 11. Η τάξη της εξομολογήσεως. 12. Ο παιδαγωγικός χαρακτήρας των επιτιμιών. 13. Η συμπροσευχή με ετεροδόξους.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Θ. Γιάγκου, <i>Κανόνες και Λατρεία</i> , εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2006.			

Κωδικός:	[Θ293]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ
Διδάσκων: Συμεών Πασχαλίδης			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζονται τα εισαγωγικά ζητήματα που αφορούν στην επιστήμη της ελληνικής παλαιογραφίας και της επιγραφικής. Εξετάζονται τα αρχαϊκά συστήματα γραφής που οδήγησαν στο ελληνικό αλφάβητο και παρουσιάζονται τα πρόχειρα και τα κατεργασμένα υλικά γραφής. Κυρίως γίνεται αναφορά στον πάπυρο, την περγαμνή και τον χάρτη, καθώς και στα σχήματα			

που έλαβαν αυτά τα υλικά κατά τη χρήση τους ως αποθηκευτικών μέσων των γραπτών κειμένων (ειλητάρια, κώδικες κλπ). Γίνεται επίσης διεξοδική παρουσίαση της μεγαλο-γράμματης γραφής στις διάφορες φάσεις της, καθώς και της μικρογράμματης που επικρατεί από τον 9ο αιώνα. Παρουσιάζονται, τέλος, τα ζητήματα που αφορούν στην αντιγραφή και στην ανάγνωση των χειρογράφων. Τα μαθήματα συνοδεύονται από ασκήσεις ανάγνωσης κειμένων από επιλεγμένους πίνακες χειρογράφων όλων των χρονικών περιόδων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Εισαγωγικά για την παλαιογραφική επιστήμη και τους κλάδους της. 2. Αρχαϊκά συστήματα γραφής και το ελληνικό αλφάβητο. 3. Πρόχειρα και κατεργασμένα υλικά και όργανα γραφής. 4. Οι αρχαίες επιγραφές και η γραφή τους. Οι μορφές των χειρογράφων. 5. Η μεγαλογράμματη ή μεγαλόσχημη γραφή από τον 2^ο ως τον 6^ο αι.: Γενικά χαρακτηριστικά, Βακχυλίδεια και Ρωμαϊκή κεφαλαιογράμματη, Βιβλική μεγαλογράμματη. 6. Η μεγαλογράμματη γραφή μετά τον 6^ο αιώνα: Αλεξανδρινή ή κοπτική μεγαλογράμματη, όρθια και επικλινής οξυκόρυφη, λειτουργική στρογγυλόσχημη. 7. Η επισεσυρμένη (ή συρτή) γραφή. 8. Οι απαρχές της μικρογράμματης ή μικρόσχημης γραφής: από τον μεταχαρακτηρισμό του 9^{ου} αι. ως τα μέσα του 10^{ου} αι. 9. Τύποι μικρογράμματης γραφής: μαργαριτόπλεχτη, ανισοστρογγυλη, Κάτω Ιταλίας, Μονής Οδηγών κ.ά. 10. Γραφείς και γραφές κατά την υστεροβυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο. 11. Ζητήματα αντιγραφής ενός χειρογράφου: Γραφείας, διαδικασία αντιγραφής, χρονολόγηση-σημειώματα. 12. Ανάγνωση ενός χειρογράφου: Σημεία στίξης, πνεύματα και τόνοι, αριθμηση και κρυπτογραφία. 13. Ανάγνωση ενός χειρογράφου: συντομογραφίες και συμπλέγματα, σημεία και σύμβολα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Mioni Elpidio, *Εισαγωγή στην ελληνική παλαιογραφία*, εκδ. MIET, Αθήνα 2009.

Κωδικός:	[Θ301]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 4^ο ΕΩΣ ΤΟΝ 6^ο μ.Χ. ΑΙΩΝΑ		
Διδάσκων: Ιωάννης Μπάκας					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Το μάθημα ασχολείται με την έρευνα και μελέτη βασικών σημείων της εκκλησιαστικής γεωγραφίας από τον 4^ο έως τον 6^ο μ.Χ. αι. και το ιστορικό πλαίσιο όπως διαμορφώθηκε κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο με την εξάπλωση του Χριστιανισμού στην Ασία και την Αφρική. Η Εκκλησία χρησίμευσε ως δυναμικό όπλο στα χέρια του κράτους, για την εξυπηρέτηση της κρατικής του πολιτικής και του οικουμενικού οράματός του. Από τον 4^ο μ.Χ. αιώνα ο Χριστιανισμός σταδιακά ενσωματώθηκε στο πολιτικό και ιδεολογικό σύστημα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας διαμορφώνοντας την οικουμενική πολιτική του Βυζαντίου.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Πηγές και κείμενα της Εκκλησιαστικής γεωγραφίας. 2. Χριστιανική και εκκλησιαστική τοπογραφία. 3. Εισαγωγή στην Ιστορία του Ρωμαϊκού κράτους από τον 4^ο έως τον 6^ο αι. 4. Ο Χριστιανισμός και οι δρόμοι του εμπορίου 5. Ευσέβιος: Ο εισηγητής της πολιτικής θεολογίας. 6. Χριστιανική Οικουμένη και Βυζάντιο. «Θεία βασιλεία». 7. Η διαμόρφωση των εκκλησιαστικών δικαιοδοσιών και των ορίων τους. 8. Ο περσικός αντίποδας. Ο χριστιανισμός στη Σασσανιδική Περσία. 9. Η Εκκλησία στη Σασσανιδική Περσία. 10. Το Βυζάντιο και η διάδοση του Χριστιανισμού στους γύρω λαούς. 11. Το Βυζάντιο και οι γύρω χριστιανικοί λαοί (Αρμένιοι, Λαζοί, Ίβηρες, Άραβες). 12. Η Εκκλησιαστική πολιτική του Ιουστινιανού. 13. Η Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως από τον 4^ο έως τον 6^ο αι.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
<p>Ι. Μπάκας, <i>Η Εκκλησία πέρα από τον Ευφράτη. Ιστορία της εκκλησιαστικής οργάνωσης και διοίκησης της περιοχής κατά τον 5^ο αι.</i>, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2015.</p>					

Κωδικός:	[Θ305]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ
Διδάσκουσα: Ελένη Αντωνοπούλου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τις έννοιες της περιβαλλοντικής διαχείρισης, προκειμένου να μπορούν αργότερα να τις εφαρμόσουν, τόσο προς όφελος του περιβάλλοντος όσο και προς οικονομικό όφελος.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα. 2. Η ορθόδοξη χριστιανική άποψη. 3. Οφέλη της περιβαλλοντικής διαχείρισης – Αειφορία – Οικολογικό αποτύπωμα. 4. Πρότυπη διαχείριση οργανισμών (περιβαλλοντικά πρότυπα πιστοποίησης). 5. Πρακτικές ενέργειες I (καταγραφή αναγκών – στοχοθεσία – προετοιμασία σχεδίου δράσης). 6. Πρακτικές ενέργειες II (εφαρμογή σχεδίου δράσης – παρακολούθηση). 7. Πρακτικές ενέργειες III (ευαισθητοποίηση – παρακολούθηση - ο ρόλος του ιερέα). 8. Παραδείγματα ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης I (Άγιον Όρος). 9. Παραδείγματα ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης II (ελληνική επικράτεια). 10. Παραδείγματα ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης III (δράσεις σε παγκόσμιο επίπεδο). 11. Μελέτη περίπτωσης (casestudy). 12. Παρουσίαση εργασιών. 13. Παρουσίαση εργασιών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σημειώσεις σε ηλεκτρονική μορφή.			

Κωδικός:	[Θ306]	Τίτλος μαθήματος:	ΗΘΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗΣ
Διδάσκων: Μιλτιάδης Βάντσος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στο μάθημα αυτό εξετάζεται ο ηθικός προβληματισμός για τη μεταμόσχευση ιστών και οργάνων με ιδιαίτερη έμφαση στην προσέγγιση της Ορθόδοξης Βιοηθικής.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Το ιστορικό πλαίσιο και η σύγχρονη κατάσταση. 2. Η θεολογική επιχειρηματολογία κατά της δωρεάς οργάνου στη Δύση στα μέσα του 20 ^{ου} αι. 3. Η θεολογική επιχειρηματολογία υπέρ της δωρεάς οργάνου ως πράξη αγάπης. 4. Αποτελεί η δωρεά οργάνου ηθικό καθήκον του Χριστιανού; Είναι ηθικά αποδεκτή και η δωρεά που έχει το χαρακτήρα αυτοθυσίας; 5. Το ιατρικό ήθος σε σχέση με τον υποψήφιο δότη και λήπτη. 6. Προϋποθέσεις της δωρεάς οργάνου: αυτονομία. 7. Προϋποθέσεις της δωρεάς οργάνου: ενημέρωση. 8. Είναι θεμιτοί οι περιορισμοί για τους ζώντες δότες; 9. Είναι θεμιτή η αποζημίωση ή η αμοιβή του ζώντα δότη; 10. Το ζήτημα της εμπορευματοποίησης της προσφοράς οργάνων. 11. Η εικαζόμενη συναίνεση στην περίπτωση του νεκρού δότη. 12. Το ζήτημα του εγκεφαλικού θανάτου. 13. Η θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Μ. Βάντσος – Ε. Νικολούση, <i>Η μεταμόσχευση του ιστού και του οργάνου από ζώντα δότη. Ιατρική και ηθική</i> , εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2016.			

Κωδικός:	[Θ307]	Τίτλος μαθήματος:	ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ
Διδάσκων: Βασίλειος Κουκουσάς			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Οι μαθητές θα γνωρίσουν την προσφορά και την ακτινοβολία του Αγίου Όρους στην Ελλάδα και το σύγχρονο κόσμο.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Ιστορία του Αγίου Όρους. 2. Ιερές Μονές Μεγίστης Λαύρας και Βατοπαιδίου. 3. Ιερές Μονές Ιβήρων και Χιλιανδαρίου. 4. Ιερές Μονές Διονυσίου και Κουτλουμουσίου. 5. Ιερές Μονές			

Παντοκράτορας και Ξηροποτάμου. 6. Ιερές Μονές Ζωγράφου και Δοχειαρίου. 7. Ιερές Μονές Καρακάλλου και Φιλοθέου. 8. Ιερές Μονές Σιμωνόπετρας και Αγίου Παύλου. 9. Ιερές Μονές Σταυρονικήτα και Ξενοφώντος. 10. Ιερές Μονές Γρηγορίου και Εσφιγμένου. 11. Ιερές Μονές Παντελεήμονος και Κωνσταμονίτου. 12. Σκήτες και κελιά του Αγίου Όρους. 13. Άγιον Όρος και σύγχρονος κόσμος. Το καθεστώς του.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Φ. Γιαγκιόζης, Άγιον Όρος, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 1987.

Κ. Νιχωρίτη, Οι επιδράσεις της πνευματικής παράδοσης του Αγίου Όρους στο βίο και τον πολιτισμό των Σλάβων, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2013.

Αθ. Αγγελόπουλος, Εκκλησιαστική ιστορία. Η μοναχική πολιτεία του Αγίου Όρους. Ιστορία – τυπικά – ζωή, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2015

Κωδικός:	[0311]	Τίτλος μαθήματος:	ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΡΟΝΩΝ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ		
Διδάσκουσα: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Το μάθημα έχει ως σκοπό να δώσει χρήσιμες πληροφορίες για το πολιτικό, πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον των πρώτων χριστιανικών κοινοτήτων και των βιβλίων της Καινής Διαθήκης.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1) Εισαγωγή: το μάθημα της Ιστορίας Χρόνων ΚΔ και η σημασία του, 2) Βασικά ιστορικά στοιχεία για την περίοδο 2 ^{ος} αι. π.Χ. - αρχ. 2 ^{ου} αι. μ.Χ., 3) Οικονομία της Παλαιστίνης, 4) Κοινωνική διαστρωμάτωση και οικογένεια, 5) Ναός και ιερατείο, 6) συναγωγή, 7) Ιουδαίοι της Διασποράς, 8) Πολιτική οργάνωση του ρωμαϊκού κόσμου, 9) ο αυτοκράτορας κι η λατρεία του, 10) Οικονομία, 11) Κοινωνική διαστρωμάτωση, 12) Οικογένεια και πόλη, 13) λατρείες και θίασοι					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Σημειώσεις					

Κωδικός:	[0313]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΟΣ		
Διδάσκουσα: Κυριακούλα Παπαδημητρίου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσιάζεται το αντικείμενο της Σημειωτικής, η σημειωτική θεωρία και η βασική ορολογία της, και συζητούνται τα κύρια ζητήματα που θίγει κατά την εφαρμογή της. Ειδικότερα, διδάσκεται ο τρόπος σημειωτικής ανάλυσης των βιβλικών κειμένων και καθορίζονται τα επιστημολογικά πλαίσια μέσα στα οποία μπορεί αυτή να διεξάγεται επιτυχώς. Γίνονται ασκήσεις πρακτικής εξάσκησης της σημειωτικής μεθοδολογίας σε κείμενα της Βίβλου.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η έννοια της Σημειωτικής. Ορισμοί. 2. Θεωρία των κωδίκων. 3. Θεωρία της παραγωγής σημείων. 4. Σημειωτική και βιβλική επιστήμη. Σημειωτική και θεολογία. 5. Αφηγηματική Σημειωτική. Βιβλικά παραδείγματα. 6. Επικοινωνιακή Σημειωτική. Βιβλικά παραδείγματα. 7. Ψυχο-σημειωτική. Βιβλικά παραδείγματα. 8. Σημειωτική ανάλυση κειμένων. Οι ερμηνευτικές προδιαγραφές των βιβλικών κειμένων. 9. Σημειωτική ανάλυση επίλεκτων βιβλικών κειμένων. 10. Σημειωτική ανάλυση επίλεκτων βιβλικών κειμένων. 11. Σημειωτική ανάλυση επίλεκτων βιβλικών κειμένων. 12. Σημειωτική ανάλυση επίλεκτων βιβλικών κειμένων. 13. Σημειωτική ανάλυση επίλεκτων βιβλικών κειμένων.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Αλ.Φ. Λαγόπουλος – Κ. Boklund-Λαγοπούλου, Θεωρία Σημειωτικής, εκδ. Πατάκης, Θεσσαλονίκη 2016.					

Κωδικός:	[Θ314]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ
Διδάσκων: Δρ Στυλιανός Χαραλαμπίδης (ΕΔΒΜ96 – στο πλαίσιο απόκτησης ακαδ. διδακτικής εμπειρίας)			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος έχει αναδειχθεί σε μία από τις ηγετικές μορφές όχι μόνο του ορθόδοξου, αλλά και ολόκληρου του χριστιανικού κόσμου. Έχει σφραγίσει με την παρουσία του τη νεότερη και σύγχρονη ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Αντικείμενο του μαθήματος είναι η σύγχρονη κατανόηση της Ορθοδοξίας μέσα από το λόγο του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο μέσα στην ιστορία Α΄. 2. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο μέσα στην ιστορία Β΄. 3. Βιογραφία του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου (Το εκκλησιαστικό και επιστημονικό έργο του). 4. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος και η ομογένεια της Κωνσταντινούπολης. 5. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο εντός του ορθόδοξου κόσμου. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης ως Πρώτος Α΄. 6. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο εντός του ορθόδοξου κόσμου. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης ως Πρώτος Β΄. 7. Η διαχριστιανική διακονία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η συμβολή του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου Α΄. 8. Η διαχριστιανική διακονία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η συμβολή του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου Β΄. 9. Οικουμενικό Πατριαρχείο και διαθρησκειακοί διάλογοι. Η συμβολή του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου στη συνάντηση με τις άλλες θρησκείες. 10. Οικουμενικό Πατριαρχείο και περιβάλλον. Ο “πράσινος Πατριάρχης”. 11. Η εικόνα του σύγχρονου κόσμου μέσα από τον πατριαρχικό λόγο (εκκοσμίκευση, παγκοσμιοποίηση, φανατισμός, εθνικισμός, ρατσισμός). 12. Οικουμενικό Πατριαρχείο και κοινωνικά προβλήματα. Η κοινωνική διάσταση του πατριαρχικού λόγου (κοινωνική δικαιοσύνη, φτώχεια, ανισότητα). 13. Οικουμενικό Πατριαρχείο και ανθρώπινα δικαιώματα (θρησκευτική ελευθερία, θρησκευτική ανοχή. Η περίπτωση της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης).			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ν. Ματσούκας, <i>Δογματική και συμβολική θεολογία Γ΄</i> , εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016.			

Κωδικός:	[Θ315]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΛΟΓΙΑ
Διδάσκουσα: Ελένη Αντωνοπούλου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει στους φοιτητές τις απόψεις και θεωρίες που διατυπώθηκαν κατά καιρούς τόσο σχετικά με τη δημιουργία του κόσμου όσο και με ορισμένα γεωλογικά φαινόμενα, μέσα από τις οποίες ο άνθρωπος προσπαθούσε να βρει, μεταξύ άλλων, την προέλευσή του. Επιπλέον, μέσα από τη μελέτη των κοσμογονικών ιστοριών φωτίζονται πτυχές που περιγράφουν γεωλογικά φαινόμενα της εποχής στην οποία αναφέρονται. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην προσέγγιση της Εξαήμερου του Μ. Βασιλείου, μέσα από την οπτική της σύγχρονης γεωλογικής επιστήμης.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Γεωλογία – ορισμός, αντικείμενο, ιστορική εξέλιξη, σχέση με τη θρησκεία. 2. Στοιχεία γεωλογίας στις θρησκευτικές κοσμογονίες. 3. Η δημιουργία του κόσμου σύμφωνα με την Εξαήμερο του Μ. Βασιλείου. 4. Η δημιουργία του ουρανού και της Γης. 5. Η γένεση του φωτός. 6. Η συναγωγή των υδάτων. 7. Η δημιουργία των αστερών. 8. Η δημιουργία των φυτών και των ζώων. 9. Θέματα θρησκευτικής κοσμογονίας και γεωλογίας: Η ηλικία της Γης. 10. Θέματα θρησκευτικής κοσμογονίας και γεωλογίας: Κατακλυσμός. 11. Θέματα θρησκευτικής κοσμογονίας και γεωλογίας: Σεισμοί, ηφαιστία. 12. Παρουσίαση εργασιών. 13. Παρουσίαση εργασιών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Μ. Δερμιτζάκης, <i>Γεωλογικές προσεγγίσεις στην Εξαήμερο του Μεγάλου Βασιλείου</i> , εκδ. Αρμός,			

Θεσσαλονίκη 2007			
Κωδικός:	[Θ318]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Επι τη βάση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων εξετάζεται η σχέση του βιβλίου του Τριωδίου προς τη Μετάφραση των Όως Παλαιά Διαθήκη όλων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή Α': Η Μετάφραση των Ό. 2. Εισαγωγή Β': Το βιβλίο του Τριωδίου. 3. Το Γενέσεως 1 στο βιβλίο του Τριωδίου Α'. 4. Το Γενέσεως 1 στο βιβλίο του Τριωδίου Β'. 5. Το Γενέσεως 1 στο βιβλίο του Τριωδίου Γ'. 6. Το Γενέσεως 2 στο βιβλίο του Τριωδίου Α'. 7. Το Γενέσεως 2 στο βιβλίο του Τριωδίου Β'. 8. Το Γενέσεως 2 στο βιβλίο του Τριωδίου Γ'. 9. Το Γενέσεως 3 στο βιβλίο του Τριωδίου Α'. 10. Το Γενέσεως 3 στο βιβλίο του Τριωδίου Β'. 11. Το Γενέσεως 3 στο βιβλίο του Τριωδίου Γ'. 12. Ο νόμος του Θεού στο βιβλίο του Τριωδίου Α'. 13. Ο νόμος του Θεού στο βιβλίο του Τριωδίου Β'.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Π. Τρεμπέλα, <i>Εκλογή ελληνικής ορθόδοξου υμνογραφίας</i> , εκδ. Σωτήρ, Αθήνα 2007.			

Κωδικός:	[Θ319]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΕ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣΥΝΗ
Διδάσκοντες: π. Χρήστος Φιλιώτης – Βλαχάβας, π. Βασίλειος Γεωργόπουλος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα δομείται με βάση τους παρακάτω τέσσερις άξονες που συνθέτουν το περιεχόμενο του: α) Αναπτύσσονται οι θεολογικές προϋποθέσεις για την περί Αγίου Πνεύματος διδασκαλία, β) ως αφετηρία και βάση αποτελεί η τριαδικότητα του Θεού, όπως αυτή αναδύεται μέσα από τα κείμενα των μεγάλων πατέρων της αρχαίας Εκκλησίας κατά των αντιτριαδικών αιρέσεων, γ) η σωτηριώδη αποστολή του Αγίου Πνεύματος στην Ιστορία της Θείας Οικονομίας και δ) η διδασκαλία του filioque.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Οι Θεοφάνεις στην ιστορία της εκκλησιαστικής σώματος. 2. Το μυστήριο του Τριαδικού Θεού Α'. 3. Το μυστήριο του Τριαδικού Θεού Β'. Η τριαδική ορολογία. 4. Το μυστήριο του τριαδικού Θεού Γ'. Η τριαδική θεολογία. 5. Τριαδολογικές Αιρέσεις 6. Πνευματολογικές Αιρέσεις 7. Το Άγιο Πνεύμα στην αρχαία Εκκλησία Α'. Οι βασικές αρχές της πατερικής θεολογίας της Ανατολής. 8. Το Άγιο Πνεύμα στην αρχαία Εκκλησία Β'. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της θεολογίας των πατέρων της Ανατολής. 9. Εκκλησία και Άγιο Πνεύμα Β' 10. Εκκλησία και Άγιο Πνεύμα Β' 11. Η εκπόρευση του Αγίου Πνεύματος 12. Η διδασκαλία του Filioque Α' 13. Η διδασκαλία του Filioque Β'.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ν. Ματσούκας, <i>Δογματική και συμβολική θεολογία τ.Β' Έκθεση της ορθόδοξης πίστης σε αντιπαράθεση με τη δυτική χριστιανοσύνη</i> , εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016.			

Κωδικός:	[Θ320Π]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
Διδάσκουσα: Γιολάντα Σίσκου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα εξετάζει τρόπους κοινωνικών σχέσεων στο σχολείο και στην κοινωνία μέσα από τα πρότυπα, τις αρετές και τον τρόπο ζωής που εμπνέει η χριστιανική αγωγή, ως παράγοντας που συμβάλλει στη διαμόρφωση των πολιτισμικών και κοινωνικών προτύπων. Στην κατεύθυνση αυτή, ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζει η διά μέσου των αιώνων γνώση της δόμησης των κοινωνικών σχέσεων υπό τη διαλογική θέαση της χριστιανικής αγωγής.			

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

1. Οι κοινωνικές σχέσεις στην αγωγή των νέων στην αρχαία Ελλάδα. 2. Η πνευματική επίδραση της διδασκαλίας της Παλαιάς Διαθήκης στη διαμόρφωση των κοινωνικών δομών. 3. Η πνευματική επίδραση της διδασκαλίας της Καινής Διαθήκης στη δόμηση των κοινωνικών και ηθικών προτύπων. 4. Η κοινωνική διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας. 5. Οι κοινωνικές σχέσεις στην αγωγή του ευρωπαϊκού διαφωτισμού. 6. Οι κοινωνικές σχέσεις στο πλαίσιο της μετανεωτερικότητας. 7. Η δόμηση των κοινωνικών σχέσεων στη νεότερη εκπαίδευση. 8. Η Κοινωνικοποίηση υπό το πρίσμα της χριστιανικής αγωγής. 9. Η επίδραση του θρησκευτικού φαινομένου στις κοινωνικές σχέσεις. 10. Τα πρότυπα ζωής της Παγκοσμιοποίησης και η κοινωνικότητα των μαθητών. 11. Η επίδραση της πίστεως στην κοινωνική ένταξη του μαθητή στο πλαίσιο της συμβίωσης με το διαφορετικό. 12. Οι κοινωνικές σχέσεις στο σχολείο και τα κοινωνικά πρότυπα του περιβάλλοντος. 13. Ο κοινωνικός ρόλος της θρησκευτικής αγωγής στο πλαίσιο του φαινομένου του ατομικισμού.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Η. Ρεράκης, *Θεολογικά μαθήματα του ελληνικού σχολείου και η κοινωνική ένταξη του μαθητή*, Εκδ. Δ. Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2018.

Κωδικός:	[0322]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ		
Διδάσκων: Βασίλειος Κουκουσάς					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Εξετάζεται ο ρόλος τον οποίο διαδραματίζει η λαϊκή παράδοση στη ζωή της Εκκλησίας και η σχέση της με την Εκκλησιαστική ιστορία.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Τι είναι η λαϊκή παράδοση. 2. Η καταγραφή της λαϊκής παράδοσης. 3. Η μεταφορά της παράδοσης από γενιά σε γενιά. 4. Ο ρόλος της παράδοσης στα παλιότερα χρόνια. 5. Η ρόλος της παράδοσης στη σύγχρονη εποχή. 6. Η σχέση της παράδοσης με την Ιστορία της Εκκλησίας. 7. Τα δημοτικά τραγούδια ως πηγή της ιστορίας της Εκκλησίας Ι. 8. Τα δημοτικά τραγούδια ως πηγή της ιστορίας της Εκκλησίας ΙΙ. 9. Τα δημοτικά τραγούδια ως πηγή της ιστορίας της Εκκλησίας ΙΙΙ. 10. Η λαϊκή τέχνη και η σχέση της με την ιστορία της Εκκλησίας. 11. Η εκκλησιαστική τέχνη και η ιστορία της Εκκλησίας. 12. Ο εορτασμός των λαϊκών πανηγυριών κατά το παρελθόν. 13. Ο ρόλος των λαϊκών πανηγυριών στη ζωή της Εκκλησίας.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Μανόλης Βαρβούνης, <i>Νεωτερική Ελληνική Λαϊκή Θρησκευτικότητα</i> , εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2014.					

Κωδικός:	[0324]	Τίτλος μαθήματος:	ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ. ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΑΙΕΣ ΣΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ		
Διδάσκοντες: π. Χρήστος Φιλιώτης – Βλαχάβας, π. Βασίλειος Γεωργόπουλος					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Ορθοδοξία και αίρεση δεν είναι θεωρητικά κατασκευάσματα. Στην ιστορική πορεία του εκκλησιαστικού σώματος προηγείται η αλήθεια ως θεοφάνεια, ως ιστορική και συγκεκριμένη φανέρωση με καθολική διάσταση. Η Εκκλησία από πολύ νωρίς χαρακτηρίζεται στα βαπτιστήρια σύμβολα ως καθολική. Η καθολικότητα στη συνέχεια θα ταυτιστεί με τον όρο ορθοδοξία. Η αίρεση δεν είναι τίποτε άλλο παρά η διάβρωση της αλήθειας, ως ζωής πρώτιστα και ως διδασκαλίας στη συνέχεια. Ταυτόχρονα υποδηλώνει την έκπτωση από το σώμα της εκκλησιαστικής κοινότητας.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Μεθοδολογία του μαθήματος. Ανάλυση των όρων ορθοδοξία και αίρεση. 2. Η λατρεύουσα εκκλησιαστική κοινότητα ως κριτήριο ορθοδοξίας και αληθείας. 3. Προϋποθέσεις της ορθής					

θεολογίας. 4. Ο ιουδαϊσμός και ο ελληνισμός ως μήτρα αιρετικών παραχαράξεων. 5. Αρχαίες τριαδολογικές αιρέσεις. 6. Αρχαίες χριστολογικές αιρέσεις. 7. Απο το σχίσμα του 1054 στην εμφάνιση της Μεταρρύθμισης. 8. Οι Αναβαπτιστές. 9. Αντιτριαδικοί αιρετικοί στα χρόνια της Μεταρρύθμισης. 10. Οι Αντιτριαδικοί Πεντηκοστιανοί. 11. Χιλιαστικές -Εσχατολογικές αιρέσεις των νεότερων χρόνων. 12. Αιρετικές κινήσεις και διδασκαλίες στο ρωσικό και ελληνικό χώρο από τον 16^ο -19^ο αιώνα. 13. Αιρετικές κινήσεις στην Ελλάδα τον 20ο αιώνα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ν. Ματσούκας, *Ορθοδοξία και Αίρεση στους Εκκλησιαστικούς Ιστορικούς του Δ', Ε', Στ'αι.*, εκδ. Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 2017.

Κωδικός:	[0325]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Γ' – ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΕΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ		
Διδάσκων: Ευστράτιος Μουρατίδης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Κατανόηση των αρχών ψηφιακής ανάπτυξης τρισδιάστατων μοντέλων με εστίαση σε θεολογικά αντικείμενα. Χρήση 3D λογισμικού ως πλατφόρμα εφαρμογής για την ψηφιακή αποτύπωση αντικειμένων θεολογικού χαρακτήρα, μικρής και μεγάλης κλίμακας. Παρουσίαση και εφαρμογή τεχνολογιών προσθετικής κατασκευής (τρειςδιάστατη εκτύπωση μοντέλων).					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή- Βασικές έννοιες της 3D ηλεκτρονικής σχεδίασης. 2. Αρχές και εργαλεία ψηφιακής ανάπτυξης τρισδιάστατων μοντέλων. 3. Παρουσίαση 3D λογισμικού, επεξήγηση μενού, περιβάλλοντος εργασίας και εργαλείων. 4. Δημιουργία 3D γεωμετρικών οντοτήτων και επεξεργασία (Extrusion, Περιστροφή κ.α.). Παραδείγματα-εξάσκηση. 5. Μοντελοποίηση υπό κλίμακα, δημιουργία blocks, σύνθεση πολύπλοκου αντικειμένου. Παραδείγματα-εξάσκηση. 6. Αποτύπωση τρισδιάστατου μοντέλου μεγάλης κλίμακας I (Ορθόδοξος Ναός). 7. Αποτύπωση τρισδιάστατου μοντέλου μεγάλης κλίμακας II (Ορθόδοξος Ναός). 8. Αποτύπωση τρισδιάστατου μοντέλου μεγάλης κλίμακας III (Ορθόδοξος Ναός). 9. Αποτύπωση τρισδιάστατου θεολογικού μοντέλου μικρής κλίμακας I. 10. Αποτύπωση τρισδιάστατου θεολογικού μοντέλου μικρής κλίμακας II. 11. Τεχνολογίες προσθετικής κατασκευής. 12. Δημιουργία τρισδιάστατων αρχείων stl (sterolithography) για 3d printers. 13. Παραδείγματα εκτύπωσης τρισδιάστατων αρχείων.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Σημειώσεις					

Κωδικός:	[0326]	Τίτλος μαθήματος:	ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ Θ' – ΙΕ' ΑΙ. Α) ΙΕΡΟΣ ΦΩΤΙΟΣ. ΠΡΟΣΩΠΟ ΚΑΙ ΕΡΓΟ		
Διδάσκουσα: Σουλτάνα Λάμπρου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Παρουσιάζεται η θεολογική σκέψη του Μεγάλου Φωτίου. Αναδεικνύεται η συμβολή του στα εκκλησιαστικά προβλήματα της εποχής του και αποτιμάται η δράση του.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Ο Φώτιος και η εποχή του. 2. Βιογραφικό σημείωμα του Φωτίου. 3. Ο Φώτιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. 4. Η εκκλησιαστική πολιτική του Φωτίου. 5. Το συγκρουσιακό πλαίσιο του βίου και της δράσης του Φωτίου Α'. 6. Το συγκρουσιακό πλαίσιο του βίου και της δράσης του Φωτίου Β'. 7. Φώτιος ο οικουμενικός. 8. Προσέγγιση της θεολογικής φυσιογνωμίας του ιερού Φωτίου. 9. Τα κριτήρια της θεολογικής σκέψης του Φωτίου. 10. Το κακό κατά τον ιερό Φώτιο Α'. 11. Το κακό κατά τον ιερό Φώτιο Β'. 12. Παρουσίαση εργασίας. 13. Παρουσίαση εργασίας.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Π. Υφαντής, <i>Η απομύθωση του κακού. Σπουδή στη θεολογική σκέψη του Ι. Φωτίου</i> , εκδ. Αρμός, Θεσσαλονίκη 2015.					

Κωδικός:	[Θ327]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΤΙΡΡΗΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ Θ' – ΙΕ' ΑΙ. ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ
Διδάσκουσα: Σουλτάνα Λάμπρου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Παρουσιάζεται η διάσπαση του Χριστιανικού κόσμου. Ειδικότερα εξετάζονται οι διάλογοι και τα αποτελέσματά τους, η προβληματική και η επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε από τους υποστηρικτές της ένωσης των Εκκλησιών και από τους αντιδρώντες σ' αυτή και τέλος αναλύονται και σχολιάζονται τα έργα των αντιρρητικών θεολόγων της γραμματείας από τον Θ' έως των ΙΕ' αι.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγικά. Ορθόδοξη αντιρρητική γραμματεία από τον 9 ^ο έως τον 15 ^ο αι. 2. Ειδικότερα. Σχίσμα (Αίτια-Χαρακτήρας). 3. Το Filioque και το πρωτείο εξουσίας. 4. Οι διάλογοι και τα αποτελέσματά τους. 5. Ορθόδοξη αντιρρητική γραμματεία του 9 ^{ου} αι. 6. Ορθόδοξη αντιρρητική γραμματεία του 11 ^{ου} αι. 7. Η σύνοδος της Λυών. Ο τόμος της συνόδου του 1273, η θεολογική του σημασία και οι συνέπειές του. 8. Ορθόδοξη αντιρρητική γραμματεία του 13 ^{ου} αι. 9. Ορθόδοξη αντιρρητική γραμματεία του 14 ^{ου} αι. 10. Η πατερική παράδοση στο έργο των αντιρρητικών και ησυχαστών πατέρων και συγγραφέων του 14 ^{ου} αι. 11. Παρουσίαση εργασιών. 12. Παρουσίαση εργασιών 13. Παρουσίαση εργασιών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Χ. Αραμπατζής, <i>Θέματα εκκλησιαστικής γραμματολογίας και πατερικής ερμηνευτικής</i> , εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2016.			

Κωδικός:	[Θ328]	Τίτλος μαθήματος:	ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ: ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΣΤΑ ΥΜΝΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
Διδάσκοντες: Αικατερίνη Τσαλαμπούνη, Δημοσθένης Κακλαμάνος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν κάποια σημαντικά εξωκανονικά κείμενα του αρχαίου Χριστιανισμού, θα αναζητήσουν τους τρόπους σύνταξης και διάδοσής του και θα μελετήσουν την πρόσληψή τους σε αγιολογικά και υμνολογικά κείμενα της αρχαίας Εκκλησίας.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Εισαγωγή: περιεχόμενο, σκοπός του μαθήματος, εργασίες, βιβλιογραφία. 2. Τα απόκρυφα κι η παράδοση της Εκκλησίας, ιστορία της έρευνάς τους. 3. Απόκρυφα κείμενα και χριστιανική λατρεία. 4. Η κυκλοφορία των απόκρυφων κειμένων για τη Θεοτόκο και τους Αποστόλους στο Βυζάντιο. Η εισαγωγή τους στις αγιολογικές συλλογές λειτουργικής χρήσης. 5. Η πρόσληψη των αποκρύφων κειμένων στα αγιολογικά έργα βυζαντινών συγγραφέων: Η περίπτωση του Νικήτα Δαβίδ Παφλαγόνος. 6. Το Πρωτευαγγέλιον Ιακώβου: περιεχόμενο, ιστορία κειμένου, βιβλικές προσλήψεις. 7. Το Πρωτευαγγέλιον Ιακώβου και οι επιδράσεις του στη θεομητορική αγιολογική γραμματεία και υμνογραφία: Λεκτικά και νοηματικά δάνεια. 8. Απόκρυφα σχετικά με την Κοίμηση της Θεοτόκου: περιεχόμενο, ιστορία κειμένων, βιβλικές επιδράσεις. 9. Απόκρυφα σχετικά με την Κοίμηση της Θεοτόκου: οι επιδράσεις τους στη θεομητορική αγιολογική γραμματεία και υμνογραφία. 10. Οι απόκρυφες Πράξεις Θέκλας και Παύλου: ιστορία του κειμένου και βιβλικές προσλήψεις. 11. Οι απόκρυφες Πράξεις Θέκλας και Παύλου: η μορφή της Θέκλας στην αγιολογική γραμματεία. 12. Οι απόκρυφες Πράξεις Ανδρέου και Ιωάννου: ιστορία του κειμένου, βιβλικές προσλήψεις. 13. Οι απόκρυφες Πράξεις των αποστόλων και οι επιδράσεις τους στη βυζαντινή αγιολογική γραμματεία και υμνογραφία: Η περίπτωση των Πράξεων Ανδρέου και Ιωάννου: Λεκτικά και νοηματικά δάνεια.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σημειώσεις			

Κωδικός:	[0330]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ
Διδάσκων: π. Στυλιανός Τσιπούρας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στο μάθημα αυτό επιχειρείται η συνεξέταση της εξελικτικής ανάπτυξης και των τρόπων ανάπτυξης δύο βασικών διαστάσεων της σκέψης του παιδιού της προσχολικής και σχολικής ηλικίας, την θρησκευτική και ηθική, επειδή αφενός η ποιοτική συγκρότηση αυτών καθορίζει σε μέγιστο βαθμό την εξέλιξη και την εν γένει πορεία στον κοινωνικό του βίο και αφετέρου η κατανόηση της ανέλιξής τους παρέχει σε οποιονδήποτε θέλει να ασχοληθεί με το παιδί τα εχέγγυα για τη διακριτική και αποτελεσματική αντιμετώπισή του.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Συναισθηματική νοημοσύνη της καρδιάς. 2. Θεωρίες Θρησκευτικής ανάπτυξης. 3. Η ανάπτυξη της θρησκευτικής σκέψης στην προσχολική και σχολική ηλικία. 4. Τα στάδια ανάπτυξης της πίστης. 5. Θρησκευτική ανάπτυξη και αγωγή. 6. Θρησκευτική ανάπτυξη και οικογένεια. 7. Η ανάπτυξη της θρησκευτικής σκέψης και το μάθημα των Θρησκευτικών. 8. Η ανάπτυξη της θρησκευτικής σκέψης και η σχολική ζωή. 9. Θεωρίες ηθικής ανάπτυξης. 10. Ηθική ανάπτυξη στην προσχολική και σχολική ηλικία. 11. Ενσυναίσθηση και ηθική συμπεριφορά. 12. Παράγοντες που επηρεάζουν την ηθική ανάπτυξη: (Κοινωνικός περίγυρος, Εκκλησία, Οικογένεια, Σχολική ζωή, Ομάδα συνομιληκών). 13. Ηθική ανάπτυξη και αγωγή. Από την έρευνα στην πράξη.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Σημειώσεις			

Κωδικός:	[0331]	Τίτλος μαθήματος:	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
Διδάσκων: Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Το μάθημα προσεγγίζει ιστορικολειτουργικά, θεολογικά και τελετουργικά το μνημειώδες κείμενο της ιεράς λειτουργίας που αποδίδεται στον Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως άγιο Ιωάννη Χρυσόστομο, τα αιτήματα προσευχής, τις ευχές και τους ύμνους της. Την ιστορική τεκμηρίωση της προελεύσεως και εξελίξεώς της ακολουθούν: 1) η εξιδιασμένη ανάλυση του θεολογικού και ηθικού περιεχομένου των ευχών και των ύμνων της, 2) η εξονυχιστική διερεύνηση των τυπικολογικών και τελετουργικών ζητημάτων της και 3) η ανάδειξη της αξίας και της ωραιότητας των ευχαριστιακών συνάξεων των πιστών και η σημασία τους για τη συγκρότηση του Εκκλησιαστικού Σώματος.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Εισαγωγικά ζητήματα περί των λειτουργικών τύπων και της γεωγραφικής διασποράς τους. 2. Εξέλιξη και διαμόρφωση των λειτουργιών. 3. Η λειτουργία του ιερού Χρυσοστόμου. Παλαιότερες αμφισβητήσεις γνησιότητας και σύγχρονη έρευνα. 4. Το ευχολογικό υλικό της λειτουργίας. 5. Οι ύμνοι της θείας λειτουργίας. 6. Α΄ Μέρος: Η λειτουργία του λόγου. 7. Β΄ Μέρος: Η προσφορά και η θυσία. 8. Γ΄ Μέρος: Κοινωνία και ευχαριστία. 9. Δομή και Θεολογία της διαλογικής ευχής της αγίας αναφοράς. 10. Η τελετουργική συγκρότηση της θείας λειτουργίας. 11. Προευχαριστιακά τελετουργικά. 12. Ευχαριστιακή τελεσιουργία. 13. Απολυτικά. " Πάντα ευσημόνως και κατά τάξιν".</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, Λόγος και Μέλος στη θεία λειτουργία του ιερού Χρυσοστόμου. Υπομνήσεις λειτουργικής θεολογίας και τάξεως [Κανονικά και Λειτουργικά 9], εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2016.</p>			

Κωδικός:	[0332]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΡΙΩΔΙΟΝ-ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
Διδάσκων: π. Στυλιανός Χατζηγηρηγορίου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Εορτές και ύμνοι, με τις συνακόλουθες τυπικές διατάξεις, συγκροτούν τα λειτουργικά βιβλία του Τριωδίου και του Πεντηκοσταρίου, τα οποία εμπεριέχουν τις κινητές εορτές από την Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου μέχρι και την Κυριακή των αγίων Πάντων. Τα εν λόγω λειτουργικά βιβλία αποτελούν λειτουργικές συλλογές που διαμορφώθηκαν διαμέσου των αιώνων μέσα από διάφορες φάσεις εξέλιξης. Περιλαμβάνουν εορτές, οι οποίες καθιερώθηκαν κάτω από διαφορετικές συνθήκες και για διαφορετικούς λόγους η καθεμιά. Η ανάλυση των λόγων και η αναφορά των συνθηκών εξηγεί την δομή ολόκληρης της εορτολογικής περιόδου και συνεπώς την δομή των συγκεκριμένων λειτουργικών βιβλίων. Η θεματολογία που αναπτύσσουν είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το περιεχόμενο των εορτών, το οποίο προβάλλουν δια των ύμνων οι ποιητές. Ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, θα παρουσιαστούν η διαδικασία διαμόρφωσης, το περιεχόμενο και η δομή των λειτουργικών αυτών συλλογών, ως και το θεολογικό νόημα των κινητών εορτών του Τριωδίου και του Πεντηκοσταρίου.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Ο απαρτισμός του Τριωδίου και του Πεντηκοσταρίου και τα στάδια της χειρόγραφης και έντυπης εξέλιξής τους. 2. Το υμνογραφικό υλικό και οι ποιητές του εν χρήσει εντύπου Τριωδίου και Πεντηκοσταρίου. 3. Οι τρεις προπαρασκευαστικές εβδομάδες του Τριωδίου. 4. Η Μεγάλη Τεσσαρακοστή και οι πέντε Κυριακές των Νηστειών. 5. Το Σάββατο της Α' εβδομάδος των Νηστειών, το Σάββατο του Ακαθίστου. 6. Ο Μέγας Κανών. 7. Το Σάββατο του Λαζάρου και η Κυριακή των Βαΐων. 8. Η αγία και Μεγάλη Εβδομάδα. 9. Το Πάσχα και η Διακαινήσιμος Εβδομάδα. 10. Οι Κυριακές των Μυροφόρων, του Παραλύτου, της Σαμαρείτιδος, του Τυφλού και των αγίων Πατέρων. 11. Η Μεσοπεντηκοστή, η απόδοση του Πάσχα και η Ανάληψη. 12. Τα δύο Ψυχοσάββατα. 13. Η Πεντηκοστή και η Κυριακή των αγίων Πάντων.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
<p>Στυλιανός Χατζηγηρηγορίου (Πρωτοπρ.), Εορτές και Ύμνοι στο λειτουργικό βιβλίο «Πεντηκοστάριον». Συμβολή στην μελέτη της δομής και του περιεχομένου του, εκδ. «Δέσποινα Κυριακίδη», Θεσσαλονίκη 2014.</p>			

Κωδικός:	[0334]	Τίτλος μαθήματος:	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
Διδάσκων: Μιλτιάδης Βάντσος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στην εποχή μας είναι ισχυρή η τάση να αποτιμώνται με οικονομικούς όρους όχι μόνο τα αγαθά και οι υπηρεσίες, αλλά και ολόένα και περισσότερες πτυχές και δραστηριότητες της ζωής. Από την τάση αυτή δεν εξαιρείται το ανθρώπινο σώμα, καθώς η μεγάλη πρόοδος της βιοτεχνολογίας επέτρεψε πολλές νέες δυνατότητες διάθεσης και χρησιμοποίησης του σώματος, ακόμα και στα αρχικά στάδια της ζωής. Η πώληση σπέρματος και ωαρίων για την επίτευξη ετερόλογης εξωσωματικής γονιμοποίησης, η επί πληρωμή διάθεση του γυναικείου σώματος για κυοφορία εμβρύου από παρένθετη μητέρα, και η εμπορία οργάνων προς μεταμόσχευση αποτελούν ορισμένες από τις σύγχρονες μορφές εμπορευματοποίησης του ανθρωπίνου σώματος. Το ζήτημα ωστόσο δεν είναι μόνο σύγχρονο, καθώς η δουλεία και η πορνεία ήταν ευρύτατα διαδεδομένες πρακτικές από την αρχαιότητα. Η δουλεία καθιστά τον άνθρωπο εμπόρευμα, του οποίου η κυριότητα ανήκει στον ιδιοκτήτη του, ενώ η πορνεία καθιστά το γυναικείο σώμα αντικείμενο που προσφέρεται επ' αμοιβή για τη σεξουαλική ικανοποίηση του πελάτη. Οι διάφορες αυτές μορφές εμπορευματοποίησης του ανθρωπίνου σώματος εξετάζονται στο μάθημα υπό το πρίσμα της ορθόδοξης κοινωνικής ηθικής.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Θεολογικές και φιλοσοφικές αντιλήψεις για το ανθρώπινο σώμα. 2. Η δουλεία στην αρχαία</p>			

ελληνική φιλοσοφία. 3. Η δουλεία κατά την Αγία Γραφή. 4. Πατερικές απόψεις για τη δουλεία. 5. Πορνεία: νομική και κοινωνική προσέγγιση. 6. Πορνεία: η φιλοσοφική και φεμινιστική προσέγγιση. 7. Πορνεία: η θεολογική προσέγγιση. 8. Ηθική θεώρηση της πώλησης σπέρματος και ωαρίων. 9. Παρένθετη μητρότητα: η επιχειρηματολογία υπέρ της αποδοχής. 10. Παρένθετη μητρότητα: η επιχειρηματολογία υπέρ της απόρριψης. 11. Εμπορία οργάνων: η επιχειρηματολογία υπέρ της αποδοχής. 12. Εμπορία οργάνων: η επιχειρηματολογία υπέρ της απόρριψης. 13. Η εμπορευματοποίηση του σώματος υπό το πρίσμα της βιοηθικής.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Μ. Βάντσος, *Η εμπορευματοποίηση του ανθρώπινου σώματος. Ηθική θεώρηση της δουλείας και της πορνείας*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2019.

Κωδικός:	[0335]	Τίτλος μαθήματος:	ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΙΑ
Διδάσκουσα: Άννα Καραμανίδου			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές επαφή και κατανόηση με το επιστολογραφικό είδος και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιστολών της μεταβυζαντινής περιόδου, των οποίων το περιεχόμενο διατηρεί την αρχαία Ελληνική και Βυζαντινή παράδοση.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Η Επιστολογραφία ως γραμματειακό είδος. 2. Εγχειρίδια επιστολογραφίας. 3. Συλλογές επιστολών 17 ^{ου} αιώνα. Παρουσίαση συγχρόνων εκδόσεων. 4. Θεόφιλος Κορυδαλεύς: Το επιστολογραφικό έργο του. Ανάγνωση ενδεικτικών επιστολών και σχολιασμός των αρχαιοελληνικών αναφορών. 5. Νεκτάριος Ιεροσολύμων: Η επιστολογραφία του (1650-1672). 6. Νεκτάριος Ιεροσολύμων: Ανάγνωση ενδεικτικών επιστολών και σχολιασμός των θεολογικών, αρχαιοελληνικών και αγιογραφικών αναφορών. 7. Νεκτάριος Ιεροσολύμων: Ανάγνωση ενδεικτικών επιστολών και σχολιασμός των θεολογικών, αρχαιοελληνικών και αγιογραφικών αναφορών. 8. Ο Ευγένιος Γιαννούλης ως συνεχιστής της μακράς παράδοσης των βυζαντινών επιστολογράφων. 9. Αναστάσιος ο Γόρδιος: Περιεχόμενο και χρήση των επιστολών του. 10. Αναστάσιος ο Γόρδιος: Ανάγνωση ενδεικτικών επιστολών και σχολιασμός των θεολογικών, ιστορικών και αρχαιοελληνικών αναφορών του. 11. Φραγκίσκος Σκούφος, Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, παρουσίαση της επιστολογραφίας του. 12. Παρουσίαση εργασιών. 13. Παρουσίαση εργασιών.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Άννα Καραμανίδου, <i>Νεκταρίου Πατριάρχου Ιεροσολύμων Επιστολές (1650-1672)</i> , εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2018			

Κωδικός:	[0336]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΠΟΣ ΤΟΥ ΓΚΙΛΓΚΑΜΕΣ, ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ
Διδάσκουσα: Ευαγγελία Δάφνη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ	Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση του τρόπου συνάντησης και τυχόν αλληλεπίδρασης της Παλαιάς Διαθήκης προς το πολιτισμικό περιβάλλον της απ' αρχής μέχρι τους Ελληνιστικούς Χρόνους. Εξετάζονται γλώσσα, παραστάσεις και ιδέες κειμένων θεολογικού, κοσμολογικού, ανθρωπολογικού και σωτηριολογικού ενδιαφέροντος από την Παλαιά Διαθήκη, την Αρχαία Εγγύς Ανατολή και την Αρχαία Ελλάδα, τα οποία παρουσιάζουν αναλογίες γλώσσας, μορφής και περιεχομένου.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Πρωτοϊστορία (Γεν. 1-11). 2. Το βιβλίο του Ιώβ. 3. Το Έπος του Gilgamesh. 4. Ομήρου Οδύσεια. 5. Γεν 1 και παράλληλα στον Ιώβ και στο έπος του Gilgamesh. 6. Γεν 1 και παράλληλα στην Ομήρου Οδύσεια. 7. Γεν 2 και παράλληλα στον Ιώβ και στο έπος του Gilgamesh. 8. Γεν 2 και παράλληλα			

στην Ομήρου Οδύσσεια. 9. Γεν 3 και παράλληλα στον Ιώβ και στο έπος του Gilgamesh. 10. Γεν 3 και παράλληλα στην Ομήρου Οδύσσεια. 11. Γεν 4 και παράλληλα στον Ιώβ και στο έπος του Gilgamesh. 12. Γεν 4 και παράλληλα στην Ομήρου Οδύσσεια. 13. Συμπεράσματα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Π. Τρεμπέλας, *Υπόμνημα εις τον Ιώβ*, εκδ. Ο Σωτήρ, Θεσσαλονίκη 1980.

Κωδικός:	[Θ337]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Β': ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ		
Διδάσκοντες: Ευστράτιος Μουρατίδης, Ελένη Αντωνοπούλου					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Η ενημέρωση και η εξάσκηση στη χρήση των βάσεων δεδομένων επιστημονικού υλικού και αξιοποίησή τους στο έργο της θεολογικής επιστημονικής έρευνας. Εθνικές και διεθνείς βάσεις δεδομένων. Ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες. Ηλεκτρονικές υπηρεσίες βιβλιοθήκης ΑΠΘ.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας - Ηλεκτρονικές πηγές. 2. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιστημονικού περιεχομένου. 3. Ηλεκτρονικές πηγές – Εργασία. 4. Εισαγωγή στις Βάσεις Δεδομένων Ι. 5. Εισαγωγή στις Βάσεις Δεδομένων ΙΙ. 6. Διαδικτυακές Βάσεις Δεδομένων. 7. Βελτιστοποίηση αναζητήσεων κατά τη χρήση μηχανών αναζήτησης, Πρότυπα βιβλιογραφικής αναφοράς, Πνευματική ιδιοκτησία. 8. Δημιουργία διαδικτυακών ερωτηματολογίων για χρήση στη Θεολογική Έρευνα με χρήση Wordpress. 9. Συστήματα διαχείρισης διαδικτυακού περιεχομένου (Γενικά, εισαγωγή στο Wordpress). 10. Συστήματα διαχείρισης διαδικτυακού περιεχομένου - Wordpress Ι. 11. Συστήματα διαχείρισης διαδικτυακού περιεχομένου - Wordpress ΙΙ. 12 Συστήματα διαχείρισης διαδικτυακού περιεχομένου - Wordpress ΙΙΙ. 13. Συστήματα διαχείρισης διαδικτυακού περιεχομένου - Wordpress ΙV – Εργασία					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Κ. Ξαρχάκος – Δ. Σμαραγδής – Ι. Ξαρχάκος, <i>Μαθαίνετε εύκολα WordPress 4x</i> , εκδ. Ξαρχάκος, Αθήνα 2014.					

Κωδικός:	[Θ338]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ: ΕΛΛΑΔΑ – ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ - ΡΩΜΗ		
Διδάσκων: Κωνσταντίνος Μποζίνης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Στα πλαίσια του μαθήματος περιγράφεται η γένεση και η εξέλιξη της πολιτικής σκέψης στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα με την εξέταση ενός ευρέως φάσματος πηγών της ιουδαιοχριστιανικής και θύραθεν γραμματείας, από τα έπη του Ομήρου και του Ησίοδου έως το κήρυγμα των μεγάλων πατέρων της Εκκλησίας τον 4 ^ο /5 ^ο μ.Χ. αιώνα.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Η ιδέα της θείας δικαιοσύνης στα έπη του Ομήρου και του Ησίοδου. 2. Πολιτικές ιδέες στην ελεγειακή ποίηση και τη φιλοσοφία των αρχαϊκών χρόνων (Τυρταίος, Θέογνις, Σόλωνας, Αναξίμανδρος, Ηράκλειτος, Παρμενίδης, Πυθαγόρας). 3. Η νέα ελευθερία: η αφύπνιση του δημοκρατικού ιδεώδους μετά τους μηδικούς πολέμους. 4. Φύσις και νόμος: η ριζοσπαστική διδασκαλία των σοφιστών για τα κοινά και ο Σωκράτης. 5. Οι πολιτικοί διάλογοι του Πλάτωνα Α': Γοργίας, Πολιτεία. 6. Οι πολιτικοί διάλογοι του Πλάτωνα Β': Πολιτικός, Νόμοι. 7. Τα Πολιτικά και τα Ήθικὰ Νικομάχεια του Αριστοτέλη. 8. Ελληνιστική μοναρχική θεωρία. 9. Η ελληνική πολιτική σκέψη στη Ρώμη (Πολύβιος, Παναίτιος, Καρνεάδης, Ποσειδώνιος, Μάρκος Τούλλιος Κικέρων). 10. Η ιουδαϊκή θεοκρατία. 11. Θρησκεία και πολιτική στην Καινή Διαθήκη: ο χριστιανισμός ανάμεσα στο 13 ^ο κεφάλαιο της Πρὸς Ῥωμαίους επιστολής και το 13 ^ο κεφάλαιο της Αποκάλυψης του Ιωάννη. 12. Πλούσιοι και φτωχοί: η υπέρβαση των ταξικών διακρίσεων στους κόλπους της Αρχαίας					

Εκκλησίας. 13. Πολιτική Αγάπη: η διαμόρφωση μιας αμιγώς «χριστιανικής πολιτικής φιλοσοφίας» στον Ιωάννη Χρυσόστομο και τους Καππαδόκες.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Τ.Α. Sinclair, *Ιστορία της ελληνικής πολιτικής σκέψευς*, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 1969.

Κ. Μποζίνης, *Πολιτική αγάπη*, εκδ. Σταμούλης, Θεσσαλονίκη 2019.

Κωδικός:	[0339]	Τίτλος μαθήματος:	ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ Β' - ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ		
Διδάσκων: Ευστράτιος Μουρατίδης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Εισαγωγή στο διαδίκτυο και στις διαδικτυακές τεχνολογίες.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Βασικές αρχές των δικτύων Η/Υ- Διαδίκτυο (ιστορική αναδρομή, εξέλιξη). 2. Χαρακτηριστικά και είδη δικτύων Η/Υ. 3. Ανάλυση τρόπου λειτουργίας δικτύων Η/Υ. 4. Σύστημα Ονομάτων Χώρου-Domain Name System (DNS) (Τρόπος λειτουργίας, εφαρμογές, παραδείγματα χρήσης). 5. Σύστημα Ονομάτων Χώρου (διαχειριστικές αρχές, παράδοξα-κίνδυνοι, κανονιστικά-νομικά θέματα). 6. Ηλεκτρονικές υπογραφές και πιστοποιητικά (ιστορική αναδρομή, κρυπτογραφία, συστήματα κρυπτογραφίας). 7. Τρόπος λειτουργίας και παραδείγματα χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών και πιστοποιητικών. 8. Αρχές πιστοποίησης, Υποδομή δημοσίου κλειδιού-PKI. 9. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (Τρόπος λειτουργίας, πρωτόκολλο SMTP). 10. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (πρωτόκολλα IMAP, POP, χαρακτηριστικά, ιδιότητες, εφαρμογές). 11. WWW (World Wide Web)- Τρόπος λειτουργίας. 12. Ιστοσελίδες (δομή, κατασκευή, φιλοξενία). 13. Πρωτόκολλο http, ασφαλής περιήγηση στο διαδίκτυο.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Διαφάνειες - Σημειώσεις.					

Κωδικός:	[0340]	Τίτλος μαθήματος:	ΤΟ ΑΓΙΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ		
Διδάσκων: π. Χρυσόστομος Νάσσης					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη του μυστηρίου του αγίου Βαπτίσματος, τις καταβολές, την εξέλιξη, τη δομή, τη θεολογία και την τελεστική πράξη του. Πρόβαπτισματικές ακολουθίες και τάξεις – Η Κατήχηση – Το Βάπτισμα – Το τρισσόν μυστήριο της μιας μνήσεως. Επισκόπηση ζητημάτων, όπως η ευχές λοχείας, η τριπλή κατάδυση, η υποδοχή των αιρετικών, ο νηπιοβαπτισμός και άλλα.					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
1. Εισαγωγή στο μάθημα. Η θεολογία του αγίου Βαπτίσματος. 2. Το Βάπτισμα στην Αγία Γραφή. 3. Αρχαίες μαρτυρίες περί της βαπτισματικής πράξεως της Εκκλησίας. Οι κατηχήσεις και τα βυζαντινά λειτουργικά υπομνήματα. 4. Οι προβαπτισματικές πράξεις και ευχές. 5. Χρόνος και ημέρες τελέσεως του Βαπτίσματος. Η προετοιμασία για το Βάπτισμα και οι καταβολές της Μ. Τεσσαρακοστής. 6. Το Βάπτισμα – ιστορικοτελετουργική θεώρηση Α'. 7. Το Βάπτισμα – ιστορικοτελετουργική θεώρηση Β'. 8. Το Χρίσμα. 9. Τα μετά το Βάπτισμα. 10. Το βάπτισμα των ενηλίκων, ο νηπιοβαπτισμός, το βάπτισμα της ανάγκης. 11. Το βάπτισμα και ο τρόπος αποδοχής των αιρετικών και των σχισματικών. 12. Σύγχρονα ποιμαντικά και άλλα προβλήματα σχετικά με το Βάπτισμα. 13. Ανακεφαλαίωση.					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					
Γρηγορίου Ιερομονάχου, <i>Το Άγιον Βάπτισμα</i> , εκδ. Μπιλαλης Γ. – Καραβάνης Α. Ο.Ε., Άγιον Όρος 1998.					

Κωδικός:	[Θ341]	Τίτλος μαθήματος:	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ
Διδάσκουσα: Αγγελική Τριβυζαδάκη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα μνημεία που διαμόρφωσαν τη θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης κατά τη βυζαντινή και οθωμανική περίοδο. Πιο συγκεκριμένα, με αναφορές σε πληροφορίες που προέρχονται από κείμενα και με προσεγγίσεις των μνημείων/μαρτύρων που σώζονται από το παρελθόν επιχειρείται η παρουσίαση του τρόπου που οι τρεις κύριοι θρησκευτικοί πληθυσμοί της πόλης (χριστιανικός, εβραϊκός, μουσουλμανικός) άφησαν το στίγμα τους στην ιστορική πορεία της Θεσσαλονίκης.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Ίδρυση της Θεσσαλονίκης. Ιστορία και μνημεία. 2. Η επίσκεψη του Αποστόλου Παύλου στη Θεσσαλονίκη και η εδραίωση του χριστιανισμού, όπως μπορεί να περιγραφεί με βάση τις γραπτές πηγές και να αποδειχθεί από τα αρχαιολογικά ευρήματα. 3. Η Θεσσαλονίκη μέσα από τα μνημεία της πρώιμης, μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου. 4. Επίσκεψη στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης. 5. Επίσκεψη σε μνημεία της βυζαντινής περιόδου. 6. Επίσκεψη σε μνημεία της βυζαντινής περιόδου. 7. Εβραϊκές συνοικίες και συναγωγές στη Θεσσαλονίκη κατά την οθωμανική περίοδο. 8. Η χριστιανική Θεσσαλονίκη της οθωμανικής περιόδου. 9. Η χριστιανική Θεσσαλονίκη στον Πέτρο Παπαγεωργίου. 10. Μουσουλμανικές συνοικίες και τζαμιά στη Θεσσαλονίκη της οθωμανικής περιόδου. 11. Η θρησκευτική γεωγραφία της Θεσσαλονίκης κατά τη βυζαντινή και οθωμανική περίοδο όπως παρουσιάζεται στον τύπο του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. 12. Η Θεσσαλονίκη στα μάτια των περιηγητών. 13. Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης (1912). Χρήση των θρησκευτικών τόπων στην ελληνική πόλη.</p>			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Μ. Καζαμία - Τσέρνου, <i>Μνημειακή τοπογραφία της χριστιανικής Θεσσαλονίκης</i> , εκδ. Γράφημα, Θεσσαλονίκη 2009.			

Κωδικός:	[Θ342]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΑ: ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ
Διδάσκουσα: Αγγελική Τριβυζαδάκη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
<p>Ο περιηγητισμός και τα ταξίδια αποτελούν δράσεις του χριστιανικού βίου με εκτεταμένη παρουσία καθ' όλη τη διάρκεια της βυζαντινής, μεταβυζαντινής και σύγχρονης εποχής. Στο πλαίσιο του μαθήματος παρουσιάζονται κατ' αρχάς τα διαφορετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά των δύο δράσεων που ωστόσο είναι και οι δύο εκφάνσεις του χριστιανικού πολιτισμού. Στο πλαίσιο αυτό αναζητούνται οι κειμενικές μαρτυρίες για τις περιηγήσεις και τις επισκέψεις στους τόπους του χριστιανισμού ανά τους αιώνες και αξιολογούνται τα στοιχεία που παρέχονται. Παρουσιάζονται οι διαδρομές, οι συνθήκες και τα αποτελέσματα των συγκεκριμένων περιηγήσεων και ταξιδιών. Στη συνέχεια, το μάθημα στρέφεται στα μνημεία που αποτέλεσαν και αποτελούν τους προορισμούς των περιηγητών και των ταξιδιωτών. Γίνεται παρουσίαση των λόγων επιλογής των συγκεκριμένων προορισμών, των τρόπων αντιμετώπισης των μνημείων από τους επισκέπτες τους (πρόσληψη) και προτείνεται η ορθή εκκλησιαστική προσέγγιση και οριοθέτηση των μνημείων.</p>			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
<p>1. Το φαινόμενο του περιηγητισμού. Ορισμός, φάσεις, χαρακτηριστικά. 2. Το φαινόμενο του ταξιδιού. Ορισμός, φάσεις, χαρακτηριστικά. 3. Περιήγηση και ταξίδι. Τρόποι υλοποίησης, στόχοι, συνέπειες. 4. Κείμενα της βυζαντινής εποχής. 5. Κείμενα της μεταβυζαντινής εποχής. 6. Σύγχρονα ημερολόγια. 7. Πρακτική άσκηση. 8. Μνημεία της βυζαντινής εποχής. 9. Μνημεία της μεταβυζαντινής εποχής. 10. Μνημεία της σύγχρονης εποχής. 11. Πρακτική άσκηση. 12. Περιηγήσεις και ταξίδια στον 21^ο αιώνα. 13. Μνημεία του σύγχρονου κόσμου ως προορισμοί του μελλοντικού περιηγητή. Το πρότυπο του περιηγητή και ταξιδιώτη του μέλλοντος.</p>			

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
Φ.Μ. Τσιγκάκου, <i>Η Αθήνα με τα μάτια των ζωγράφων – περιηγητών 16^{ος} – 19^{ος}</i> , Γ. Κωστόπουλος, 2007. Π. Μοίρα, <i>Θρησκευτικός τουρισμός και προσκήνυμα</i> , Ίδρυμα Νικητόπουλος Σ. και ΣΙΑ ΕΕ, 2019.

Κωδικός:	[Θ343]	Τίτλος μαθήματος:	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΝΑΣΤΙΚΗ ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ: ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ
Διδάσκων: Δημοσθένης Κακλαμάνος			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών με τη βυζαντινή μοναστική αγιολογική παράδοση και ειδικότερα με το λογοτεχνικό είδος της μοναστικής Βιογραφίας. Παρουσιάζονται και αναλύονται ιστορικά, γραμματολογικά και θεολογικά κατ' επιλογήν μοναστικές Βιογραφίες και επιχειρείται διεξοδική αναφορά στις επιμέρους μορφές του μοναστικού και αναχωρητικού βίου στο Βυζάντιο.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Γενική εισαγωγή για τον Βυζαντινό Μοναχισμό. 2. Η Αγιολογική Βιογραφία στο Βυζάντιο. 3. Πρώιμη βυζαντινή μοναστική Αγιολογία: Ο Βίος του αγίου Αντωνίου και η σημασία του για τη διαμόρφωση και εξέλιξη της βυζαντινής μοναστικής Βιογραφίας. 4. Βίος οσίου Παχωμίου. 5. Οι βυζαντινές ασκητικοαγιολογικές συλλογές I: Αποφθέγματα Πατέρων – Γεροντικά – Παλλαδίου Ελενοπόλεως, Λαυσαϊκόν. 6. Οι βυζαντινές ασκητικοαγιολογικές συλλογές II: Θεοδωρήτου Κύρου, Φιλόθεος Ιστορία – Ιωάννου Μόσχου, Λειμωνάριον, Παύλου Ευεργετινού, Συναγωγή. 7. Μοναχισμός και Αγιότητα στο αγιολογικό έργο του Κυρίλλου Σκυθοπολίτη: Βίοι οσίων Ευθυμίου του Μεγάλου και Σάβα του Ηγιασμένου. 8. Στυλίτες – Δενδρίτες Άγιοι. 9. Μονάστριες σε ανδρώες μονές: Βίοι οσίων Ευγενίας, Πελαγίας, Ευφροσύνης. 10. Εικονομαχία και Μοναστική Αγιολογία: Βίοι οσίων Στεφάνου του Νέου, Πλάτωνος Σακκουδίωνος, Θεοδώρου Στουδίτη 11. Πρώιμη Αθωνική Μοναστική Αγιολογία: Βίοι οσίων Πέτρου και Αθανασίου των Αθωνιτών 12. Η Μοναστική Βιογραφία κατά τον 11 ^ο και 12 ^ο αιώνα: Βίοι οσίων Συμεών του Νέου Θεολόγου, Νίκωνος του «Μετανοείτε», Λαζάρου του Γαλησιώτη, Μελετίου του Νέου. 13. Ησυχασμός και Μοναστική Αγιολογία.			
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ			
Ι. Πολέμης, <i>Οι Βίοι του Αγίου Μελετίου του Νέου</i> , εκδ. Κανάκης, Αθήνα 2018.			

Κωδικός:	[Θ344]	Τίτλος μαθήματος:	Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ (11^{ος} – 17^{ος} αι.)
Διδάσκουσα: Ελένη Χρυσάφη			
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή	ECTS: 4 ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ			
Το μάθημα παρουσιάζει ένα συνοπτικό διάγραμμα της θρησκευτικής τέχνης της Δύσης από τον 11ο ως τον 17 ^ο αι. με έμφαση στην Ιταλική Αναγέννηση και το Μπαρόκ. Στο πλαίσιο του μαθήματος παρουσιάζονται οι κυριότεροι σταθμοί στην εξέλιξη της χριστιανικής τέχνης της Δύσης μέσα στους αιώνες και αναλύονται βασικές πτυχές του κινήματος του Ανθρωπισμού και του πολιτισμού της Αναγέννησης. Επιπλέον, εξετάζεται το έργο των σημαντικότερων καλλιτεχνών της Αναγέννησης, του Μανιερισμού και του Μπαρόκ στην αρχιτεκτονική, τη γλυπτική και τη ζωγραφική.			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ			
1. Επισκόπηση της μεσαιωνικής ιστορίας και της χριστιανικής τέχνης της Δύσης - Η ακτινοβολία του βυζαντινού πολιτισμού στη Δύση. 2. Η τέχνη του Ώριμου Μεσαίωνα στη Δύση: Ρομανικός και Γοτθικός Ρυθμός (11 ^{ος} -12 ^{ος} αι.). 3. Το κίνημα του Ανθρωπισμού και η Ιταλική Αναγέννηση στο σταυροδρόμι του ευρωπαϊκού πολιτισμού: Ιστορικές και οικονομικές συνθήκες - Κοινωνία, μαικήνες, καλλιτέχνες και ανανέωση των τεχνών - Αναγέννηση και Αρχαιότητα - Η θεωρία της τέχνης της Αναγέννησης. 4. Η αρχιτεκτονική της Αναγέννησης: από τον Brunelleschi και τον Alberti			

στον Bramante και τον Palladio. 5. Η γλυπτική της Αναγέννησης: από τον Ghiberti και τον Donatello στον Verrocchio και τον Michelangelo. 6. Η ζωγραφική της Πρώιμης Ιταλικής Αναγέννησης: Διεθνές Γοτθικό Στυλ - Η απήχησή της βυζαντινής τέχνης (maniera greca - maniera latina). 7. Τα εργαστήρια της Φλωρεντίας, της Σιένας και της Βενετίας κατά την Πρώιμη Αναγέννηση. 8. Οι κορυφαίοι ζωγράφοι της Ώριμης Αναγέννησης και το έργο τους: Leonardo da Vinci - Raffaello - Michelangelo. 9. Η τέχνη του Μανιερισμού - Η περίπτωση του El Greco. 10. Η αρχιτεκτονική και γλυπτική του Μπαρόκ. 11. Η ζωγραφική του Μπαρόκ. 12. Σχέσεις και αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στη μεταβυζαντινή τέχνη και την τέχνη της Αναγέννησης, του Μανιερισμού και του Μπαρόκ. 13. Ανασκόπηση ύλης μαθήματος - Παρουσίαση εργασιών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

A. Χαραλαμπίδης, *Η ιταλική αναγέννηση: Αρχιτεκτονική - γλυπτική - ζωγραφική*, UniversityStudioPress, Θεσσαλονίκη 2014.

A. Χαραλαμπίδης, *Μπαρόκ: Αρχιτεκτονική - γλυπτική - ζωγραφική*, UniversityStudioPress, Θεσσαλονίκη 2017.

Κωδικός:	[Θ345]	Τίτλος μαθήματος:	ΠΟΛΥΤΕΛΗ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ		
Διδάσκουσα: Ελένη Χρυσάφη					
Είδος μαθήματος: ΕΕ		Περίοδος τάξης: Εαρινή		ECTS: 4	ΔΜ: 3
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ					
<p>Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη των πολυτελών υφασμάτων και βαρύτιμων ενδυμάτων -κοσμικών και εκκλησιαστικών- στους βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους μέσα από τη μαρτυρία των γραπτών πηγών, του σωζόμενου αρχαιολογικού υλικού και των απεικονίσεών τους στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή τέχνη. Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται βασικές πτυχές και ζητήματα τυπολογίας, τέχνης και τεχνικής του κόσμου των πολυτελών υφασμάτων και ενδυμάτων κατά την εξέλιξή τους από την Ύστερη Αρχαιότητα στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο: η παραγωγή ή/και εισαγωγή των πρώτων υλών, τα εργαστήρια επεξεργασίας τους, τα δίκτυα διακίνησης και διάχυσής τους, η τυπολογία και τα διακοσμητικά θέματα, οι ποικίλες χρήσεις τους, ο πολύπλοκος κοινωνικός και υψηλά συμβολικός ρόλος τους τόσο σε κοσμικό όσο και σε εκκλησιαστικό/λειτουργικό πλαίσιο.</p>					
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ					
<p>1. Ανασκόπηση της ερευνητικής περιοχής και της βιβλιογραφίας - Η θέση των πολυτελών υφασμάτων και ενδυμάτων στον υλικό βίο του Βυζαντίου. 2. Εισαγωγή στο ύφασμα: τρόποι κατασκευής και διακόσμησης υφασμάτων αντικειμένων, κατεργασία ινών και είδη υφάνσεων, βαφές, χρώματα. 3. Η ιστορία του μεταξιού στο Βυζάντιο: πρώτες ύλες, παραγωγή και επεξεργασία, εμπόριο και δίκτυα διακίνησης μεταξωτών υφασμάτων, εργαστήρια και νομοθεσία, κοσμικές και λειτουργικές χρήσεις. 4. Τα μεταξωτά ως υφάσματα πολυτελείας, ως στοιχεία των αυλικών και αυτοκρατορικών διασήμων και εμβλημάτων, ως πολιτικά και διπλωματικά δώρα, ως ευσεβή αφιερώματα στο Βυζάντιο. 5. Τα βαρύτιμα ενδύματα του βυζαντινού αυτοκράτορα και της αυλής του: χλαμύδα και λώρος, τυπολογία και διακόσμηση, γραπτές πηγές και απεικονίσεις στην τέχνη. 6. Το θεματολόγιο - Σχέσεις των διακοσμητικών θεμάτων και σχεδίων με άλλα είδη της βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης και του υλικού πολιτισμού του Βυζαντίου. 7. Εκκλησιαστικά υφάσματα: είδη, υλικά, τεχνολογία κατασκευής, τρόποι διακόσμησης. 8. Ιερατικά άμφια (σάκκος, φαιλόνιο, ωμοφόριο, επιτραχήλιο, οράριο, επιμανίκια, επιγονάτιο, μανδύας, μίτρα) - Η διαμόρφωση του επισκοπικού ενδύματος. 9. Λειτουργικά καλύμματα (καλύμματα Αγίας Τράπεζας και Τιμίων Δώρων) - Λειτουργικά άμφια (ενδυτή, αντιμήνσιο, επιτάφιος, αήρ, δισκοποτηροκαλύμματα) - Διακοσμητικά πέπλα (πύλη, ποδέα, εικόνες, λάβαρα). 10. Η τέχνη της χρυσοκεντητικής. 11. Θέματα συντήρησης και αποκατάστασης ανασκαφικών και εκκλησιαστικών υφασμάτων: τεχνικές και μέθοδοι, προληπτική και επεμβατική συντήρηση. 12. Επίσκεψη σε συλλογές ή/και μουσεία όπου εκτίθενται βυζαντινά/μεταβυζαντινά υφάσματα και σε εργαστήρια συντήρησης υφάσματος (Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Εκκλησιαστικό Μουσείο Ι.Μ. Θεσσαλονίκης κ.ά.). 13. Ανασκόπηση ύλης μαθήματος - Παρουσίαση εργασιών.</p>					
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ					

Σημειώσεις

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΣΠΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (Χ 176)

Το μάθημα διεξάγεται σε συνεργασία με το Οικονομικό Τμήμα και άλλα 19 τμήματα του ΑΠΘ. Το περιεχόμενο του μαθήματος σχετίζεται με γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν στην ικανότητα των φοιτητών να μπορούν να δημιουργήσουν στο μέλλον μία επιχείρηση με καινοτομικά χαρακτηριστικά. Στο τέλος του εξαμήνου, και με βάση τις διδαχθείσες ενότητες εκπονείται και παραδίδεται ένα πλήρες Επιχειρηματικό Σχέδιο (Business Plan) βασισμένο σε μία επιχειρηματική ιδέα, που ειδικά για τους φοιτητές του Τμήματος, εντάσσεται στο θρησκευτικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Στόχος του μαθήματος είναι η βασική κατάρτιση των φοιτητών που ενδιαφέρονται να δημιουργήσουν κάποια επιχείρηση, χρησιμοποιώντας τις θεολογικές και επιστημονικές γνώσεις που αποκτούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ευάγγελος Πεπές, επίκ. καθηγητής

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΙΚΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Οι Μικροδιδασκαλίες σε συνδυασμό με την Πρακτική Άσκηση των Φοιτητών σε σχολικές μονάδες υλοποιείται, ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα (ΥΕ22Π) στο Η' εξάμηνο σπουδών. Το μάθημα αυτό αποτελεί ένα από τα τρία κατ' επιλογήν υποχρεωτικά παιδαγωγικά μαθήματα, τα οποία επιλέγουν οι φοιτητές που επιθυμούν να αποκτήσουν το Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας.

α. Μικροδιδασκαλίες

Στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης, το Εργαστήριο παρέχει στους φοιτητές, ανά ομάδες, Πρόγραμμα Μικροδιδασκαλιών. Αρχικά, πραγματοποιείται μία υποδειγματική Μικροδιδασκαλία από τον διδάσκοντα και τους επιστημονικούς συνεργάτες του Εργαστηρίου. Στη συνέχεια, σχεδιάζονται και πραγματοποιούνται (1-2) Μικροδιδασκαλίες από κάθε φοιτητή με τη χρήση ΤΠΕ, στο πλαίσιο εικονικής τάξης εντός του Εργαστηρίου, με ακροατήριο τους

υπόλοιπους φοιτητές της ομάδας, και υπό την εποπτεία του υπεύθυνου καθηγητή, των επιστημονικών συνεργατών του Εργαστηρίου και την επικουρία των μεταπτυχιακών φοιτητών Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής. Κατόπιν, διεξάγεται συζήτηση και αξιολόγηση επί της κάθε Μικροδιδασκαλίας, σχετικά με το σχεδιασμό και τη μέθοδο διεξαγωγής της. Οι Μικροδιδασκαλίες αποτελούν απαραίτητο και θεμελιακό παράγοντα για την κατάρτιση και την προετοιμασία των Φοιτητών, προκειμένου να είναι σε θέση να διδάξουν, με όσο το δυνατόν εγγύτερη παιδαγωγική και διδακτική πιστότητα, σε μία πραγματική τάξη κατά την πραγματοποίηση της Πρακτικής τους Άσκησης στις σχολικές μονάδες.

β. Πρακτική Άσκηση

Η Πρακτική Άσκηση στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τους χώρους της μελλοντικής τους εργασίας, σε θέματα που αφορούν τη Γενική Παιδαγωγική Επιστήμη, καθώς και την Επιστήμη της Διδακτικής και ειδικότερα της Ειδικής Διδακτικής του Μαθήματος των Θρησκευτικών. Επιπλέον, το Πρόγραμμα έχει ως στόχο να συμβάλει στην ουσιαστικότερη και ταυτόχρονα δημιουργικότερη σύνδεση της Δευτεροβάθμιας με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στο πλαίσιο της παιδαγωγικής και διδακτικής ανατροφοδότησης.

Η Πρακτική Άσκηση πραγματοποιείται σε συνεργασία με ένα δίκτυο πενήντα (50) Σχολικών Μονάδων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται Πειραματικά, Επαγγελματικά, Εσπερινά, Εκκλησιαστικά και Διαπολιτισμικά Σχολεία, καθώς και ένα Σχολείο Ειδικής Αγωγής, της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης. Η ποικιλία των Σχολείων προσβλέπει στην όσο το δυνατόν πληρέστερη αντιπροσώπευση όλων των μορφών των εκπαιδευτικών Μονάδων. Καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης συντάσσονται εκθέσεις όλων των εμπλεκόμενων μερών. Ειδικότερα, συντάσσονται εκθέσεις από τους φοιτητές, τους θεολόγους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές των συνεργαζόμενων Σχολικών Μονάδων. Το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης πραγματοποιείται ως εξής:

Αρχικά, οι φοιτητές κατανέμονται σε ομάδες (3 – 4) ατόμων και εντάσσονται σε μία Σχολική Μονάδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με την ευθύνη του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής του Τμήματος. Οι ομάδες Φοιτητών μεταβαίνουν στη Σχολική Μονάδα που έχουν ενταχθεί, όπου

αρχικά ενημερώνονται τόσο για την παιδαγωγική λειτουργία όσο και για τις παραμέτρους του διδακτικού έργου του Σχολείου, ενώ παράλληλα παρατηρούν στην πράξη φαινόμενα που αφορούν την παιδαγωγική διαδικασία. Ειδικότερα, παρατηρούν: Τη λειτουργία των κινήτρων στη διδακτική διαδικασία, τις μεθόδους για αυτενέργεια και ενεργοποίηση των μαθητών, τα μέσα αγωγής, τη διαθεματικότητα στο Μάθημα των Θρησκευτικών, τον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών, την καλλιέργεια των διαπροσωπικών σχέσεων, τη διαχείριση κρίσεων στο Σχολικό περιβάλλον, την κοινωνικοποίηση του μαθητή στο χώρο του Σχολείου κ.ά.

Κατόπιν, οι ομάδες Φοιτητών, υπό την καθοδήγηση των εποπτών του Προγράμματος, των διευθυντών των Σχολείων και των θεολόγων εκπαιδευτικών, εντάσσονται πλήρως στο Σχολικό περιβάλλον και προσφέρουν, στην πράξη, έργο σχετικό με τη διοίκηση και τη λειτουργία των Σχολείων, όπως γραμματειακή υποστήριξη, συμμετοχή στην οργάνωση και υλοποίηση σχολικών δραστηριοτήτων, εορτών, εκδρομών, αρχείου, βιβλιοθήκης κ.ά.

Ταυτόχρονα, οι φοιτητές παρακολουθούν, υπό την ευθύνη και την εποπτεία του θεολόγου εκπαιδευτικού, τη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών από τον θεολόγο και αποκτούν παιδαγωγική και διδακτική εμπειρία.

Στη συνέχεια, οι φοιτητές σχεδιάζουν μία με δύο (1-2) διδασκαλίες, αξιοποιώντας τις γνώσεις που απέκτησαν στην παιδαγωγική και διδακτική επιστήμη με χρήση εποπτικών μέσων και με τη βοήθεια και εποπτεία που προσφέρεται από τους επιστημονικούς συνεργάτες του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής και ακολούθως τις πραγματοποιούν σε τάξεις των Σχολικών Μονάδων που έχουν ενταχθεί. Μετά την πραγματοποίηση των διδασκαλιών, αξιολογούν μαζί με τους θεολόγους εκπαιδευτικούς και τους επόπτες τα αποτελέσματα της διδασκαλίας τους, παρακολουθώντας τη διδασκαλία των δύο επόμενων διδακτικών ενοτήτων, ενώ παράλληλα παρατηρούν σε ποιο βαθμό εμπέδωσαν οι μαθητές των τάξεων όσα εκείνοι δίδαξαν.

Επιστημονικός Υπεύθυνος Πρακτικής Άσκησης: Ευάγγελος Πεπές, επίκ. καθηγητής

Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Ώρες λειτουργίας για τους φοιτητές: 09.30 – 15.00

4^{ος} όροφος κτιρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

τηλ: 2310997103 fax: 2310997113, email: plab.past.auth.gr@gmail.com

www: plab.past.auth.gr

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΣΠΑ

Η Πρακτική Άσκηση εντάσσεται, ως πρόγραμμα, στο έργο «ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΘ» (ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ) 2014-2020). Το Πρόγραμμα διεξάγει το Εργαστήριο Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής του Τμήματος και υλοποιείται σε συνεργασία με δίκτυο εύρους πενήντα (50) Σχολικών Μονάδων.

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι φοιτητές που βρίσκονται στο 8ο εξάμηνο σπουδών. Τα κριτήρια επιλογής του Τμήματος για τη συμμετοχή των φοιτητών σε θέσεις Πρακτικής Άσκησης μέσω ΕΣΠΑ, σύμφωνα με απόφαση του Τμήματος (αρ. Συνέλευσης Τμήματος: 576/22.02.2017), είναι: 1) ο αριθμός των μαθημάτων που έχουν περάσει με επιτυχία κατά τα προηγούμενα εξάμηνα έως και την ημερομηνία της αίτησης. 2) Σε περίπτωση ίσου αριθμού περασμένων μαθημάτων, λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος βαθμολογίας όλων των μαθημάτων. Σημειώνεται ότι τα ως άνω κριτήρια και ο συντελεστής βαρύτητας θα ισχύσουν και κατά τη διαλογή των αιτήσεων των φοιτητών/τριών για την ένταξή τους στο σχολείο που θα πραγματοποιήσουν την Πρακτική τους Άσκηση.

Οι παραπάνω πληροφορίες είναι αναρτημένες και στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<http://www.past.auth.gr/el/node/2141>

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα, οι φοιτητές έρχονται σε φυσική επαφή με το σχολικό περιβάλλον, γνωρίζουν τη διοικητική, οργανωτική και παιδαγωγική λειτουργία της Σχολικής Μονάδας και λαμβάνουν μέρος στις δραστηριότητες της. Παράλληλα, παρακολουθούν τις διδασκαλίες του Μαθήματος των Θρησκευτικών στις σχολικές τάξεις, προετοιμάζονται με εικονικές διδασκαλίες εντός του Εργαστηρίου Παιδαγωγικής στο πλαίσιο των Μικροδιδασκαλιών του Τμήματος και προβαίνουν στην πραγματοποίηση δύο (2) διδασκαλιών ενώπιον των μαθητών, ενώ στα επόμενα μαθήματα ελέγχουν τα αποτελέσματα των διδασκαλιών τους. Το σύνολο των δραστηριοτήτων της Πρακτικής Άσκησης καταγράφεται και ταξινομείται σε σειρά εντύπων που συμπληρώνουν όλοι οι παράγοντές της (Φοιτητές, Θεολόγοι, Διευθυντές Σχολείων, Επόπτες,

Επιστημονικός Υπεύθυνος) και αποτελεί, αφενός παραδοτέο υλικό προς τους αρμόδιους Φορείς, και αφετέρου αντικείμενο ερευνητικής επεξεργασίας από τους Μεταπτυχιακούς Φοιτητές και τους Επιστημονικούς Συνεργάτες του Εργαστηρίου, με σκοπό την γνωριμία του μελλοντικού εργασιακού τους χώρου, την ανατροφοδότηση επιστημονικών στοιχείων μεταξύ Πανεπιστημίου και Σχολείου καθώς και την εν γένει βελτίωση της Πρακτικής Άσκησης.

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ευάγγελος Πεπές, επίκ. καθηγητής

Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Ώρες λειτουργίας για τους φοιτητές: 09.30 – 15.00

4^{ος} όροφος κτιρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

τηλ: 2310997103 fax: 2310997113, email: plab.past.auth.gr@gmail.com

2. ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ

Κάθε Πέμπτη πρωί (8.00-10.00 π.μ.) στον ναό της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ (4^{ος} όροφος) πραγματοποιείται υποχρεωτικό Φροντιστήριο Λειτουργικής (πρακτική άσκηση στη λατρεία, το κήρυγμα και την ψαλτική τέχνη), ενταγμένο στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και των δύο Τμημάτων της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ. Το Φροντιστήριο τελεί υπό την διεύθυνση, οργάνωση και επίβλεψη των αρμοδίων καθηγητών του Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης, σε συνεργασία με ομότεχνους συναδέλφους του Τμήματος Θεολογίας. Στην εβδομαδιαία αυτή λατρευτική σύναξη δίδεται πρωτίστως η ευκαιρία σε όλα τα μέλη της Σχολής (καθηγητές, φοιτητές, διοικητικό και λοιπό προσωπικό), αλλά και, ευρύτερα, στο σύνολο της πανεπιστημιακής κοινότητας, να βιώσουν εμπειρικά τη ζώσα λειτουργική παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και να συνέρχονται «επί το αυτό» ενώπιον του εν Τριάδι Θεού σε κοινή προσευχή και ευχαριστία. Ταυτοχρόνως το Φροντιστήριο στοχεύει να δώσει την κατ' εφαρμογή εποπτεία των τριών υποχρεωτικών μαθημάτων της Λειτουργικής (Εισαγωγή και πηγές, Ιστορία και Θεολογία, Βυζαντινή λειτουργική παράδοση), ως επίσης και των συναφών μαθημάτων του προγράμματος (Ομιλητική, Εκκλησιαστική Μουσική-Υμνολογία, Αγιολογία-Εορτολογία). Το Φροντιστήριο αποτελεί λοιπόν φυτώριο και συνάμα πρότυπο για την ακριβή και εύτακτη τέλεση και μετοχή στην Ορθόδοξη λατρευτική πράξη, αλλά συγχρόνως και χώρο αφόρμησης εξειδικευμένου ερευνητικού προβληματισμού.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα του Φροντιστηρίου περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

1. Την τέλεση των εν χρήσει Λειτουργιών του βυζαντινού λειτουργικού τύπου (Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, του ιερού Χρυσοστόμου, Προηγιασμένη).
2. Την ανάδειξη των αρχαίων Λειτουργιών (α) του δυτικού συριακού και (β) του αλεξανδρινού λειτουργικού τύπου (α. Λειτουργία και Προηγιασμένη Ιακώβου του Αδελφοθέου, Λειτουργία των «Αποστολικών Διαταγών» και β. Λειτουργία του αγίου Μάρκου και του Γρηγορίου του Θεολόγου).
3. Την γνωριμία με τις ασματικές και μοναχικές ακολουθίες (α) του νυχθημέρου και (β) του λειτουργικού έτους (α. Όρθρος, Ώρες, Εσπερινός, Μέγα και Μικρόν Απόδειπνον, Παννυχίς, Τριθέκτι και β. Μέγας Κανών, Παρακλητικοί Κανόνες, Χαιρετισμοί, Μεγάλη Εβδομάς του αγίου Δημητρίου).
4. Την μετ' επιγνώσεως μέθεξη στα Ιερά Μυστήρια και τις Ιεροπραξίες (Ευχέλαιο, Μικρός Αγιασμός, Μνημόσυνο).
5. Την επαφή με τη λειτουργική πράξη άλλων χριστιανικών κοινοτήτων στους χώρους λατρείας τους (Ρωμαιοκαθολική και Αρμενική παράδοση), με συνοδεία καθηγητών.
6. Τη συμμετοχή των φοιτητών στην αντιφωνική και καθ' υπακοήν ψαλμωδία και στην ψαλμώδηση ύμνων, συντόμων ή αργών, εκ του κλασσικού και νεωτέρου ρεπερτορίου, όλων των ειδών και γενών (παπαδικού, στιχηραρικού, ειρμολογικού).
7. Κήρυγμα από τους φοιτητές του τελευταίου έτους σπουδών, όλων των ομιλητικών ειδών (κατωτέρα ομιλία, ανωτέρα ομιλία, λόγος) και όλων των θεμάτων (περικοπές της Αγίας Γραφής, του λειτουργικού έτους, τις ακολουθίες κ.τ.λ.).

Οι Ακολουθίες, οι Λειτουργίες, τα Ιερά Μυστήρια και οι Ιεροπραξίες τελούνται βάσει των φυλλάδων της σειράς «Κείμενα Λειτουργικής» του μακαριστού καθηγητή της Λειτουργικής του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, Ιωάννου Φουντούλη. Η σειρά αριθμεί 20 φυλλάδες ως ακολούθως:

1. Τριθέκτη
2. Παννυχίς
3. Θεία Λειτουργία του αποστόλου Μάρκου

4. Χειροτονία πρεσβυτέρου
5. Θεία Λειτουργία Ιακώβου του Αδελφοθέου
6. Μοναχικός εσπερινός
7. Τάξις γινομένη επί θεμελίω εκκλησίας
8. Λειτουργία προηγιασμένων δώρων
9. Μεγάλοι ώροι της παραμονής της αγίας Πεντηκοστής
10. Μοναχικός Όρθρος
11. Ακολουθία του μικρού αγιασμού
12. Βυζαντινά Θεία Λειτουργία Βασιλείου του Μεγάλου και Ιωάννου του Χρυσοστόμου
13. Θεία Λειτουργία των «Αποστολικών Διαταγών»
14. Ακολουθία εις φόβον σεισμού
15. Ακολουθία του ευχελαίου
16. Εικοσιτετράωρον Ωρολόγιον
17. «Μεγάλη Εβδομάς» του αγίου Δημητρίου
18. Θεία Λειτουργία της Αρμενικής Εκκλησίας
19. Λειτουργία προηγιασμένων δώρων Ιακώβου του Αδελφοθέου
20. Ακολουθία του μνημοσύνου

Οι φυλλάδες της σειράς «Κείμενα Λειτουργικής» έχουν εκδοθεί κατά ενότητες και σε τρία τεύχη-τόμους ως εξής:

1. ΤΕΥΧΟΣ 1: Ακολουθία του νυχθημέρου (φυλλάδες: 1, 2, 6, 9, 10, 16 και 17).
2. ΤΕΥΧΟΣ 2: Θέματα Ευχολογίου (φυλλάδες: 4, 7, 11, 14, 15 και 20).
3. ΤΕΥΧΟΣ 3: Αι Θείαι Λειτουργίαι (φυλλάδες: 3, 5, 8, 12, 13, 18, 19).

Επιστημονικά Υπεύθυνοι:

- αρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας, καθηγητής
- Τρύφων Τσομπάνης, επίκ. καθηγητής
- Πρωτοπρ. Χρυσόστομος Νάσσης, επίκ. καθηγητής

3. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΨΑΛΤΙΚΗ-ΧΟΡΩΔΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Η Βυζαντινή Χορωδία της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης απαρτίζεται από ταλαντούχους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψηφίους Διδάκτορες του τομέα Βυζαντινής

Μουσικολογίας και Ψαλτικής Τέχνης, οι οποίοι ασκούνται στη Βυζαντινή Εκκλησιαστική και Παραδοσιακή Μουσική και ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της Σχολής και του Πανεπιστημίου ψάλλοντας υποδειγματικά τους ύμνους των αρχαϊκών και βυζαντινών Λειτουργιών και Ακολουθιών στο Φροντιστήριο Λειτουργικής και Ψαλτικής της Θεολογικής Σχολής.

Η Χορωδία παρουσιάζει σε διάφορες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, κατά τρόπο πρότυπο και σύμφωνο με τις αρχές της παράδοσης της Λειτουργικής μουσικής, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μελουργήματα μεγάλων εκκλησιαστικών συνθετών. Συμμετέχει σε επετειακές εορτές και εκδηλώσεις ιδρυμάτων, σε επιστημονικά συνέδρια της Θεολογικής Σχολής και του Πανεπιστημίου γενικότερα.

Τα τελευταία δέκα χρόνια, έδωσε περί τις 60 συναυλίες, σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος, με σκοπό τη προβολή και συνάμα την οικονομική και ηθική στήριξη ιδρυμάτων και πολιτιστικών οργανισμών της πόλης μας, με ομολογημένη επιτυχία.

- Συνέδραμε επίσης στην παρουσίαση συναυλιών στις ΗΠΑ (Boston, NewYork), Κύπρο και Κωνσταντινούπολη. Η Χορωδία έχει δεχθεί τον έπαινο και την επιβράβευση του Οικουμενικού Πατριάρχου, των Πατριαρχών Ιεροσολύμων, Αλεξανδρείας, των Αρχιεπισκόπων Αμερικής, Αλβανίας, Αθηνών και πολιτικών αρχόντων σε ιστορικές τελετές και εκδηλώσεις.
- Η εργώδης δραστηριότητα της Χορωδίας έχει ως στόχο να προβάλλει στην Ελλάδα και στο εξωτερικό το θησαυρό της σπουδαίας και μεγάλης πολιτισμικής δημιουργίας του ελληνορθόδοξου κόσμου, τον μακροβιότερο στον κόσμο (2500 ετών) γραπτό μουσικό μας πολιτισμό.
- Η Χορωδία έχει θέσει ως στόχο της την συστηματική έρευνα, παρουσίαση και μουσικολογική ανάλυση άγνωστων μελουργημάτων της παράδοσής μας. Στο ρεπερτόριό της περιλαμβάνονται έργα των Μεγάλων Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών μελουργών, (περιοχών Μακεδονίας, Θράκης, Πόντου, Αγίου Όρους, κ.ά), όπως των Ιω. Κουκουζέλη, Νικ. Ηθικού, Ιω. Κλαδά, Ξένου Κορώνη, Μαν. Χρυσάφη, Γερμανού Νέων Πατρών, και πολλών άλλων, καθώς και Χορικά αρχαίων τραγωδιών, και Δημοτικά τραγούδια. Συνεργάστηκε με Χορωδίες της Βοστώνης, του Βελιγραδίου, της Κωνσταντινούπολης κ.ά.

- Η Χορωδία παρουσιάζεται συχνά στις Αίθουσες Τελετών του Α.Π.Θ., και σε διακεκριμένους χώρους, όπως τους Ι. Ν. Αγίας Σοφίας, Αγ. Δημητρίου, Αγ. Γεωργίου Ροτόντα, Παναγίας Δεξιάς, κ.ά, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, κ. α. Έχει μαγνητοσκοπήσει διάφορες συναυλίες με έργα Βυζαντινών συνθετών για την TV 4E, ET3, TV 100. Εξέδωσε σε δίσκους ακτίνας ύμνους της Οκτωήχου, παλαιά βυζαντινά και μεταβυζαντινά μελωρήματα των Χριστουγέννων, Μελωδήματα για την άλωση της Πόλης. Η Χορωδία έχει τακτική παρουσία στα Δημήτρια και μια καλλιτεχνική δημιουργία, αφιερωμένη στον φίλο, διδάσκαλο, και συμπολίτη μας, Άγιο Δημήτριο, όπως είναι η έκδοση επιλεγμένων ύμνων από την ακολουθία και από τη μεγάλη Εβδομάδα του πολιούχου, πολλών εξ αυτών ερμηνευθέντων για πρώτη φορά, στα 1700 χρόνια από το μαρτύριο του Μεγαλομάρτυρα.
- Οι πρόβες της χορωδίας γίνονται κάθε ΠΕΜΠΤΗ ή ΚΥΡΙΑΚΗ, ώρα 20.00 - 22.00 σε αίθουσα της Σχολής, νέα μέλη γίνονται δεκτά μετά από ακρόαση.

Χοράρχης: Κωνσταντίνος Σκύφτας, τηλ.: 2310.99.66.87, 2310.99.6684,

e-mail: kskyftas@past.auth.gr

4. ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Οι «Ασκήσεις της Ποιμαντικής» πραγματοποιούνται στο Β΄ κύκλο σπουδών του νέου ΠΠΣ (Στ΄ και Η΄ εξάμηνο σπουδών) και είναι η πρακτική άσκηση των φοιτητών στο μάθημα της Ποιμαντικής και Χριστιανικής Συμβουλευτικής με την ευθύνη του π. Αθανασίου Γκίκα. Περιλαμβάνουν επισκέψεις (10 περίπου κάθε χρόνο) σε ενορίες, προσκυνηματικούς ναούς, μονές, ιδρύματα, νοσοκομεία, φυλακές και γενικά σε τόπους όπου επιτελείται ποιμαντικό έργο. Σ' αυτές συμμετέχουν περίπου 100 φοιτητές.

Η άσκηση περιλαμβάνει επίσκεψη στους προαναφερθέντες χώρους, όπου γίνεται, από τους υπευθύνους, ενημέρωση για το επιτελούμενο έργο και ακολουθεί συζήτηση με ερωτήσεις των φοιτητών για διευκρίνιση των θιγομένων θεμάτων. Οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με Μητροπολίτες και κληρικούς γενικότερα, γιατρούς, κοινωνικούς λειτουργούς, υπευθύνους των ιδρυμάτων υγείας και περίθαλψης προσώπων με ειδικές ανάγκες και γενικά πρόσωπα που υλοποιούν την κοινωνική διακονία που προέρχεται από τον εκκλησιαστικό χώρο.

Ο στόχος των ασκήσεων είναι να έλθουν σε επαφή οι φοιτητές με το ποιμαντικό έργο στην πράξη. Να γνωρίσουν τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν οι ενορίες ανάλογα με την κοινωνική ταυτότητα κάθε περιοχής. Να αποκτήσουν επίσης γνώση της ποικιλίας των θεμάτων που καλύπτει το ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας και να τους δοθούν κίνητρα: α) για εξειδίκευση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο και β) για τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό.

Στο εξάμηνο αυτό συντάσσεται υποχρεωτικά από όλους τους φοιτητές μια εργασία με χρήση βιβλιογραφίας ποιμαντικής, αναφερόμενη στα θέματα που συζητούνται και αναπτύσσονται κατά τη διεξαγωγή των επισκέψεων-ασκήσεων.

Η εργασία αυτή συνεκτιμώμενη με την παρουσία του φοιτητή στις ασκήσεις και την προφορική εξέταση επί του θέματος της εργασίας δίδει την τελική βαθμολογική του αξιολόγηση.

5. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Στο πλαίσιο του μαθήματος της Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης, πραγματοποιούνται επισκέψεις και ξεναγήσεις σε ναούς-μνημεία, μονές και αρχαιολογικούς χώρους για την άσκηση των φοιτητών.

6. ΑΣΚΗΣΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ-ΑΓΙΟΓΡΑΦΕΙΟ

Στόχος και περιεχόμενο της πρακτικής άσκησης στην Αγιογραφία είναι η ενημέρωση των φοιτητών στις τεχνικές και τις βασικές αρχές της αγιογραφικής τέχνης, η οποία επιτυγχάνεται με τη σπουδή στο σχέδιο, το χρώμα, καθώς και τη μελέτη εικονογραφικών συνόλων εξεχόντων μνημείων και διακεκριμένων αγιογράφων της Εκκλησίας μας. Προβληματισμός και μελέτη επίσης των σύγχρονων ζητημάτων εξέλιξης της αγιογραφίας.

Στο Τμήμα έχει οργανωθεί εργαστήριο αγιογραφίας, στο οποίο οι φοιτητές ασκούνται στην εκμάθηση της Ζωγραφικής της Ορθόδοξης Παράδοσης. Το μάθημα είναι οργανωμένο σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Στο πρώτο επίπεδο διδάσκεται η θεωρία της Αγιογραφίας και ο τεχνικός προβληματισμός, ενώ οι φοιτητές ενημερώνονται για τις τάσεις της σύγχρονης Αγιογραφίας και κάνουν τα πρώτα μαθήματα σχεδίου. Στο δεύτερο επίπεδο, διδάσκονται την τεχνική της φορητής εικόνας και της τοιχογραφίας.

Στο εργαστήριο εκπαιδεύονται περίπου 30 φοιτητές. Στο νέο ακαδημαϊκό έτος θα προστεθεί και εργαστήριο ψηφιδωτού και ξυλογραφίας-χαρακτικής.

7. ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ-EXEGETICUM

Το Exegeticum - Σεμινάριο Ορθόδοξου Ερμηνευτικής Θεολογίας λειτουργεί μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας σε μόνιμη βάση ως επιστημονικό colloquium μεταπτυχιακών ερμηνευτικών σπουδών σύμφωνα με απόφαση της Γ.Σ. αρ. 379/12-07-2006 του Τμήματος. Διοργανώνεται από τους υπεύθυνους καθηγητές των μεταπτυχιακών ειδিকেύσεων Αγίας Γραφής, Πατρολογίας και Αγιολογίας, και Θρησκευολογίας, οι οποίοι είναι όλοι μέλη του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος. Το Exegeticum πραγματοποιεί επιστημονικές συνεδρίες για την ερμηνεία της Αγίας Γραφής σύμφωνα με την ορθόδοξη παράδοση, σε διάλογο με τις άλλες χριστιανικές παραδόσεις και με βάση την ερμηνευτική επιστήμη. Βασικοί άξονες του Σεμιναρίου είναι οι Βιβλικές επιστήμες και οι επιστήμες της Πατρολογίας και Θρησκευολογίας, κατά τη συμβολή τους στην ερμηνευτική κατανόηση της Βίβλου.

Σκοπός

Σκοποί του Σεμιναρίου είναι:

- α) η εμβάθυνση στη μελέτη της ερμηνευτικής θεολογίας και η καλλιέργεια και ανάπτυξη της έρευνας στον τομέα της ερμηνείας της Αγίας Γραφής με βάση την Ορθόδοξη Θεολογία και με αναφορά στη διεθνή και σύγχρονη ερμηνευτική παραγωγή.
- β) η επικοινωνία και η ανταλλαγή απόψεων, καθώς και η συνεργασία μεταξύ ερευνητών, καθηγητών και φοιτητών του Τμήματος και άλλων ερευνητικών, ακαδημαϊκών και εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας ή της αλλοδαπής για θέματα ερμηνείας της Αγίας Γραφής.
- γ) η επιστημονική ενημέρωση και υποστήριξη των μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος στις μεταπτυχιακές σπουδές τους, καθώς και γενικότερα η ακαδημαϊκή ενίσχυση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος, ειδικά για τις ειδικεύσεις της Ερμηνευτικής Θεολογίας που αφορούν σε ποικίλους τομείς της σύγχρονης ζωής και διανόησης.

Οργάνωση

Οι συναντήσεις διοργανώνονται από τα μέλη του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, που είναι υπεύθυνοι για τις μεταπτυχιακές ειδικεύσεις Αγίας Γραφής, Πατρολογίας και Αγιολογίας, Θρησκευολογίας, μέσα στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Οι συναντήσεις απευθύνονται στους μεταπτυχιακούς φοιτητές των παραπάνω ειδικεύσεων, και των δύο κύκλων του Π.Μ.Σ. (μεταπτυχιακούς και υποψηφίους διδάκτορες). Πραγματοποιούνται τουλάχιστον μία φορά τον μήνα κατά τη διάρκεια και των δύο εξαμήνων του ακαδημαϊκού έτους, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης.

Η παρακολούθηση του Exegeticum είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό των Π.Μ.Σ. του Τμήματος (ΠΜΣ άρθρο 6,14 και άρθρο 7,10. Π.Δ.Σ. άρθρο 5,2β) και ο ενδεχόμενος φόρτος εργασίας του συνυπολογίζεται στον συνολικό φόρτο εργασίας των μεταπτυχιακών μαθημάτων, στη δραστηριότητα «Σεμινάρια» της οργάνωσης του μαθήματος.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2016-17 το Exegeticum λειτουργεί υπό την ευθύνη του Εργαστηρίου Βιβλικών Σπουδών του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας ως μία από τις δράσεις του. Οι εργασίες του Exegeticum συντονίζονται από τον Διευθυντή του Εργαστηρίου Βιβλικών Σπουδών.

Το Exegeticum διατηρεί δική του ιστοσελίδα (<http://soeth.web.auth.gr/el/node/50>) υπό την ευθύνη του Διευθυντή του Εργαστηρίου Βιβλικών Σπουδών, όπου είναι αναρτημένα τα στοιχεία του ιδρυτικού καταστατικού του και όπου αναρτώνται όλες οι δραστηριότητές του.

8. STUDIUM HISTORICORUM

Το Studium Historicorum είναι κοινό Μεταπτυχιακό Σεμινάριο Εκκλησιαστικής Ιστορίας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ και του Τμήματος Θεολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 ως πρωτοβουλία του Ιωάννη Παναγιωτόπουλου, επίκ. καθηγητή της Γενικής Εκκλησιαστικής Ιστορίας του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής Αθηνών. Από το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 και εντεύθεν το Σεμινάριο διεξάγεται με συνδιοργανωτή τον Ιστορικό κλάδο του Τομέα Ιστορίας, Δόγματος, Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών

σχέσεων του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ., με υπεύθυνους τον Βασίλειο Κουκουσά, καθηγητή των Πηγών της Εκκλησιαστικής Ιστορίας και τον Ιωάννη Μπάκα, επικ. Καθηγητή της Ιστορίας των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων. Από το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 το Studium Historicorum της Θεσσαλονίκης αποτελεί δραστηριότητα του Εργαστηρίου Ιστορίας, Πολιτικής, Διπλωματίας και Γεωγραφίας της Εκκλησίας «EUSEBIUS LAB».

Το Studium Historicorum έχει ως στόχο τη δημιουργία φυτωρίου νέων επιστημόνων που διακρίνονται για το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους στο γνωστικό αντικείμενο της Εκκλησιαστικής Ιστορίας. Παράλληλα, επιθυμεί να εμφυσήσει πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των μεταπτυχιακών φοιτητών και να τους παραχωρήσει βήμα, στο οποίο να μπορούν να ανακοινώνουν τα πορίσματα των ερευνών τους.

Η ετήσια Διεθνής Συνάντηση-Σεμινάριο της Ανάφης είναι μια από τις δράσεις του Studium Historicorum. Οργανώθηκε για πρώτη φορά 27 -30 Οκτωβρίου 2011 στην Ανάφη υπό την αιγίδα της Ιεράς Μονής Προφήτου Ηλίου Θήρας. Το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 πραγματοποιήθηκε το έβδομο κατά σειρά σεμινάριο. Σε όλες τις συναντήσεις συμμετείχε μεγάλη ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών των δύο Τμημάτων καθώς και πανεπιστημίων του εξωτερικού, οι οποίοι επιθυμούν να εμβαθύνουν σε θέματα έρευνας και μελέτης στο γνωστικό αντικείμενο της Εκκλησιαστικής Ιστορίας.

Οι Διεθνείς Συναντήσεις-Σεμινάρια του Studium Historicorum:

- Α΄ Συνάντηση της Ανάφης, «Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτου οδοί» (Asking for St. Dionysius Areopagite), Πέμπτη 27 - Κυριακή 30 Οκτωβρίου 2011, Μονή Παναγίας Καλαμιώτισσας (Μονή Ζωοδόχου Πηγής Ανάφης).
- Β΄ Συνάντηση της Ανάφης, «Αγία Μαρία Μαγδαληνή: Βίος και Παράδοση», 10-12 Ιουλίου 2012, Μονή Παναγίας Καλαμιώτισσας (Μονή Ζωοδόχου Πηγής Ανάφης).
- Γ΄ Συνάντηση της Ανάφης, «Μάρτυρες και Άγιοι του Βυζαντίου», 27-29 Αυγούστου 2013, Μονή Παναγίας Καλαμιώτισσας (Μονή Ζωοδόχου Πηγής Ανάφης).
- Διεθνής Συνάντηση της Χάλκης, «Μάρτυρες και Άγιοι του Βυζαντίου», 1-2 Δεκεμβρίου 2013, Μονή Αγίας Τριάδος Χάλκης - Ιερά Θεολογική Σχολή Χάλκης.

- Δ΄ Διεθνής Συνάντηση της Ανάφης, «Η Σικελία των Ελλήνων (Άγιοι και Εκκλησιαστικές προσωπικότητες)», 29-31 Αυγούστου 2014, Ιερά Μονή Παναγίας Καλαμιώτισσας (Μονή Ζωοδόχου Πηγής Ανάφης).
- Διεθνές Συνέδριο της Ρώμης, «Στην Πρεσβυτέρα Ρώμη των Ελλήνων», 12-14 Δεκεμβρίου 2014, Sant' Egidio και Palazzo Leopardi, Trastevere, Rome.
- Ε΄ Διεθνής Συνάντηση της Ανάφης, «Η Μεγάλη Ελλάδα: Καλαβρία - Απουλία - Καμπανία», 28-30 Αυγούστου 2015, Μονή Παναγίας Καλαμιώτισσας (Μονή Ζωοδόχου Πηγής Ανάφης).
- ΣΤ΄ Διεθνής Συνάντηση της Ανάφης, «Ραβέννα· ανάμεσα στη Δύση και την Ανατολή», 27-30 Αυγούστου 2016, Μονή Παναγίας Καλαμιώτισσας (Μονή Ζωοδόχου Πηγής Ανάφης).
- Διεθνές Συνέδριο, «Ιστορία και Ορθοδοξία: μεθοδολογικά κριτήρια και εκκλησιαστική συνείδηση στην αντιμετώπιση κρίσεων», 28-31 Οκτωβρίου 2016, Ησυχαστήριο Τιμίου Προδρόμου Ακριτοχωρίου Σερρών.
- Διεθνές Συνέδριο, «Χριστιανική Θράκη», 9-11 Ιουνίου 2017, Μονή Οσίου Μαξίμου Καυσοκαλυβίτου (Παπίκιον Όρος-Ροδόπη).
- Ζ΄ Διεθνής Συνάντηση της Ανάφης, «Το Ρωμαϊκό Μιλάνο των Χριστιανών», 23-27 Αυγούστου 2017, Μονή Παναγίας Καλαμιώτισσας (Μονή Ζωοδόχου Πηγής Ανάφης).

Ιστότοπος: <http://eusebiuslab.past.auth.gr>

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

1. Δίκτυο Κειμενικής και Ερμηνευτικής Εκκλησιαστικής Παραδόσεως (ΚΕΕΠ)

Σε μόνιμη βάση, από το 2005, λειτουργεί το **Δίκτυο ΚΕΕΠ** με επιστημονική υπεύθυνη την ομότιμη καθηγήτρια Δέσπω Αθ. Λιάλιου. Το Δίκτυο λειτουργεί ως οργανωμένη ερευνητική ομάδα δεκατριών μελών ΔΕΠ του Τμήματος, που συνεργάζεται με μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Θεολογίας και του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ. και συναδέλφους διαφόρων Ερευνητικών Κέντρων του εξωτερικού. Σε μόνιμη βάση οργανώνει δύο ημερίδες κατ' έτος, για την έρευνα της γραμματείας των Αγίων Δημητρίου και Γρηγορίου του Παλαμά. Το ΚΕΕΠ είναι ένα από τα 48 Ερευνητικά Θεματικά Δίκτυα της Επιτροπής Ερευνών του ΑΠΘ, που προήλθε από τη συνένωση ερευνητικών ομάδων της Θεολογικής και της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, υπό τη βασική στόχευση την έρευνα των κειμένων της Εκκλησίας και συναφών πηγών και κειμένων που υποβοηθούν στην κατανόηση του ιστορικού, πολιτιστικού και θρησκευτικού περιβάλλοντος, στο οποίο αναδύθηκε η προφητική, αποστολική και εκκλησιαστική κοινότητα. Ειδικότερα εξαρχής τέθηκαν ως στόχοι:

- Η έντυπη κριτική έκδοση κειμένων, τεκμηρίωση και ψηφιοποίηση κειμένων της εκκλησιαστικής παραδόσεως 5^{ου}– 19^{ου} αι.
- Η έρευνα της κοινής εκκλησιαστικής παραδόσεως Ορθοδοξίας-Ρωμαιοκαθολικισμού-Προτεσταντισμού με αφετηρία την Αγία Γραφή, τους Πατέρες της Εκκλησίας και Συνοδικά κείμενα της Ορθόδοξου Εκκλησιαστικής Παραδόσεως.
- Η συλλογή θρησκευτολογικών κειμένων με βάση την ιστορική ενότητα του Χριστιανισμού.
- Η κωδικοποίηση μεθοδολογικών και ερμηνευτικών αρχών της εκκλησιαστικής παραδόσεως (Αγία Γραφή, Πατέρες και Εκκλησιαστικοί Συγγραφείς, αγιολογικά και υμνολογικά κείμενα, κείμενα βυζαντινής Φιλοσοφίας και Ιστορίας, θρησκευτολογικά κείμενα, λειτουργικά και μουσικολογικά).
- Η διοργάνωση Ημερίδων και Συνεδρίων συναφών προς τη γνωστική περιοχή της Εκκλησιαστικής παραδόσεως και Θεολογίας.

- Η ανάδειξη της γραμματείας που παρήχθη από και επί τη βάσει των μεγάλων Αγίων της Θεσσαλονίκης Άγιο Δημήτριο, Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά και τον Απόστολο Παύλο.
- Ως πρώτη δράση του το ΚΕΕΠ έθεσε τη μελέτη της γραμματείας του Αγίου Δημητρίου. Το 2013 εγκρίθηκε από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ η ίδρυση του Κέντρου Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά (Συνεδρίαση Συγκλήτου αρ. 2849/29-8-2013) και του Κέντρου του Αποστόλου Παύλου (Συνεδρίαση Συγκλήτου αρ. 2862/26-6-2013). Με απόφαση της Συγκλήτου του ΑΠΘ (Συνεδρίαση Συγκλήτου 2860/23& 24-5-2013) στις εγκαταστάσεις του ΑΠΘ στη Βέροια μπορούν: α) να μεταφερθεί μέρος των δραστηριοτήτων του ΚΕΕΠ και του Κέντρου Μελέτης της Γραμματείας του Αγ. Δημητρίου και του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, β) να λειτουργήσει από καλοκαίρι του 2013 το δεκαπενθήμερο *Summer School* του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας με θεματική *OrthodoxTheology*, γ) να χρησιμοποιηθεί για τη δεξιότητα του Θρησκευτικού Τουρισμού και δ) να χρησιμοποιηθεί για τα προγράμματα της Δια Βίου εκπαίδευσης του Τμήματος σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς της Βέροιας.

Επιστημονική Υπεύθυνη: Δέσπω Λιάλιου, ομότιμη καθηγήτρια Ερμηνείας των Δογματικών και Συμβολικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας

☎ +302310 996673

e-mail :lialiou@past.auth.gr

<http://www.keepnet.web.auth.gr/>

2. Κέντρο Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά

Το Κέντρο Γραμματείας Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά (Συνεδρία Συγκλήτου αρ. 2849/29-8-2012) εξυπηρετεί εκπαιδευτικές, ερευνητικές και διδακτικές ανάγκες στα επιστημονικά πεδία της Χριστιανικής Γραμματείας, της Αγιολογίας, της Βυζαντινής Θεολογίας και της Χριστιανικής Τέχνης, τόσο σε πανεπιστημιακό επίπεδο, στην Ελλάδα αλλά και στον διεθνή χώρο, όσο και σε ευρύτερα εκπαιδευτικό.

Το Κέντρο στοχεύει στην έρευνα και μελέτη της πλούσιας και μοναδικής, ακόμη και από ιστορικής απόψεως, γραμματείας που παρήχθη από την πρωτοβυζαντινή ως και τη μεταβυζαντινή περίοδο, πεζής και έμμετρης για να τιμήσει έναν από τους πλέον λαοφιλείς αγίους του Βυζαντίου, προστάτη της

Θεσσαλονίκης αλλά και του βυζαντινού στρατού. Στο σύνολο αυτής της γραμματείας διακριτή θέση κατέχουν και οι ποικίλες μεταφράσεις αυτών των έργων που εκπονήθηκαν καθόλη τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο τόσο στη Δύση, όπου μεταφέρθηκε η τιμή προς τον Άγιο Δημήτριο. Η γραμματεία αυτή παραμένει ως τις μέρες μας σε ένα μέρος της ανέκδοτη ή ελλιπώς εκδεδομένη και απαιτεί τη συστηματική διερεύνηση τόσο της χειρόγραφης παράδοσης της Δημητρείου γραμματείας όσο και την προετοιμασία νέων κριτικών εκδόσεων όλων των κειμένων. Το προοιμιακό αυτό έργο είναι απαραίτητο για τη συστηματική μελέτη της ογκωδέστατης σε έκταση δεξαμενής κειμένων που σχετίζονται με τη διαμόρφωση και εδραίωση της Θεσσαλονίκης ως «πόλης του Δημητρίου» και την καθιέρωσή της μεταξύ των μεγάλων προσκυνημάτων του χριστιανικού κόσμου κατά το βυζαντινό και δυτικό μεσαίωνα, στοιχείο που επιβιώνει και κυρίως αναβιώνει στις μέρες μας με την ανάπτυξη του προσκυνηματικού τουρισμού και προς τη Θεσσαλονίκη, με κέντρο το ναό του μυροβλύτη Αγίου. Επίσης, στο Κέντρο οργανώνεται η έρευνα και μελέτη του έργου και της θεολογικής σκέψης του μεγάλου Πατέρα του Βυζαντινού Ησυχασμού και αρχιεπισκόπου της Θεσσαλονίκης κατά τον 14^ο αιώνα, Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά. Το Παλαμικό έργο βρίσκεται και σήμερα στο επίκεντρο της διεθνούς θεολογικής και φιλοσοφικής σκέψης, με αφετηρία την κριτική έκδοσή του που ξεκίνησε πριν από μισό αιώνα στη Θεολογική Σχολή του ΑΠΘ, γεγονός που κατέστησε τη Θεσσαλονίκη διεθνώς κέντρο των Παλαμικών σπουδών. Η ολοκλήρωση αυτής της εκδοτικής εργασίας και η συστηματοποίηση της έρευνας και μελέτης των Παλαμικών και εν γένει Ησυχαστικών έργων αποτελεί desideratum, που πρόκειται να θεραπεύσει το Κέντρο Γραμματείας Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά.

Διευθυντής: Συμεών Πασχαλίδης, Καθηγητής Πατρολογίας-Αγιολογίας

 +302310 996964

e-mail :spaschal@past.auth.gr

<http://stdemetrios-palamascentre.web.auth.gr/>

3. Κέντρο Αποστόλου Παύλου

Το **Κέντρο Αποστόλου Παύλου** (Συνεδρία Συγκλήτου αρ. 2880/5-2-2014) εξυπηρετεί ερευνητικούς, διδακτικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς στο επιστημονικό πεδίο των Παύλειων σπουδών, το οποίο αφορά στη μελέτη του προσώπου και του

έργου του αποστόλου Παύλου και της επίδρασης που άσκησε στη Θεολογία, στην Ιστορία και στον Πολιτισμό διαχρονικά και οικουμενικά. Δρα στην Ελλάδα αλλά και στον διεθνή χώρο.

Ο σκοπός του Κέντρου Αποστόλου Παύλου είναι:

α) Η διεπιστημονικού χαρακτήρα μελέτη και έρευνα σε διεθνή κλίμακα του έργου και της θεολογίας του αποστόλου Παύλου, της καταλυτικής συμβολής του στον ελληνικό και τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και της θεμελιακής συνεισφοράς του στην οικουμενικότητα του Χριστιανισμού. Η διεπιστημονική προσέγγιση αφορά σε θέματα που απαιτούν τη συνέργεια βασικών κλάδων της Φιλολογίας και Γραμματολογίας, της Ιστορίας και Αρχαιολογίας, της Ηθικής και Κοινωνιολογίας, της Λειτουργικής και της Τέχνης.

β) Η καλλιέργεια και η προβολή διεθνώς της ορθόδοξης ερμηνευτικής προσέγγισης της Παύλειας γραμματείας, η ανάπτυξη του διαχριστιανικού και διαθρησκευτικού διαλόγου, που βασίζεται σε αυτήν, και η συμβολή της στην οικουμενικότητα της Ορθόδοξης Θεολογίας. Ειδικότερα, σκοπός του Κέντρου Αποστόλου Παύλου είναι η ανάδειξη και η προβολή της συμβολής του αποστόλου Παύλου και του έργου του στη ζωή και στον πολιτισμό της πόλης της Θεσσαλονίκης, της οποίας υπήρξε ο ιδρυτής της εκκλησίας της και προς την οποία διασώζονται δύο Επιστολές του.

γ) Η άσκηση και η εξειδίκευση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών στις σπουδές του Παύλειου έργου και της συναφούς με αυτό γραμματείας.

δ) Η ανάπτυξη και παραγωγή ερευνητικού και εκπαιδευτικού υλικού σχετικού με το έργο του αποστόλου Παύλου και τις επιπτώσεις του στη θεολογία και στον πολιτισμό.

ε) Ειδικά, η παρουσίαση και η ανάδειξη της επίδρασης του Αποστόλου Παύλου και του έργου του στη ζωή και στον πολιτισμό της πόλης της Θεσσαλονίκης, της Βέροιας, των Φιλίππων, και γενικά της Μακεδονίας και όπου αλλού ο Απόστολος ίδρυσε εκκλησίες.

Διευθύντρια: Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Καθηγήτρια Καινής Διαθήκης και Γλώσσας, Ερμηνείας και Ερμηνευτικής

☎ +302310 996679

e-mail : kyp@past.auth.gr

<http://stpaulcentre.web.auth.gr/>

4. Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής

Το **Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής** ιδρύθηκε το 2009 με τη με αριθμό 35962/Β1/09.04.2009 απόφαση ΥΠΕΠΘ (ΦΕΚ Β' 661/09.04.2009). Λειτουργεί στον τέταρτο όροφο του κτιρίου της Θεολογικής Σχολής από το 2010, οπότε και εγκρίθηκε και κατασκευάστηκε ο χώρος όπου εδρεύει σήμερα και ολοκληρώθηκε ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός που απαιτείται για την εκπλήρωση των σκοπών του και τις ανάγκες της λειτουργίας του.

Σκοποί του Εργαστηρίου, με βάση την ιδρυτική πράξη και τον κανονισμό του, είναι μεταξύ άλλων οι εξής:

1. Η εξυπηρέτηση εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών στο πεδίο της αγωγής των παιδιών και των εφήβων, η ψυχοπαιδαγωγική και διδακτική κατάρτιση και Πρακτική Άσκηση των Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Φοιτητών του Τμήματος, καθώς και άλλων Τμημάτων στα γνωστικά αντικείμενα της Παιδαγωγικής – Χριστιανικής Παιδαγωγικής και της Διδακτικής των Θεολογικών μαθημάτων με χρήση Πολυμέσων, νέων μεθόδων και Τεχνολογιών σε συνεργασία με την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
2. Η τεκμηρίωση, η έρευνα και η μελέτη στα πεδία των θεωρητικών Επιστημών και ιδιαίτερα των Επιστημών της Αγωγής, σε συνάρτηση με τις εφαρμογές τους σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, καθώς επίσης και η σύλληψη και η εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων αντίστοιχου περιεχομένου.
3. Η κάθε μορφής συνεργασία με την Εκκλησία, με Κέντρα Ερευνών, Ινστιτούτα, Εργαστήρια και με Πανεπιστημιακά Τμήματα ημεδαπής και αλλοδαπής, εφόσον συμπύπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται οι επιστημονικοί τους στόχοι με εκείνους του Εργαστηρίου.
4. Η διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων με τη συμμετοχή Ελλήνων και ξένων αναγνωρισμένων επιστημόνων, καθώς και η διάδοση των ερευνητικών πορισμάτων τους μέσω δημοσιεύσεων και εκδόσεων.
5. Η παροχή ερευνητικών και επιστημονικών υπηρεσιών που σχετίζονται με θέματα αγωγής, σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που εκδηλώνουν αντίστοιχο ενδιαφέρον.

Το Εργαστήριο έχει υλοποιήσει μέχρι σήμερα σειρά δραστηριοτήτων, στα πλαίσια των παραπάνω σκοπών του. Ειδικότερα, οι δράσεις του Εργαστηρίου

συνοψίζονται σε: α) ευρωπαϊκά προγράμματα (1. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (ΕΣΠΑ): (Πράξη 04.05.06.72.31.01 “ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ και 2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (ΕΣΠΑ): (Πράξη 04.05.06.72.31.01 «ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»), β) πρακτική άσκηση σε σχολικές μονάδες, γ) εργαστηριακές ασκήσεις παιδαγωγικής, δ) μικροδιδασκαλίες, ε) επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες, στ) επιστημονικές εκδηλώσεις και διαλέξεις, ζ) εκπαιδευτικές εκδρομές, η) πρόσθετη υποστήριξη εργαζόμενων φοιτητών.

Διευθυντής: Ευάγγελος Πεπές, επίκ. καθηγητής

Μέλη:

Γιολάντα Σίσκου, ΕΔΙΠ
Βασιλική Σγουρνιού, ΕΤΕΠ

Εργαστήριο Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής
Ώρες λειτουργίας για τους φοιτητές: 09.30 – 15.00
4ος όροφος κτιρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ
τηλ: 2310997103 fax: 2310997113, email: plab.past.auth.gr@gmail.com

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του εργαστηρίου <http://plab.past.auth.gr/>

5. Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών

Το «Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών / Biblical Studies Lab» του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε με το ΦΕΚ, τ. Β, 3060/26-09-2016 και εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα των βιβλικών σπουδών, και ειδικότερα στη μελέτη της Αγίας Γραφής, Παλαιάς και Καινής Διαθήκης, και των σχετικών με αυτήν πεδίων.

Συγκεκριμένα, το Εργαστήριο θεραπεύει τη θεωρητική και πρακτική υποστήριξη και ενίσχυση της διδασκαλίας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, καθώς και την υποστήριξη και ενίσχυση της ακαδημαϊκής έρευνας και της συνεργασίας κάθε μορφής με ερευνητικούς φορείς της ημεδαπής και της αλλοδαπής, στα εξής γνωστικά αντικείμενα:

- α) Εισαγωγή στην Παλαιά και στην Καινή Διαθήκη
- β) Ερμηνεία και Θεολογία της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης
- γ) Ερμηνευτική των βιβλικών κειμένων και Θεωρίες ερμηνείας
- δ) Γλώσσες των βιβλικών κειμένων και Ελληνιστική Κοινή
- ε) Γραμματεία της εποχής της Παλαιάς και Καινής Διαθήκης

- στ) Βιβλικά κείμενα και Πολιτισμικές Σπουδές
ζ) Ιστορία χρόνων και Αρχαιολογία Παλαιάς και Καινής Διαθήκης
η) Κριτική κειμένου και έκδοση Παλαιάς και Καινής Διαθήκης, και
θ) Μεταφρασεολογία και μετάφραση της Αγίας Γραφής.

Το Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών περιλαμβάνει στις εκπαιδευτικές δράσεις του τα εξής:

- 1) Το «Exegeticum Σεμινάριο Ορθοδόξου Ερμηνευτικής Θεολογίας», που απευθύνεται κυρίως στους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τομέα Αγίας Γραφής και Πατερικής Γραμματείας, ενώ είναι ανοιχτό σε κάθε ακαδημαϊκά ενδιαφερόμενο. Σκοπός του σεμιναρίου είναι η επιστημονική ενημέρωση και συζήτηση με βάση τις τρέχουσες εξελίξεις στη διεθνή έρευνα για τις βιβλικές σπουδές, ο οποίος θεραπεύεται κυρίως με την πρόσκληση ακαδημαϊκών δασκάλων και ερευνητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.
- 2) Το σεμινάριο «Σημειωτική και Βίβλος», το οποίο διεξάγεται σε συνεργασία με το Κέντρο Ανάλυσης Θρησκευτικού Λόγου (CADIR) του Καθολικού Πανεπιστημίου της Λυών, και από το ακαδ. έτος 2016-17 σε συνεργασία, επίσης, με το Σεμινάριο Σημειωτικής της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.
- 3) Τη διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για την εμπάθυνση και προώθηση των βιβλικών σπουδών.

Το Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών λειτουργεί σύμφωνα με το πρόγραμμα που ανακοινώνεται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους στον οικείο χώρο της ιστοσελίδας του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας (<http://www.past.auth.gr/el/labs>).

Διευθύντρια: Κυριακούλα Παπαδημητρίου, καθηγήτρια

Εργαστήριο Βιβλικών Σπουδών
Αίθουσα Α΄ μικρή, 2^{ος} όροφος κτιρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

☎: 2310996679, email: kyp@past.auth.gr

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του εργαστηρίου <http://soeth.web.auth.gr/>

6. Εργαστήριο Ιστορίας, Πολιτικής, Διπλωματίας και Γεωγραφίας της Εκκλησίας

Το Εργαστήριο Ιστορίας, Πολιτικής, Διπλωματίας και Γεωγραφίας της Εκκλησίας - Laboratory of History, Policy, Diplomacy and Geography of the Church, (EUSEBIUS LAB), ιδρύθηκε με το υπ. αριθμ. ΦΕΚ3486/31-10-2016, τεύχ. Β΄, με σκοπό να εξυπηρετήσει τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες στα παρακάτω γνωστικά αντικείμενα:

- α) Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας
- β) Εκκλησιαστική Ιστορία
- γ) Ιστορία και σύγχρονη κατάσταση των Σλαβικών και λοιπών Ορθόδοξων Εκκλησιών
- δ) Ιστορία των Πρεσβυγενών Πατριαρχείων
- ε) Ιστορία του Βυζαντινού Πολιτισμού και του Νέου Ελληνισμού
- στ) Ιστορία της Αρχαίας και Βυζαντινής Φιλοσοφίας

Το Εργαστήριο έχει ως αποστολή:

1. Τη συνεργασία, κάθε μορφής, με κέντρα και ινστιτούτα ερευνών, ακαδημαϊκά και εκκλησιαστικά ιδρύματα, ακαδημίες, εργαστήρια, μουσεία, φορείς, οργανισμούς ως και βιβλιοθήκες της ημεδαπής και της αλλοδαπής, εφόσον οι στόχοι συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται με εκείνους του Εργαστηρίου.
2. Την εκπαίδευση επιστημόνων στα γνωστικά αντικείμενα που καλύπτει το Εργαστήριο και προβλέπεται από το Νόμο (37006 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Τεύχος Β΄ 3657/11.11.2016).
3. Τη συνεργασία κάθε μορφής με κέντρα ερευνών και ακαδημαϊκά ιδρύματα ημεδαπής και αλλοδαπής εφόσον οι στόχοι συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται με εκείνους του Εργαστηρίου.
4. Τη διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων και την πρόσκληση Ελλήνων και ξένων αναγνωρισμένου κύρους επιστημόνων.
5. Την παροχή υπηρεσιών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Π.Δ. 159/1984 (ΦΕΚ 53/τ.Α΄/27-4-1984): «Πρόποθέσεις παροχής υπηρεσιών

από τα πανεπιστημιακά εργαστήρια σε ιδιώτες και κάθε νομικής μορφής οργανισμούς».

6. Η σύνταξη εκθέσεων και την παροχή γνωμοδοτήσεων (σε δικαστήρια, εκκλησιαστικούς φορείς κτλ.) σε θέματα που άπτονται των γνωστικών αντικειμένων του Εργαστηρίου, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

7. Τη συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και διάθεση δεδομένων.

8. Την ανάληψη συμβουλευτικών ή αναπτυξιακών έργων και μελετών με σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας.

9. Την έκδοση περιοδικών.

10. Την επιστημονική συνεργασία και έρευνα με Ορθόδοξες Εκκλησίες, Ιερές Μητροπόλεις, Ιερές Μονές και Ενορίες, με αναγνωρισμένες χριστιανικές ομολογίες και δόγματα, καθώς και με άλλες θρησκείες. Επιπλέον, τη συνεργασία με φορείς του δημοσίου, των ΟΤΑ και του ιδιωτικού τομέα, με ΜΚΟ, με αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, με κοινωνικούς και επιστημονικούς φορείς και οργανώσεις της Ελλάδας και του εξωτερικού, σε θέματα που αφορούν στα αντικείμενα του Εργαστηρίου.

Διευθυντής: Ιωάννης Μπάκας, επίκ. καθηγητής

Εργαστήριο Ιστορίας, Πολιτικής, Διπλωματίας και Γεωγραφίας της Εκκλησίας
Γραφείο 202, 2^{ος} όροφος κτιρίου Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

☎ +302310 997482

e-mail : vkukusas@past.auth.gr

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του εργαστηρίου
<http://eusebiuslab.past.auth.gr>

7. Εργαστήριο Λειτουργικών Μελετών

Το Εργαστήριο Λειτουργικών Μελετών (ΦΕΚ ίδρυσης: 2668/31-7-2017, τεύχ. Β΄) εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και διδακτικές ανάγκες στα γνωστικά αντικείμενα της Λειτουργικής και των συναφών κλάδων, όπως αυτά θεραπεύονται στον Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ. Ειδικότερα, η Λειτουργική αποτελεί την επιστήμη που μελετά την ιστορία, θεολογία, τελεστική πράξη, λειτουργική ευταξία και τις πηγές της λειτουργικής

παραδόσεως της Ορθόδοξης Εκκλησίας, από την αποστολική εποχή έως σήμερα, και εκτείνεται στους συναφείς κλάδους της αγιολογίας, της υμνολογίας, της χριστιανικής αρχαιολογίας και τέχνης, της αισθητικής της λατρείας, της ομιλητικής, της βυζαντινής μουσικολογίας και ψαλτικής και της διαχείρισης πολιτισμικού, εκκλησιαστικού αγαθού (ναοδομία, αγιογραφία, συντήρηση).

Το Εργαστήριο καλύπτει, επικουρικά, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, τις διδακτικές, φροντιστηριακές και ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας και των άλλων Τμημάτων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σε θέματα που εμπίπτουν στα γνωστικά αντικείμενα του Εργαστηρίου. Έχει δε ως αποστολή:

1. Την, μέσω προγραμμάτων διά βίου μάθησης και παρεμφερών δράσεων, εκπαίδευση (θεωρητική και πρακτική άσκηση) ειδικευμένων επιστημόνων, επαγγελματιών, δημοσίων λειτουργών και εθελοντών (θεολόγων, κληρικών, φιλολόγων, μουσικολόγων, αρχαιολόγων, ιστορικών της χριστιανικής τέχνης, ξεναγών, ψαλτών, κατηχητών κ.ά.) στα επί μέρους γνωστικά αντικείμενα του Εργαστηρίου, όπως προβλέπεται από τον νόμο και τις δομές του Πανεπιστημίου.
2. Την προώθηση της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας στους επιστημονικούς κλάδους της Λειτουργικής, της Αγιολογίας, της Υμνολογίας και των εκκλησιαστικών τεχνών, όπως αυτοί ορίζονται διεθνώς.
3. Τη συνεργασία, κάθε μορφής, με κέντρα και ινστιτούτα ερευνών, ακαδημαϊκά και εκκλησιαστικά ιδρύματα, ακαδημίες, εργαστήρια, μουσεία, φορείς, οργανισμούς ως και βιβλιοθήκες της ημεδαπής και της αλλοδαπής, εφόσον οι στόχοι συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται με εκείνους του Εργαστηρίου.
4. Τη διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων (όπως η Ετήσια διάλεξη εις μνήμην Ιωάννου Μ. Φουντούλη), ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων και την πρόσκληση Ελλήνων και ξένων αναγνωρισμένου κύρους ειδικών επιστημόνων.
5. Την παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες και οργανισμούς σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Π.Δ. 159/1984 (ΦΕΚ 53/τ.Α΄/27.4.1984):

«Προϋποθέσεις παροχής υπηρεσιών από τα πανεπιστημιακά εργαστήρια σε ιδιώτες και κάθε νομικής μορφής οργανισμούς».

6. Την παροχή γνωμοδοτήσεων σε θέματα που άπτονται του γνωστικού αντικειμένου του Εργαστηρίου.

7. Τη συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και διάθεση δεδομένων.

8. Την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων, μεταφράσεων και εκδόσεων δελτίων, επιστημονικών περιοδικών και σειρών.

Διευθυντής: Πρωτοπρ. Χρυσόστομος Νάσσης, Επίκ. καθηγητής

Εργαστήριο Λειτουργικών Μελετών
Κτίριο Θεολογικής Σχολής, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ

☎ +302310 997095

e-mail : nassis@past.auth.gr

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του εργαστηρίου
<http://elm.past.auth.gr>

ΝΗΣΙΔΑ Η/Υ

Από το ακαδ. έτος 2004-2005 στο Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας λειτουργεί για τους φοιτητές και ερευνητές του Τμήματος Νησίδα Η/Υ, που καθιστά δυνατή την πρόσβαση στις ηλεκτρονικές πηγές και στα ηλεκτρονικά περιοδικά στα πλαίσια όχι μόνο της έρευνας, αλλά και της διδασκαλίας. Ήδη η αξιοποίηση των πληροφορικών συστημάτων γίνεται ορατή στην οργάνωση των ερευνητικών προγραμμάτων του Τμήματος και στην προσαρμογή του στις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους.

Υπεύθυνοι νησίδας (ΓΣ 526/17-7-2014)

Αναπλ. Καθηγήτρια **Αικατερίνη Τσαλαμπούνη**

Δρ **Ευστράτιος Μουρατίδης**, Ε.ΔΙ.Π.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα – Πέμπτη 11.00-13.00

☎ +302310 997289

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΠΘ

Πρύτανης Α.Π.Θ.	99.6701-2
Γραμματεία Πρυτανείας	99.6703-4
Αντιπρυτάνεις	99.6711, 99.6712
Κοσμήτορας Θεολ. Σχολής	99.6699
Γραμματεία Κοσμητείας	99.6698, 99.6692 (fax)
Πρόεδρος Τμ. Ποιμαντικής & Κοιν. Θεολογίας	99.6939
Γραμματεία Τμήματος	99.6681- 84, 99.6689 (fax)
Προϊσταμένη Γραμματείας Τμήματος	99.6680
Αίθουσα Συνεδριάσεων	99.6696
Νησίδα Η/Υ Τμ. Ποιμαντικής & Κοιν. Θεολογίας	99.7289
Βιβλιοθήκη Θεολογικής Σχολής	99.6690, 99.6691, 99.6694 (& fax)
Εργαστήριο Παιδαγωγικής - Χριστιανικής Παιδαγωγικής	99. 7103
Κεντρική Βιβλιοθήκη	99.5323
Θυρωρείο Θεολογικής Σχολής	99.6999
Πανεπ. Φοιτ. Λέσχη	99.2671
Κυλικείο Θεολ. Σχολής	99.6995
Σύλλογος φοιτητών Θεολογικής Σχολής	99.7110

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ & ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΜΕΛΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

	Τηλέφωνο Γραφείου	email
Αγγελοπούλου Αναστασία (ΕΤΕΠ)	99.6685	tessa@past.auth.gr
Αντωνοπούλου Ελένη (ΕΔΙΠ)	99.6678	eantonop@past.auth.gr
Βάντσος Μιλτιάδης (αναπλ. καθηγητής)	99.7163	mvantsos@past.auth.gr
Βαφειάδου Ευτέρπη (υπάλλ. Γραμμ.)	99.6683	evafeia@past.auth.gr
π. Γεωργόπουλος Βασίλειος (επικ.καθηγητής)	99.6949	georgopv@past.auth.gr
Γιάγκου Θεόδωρος (καθηγητής)	99.6675	giagou@past.auth.gr
Γκαβαρδίνας Γεώργιος (αναπλ. καθηγητής)	99.1347	ggavard@past.auth.gr
Γκίνου Ελένη (διδ. Γαλλικών)	99.6979	ginou@lance.auth.gr
π. Γκίκας Αθανάσιος (καθηγητής)	99.6676 (& fax)	agikas@past.auth.gr
Δάφνη Γ. Ευαγγελία (αναπλ. καθηγήτρια)	99.6963	edafni@past.auth.gr
Δάφφα Αγνή (διδ. Γερμανικής)	99.7391	agndaffa@lance.auth.gr
Κακλαμάνος Δημοσθένης (επικ. καθηγητής)	99.6966	dkaklama@past.auth.gr
Καραμανίδου Άννα (αναπλ. καθηγήτρια)	99.6945 (& fax)	annakarm@past.auth.gr
Κουκουσάς Βασίλειος (καθηγητής)	99.7482	vkukusas@past.auth.gr
Κραλίδης Απόστολος (αναπλ. καθηγητής)	99.7020	akralid@past.auth.gr
Κυρατζή Έφη (υπάλλ. Γραμμ.)	99.6682	ekyratz@past.auth.gr
Κωτσιόπουλος Κωνσταντίνος (αναπλ. καθηγητής)	99.6515	kkotsiop@past.auth.gr
Λάμπρου Σουλτάνα (αναπλ. καθηγήτρια)	99.6943	slabrou@past.auth.gr
Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ελπιδοφόρος Λαμπруνιάδης (καθηγητής)	99.6846	lambriiadis@past.auth.gr
Μακεδονοπούλου Ευμορφία(προϊσταμένη Κοσμητείας)	99.6698	emakedo@theosch.auth.gr
Ματθαίου Μαρία (διδ. Αγγλικών)	99.6979 & 99.8445, 99.6937 (fax)	mat@lance.auth.gr
Ματσούκας Μιλτιάδης (υπάλλ. Γραμμ.)	99.6648	mmatsouk@past.auth.gr

Μουρατίδης Ευστράτιος (ΕΔΙΠ)	99.6671	stmour@past.auth.gr
Μπάκας Ιωάννης (επικ. καθηγητής)	99.1118	ibakas@past.auth.gr
Μποζίνης Κωνσταντίνος (αναπλ. καθηγητής)	99.6953	cbozinis@past.auth.gr
Μπρανιώτου Αικατερίνη (ΕΔΙΠ, Βιβλιοθ.)	99.6694, 99.6691 (&fax)	braniot@theo.auth.gr
π. Νάσσης Χρυσόστομος (επικ. καθηγητής)	99.7095	nassis@past.auth.gr
Νικολακάκης Δημήτριος (αναπλ. καθηγητής)	99.6697	dnik@past.auth.gr
Παπαδημητρίου Κυριακούλα (καθηγήτρια)	99.6679	kyp@past.auth.gr
Παπαρνάκης Αθανάσιος (αναπλ. καθηγητής)	99.7119	apaparna@past.auth.gr
Παρασκευά Μαρία (προϊσταμένη Γραμματείας)	99.6680	mariapar@past.auth.gr
Πασχαλίδης Συμεών (καθηγητής)	99.6964	spaschal@past.auth.gr
Πεπές Ευάγγελος (επικ. καθηγητής)	99.7103	pepes@past.auth.gr
Πιτταράς Θεόδωρος (επικ. καθηγητής)	99.6986	pittaras@past.auth.gr
Σγουρνιού Βασιλική (ΕΤΕΠ)	99.7103	vasosg@past.auth.gr
Σίσκου Γιολάντα (ΕΔΙΠ)	99.7103	gsiskou@past.auth.gr
π. Νικόδ. Σκρέττας (αναπλ. καθηγητής)	99.7078	nskrettas@past.auth.gr
Σκύφτας Κωνσταντίνος (ΕΤΕΠ)	99.6687 99.6684	kskyftas@past.auth.gr
Σουκαρά Αλεξία (υπάλλ. Γραμματείας)	99.6681	alexias@past.auth.gr
Τριβυζαδάκη Αγγελική (επικ. καθηγήτρια)	99.1383	atrivyza@past.auth.gr
Τσαλαμπούνη Αικατερίνη (αναπλ. καθηγήτρια)	99.1161	etsala@past.auth.gr
Τσίγκος Βασίλειος (καθηγητής)	99.6962, 99.8772 (fax)	vtsigkos@past.auth.gr
Τσιπούρας Στυλιανός (ΕΔΙΠ)	99.6675	stsipouras@past.auth.gr
Τσομπάνης Τρύφων (επικ. καθηγητής)	99.1119	trifon100@yahoo.gr
π. Φιλιώτης- Βλαχάβας Χρήστος (αναπλ. καθηγητής)	99.1332	filiotis@past.auth.gr
π. Στυλιανός Χατζηγηγορίου (ΕΔΙΠ)	99,6677	stylxatz@past.auth.gr
Χρήστου Κωνσταντίνος (καθηγητής)	99.6656	konchris@past.auth.gr

Χριστοδούλου Γεωργία (ΕΤΕΠ)	99.6685	gechrist@past.auth.gr
Χρυσάφη Ελένη (ΕΔΙΠ)	99.6673	echrys@past.auth.gr